

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

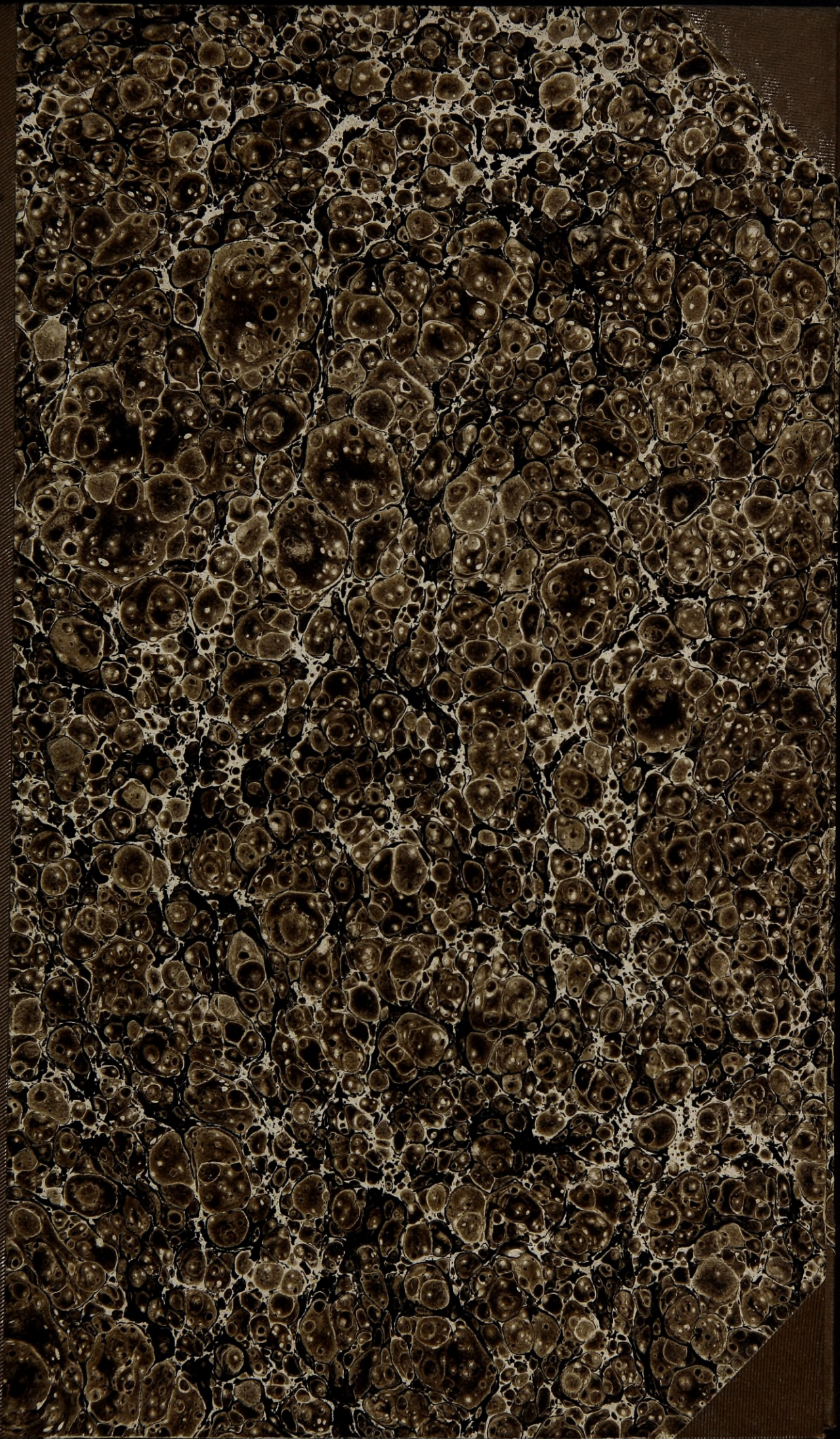
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

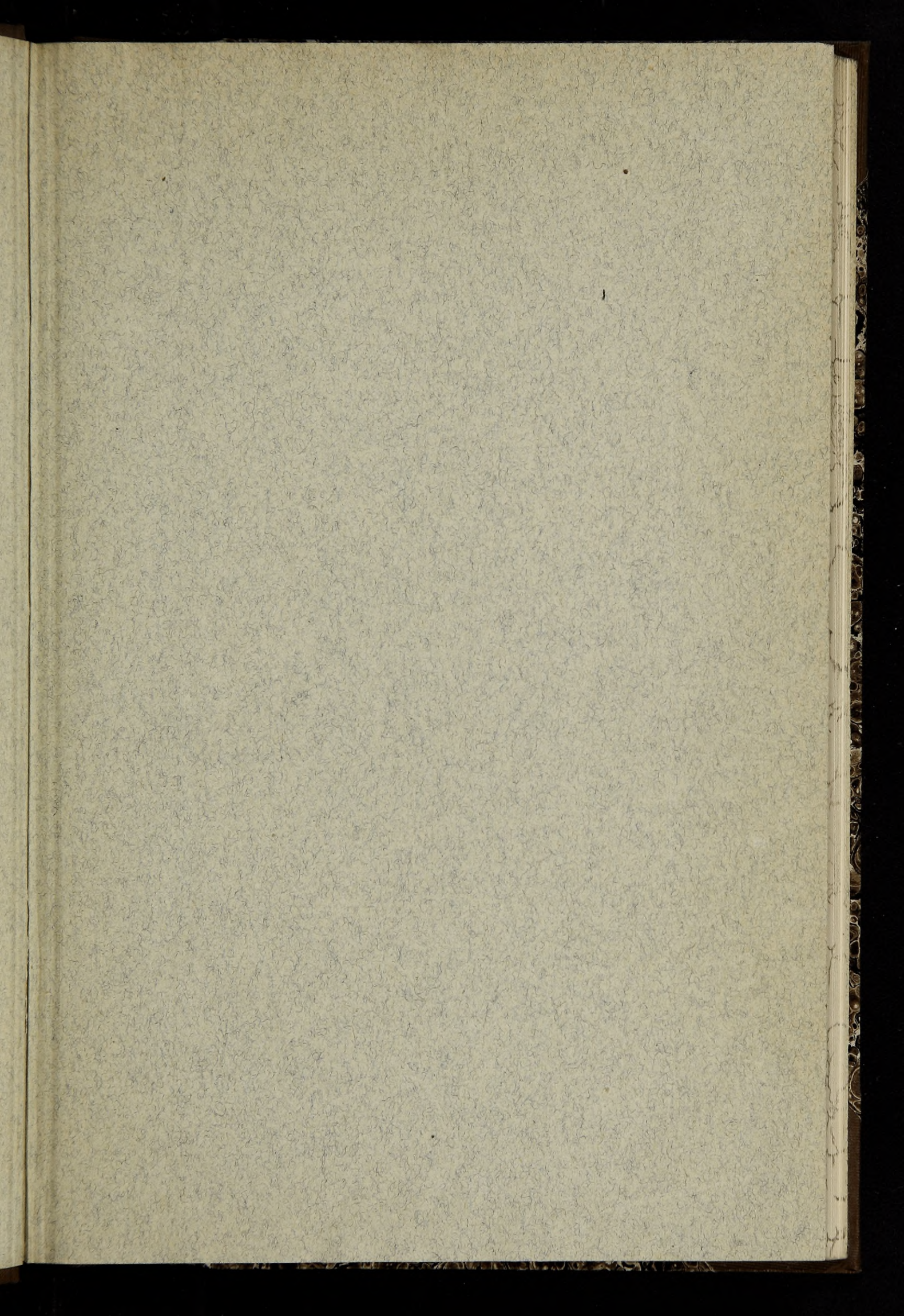
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Y. H.
D.

M. J. O. L. Gouverneur

Goönnus

ÄDLINGEN AF FOLKET.

ROMAN

AF

LARS JOHAN.

Pris: 2 Kronor.

förf
We
i

ÄDLINGEN AF FOLKET.

ROMAN

AF

LARS JOHAN,

författare till: Fregatten Norrköpings Expedition till Amerika och Westindien 1861—62; Tvätterskan i Skinnarviken; Lumphandlarn i Stadsgården; En Svensk Skarpskytt; Doktor Jonas Blom; Döddoktorn på Ladugårdslandet; Bankirens Dotter; Mod och Belöning; Wilhelm von Brauns Skinnsoffa; Hyddans Son; Öfversten och hans Dotter; Pantsedlarne; Minnen från Skolan och Akademien m. fl.

41.

Författarns förlag.

ADLINGEN AF FOLKET

HOMAN

LARS JOHAN

Förklarad af den svenske
historikern och statsvetaren
Lars Johan Homan. Utg.
af den svenske historikern
och statsvetaren Lars Johan
Homan. Utg. af den svenske
historikern och statsvetaren
Lars Johan Homan. Utg. af
den svenske historikern och
statsvetaren Lars Johan Homan.

GEFLE 1883.

A. AHLSTRÖMS BOKTRYCKERI.

Första Kapitlet.

I.

Styckgjutarbacken, midt emot den så kallade Styckgjutargården, der Gustaf III:s staty tillverkades, prålade fönstren till en butik af allehanda slags metallarbeten. De blänkte i solljuset och utgjorde vackra prof på artistisk smak i förening med gedigenhet. Utanför dörren eller rättare ofvanför densamma framsköt från väggen utåt gatan en stor messingsskylt af egendomlig, utländsk snitt, med en mängd utskärningar. Å denna skylt voro graverade orden: *Gustaf Helling, Metallarbetare.*

Det var således en svensk, som egde den vackra butiken. Låtom oss stiga in och betrakta denna arbetets fristad. Ett yttre rum fängslar oss med sin rikedom af metalliska figurer, hvilka voro för många att uppräknas. Allt nog: här fanns en mångfald af allehanda slags metallarbeten, ifrån de enklaste till de mest artistiska. Det hela var en vördnadsbjudande arsenal, åstadkommen af hjerna, vilja och flit, ett ojäfvigt vittnesbörd om gagnet af teknologiska institutet, som på denna tid under sin skapares, öfverdirektören Schwartz, ledning lade grunden till vår nuvarande industri.

Från detta rum kom man ut i två stora salar, hvilka tjänade till verkstäder. Hvilket sorl af surrande hjul och raspande filar! Hvilket dån af släggor på härdade, tåliga städ! Betrakta dessa arbetares lugna anleten, deras trygga, belåtna blick, deras godmodiga leenden! Arbetet är en förundransvärd temperator af människans inre lifsrörelser. Det lugnar ett oroligt sinne, gifver frid och förnöjsamhet samt smyckar kinden med helsans färger. Arbetaren känner sitt värde, då han *troget* verkar i sitt kall, vare sig han är svenn eller riddare i konstens gårdar. Men-

niskan fick jorden af Gud, men hon måste *arbeta*, ty derigenom stiger hon uppåt och bevarar sig från fall.

Bland nyssnämnde arbetare syntes en, högre än alla de andre och med ett särdeles intelligent utseende. Han var arbetsklädd såsom de öfrige, men hans blus var af finare tyg. Denne man var egaren till fabriken och bar namnet *Gustaf Helling*. Der han nu stod, omgifven af sina arbetare, var han värd att målas af på duken. Medvetandet att man står på egen botten ingifver mod, likasom vissheten att kunna utföra svåra arbeten berättigar själen till en ädel stolthet. Man kunde också se modet framlysa ur den unge fabrikörens mörka ögon, likasom stolthet bodde på hans höga panna. Det kastanjebruna håret tydde på anor från Södern, men den hvita hyn bar tydligt Nordens stämpel. En ljus blus omslöt en smidig och axelbred gestalt. Sådan är vår hjälte, en man af *folket*, som genom *arbete* svingat sig upp till anseende vid blott tjugufem års ålder. Hans verkstad är hans *allt* på jorden, ty den har gjort honom till hvad han är: en aktad arbetare, en fosterlandsvän, som hedrat detsamma med nyttiga uppfinningar och därför sjelf blifvit hedrad. Han är den förste om morgonen och den siste om aftonen i denna arbetets asyl. Han är sjelf en föresyn för sina arbetare och har derigenom erhållit deras kärlek och beundran. När ett nytt arbete är färdigt i denna verkstad, synas det af alla arbetarne, ty de äro en enda kropp med sin fabrikör till hufvud. Derpå framkommer verk-mästaren, den gamle, men ännu starke mäster Nicholas, med sina glasögon, och slutligen fabrikören sjelf med sina *Argus*-ögon, de der vilja liksom tränga igenom metallen, innan läpparne förkunna det glada budskapet: »gillas». Men då skallar också ett hurrarop från arbetarskaran, Nicholas myser af välbehag och Helling kastar en blick af tacksamhet på sina arbetare. De och han äro nära befryndade, deras framgång ligger honom ömt om hjertat; han har ännu ej haft någon annan varmare känsla än den för arbetet, konsten och medmänniskors väl. Vulkanisönerne å sin sida skulle huggit i stycken den, som vågat att med ett enda ord skada deras älskade husbonde.

Arbetet var den gudomliga magnet, som drog dessa människor till hvarandra!

II.

På Drottninggatan rådde liflig trafik, ty luften var frisk och marken frusen. I ett större hus syntes i ett af första våningens fönster ett skönt fruntimmersansigte. Det tillhörde en adertonårig flicka med namnet Anna von Jennings, bördig från Finland. Den unga fröken hade blifvit rikt begåfvad af naturen. Hon var skön med sina mörkblå ögon, sitt kastanjebruna hår, sin lilla rosenmun och sina friska kinder. Den tjocka massan af oroliga lockar hejdades i sin yrsel af ett diadem, rikt på dyrbara stenar. Den hvita halsen smyckades af ett perlband, hvars motsvarighet i mynt kunnat räcka till uppehälle åt en arbetarfamilj i många år. I de små öronen hängde diamanter, infattade i fasonerad guld med konstnärlig hand. På de svällande, sköna, armarne och händerna blixtrade juveler, liksom sins emellan afundsjuka öfver sin plats. En sidenrobe, kantad med mård, omslöt den smidiga gestalten.

Men hvad fattas denna tjusande ungmö? Är hon ej lycklig, denna rika, sköna och unga dotter af Finland? Kan ej guld, juvelerna, diamanterna och sidenet gifva munterhet åt lynnet, spänstighet åt nerver och lefnadslust? Har ej de unge kavaljerernes smicker eller ärligt menade hyllning ännu kunnat fylla hennes hjerta med fröjd och vid de tjusande läpparne binda det omedvetna behagets leende? Kan ej Stockholm med alla sina nöjen af dans, musik, teater och samqväm göra dagen angenäm för den adertonåriga? Nej, intet af allt detta. Anna von Jennings är uppfostrad bland Finlands moar och fjäll, der man ej brukar juveler, diamanter eller siden. Hon längtar efter suset i skogen, fåglarnes qvitter och vallhornens toner. Hon vill jaga ikring på sin lilla käcke och trogne springare och känna vindens smek på den purprade kinden. Hon ville heldre stanna en timme i sin lekstuga, der svarfstolen och filbänken inbjuda till arbete. Hon var van dervid, och ej underligt, att hon finner Stockholms salongslif tomt, kavaljerernes smicker äckligt, samqvämena långtrådiga; hon är ett naturens barn, ammadt med dess mjölk och närdt af dess safter. Den

vackra flickan kastar sina blickar matt och själlöst öfver hvimlet å gatan; hon ser likväl intet, ty ögat lifvas ej af ett vaket inre sinne. Helt oförmodadt skockar sig folk tillsammans kring en bår, som stannar alldeles utanför den unga flickans fönster. Bärarne hvila sig. Hvad lockar folket till att stanna kring båren och beundra? Jo, de kunna ej slita sig ifrån en grupp af metall, föreställande en vild häst, som hålles i tygeln af en kraftfull förare. Djuret använder all sin styrka för att slita sig lös, men den starke tämjaren håller honom fast. Gruppen är artistiskt arbetad. Folket står och beundrar, ty det känner inom sig, att det ser någonting skönt, kraftfullt, sannt och storartadt. Bredvid båren står en vacker, ung man och småler. Det är konstnärn sjelf, *Gustaf Helling*. Han torkar rimfrosten af gruppen, och ser derunder mången åskådares välvilliga ögonkast riktadt på sig. Men äfven ett par sköna qvinnoögon hafva fått lif och sänka sig med en varm beundran och välbehag på så väl konstarbetet som konstnärn. Dessa ljufva blickar tillhöra Anna von Jennings. Hon är ej mera den liknöjda åskådarinnan, utan den entusiasmerade, som känner blodet svalla med ny kraft. Bredvid henne står framför fönstret en gammal man med krithvitt hår, hvita mustacher och hvita polisonger. Han har kanhända redan sett sina sjuttiofem år, men ändock är han rak som furan i nordanskog, och ur hans ögon blixtrar ännu ungdomens eld, liksom hel-sans rodnad ej vikit från den åldrade kinden. Den gamle mannen är klädd i vapenrock, är således militär, och sinnebilder af visad tapperhet saknas ej på hans breda bröst. Han bär namnet Adam Vasastjerna, är f. d. öfverste, född i Finland och kallar Anna von Jennings för sin dotterdotter. Äfven detta är en skön grupp, då den unga flickan lägger sin hand på gubbens axel och tilltalar honom sålunda med en mild och ljuf ton:

— Morfar, ser du ett sådant vackert konststykke. Denna häst af metall synes lefva och liknar min vilda Ajax.

— Du har rätt, flicka, — svarade öfversten, — hästen är mäterligt tecknad och modellerad. Den raske tämjaren är ej heller att förakta. Han kämpar som en man med det styfnackade djuret och vinner seger.

— Morfar, — fortfor flickan, — ser du den ståtliga figuren, som med näsduken aftorkar rimfrosten på konststycket?

— Ja, jag ser honom. Knäfveln till vacker och atletisk karl! Kanhända att *han* är konstnärn.

— Så tänker äfven jag, — sade Anna, med blicken fästad på den vackre arbetaren, — han ser ovanlig ut och är ej lik en Svensk. Morfar, skola vi taga reda på denne mans namn. Han står öfver mängden, han intresserar med sitt konststycke och sitt anspråkslösa väsen.

— Så tycker också jag, kära barn. Jag skall skicka ner Jonas med mitt kort och en helsning, att jag vill lära känna mannen.

Öfversten ringde och Jonas visade sig. Det var en ärlig Finne med bred näsa och något platt panna, men för öfrigt med ett godmodigt utseende. Han var kanske fyratio år och bar ett enkelt livré; sedan barndomen tillhörde han öfverstens tjenstepersonal.

— Kom fram till fönstret, Jonas, — sade öfversten, — och tag sigte på den högväxte herrn, som står vid bären. Gå ner med mitt visitkort och säg, att jag och min dotterdotter stå i fönstret och betrakta hans vackra arbete.

Jonas tog kortet och var snart vid bären. Bärarne hade hvilat ut och jemkade selarne kring axlarne, för att ånyo lyfta bären, då Jonas visade sig framför Gustaf Helling och framlemnade visitkortet med dessa ord: min husbonde, herr öfverste Vasastjerna, har befallt mig lemna herrn detta visitkort. Han bor här midt emot, en trappa upp, och står just nu vid fönstret jemte sin dotterdotter, fröken Anna von Jennings, och betraktar herrns vackra konstverk.

Då dessa ord blifvit sagda, lemnade Jonas konstnärn. Denne besåg kortet och höjde derefter ofrivilligt sin blick till öfverstens våning. Hvad såg han der, som kom hans kinder att något purpras och hans hjerta att för första gången dallra af denna veka känsla, som kallas kärlek? Jo, en blixtnögon fram ur ett par qvinnoögon, skönare än dagens gryning, ljufvare än aftonens svalka, mäktigare än ordets tolkning. Han lyfte vörtnadsfullt på hatten för denna uppenbarelse af vinter och vår i mennisko-

gestalter; de böjde på sina hufvuden till vänlig återhälsning. I samma ögonblick hade bärarne lyftat bären och satt sig i gång. Gustaf Helling måste följa, men den sköna flickans blick hade trängt genom hans hjerta.

Metallgruppen var bestald af en konstälskande och rik minister, som tog den med sig till London såsom ett prof af svensk, artistisk, smak.

III.

Vi hafva berättat, huru öfverste Vasastjerna med sitt barnbarn intresserat sig för en konstnär och hans konststycke, men äfven i våningen inunder öfverstens hade samme konstnär och samma konststycke blifvit bemärkta. Af hvem? Af ett medelålders fruntimmer, som kallade sig Heloise Vasastjerna, enka efter en militär med samma namn, hvilken varit brorson till öfversten. Fru Heloise Vasastjerna var knappast fyratiofem år gammal och bibehöll en ovanlig skönhet. Hennes mörka hår hade ännu ej förlorat sin färg, sin mjukhet och sin rikedom. De eldiga ögonen egde ännu sin fulla ungdomsglans. Anletet var behagligt och själfullt, ehuru en viss blekhet ständigt hvilade öfver detsamma. Fru Vasastjerna var rik, liksom öfversten, besatt en fin bildning och hade haft många giftermålsanbud såsom enka, men afslagit dem alla. Till följd af ett något slutet och dystert lynne kallades hon af sina vänner den »melankoliska, sköna Heloise». Sin rikedom använde hon mycket på barmhertighetsverk, likasom öfversten, hvilken aldrig släppte en verkligt behöfvande från sin dörr. Han hade en låda ständigt full med silfver, derifrån hans gunstling, lilla Anna, från späda år var van att taga och gifva, med ett vackert ord på läpparne och en smekning af sin lilla barnahand, ty så ville morfar att det skulle gå till.

Fru Heloise Vasastjerna hade äfven betraktat Gustaf Helling med hos henne ovanligt intresse, ty en lätt rodnad hade gästade hennes kinder och bevisat, att blodet blifvit satt i gång af någon högre känsla. Då hon såg öfverstens Jonas lemna visitkortet, spratt hon hastigt till och utropade: om jag fått lemna *mitt* kort, det hade varit

naturligare; men mitt hjerta får ej glädjas, såsom andras, och min mun får ej tala.

Då metallarbetaren Gustaf Helling gick förbi hennes fönster, skulle hans hjerta fröjdats vid den kärleksfulla blick, som strömmade ur fru Heloise Vasastjernas ögon, men han såg ej deråt, ty han kände henne icke.

Fru Heloise lemnade fönstret och satte sig i en soffa. Hon drog sig till minnes fordna tidens öden och mumlade i afbrutna meningar:

— Minnet är en demon, som förföljer, sargar och sliter sönder hjertat den ena stunden samt tjusar och förför den andra stunden . . . Jag trodde, att jag glömt min första lidelse, denna olycksbrand i min själ, som kostat mig min samvetsfrid och skulle beröfva mig medmänniskors aktning, om de kunde läsa i mitt inre . . . Den der unge mannen är en afbild af den, som jag tillbad, och mitt hjerta slår våldsamt, då jag ser honom . . . Lyckligtvis var jag ensam, så att ingen blef varse min sinnesrörelse; men den stunden nalkas kanske, då våra blickar skola mötas, då . . . O, Gud, skall jag väl kunna befalla blodet att vara stilla inom sitt fångsel, eller skall känslan göra det våldsamt och förrådiskt . . . Blott en enda gång ville jag trycka, honom till mitt hjerta och sedan dö, men ett svalg är honom och mig emellan, en synd, ett brott, en afgrund . . . Kan denna synd afplånas, detta brott försonas, denna afgrund fyllas, då öppnar sig förlåtelsens dörr och friden kommer in i mitt oroliga hjerta.

Hon sjönk ner i ett hörn af soffan, tårar runno utför de bleka kinderna och händerna knäpptes ihop till bön. Hvilket brott tyngde denna qvinnas samvete, som tydligen led af de hemska minnenas qual?

IV.

En hyrkuskrack stod utanför öfverste Vasastjernas boning. Familjen skulle göra en tur till Djurgården. Öfversten ledde utför trappan sin dotter, Annas moder, Elisabeth von Jennings, friherrinna och enka efter baron

von Jennings, officer i Finska armén och stupad vid försvaret af Sebastopol mot fransmän och engelsmän. Friherrinnan von Jennings, född Vasastjerna, var af hög adel och hade en medfödd tro om detta stånds ovilkorliga företrädesrättighet framför alla andra. Adeln var i hennes tanke summan af allt förfinadt, ädelt, storartadt, fosterländskt och beundransvärdt. Hon medgaf visserligen, att ofrälse man och ofrälse qvinna kunde och borde skattas högt, då de lyckats förvärfva sig bildning och talanger, de der ej kunde förnekas, men adelsmannen borde stå i första ledet. *Folket* och hvad dermed menas, dess arbete, dess dygd i fattigdomen, allt det stora och sublimum, som rör sig inom detta, kunde hon ej fatta. Vid blotta ordet »folket» kände hon nära nog vedervilja. Folket var i hennes ögon en själlös massa, något högre än djuren, men för öfrigt klumpartad och ur stånd att blifva annat, än ungefär hvad Negern är för plantageegaren — en viljelös maskin, som sättes i gång af husbonden och måste underkasta sig allt, blott den får sitt underhåll. Friherrinnan von Jennings var för öfrigt utrustad med stor bildning, utmärkt sällskapston, ridderlig af böjelse och vana mot alla, till och med mot ofrälse ståndet, emedan hon derigenom trodde sig ännu mera kunna visa, att hon var en fulländad adelsdam, den man *måste* beundra. En enda blick på hennes anletsdrag var nog för att upptäcka stolthet, hersklystnad och öfvermod, ehuru hon i allmänhet visste att beslöja dessa utväxter på hennes annars varma och goda hjerta. En omständighet, som tycktes henne särdeles obehaglig, men som skyddade henne mot många högmodets öfverdrifter, var hennes fattigdom. Hade hon varit rik, torde hennes medfödda karaktersfel fått öfverhanden, men nu var hon fullkomligt beroende af sin fader, öfversten, ty hennes man hade ej haft förmögenhet. Hon visste nog, att hon skulle blifva rik efter sin faders död, men att *blifva* och *vara* är ej detsamma. Öfversten gaf visserligen dotter och dotterdotter nära nog allt hvad de önskade, men var för öfrigt herre i sitt hus och delade ej spiran med någon, trots sin hvitnade hjessa och fårade panna. En nagel i ögat på friherrinnan var Heloise Vasastjerna genom sin stora rikedom och kanske ännu mera därför, att öfversten lik-

som »prefererade» slägtingen Heloise framför sin egen dotter Elisabeth. Länken af kärlek mellan fader och dotter utgjorde Anna. Hon älskades djupt af bägge och förtjenade det äfven, ty hon värmdes modrens hjerta lika troget som morfadrens, och hon flög som en dufva med fridens oliv emellan bägge, i fall olika meningar för några minuter skiljt far och dotter åt. Tjenstfolket vördade öfversten såsom en fader, böjde sig af beundran för friherrinnan och smålog af glädje, då fröken Anna visade sig.

Hvad slutligen beträffar fru Heloise Vasastjerna, såsom beslägtad med de tre nyssnämnda personerna, öfversten, hans dotter och dotterdotter, så högaktades och älskades hon ej blott af sina slägtingar, utan äfven af alla människor; hon lefde blott för att göra godt, i all tysthet, utan något begär efter högljudt pris. Hon deltog sällan i stora societeten, men var derstädes likväl allmänna samtalsämnet, dels för sin rikedom, dels för sin mystiska tillbakadragenhet och dels för sin kolossala frikostighet i alla möjliga riktningar, som kunde gagna menskligheten. Någon gång gaf hon i sin våning supé och visste då att omgifva sig af snillrika människor, hvilka hjälpte henne att göra aftonen angenäm. Hennes toilett var nästan alltid i de mörka färgerna, enkel, men dyrbar; hennes personlighet tilldragande och eftersökt. Hon talade ej mycket, men desto behagligare. De fattiga och hjälpbehöfvande, som kommo i hennes väg, tyckte att sjelfva »himlen» bodde i hennes ögon, och lyssnade begärligt till de vackra ord, hon talade, medan hennes hand delade ut penningar till nödens lindrande. Heloise Vasastjerna var en ädel typ af qvinna, i åtskilligt liknande Grachernas moder, eller Sturens enka, den ädla Christina Gyllenstjerna.

* * *

Racken med sina tre personer inuti och Jonas bredvid kusken på kuskbocken tog vägen åt Djurgården, denna Stockholms sköna lustgård, som omvårdades af *hjelte-konungen Carl XIV Johan*, med storartad frikostighet. Dess gamla ekar susa ännu högtidligt i femtio eller

hundraårig prydnad och dess fagra björkar likna brudar, som naturen årligen kläder i bröllopsskrud.

— Har du berättat, Anna, för din moder om den intagande mannen, som stannade med sitt konststycke utanför vår bostad, — frågade öfversten.

— Medan mamma gjorde toilett, — svarade Anna, — beskref jag den intressanta händelsen.

— Skada, att Elisabeth ej fick se både mannen och hans utmärkta arbete, — sade öfversten.

— I Rom har jag sett, hvad troligen är fullkomligast i afseende på skön konst, — gaf friherrinnan till svar.

— I Rom kan finnas mycket vackert, — yttrade öfversten, — men att se någonting lifslevande på Drottninggatan är en helt annan sak.

— Tycker pappa det, — inföll friherrinnan, — men hvaruti bestod då det anslående i denna gatuscen?

— I dess enkelhet och sanning, — upplyste öfversten, — eller hvad tänker du, Anna, om saken?

— Morfar har klädt mina tankar i ord, — sade Anna, — när man såg konstnär'n stå bredvid sitt mästerliga arbete, måste man ovilkorligen beundra bägge.

— Men ämnet, — inföll friherrinnan, — synes mig vara allt för obetydligt för ett snille, ifall mannen var begåfvad med sådant. En vild häst och dess tämjare är ju en alldaglig företeelse på duken, vare sig i sten, marmor eller gips. I hela Italien plågas man af dylika figurer, burna på hufvudet af råa, men vackra männer.

— Du kommer nog på andra tankar, Elisabeth, — sade öfversten, — då du sjelf får göra bekantskap med den hyggelige artisten.

— När skulle detta ske, pappa, — frågade friherrinnan med en ton, som hon ville göra liknöjd, men som förrådde en obehaglig öfverraskning, i förening med en viss högdragenhet.

— Kan ej så noga besvara den frågan, — menade öfversten, — men jag sände Jonas ned på gatan med mitt visitkort och inviterade konstnär'n till mitt hem.

— Att på Drottninggatan, ibland en gapande folkhop, sända ned ett visitkort, försedt med adligt namn, förefaller mig besynnerligt, — yttrade friherrinnan med något

häftig tonart, vittnande om, att hon ej gillade denna handling och ej behöfde dölja det obehag, den förorsakade henne.

— Om mamma hade sett, huru gladt öfverraskad konstnär'n blef, och huru hans anlete strålade, då han såg upp till vårt fönster och tog af sig hatten, — yttrade Anna med värme, — så skulle mamma ej missunnat honom vår hyllning.

— Kära barn, — inföll modren, — icke missunnar jag den stackars mannen att blifva beundrad till och med af pappa och dig. Hade jag sjelf fått nöjet se hans vackra arbete och funnit detsamma artistiskt, så hade jag sändt Jonas och köpt bildstoden.

— Sää, du hade verkligen gjort det, — inföll öfversten småleende, utan att fästa sig vid friherrinnans anspelning på, huru Jonas hade *bort* användas, — men dylika konststycken bjudas ej ut på *gator*, och jag aktar goda artister för högt, för att kunna sålunda skymfa dem.

Friherrinnan bet sig i läppen. Hon märkte, att fadren inom sig var något misslynt, ehuru han dolde denna känsla. Hon sökte derföre godtgöra saken med frågan: lemnade artisten *sitt* kort, så att man må kunna invitera honom, i fall hans namn och ställning i samhället anstå oss?

— Dertill var han alldeles för blygsam, eller rättare, för grannlaga, — upplyste öfversten, — och hvad *samhället* har att beställa med *mina* gäster, torde du få svårt att förklara mig. Der Gud satt *snillet*s diplom på pannan, och der *arbetet* framstår beundransvärdt, behöfvas inga rekommendationer af fadda menniskotungor, utan för oss blir det en heder att mottaga sådana personer. Kör upp till »Franska Världshuset», kusk, vi skola tömma ett glas glödgadt vin.

Friherrinnan blef skyldig öfversten svaret på dessa ord, medan fröken Anna gaf morfadern en blick af tacksamhet för hans ädla uppfattning af den okände artisten.

Andra Kapitlet.

I.

Våren hade kommit med sina smekande vindar och naturen stod i knoppning. Floderna voro lättade från sina istäcken och skeppen lågo glada på böljan, längtande att efter vinterhvilan få brottas med stormen. Nytt lefnadsmod hade vaknat i människobröstat, liksom i naturen.

På Hellings verkstad hade arbetet slutat för dagen. En enda man satt kvar på kontoret; det var fabrikören sjelf. Han hade infört sin dagrapport och slog igen folianten, hvarvid af lufttrycket ett litet kort hoppade till. Hellings ögon föllo på detsamma och en lindrig färgbrytning spred sig öfver hans kinder. Han tog kortet i sin hand och sade med halfhög röst: *Adam Vasastjerna*, f. d. öfverste.

Hvarför rodnade den unge metallarbetaren? Kunde väl hågkomsten af öfverstens uppmärksamhet sätta hans blod i starkare fart? Visserligen kändes det angenämt att blifva så bemärkt af en gammal ädling med hvita lockar, men bredvid den gamle stod ju ungdomen, skönheten och behaget, och äfven af egarinnan till dessa skatter hade den ringe arbetaren blifvit bemärkt. Hennes varma blick hade hvilat på honom, som stod på gatan med sitt arbete. Gustaf Helling klädde sin tankegång i följande ord, hvilka han ofrivilligt uttalade med låg stämma: — jag har aldrig känt i min själ en sådan glädje, som då hennes blick hvilade på mig, eller kanske rättare på mitt konststycke, ty så hafva konstefarne män behagat kalla det . . . Hon är en välboren fröken och jag en obetydlig arbetare, som tagit mig ett namn, då jag släpptes ut från barnhuset . . . Jag, en okänd, född i synd och skam, som aldrig egt en fader eller moder . . . jag har inga anor att framvisa, vare sig från frälse- eller ofrälseståndet, utan jag liknar en okänd blomma, som

framkommit genom solens barmhertighet . . . men blomman har dock vårdats af vänliga människohänder, och därför får jag ej klaga, utan vara tacksam mot försyner . . . Store män hafva funnits, som varit födde i oäkta säng, och mången öfvergifven parfvel har sedermera gjort sig högt värderad af sin samtid . . . *Hennes* blick skall blifva min ledstjerna att gå framåt och göra mitt antagna namn aktadt och erkänt inom arbetets verld . . . Mitt inre har under flera veckor längtat att besöka den gamle öfverstens bostad, men blygsamheten har hindrat mig . . . kanske har man redan glömt bort mig och min ringa metallgrupp . . . dock vill jag blicka in i ädlingens hus och se, om der finnas lika varma hjertan som i arbetarbostaden, der jag har mina vänner.

Det dröjde ej länge, förrän vår hjelte var omklädd i svarta kläder och hvit halsduk. Man skulle omöjligen kunnat tro, att denne elegante figur var en metallarbetare, som dagligen stod i sin blus och handterade den hårda metallen. Bildningen är världens förnämsta och bästa formare. Kan hon ej gifva snitt och prägel, så kan än mindre skräddar'n, skomakar'n och perukmakar'n. Gustaf Helling satte på sig hatt och handskar, lemnade sitt kontor klockan åtta-tiden och styrde sina steg till Drottninggatan, för att aflägga visit hos öfverste Vasastjerna. Han hade aldrig förut varit med sin fot i något adligt hus, och hans inre var ej särdeles stämmt för adeln i allmänhet, hvilket var naturligt, ty *adeln* och *folket* hafva sällan älskat hvarandra.

II.

Öfversten hade en mottagningsdag i veckan, då hans gästfrihet flitigt anlidades. Det råkade händelsevis vara en sådan dag. I salongen befunno sig cirka tjugu personer af olika samhällsställning, militärer, civile tjenstemän, förmögne landtjunkare och litteratörer. Friherrinnan presiderade i salongens stora soffa med en drottningens makt och fina smak. Hon var i sitt rätta element och förstod att använda alla möjliga medel till gästernas trefnad. Konversationen rörde sig kring begreppet »lycka» och

var allmän ibland sällskapet, hvilket slagit sig ned ungefär i en halfcirkel på bägge sidor om den stora soffan.

— Om man skulle vara fullt sanningsenlig, — yttrade öfversten, — så finnes ingen verklig lycka på jorden.

— Det beror på, huru stor pretention man har på lyckan, — invände patron Berg, en välgödd figur, som offrade allt för vällefnaden, — jag känner mig ganska lycklig, då jag fått en god middag.

— Dina middagar, bror Berg, — inföll härvid major Klaes Klefvenberg, en mager figur af nära tretton quarters längd med bar hjessa och gråa mustacher, — skola bygga en vall af fett kring ditt hjerta, så att du en vacker dag slocknar af. Man skall härda sig och känna på en liten svältkur ibland, så smakar maten väl. Vi, krigare, få ofta lefva på half kost, och då känner man sig särdeles lycklig vid stekspettet efter tjugufyra timmars fasta vid kanonen eller på hästryggen.

— Minns du, Klefvenberg, — utropade öfversten med liflighet, — då vi under Sebastopols försvar ofta fingo vänta på aflösning ända till tio timmar.

— Nå, kommer du ihåg, Vasastjerna, — svarade majoren — då vi fingo ordres att bygga ett blind-batteri, för att vilseleda det fiendtliga skjutandet. Vi hade med oss proviant för två dagar, men kommo ej hem på fyra. När man då kommer till köttgrytan, är man ej den olyckligaste af skapade varelser.

— Visserligen är kroppens njutning en slags lycka, — sade magister Strömbäck, en herre med en väldig näsa och ett par ofantliga glasögon, — men själen är för mer än kroppen, ergo: själsnjutningar äro jordens största lycka. Jag har visserligen ej såsom öfverste Vasastjerna och major Klefvenberg sutit tio timmar vid kanonen eller på hästryggen, men jag har många nätter vakat med Tacitus eller någon annan herrlig klassiker, och då har jag varit oändligt lycklig och glömt bort att äta.

— Dålig kost att lefva af latin och grekiska, — menade tidningsutgifvaren Zveckberg, som var lik en fisk i alla sina rörelser, — jag föredrager hellre litet ostron

och en frisk politisk debatt. Det är en dubbellycka, ty ostronen lifva kroppen och politiken själen.

— Om man just ej äter ostron eller politiserar, — inföll fru Stare, en liten knubbig enka på »femtioalet», — så kan man gå på stora operan, äta bakelser och glace samt se Schillers rövvarband. När jag hör den vackre Dahlvist med sin tordönsstämma deklamera, känner jag mig särdeles lycklig, och när jag får upplefva ett mord på scenen, tycker jag mig vara ännu lyckligare.

— Fru Stare kan ha rätt, — medgaf mamsell Ofelia Ollan, som nalkades sin lefnads höst, — det är tjusande att se lifvet på scenen, men ännu herrligare att vara en hjeltinna i hvardagslifvet. Jag går ikring och samlar aflagda kläder åt de fattiga. När jag kan gifva en liten trasig gosse ett par underkläder eller en liten frysande flicka blott en lappad kolt, är jag mer än glad.

Mamsell Ollan var lyckligtvis närsynt, så att hon ej såg det tvetydiga småleende, som hvilade på sällskapets läppar.

— Mamsell sätter barmhertigheten högst af all jordisk lycka, — sade friherrinnan, — jag delar denna åsigt, blott man får göra det goda i tysthet, ty annars blir barmhertigheten allt utom värdefull.

— När jag får brottas med stormen och böljan eller fröjdas åt blommornas prakt eller höra morfar berätta krigshistorier, — utropade fröken Anna med glädttig ton, — då är jag lycklig.

— När jag får höra andra berätta om *sin* lycka, — inföll fru Vasastjerna, — är jag sjelf lycklig.

Betjenten Jonas kom in och lemnade öfversten ett visitkort. Han sträckte det till sin granne, major Klefvenberg, yttrande:

— Du har goda ögon, Klaes, låt oss höra, hvem detta kort tillhör.

Majoren läste med sin starka stämma: *Gustaf Helling, Metallarbetare.*

— Jag känner ej den mannen, — sade öfversten, — är det någon arbetare, som vill sälja något, så låt honom komma in.

— Kanske han kunde komma igen i morgon, — invände friherrinnan.

— Åh nej, — afgjorde öfversten — arbetarens tid är dyrbar, och han gläder sig, då han får afyttra sitt arbete. Det är *hans* lycka, och då nu samtalet rört sig kring de olika begrepp, vi göra oss om *lycka*, så skola vi försöka bereda en medmänniska sådan denna stund.

— Rätt så, Adam, — bejakade majoren, — du har uttryckt min tanke. Låt karlen komma in med sitt kram, så skola vi handla.

— I herrar militärers martialiska handlingssätt, — sade fru Stare, — instämmer jag, ty man kan ju ej för ofta hjälpa sina medmänniskor.

— Det är sublimt att göra en god handling, — menade mamsell Ollan.

— Den dag, på hvilken ingenting godt är uträttadt, är enligt den grekiska filosofens tanke illa använd, — sade magistern.

Om sällskapet händelsevis kastat sina ögon på fru Vasastjerna, skulle de förskräckts öfver det lidande, som låg utbreddt öfver hennes anlete. Vid namnet: *Gustaf Helling*: flög en ryckning genom hennes kropp, och då öfverstinnan ville afböja arbetarens inträde, varsnades en blick ur fru Vasastjernas ögon.

— Låt metallarbetarn komma in, Jonas, — sade öfversten, — ifall han har någonting att sälja.

— Nej, herr öfverste, — upplyste Jonas, — det är ingen sådan, utan en fin herre, just samma en, som stod med bysten utanför fönstret för några veckor sedan, och som jag bar ned öfverstens kort till.

— Hvarför sade du ej detta straxt, Jonas, — förebrådde öfversten, — bed honom stiga in. Mitt herrskap, denne Gustaf Helling är en konstnär, som en dag öfverraskade oss utanför fönstret med en metallgrupp, artistiskt arbetad. Jag och Anna föllo i beundran, och jag sände Jonas ned med mitt visitkort. Den unge mannen har låtit vänta på sig.

Vid dessa ord blef det friherrinnans tur att känna sig obehagligt stämd, ty en *simpel arbetare* hade ännu ej blifvit presenterad på öfverstens och hennes mottagningsdagar. Fru Vasastjerna åter kände blodet återkomma till de bleka kinderna, och fröken Anna kastade en nyfiken blick åt salongsdörrarna, medan ett småleende af

belåtenhet lade sig på hennes rosenläppar. Sällskapet för öfrigt var intresserad af öfverstens berättelse om konstnären.

Medan allt detta passerade, hade Helling vid salsdörren stått liksom på glödande kol. Då han hörde, hvad man yttrade om en fattig arbetare i allmänhet, kände han visst ej någon dragningskraft till denna förnäma societé, och då någon röstade för arbetarns afvisande till morgondagen, ämnade han aflägsna sig, men öfverstens försvar höll honom kvar, och dessutom ville han visa, att äfven *arbetarn* kunde uppträda bland bördens och den rikare klassens människor. Med allvar i sin blick och en lindrig rodnad på sina kinder steg han in i salongen. Öfversten gick honom till mötes och fattade hans hand, yttrande med välvillig ton:

— Ni har gjort oss konfunderade, herr fabrikör, med titeln: »arbetare»: icke derföre att detta ordet är annat än godt, utan derför att det gillats af en så talangfull ehuru blygsam artist. Välkommen i mitt hus och låt mig presentera er.

Helling blef öfversten tacksam för dessa ord och presenterades för sällskapet. Friherrinnan böjde något på sitt stolta hufvud. Fröken Anna nickade vänligt. Heloise Vasastjerna syntes på det högsta öfverraskad och kände en svag rodnad uppstiga på sina kinder.

Det öfriga sällskapet betraktade metallarbetaren med nyfikenhet, medan Jonas framsatte en stol åt främlingen.

— Jag har längesedan väntat er till mig, — sade öfversten, — men ni har dröjt bra länge. Hade jag afvetat ert namn, skulle jag gjort er en visit.

— Min tid är hårdt upptagen, — svarade Helling, — så att jag sällan har ens en aftonstund ledig. Jag är ytterst tacksam för herr öfverstens godhet att vilja se mig.

— Ert konststycke behagade såväl mig som min dotterdotter, hvarför vi naturligtvis ville lära känna artisten.

Helling bugade sig för öfversten och fröken Anna.

— Ryktet förmäler, — inföll friherrinnan, — att engelska ministern till högt pris inköpt ert arbete?

— Åh, ja, — svarade Helling, — han betalade någorlunda bra, tretusen riksdaler, ehuru arbetet var värdt mera, men jag fästade mig mest dervid, att det kom i en kännares hand och att det skall i utlandet häfda den svenska arbetarens åtminstone flit och sträfvan att vilja likna främmande arbetare med erkänd förmåga.

— Rätt så, herr fabrikör, — tog öfversten till ordet, — penningen är nog dagens lösen, men äran är menniskans prydnad. Vet ni, att vi hafva resonerat en god stund om ordet »lycka» och sökt definiera detta begrepp. Somliga hafva ansett magens njutningar, eller mödans lön, eller barmhertighetens tillfredsställelse för rätta lyckan. Andra hafva föredragit det friska naturlifvet, eller också njutningar i Thalias tempel, eller välgärningar i tysthet, eller afhörandet af andras lycka. Säg oss ni, som är en *folkets* man, hvad anser ni för högsta lycka på jorden?

— Herr öfverste, — yttrade Helling blygsamt, — jag är blott en ringa arbetare och har ej bevistat annan akademie än Stockholms teknologiska institut, hvarför jag är föga van att dömma i så djupa saker, men efter min tanke ville jag säga: att den högsta lycka ligger i *arbete, måttlighet och förnöjsamhet med sin lott.*

— Minsann tror jag ej, att herr Helling slagit hufvudet på spiken, — sade öfversten, — eller hvad tycker sällskapet?

— Det beror på, hurudan ställning man har i samhället, — invände friherrinnan von Jennings, — de fattigare klasserna måste arbeta för att kunna lifnära sig, men den rike lefver af sina räntor. Om det lägre folket kunde slippa att arbeta, tror jag förvisso, att det hade intet deremot. Således är ej arbetet alltid den högsta lyckan på jorden. Hvad sedan måttligheten beträffar, så beror den på tillgången. Sjelfva tiggaren kan blifva slösare, ifall slumpen gör honom till en Cræsus.

— Alla menniskor måste arbeta, — svarade fabrikör Helling, — så vida de ej skola förstöra sig sjelfva, ty hvad är ränta, om just ej ett öfverskott af arbete. Jorden gifver ingen näring, om den ej plöjes och besås, bergverken likaså, ja, all industri tarfvar omtänka. Dessutom ligger i sjelfva arbetet en styrka, en tillfredsställelse, som

gifver frid och välsignelse åt hjertat. Rikedom, som förökar sig genom arbete, klokhet och sparsamhet, är landets *styrka* och egarens *prydnad*, då deremot rikedom, som slösas bort på dåraktiga nöjen och genom lättjefullt lefverne, är landets *skada*.

Friherrinnan von Jennings hade aldrig i sitt lif inlåtit sig i konversation med en arbetare, och hennes förvåning öfver Helling's säkra språk var ej ringa. Hon ansåg sig böra försvara, hvad hon sagt, och yttrade därför:

— Enligt ert omdöme, min herre, skall således äfven den rikaste människa arbeta likasom den fattigaste, såvida hon vill hafva anseende?

— Alldeles, min fru, — svarade Helling, — ingen bildad människa förnekar arbetets nödvändighet. Snillet, ehuru egare af millioner, hvilat aldrig, utan arbetar ständigt för att finna nya upptäckter. Huru skulle någon solidité finnas för nutid och efterverld, om ej arbetshågen, lik en evig pulsåder, gick genom jorden och hennes barn? Njutningen är merändels slappande, då deremot arbetet är stärkande. När jag i min ringa verkstad hör hjulen surra, hamrarna bullra på städen och filarna raspa, då är jag lycklig och mina arbetare likaså. Ännu högre är min glädje, då jag får metallen att lyda min vilja och en skapelse framkommer, skön och full af sanning. Det är *mitt* arbete, mitt verk igenom *Gud*, som gaf mig idé och kraft att utföra det, och allt skedde genom *arbetet*, som därför är vår ära, prydnad och välsignelse.

Metallarbetaren talade af öfvertygelse och en rodnad spred sig öfver hans kinder. Han var i denna stund vacker, och hans melodiska stämma gaf än mera klang åt hans sanna ord. Utan att han sökt, hade han dock gjort intryck på sällskapet. Öfversten lät först höra sitt gillande med följande allvarliga ord:

— Ni är värtalig, herr Helling, då det gäller ert yrke, och deri instämmer jag. Arbetet och hederskänslan äro våra säkraste vapen emot nöden och förtrycket.

— Ehuru soldat, — inföll major Klefvenberg, — har jag alltid varit en trägen arbetare i jorden. Sysslösheten är min förskräckelse och jag hatar alla dagdrifvare. Ni talade om edra surrande hjul, dundrande släggor och raspande filar, min herre, jag förstår er, jag, ty

ni känner ibland dessa arbetets häfkrafter, hvad jag känner, då kulorna hvina, kanonerna laddas och fästningen stormas. Det gäller frihet, mod, ära, fosterland. Det är ett heligt *arbete*, man utöfvar, ty det följer en efter döden med historiens vittnesbörd.

— Majorn talar med en ynglings liflighet om kriget, — tog magister Strömbäck till ordet, — men hvad är väl nutidens dumma krig med kulor och krut emot forntidens murbräcka, slagsvärd och stridyxa. Tänk er, mitt herrskap, hvilken odödlighet skalden bereder sig genom att besjunga hjeltarnes strider. Ett *sådant arbete* är mera värdt än allt annat arbete, och den som bibringar ynglingen sagan om gjorda storverk, han arbetar lika aktningvärdt som krigarn i striden för fosterlandet eller smeden på industriens ärliga städ.

— Magister Strömbäck talar så vackert, att mina ögon fuktas, — inföll mamsell Ollan, i det hon torkade sina ögon med näsduken.

Magister Strömbäck böjde på hufvudet af tacksamhet för denna artighet.

— Fabrikör Helling har troligen sett främmande länder — frågade fröken Anna, som med djupt intresse åhört dennes försvar af arbetet och arbetarn.

— Ja, min fröken, — svarade fabrikören, — jag har arbetat i England, Frankrike, Tyskland och Amerika.

— Hvilket land föredrager ni af dessa fyra?

— Svårt att afgöra, ty de hafva alla sina stora fält för arbetaren att erbjuda. Englands verkstäder äro gedigna. Fransmannen arbetar med smak. Amerikanaren öfverträffar alla, ty han är både mera gedigen och mera uppfinningsrik.

— Har ni någonsin sett en revolution i Paris, min herre — frågade fru Stare.

— Jag har verkligen bevittnat en sådan, — svarade Helling.

— Man säger ju, — inföll mamsell Ollan med blygsam ton, — att det är arbetarne, de så kallade blusmännen, som alltid ställa till de ohyggliga revolutionerna?

— Blusmännen äro Frankrikes bästa arbetare och frihetens sanne väktare. Deras lif är en typ af arbetssamhet, måttlighet och fosterlandskärlek. De äro aristo-

kratiens fiender, icke derföre att de hata börd och rikedom, utan derföre att de hata förtryck och förtryckare. Folket läser historien, ser huru allt förtryck kommer just från aristokratien och misstror derför allt förnämt, som braskar med titlar, ordnar och lyxfulla banketter, der tusentals francs uppoffras på minuter, medan arbetaren tackar Gud, om han kan hopspara några hundra francs om året.

— Ni är således hatare af allt hvad folket hatar, herr fabrikör, — inföll friherrinnan, — och den stackars adeln är ej i er smak.

— Jag talade om blusmännen i Paris, — svarade metallarbetaren, — men ej om mig sjelf. Genom ständigt arbete kommer själen ej på så dåliga tankar, som »afund». Adeln har haft sin mission att fylla under medeltiden måhända, men måste lemna rum för bildningens makt, som skapade *duglighetens* adel, eller rättare sagdt *arbetets*. Jag skulle aldrig kunna se med afund på något slags stånd, ty jag är uppfostrad på Stockholms barnhus och vet ej, om jag har till far en adelsman, en prest, en borgare eller en bonde.

Han yttrade detta med vemod, men utan förlägenhet, och hans ord verkade olika på sällskapets medlemmar. Friherrinnan hade svårt att dölja sitt missnöje. Det var ej nog, att en simpel metallarbetare förde ordet i hennes salong med kommunistiska åsigter, utan denna menniska var dessutom ett barnhusbarn, utan all blygsel öfver sin oäkta börd. Dottren Anna kände ett visst deltagande för denne ovanlige man ur folkets leder, som så frimodigt bekände, att hans vagga stått bland de olyckliga barnhusbarnens. Fru Heloise Vasastjernas anlete blef dödsblekt, då Helling talade om sin börd, och en tår smög sig ned på hennes kind. De bägge militärerne voro förtjuste i den unge mannens liberala åsigter, ty de voro sjelfva älskare af friheten.

— Den sannaste friheten, mitt herrskap, — tog magister Strömbäck till ordet, — är att gifva alla rätt, vare sig hög eller låg. Så länge adelsmannen med sitt svärd var låset för bondens lada, egde detta stånd rättighet till att vara det första, likasom presten genom boklig lärdom och enkel lefnad häfdade begreppet om apostolisk värdighet

och anseende, men då adelsmannen brände upp bondens lada och presten blef en vällustig mammons dyrkare, upphörde tron på dessa stånds höga dygder.

— Ni glömm er, magister Strömbäck, — utropade friherrinnan med otålig ton, — adeln har förvärfvat sig sådana troféer, som ej kunna nedsmutas af simpel mans ord.

— Ack, min nådiga fru friherrinna, — svarade den lärde pedagogen, — jag är blott en gammal studiosus, som bläddrar i litteraturens blad, och rår ej för *tidens* dom öfver allt. Hedningen ståtade med lysande offerfester och de romerska kejsarne läto tillbedja sig, åkande i charer med lagerkransar kring tinningen, men så kom christendomen, och folken förbannade sina afgudar. Adeln var stor en gång, men nu har den bara *troféer* kvar, som oroas af damm, spindlar och den upplysta verdens smålöjen.

— Att magister Strömbäck kan så plebejiskt tala om adeln, hade jag aldrig trott, — yttrade mamsell Ollan, — det är just adelns damer, som gifva mig famnen full med gamla kläder, då deremot borgar- och tjenstemannafuarna äro ganska njugga.

— Strömbäck har rätt, fastän han är skarp som en rakknif, — medgaf öfversten, — adelns tid har varit.

— Skarpaste knifven, herr öfverste, — inföll den lärde mannen, — är den bäste vid operationer, ty den går djupast ned och kännes ändock mindre smärtsam än den slöare.

— Således anser ni adeln vara ett farligt och ondt sår i samhällskroppen, — frågade Klefvenberg.

— Ah nej, icke just det, — menade pedagogen, — ty bildningen är statskroppens ständige och obeveklige chirurg, och när den finner någonting skadligt växa upp, så sker genast operation, så vida ej det onda är riktigt envist, i hvilket fall bildningen tager *pressen* till hjälp, som nyttjar *bila* i stället för *knif*. Jag anser snarare såsom ett ondt, att adeln täres af en invärtes *själskräfta*, nemligen *högmod*.

Friherrinnan var ej vid godt lynne, då hon hörde sådant tal i sin egen umgängeskrets, utan att hafva någon bundsförvandt vid sin sida. Hon ämnade vederlägga

magistern, då hon förekom af metallarbetarn, som yttrade:

— Blott af historien har jag lärt känna adelns både fel och förtjenster och tyckt mig finna, att dess fordna idrotter öfverväga dess nuvarande. Hjeltar födas ej hvarje dag. Går man dessutom djupt in i lederna bland folket, hvilket jag flitigt studerat, så finnas der samma passioner som hos adeln. Så länge *kött* och *blod* bilda menniskan, liknar den ene den andre.

— Fabrikör Helling är åtminstone rättvis — yttrade friherrinnan, som nu ej stod ensam mot den rabulistiske magistern, — ty han gifver hvarjom och enom sin del.

— Min nådiga friherrinna, — utropade den envise skolmannen, — jag kunde nog smickra ert stånd med sannsagor om stora bedrifter, utförda af adelsmän eller rättare ofrälsemän, hvilka blifvit adlade just genom dessa storsvärf, men då liknade jag en dålig läkare, som ej vet, hvar det onda sitter, utan narrar patienten med fagert tal.

— Hårklyfverier och sofismer, — svarade friherrinnan, — äro filosofernas vapen.

— Visst ej, min nådiga fru friherrinna, — hördes magistern yttra, — filosofen söker *bevisa* allt genom *förnuftet*.

Här afbröts samtalet af Jonas, som anmälde: ryttmästaren och kammarjunkaren, grefve Faxenberg.

— Han är välkommen, — yttrade friherrinnan med förnöjd ton, ty Faxenberg var hennes favorit.

Den nykomne gästen kunde vara ungefär tjugufem år gammal. Han var af lagom längd, hade ädelt formade anletsdrag, eldiga ögon, hög panna, ledig hållning och fint manér. Man skulle kallat honom för en vacker man, om ej en förfärlig blekhet hvilat öfver hela hans anlete. Elden i hans ögon syntes förtärande och hela personen ingaf fruktan.

Sedan öfversten presenterat Faxenberg, intog denne en plats bredvid fröken Anna.

— Hvad nytt, herr kammarjunkare, från den stora världen, — frågade friherrinnan.

— Ingenting just, utom att fröken Oxhufvud förlofvat sig med slagterifabrikören Olsson, som är mycket rik, — berättade hofmannen i likgiltig ton.

— Hvilken skandal, — utropade friherrinnan, — en slagtare skall föra en adlig fröken i brudstolen.

— Visserligen, charmantaste friherrinna, — utlät sig Faxenberg, — är det alltid lutande åt skandalen, då så olika kontrahenter förenas, men tiden går framåt och man tolererar mycket numera.

— Alldeles, herr kammarjunkare, — inföll öfversten med en egen tonart, — possessionaten Oxhufvud är totalt ruinerad. Han behagade under några år hålla sig uppe genom att anmoda mig och andra hans bekanta bland adeln med att teckna borgen, men han hade en svaghet att aldrig vilja infria sitt namn. Naturligtvis vände vi honom ryggen och då fick han fatt i en hederlig patron, som först försåg honom med kött på kredit, sedermera inlöste hans förfallna inteckningar och slutligen tager hans dotter som betalning.

— Stackars fröken Oxhufvud, som blir ett offer för fadrens dåliga ekonomi, — beklagade fröken Anna.

— Naturligtvis är Nathalie Oxhufvud en slags marty, — medgaf kammarjunkaren, — ty hennes fina bildning får nu många grundskott, men å andra sidan har naturen ej särdeles gynnat fröken Nathalie och dessutom är hon redan till åren.

— Jag känner familjen Oxhufvud ganska väl, — sade mamsell Ollan, — grefven är ytterst gästfri och artig, grefvinnan likaså och fröken Nathalie blott tjuguåtta år och således ännu i blomman af sin ungdom.

— Jag åter, — yttrade fabriker Helling, — har det nöjet att känna slagtar Olsson. Han har varit kamrat med mig på teknologiska institutet, har ett godt hufvud och godt hjerta, men är kanske något lätt ledd. Hans föräldrar anses mycket rika och fåfånga, så att grunden till partiet är lätt förklarad. Om någon skulle beklagas, vore det, enligt min åsigt, Olsson och ej fröken Oxhufvud.

Faxenberg fästade vid dessa ord sina ögon på fabrikeren och mönstrade honom med en blick, som med noggrannhet granskad kunde tydas ungefär sålunda: hvem är den människan, som tager en slagtares parti gent emot en fröken Oxhufvud och likväl är gäst hos en adlig familj?

Högt yttrade han likväl med en viss obehaglig skärpa i sin röst: känner herr fabriker fröken Oxhufvud, efter-

som ett så positivt omdöme gifves om detta parti, hvilket dock ligger inom grannlagenhetens område?

— Om jag ej känner fröken Oxhufvud, — svarade Helling, — så tör jag väl få döma efter andras ord, exempelvis edra egna, herr kammarjunkare. Ni relaterade fröken Nathalie's plus och minus såsom qvinna, och det sednare syntes mig taga öfverhanden.

— Ursäkta, herr fabrikör, — sade Faxenberg, — att jag ej är van att tilltalas med benämningen *ni*, som ej är bruket här i landet, utan likasom jag hedrar er med ordet fabrikör, så eger ju äfven jag rättighet att bära mina titlar: ryttmästaren, kammarjunkaren, grefve Faxenberg.

— Visserligen, herr grefve, — svarade Helling utan minsta förlägenhet, — bör man alltid följa det lands seder, der man vistas, men jag har varit många år utomlands och der kommit i beröring med personer af till och med kunglig börd men aldrig funnit någon vilja tituleras med annat än ordet *ni*.

— Deri har fabrikörn rätt, — stadfästade magister Strömbäck, — hela utlandet säger *ni*, utom Dansken, som säger *de*. Bäst vore, om man följde Grekernes och Romarnes plägsed att säga *du*, ty aldrig har väl vår Herreskapat eller anbefallt titlar.

— Magistern vill, att vi skola likna dalfolket, — skämtade fru Stare, — hvad det skulle låta besatt roligt, om alla menniskor sade *du* åt hvarandra.

— Om vi följde dalafolkets enkla seder, kunde vi skatta oss lyckliga, — menade major Klefvenberg.

Sålunda förflöt aftonen under olika slags samtal, der hvar och en framhöll sina åsigter, tills Jonas visade sig och rapporterade, att bordet var serveradt.

Vid afskedet efter supén yttrade öfversten välvilligt till Helling: välkommen tillbaka, fabrikör! Ni har kämpat som en man i afton mot min dotter, som ej är så lätt att besegra, då det gäller adelns intressen.

Fru Vasastjerna sade: herr fabrikör Gustaf Helling är välkommen till min societé om torsdagsaftnar, då jag ser mina vänner.

Äfven fröken Anna tillade, ljuft småleende: om några dagar skola vi taga eder fabrik i betraktande. Ni må veta, att hemma i Finland har äfven jag en liten verkstad, der jag filar och borrar.

— Af allt mitt hjerta välkommen! — svarade metallarbetaren, bugande sig och lemnade den gästfria familjen.

Tredje Kapitlet.

I.

Enkefru Beata Gustafsson syntes vara sina femtiofem år gammal. Hon hade en god förmögenhet efter sin man, rådman Gustafsson, som verkat hela sitt lif i rådhusrätten och nu hvilade under tufvan på kyrkogården. Fru Gustafsson var ett fryntligt fruntimmer, med allvarliga tänkesätt, hvilka gerna höllo sig vid forntiden och liksom fruktade nutidens moderna idéer. Den ärbara frun bar ännu så kallade kanoner eller löslockar vid tinnigarne och kortlifvad klädning samt ytterst bredt förkläde. Kring halsen tronade en löskrage af ofantlig bredd, påminnande om ett bruk för cirka femtio år sedan. Den goda fruns anlete var ännu fagert och i hennes ljusbruna ögon speglade sig den ljufvaste mildhet, hvilken vittnade om tillvaron af ett menniskoälskande hjerta. Möblerna i rådmanskans lilla våning på Norrtullsgatan voro gamla och messingsbesmida. Till enkefrun hörde dessutom två inventarier, hennes gamla piga Lovisa och hennes favorit-hund Pirre. Pigan var hög till åldern men ännu frisk och rask. Hon var ett aftryck af matmoderns tänkesätt, vanor och tycken. Pirre var bägges älskling.

Fru rådmanskan roade sig ibland med att lägga patience, synnerligast då hennes tankar liffigt fästade sig vid någon sak eller person.

— Besynnerligt, — utropade rådmanskan, — att korten för tredje gången säga detsamma. Jag kan våga en specie af de goda från Gustaf III:s tid, att en kär gäst snart träder öfver vår låga tröskel.

— Jag instämmer med frun, — sade Lovisa, — ty då Pirre drömmar, brukar alltid komma främmande.

— Sätt på kaffepannan, Lovisa, och tag in småbröd ur farstuskåpet.

— Skall ske, frun. Jag tänker nog, att fabrikören kommer. Han har nu ej varit här på fjorton dagar.

— Det är väl brådtom på fabriken, efter som han dröjt så länge, — menade rådmanskan.

En vagn stannade vid porten och ett elegant fruntimmer steg ur densamma. Hon fästade sin blick på det fönster å nedra botten, der fru Gustafsson satt, och de bägge fruntimren nickade hjertligt åt hvarandra. En stund derefter inträdde fru Heloise Vasastjerna.

— Skall jag tro mina ögon, — utropade rådmanskan, — är du verkligen här, min dyra Heloise?

— Ja, du har mig här, Beata, — svarade fru Vasastjerna, i det hon omfamnade och kysste väninnan, — om du visste, hvad jag upplefvat, sedan vi sist träffades. Men du skall få veta det, ty jag behöfver lätta mitt hjerta.

— Tag nu af kappan, Lovisa, på hennes nåd, — befallde rådmanskan, — och skynda sedan med kaffe.

Efter en stunds förlopp sutto de båda fruarna i förmakssoffan. Innan vi afhöra deras konversation måste vi gå några år tillbaka i denna berättelse och förtälja en episod ur fru Heloise Vasastjernas lif. Den ovanliga skönhet, som Heloise egt, hade fullkomligt berusat hennes afidne man, som var en brorson till öfversten. Heloise biktade sitt hjerta för den häftige friaren, sade honom, att hon älskade Gustaf Vasastjerna, en aflägsen släkting, och att hon ej kunde dela sitt hjerta, men det tjänade till intet. Axel Vasastjerna var en passionerad menniska, dertill rik och van att få alla sina önskningar uppfyllda. Han bad Heloise välja på två fall, antingen att blifva hans maka eller se honom mördra sig sjelf. Hon yppade då, att hennes älskare genom brottslig kärlek kränkt hennes heder, men äfven denna bekännelse afkydde ej Axel Vasastjernas lidelse, utan stegrade densamma ännu mera. Heloise darrade för den bekännelse, hon gjort den våldsamme friaren, och hon hade skäl dertill, ty inom en månad efter sitt giftermål med Axel Vasastjerna, vaknade

dennes hat till den föredragne älskaren. Svartsjukan närmade den äkta mannen till rivalen, som dödades i en blodig strid. Att Heloise efter den stunden hatade sin man och med ännu varmare hågkomst fästade sig vid den uppofrade älskaren, är naturligt, synnerligast som den brottsliga kärleken bar frukt i en son, hvilken föddes i tysthet på aflägsen ort och inlöstes på allmänna barnhuset i Stockholm. Axel Vasastjerna visste icke deraf och dog snart derefter, testamenterande Heloise hela sin stora förmögenhet. När barnet vistats några år på barnhuset, togs det derifrån och inackorderades hos rådmän Gustafsson. Den oäkta gossen är hjälten i denna roman och bär namnet Gustaf Helling. Blott rådmanskan känner gossens börd och hon har troget bevarat sin väninnas syndfulla hemlighet. Heloise lider af samvetsqual att hafva öfvergifvit sin första kärlek och blifvit orsak till hans död genom sin egen man. Hennes enda hopp om förlåtelse ligger bevarad i den gränslösa kärlek, hon hyser till sin son, som hon ännu ej kände, då en tillfällighet förde honom i hennes väg den aftonen, fabrikör Helling gjorde visit hos öfverste Vasastjerna.

Efter denna korta upplysning återgå vi till berättelsen.

— Du kan föreställa dig min glädje, min stolthet, — yttrade Heloise, — då jag såg min son stå utanför mitt fönster med ett herrligt konstverk. Jag skulle vägt upp det med guld, om jag vågat, men jag fick ej ens gifva ett berömmande ord åt konstnärn, fastän han var min son.

— I sanning ett besynnerligt sammanträffande, — inföll rådmanskan, — och jag uppfattar fullkomligt dina känslor, då du såg Gustaf Helling. Hvem måste ej beundra denne älskvärde, unge man! Han är äfven mig kär, såsom han vore min son, och detta med rätta, ty under hela den tid, han varit i mitt hus, har hans uppförande varit exemplariskt, och han har sålunda mer än väl återgäldat all den ömhet, jag visat honom.

— Du har också varit för honom den *rätta* modren, — sade fru Vasastjerna, — då jag, af fruktan för verdens omdöme, dolt mig bakom din rygg. Mitt samvete klappar högt vid denna bekännelse.

— Lugna dig, Heloise, ty du kan ej klandras för den försigtighet, som varit nödvändig att iakttaga. Dessutom har Gustaf dig att tacka för uppfostran och resor i främmande länder, hvilka gjort honom till hvad han är, en »gentleman», ehuru ammad och fostrad bland folket.

— Detta lugnar någorlunda mitt samvete, — yttrade fru Vasastjerna, — men hör nu vidare. Den vackre och talangfulle artisten hade äfven blifvit bemärkt af onkel Vasastjerna, som åsåg hans konstverk ifrån sin våning och nedsände sitt visitkort.

— Öfversten har alltid varit vän af artister, — inföll rådmanskan, — berätta vidare, kära Heloise; jag anar att vår älskling redan inträdt i öfverstens sal.

— Du gissar rätt. Han kom en afton, och mitt hjerta darrade af både oro och glädje.

Fru Vasastjerna berättade nu fabrikör Hellings uppträdande, friherrinnans stolthet, öfverstens artighet, den frisinnade konversationen och det goda intryck, fabrikören gjort på den församlade societén. Då hon slutat, sade rådmanskan, välvilligt blickande på sin väninna:

— Denna tilldragelse kommer nog i framtiden att bära sin frukt. Tro mig, Heloise, din onkel har funnit behag i Gustafs flärdfria väsende, och den unga arbetaren skall i honom finna en beskyddare. Hans dotter, friherrinnan von Jennings, får man ej tillvita hennes afvoghet mot en i hennes ögon simpel arbetare. Börden och dess atmosfär är ett lifsvilkor för henne, men då hon lär känna Gustaf Helling såsom en man af ädel karaktär med upphöjda tänkesätt, skall hon nog blifva mera försonlig med detta *folk*, som adlar sig sjelft genom *arbetsamhet och sedlighet*.

— Hvad dina ord äro vackra, Beata, du har ett hjerta, mera värdt än all verldenes guld!

— Smickra mig ej, Heloise, ty jag har ganska många fel. Visserligen klappar mitt inre för allt stort och godt, men jag får ej berömma mig af hvad hvarje svensk qvinna bör äga. Jag har planterat i Gustafs själ just det sanna och ädla af egna lifsuppfattningar, på det att äfven han må blifva ädel, fastän hans vagga stått på en ringa plats. Att jag lyckats i mitt arbete, är min bästa belöning.

Rådmanskans ögon lyste af en högre glans, då hon talade om fostersonen. Hon var en ståtlig fru i allt sitt görande och låtande samt höll sig strängt till forntida enkelhet, redbarhet och gudsfruktan.

— Under din vård, älskade Beata, har Gustaf blifvit hvad han är, och jag tackar dig af allt mitt hjerta för din moderliga ömhet. Jag behöfver nu ditt råd, hur jag skall hädanefter förfara, då Helling presenteras i *min* salong. Skall jag förneka naturens röst, som bjuder mig att för hela världen säga: »denne man är min son»: eller skall jag tiga och med detta oädla medel muta mitt samvete?

— Tiden är en mäktig bundsförvandt i dylika fall, kära Heloise. Mig synes svårt för en enka att presentera en »oäkta» son, hur stark än moderskärleken är och hur förträfflig denne son än kan vara. Min man, salig rådmannen, sade alltid, att man skall i allt iakttaga det passande. Dessutom må du ej tro, att Gustaf Helling skulle värdera denna presentering, som kanske skulle göra honom till ämne för ett lumpet sqvaller och obehag af alla slag. Kanhända, att du förlorade din son just genom en sådan handling.

— Men han borde dock besinna den uppoffring, jag gör, då jag blottställer mig för hån och smälek, blott för att gifva honom ett namn och en furstlig förmögenhet.

— En man af arbetet, Heloise, skapar sig sitt eget namn och är nöjd med den ringa kaka, dagens arbete gifver. Du kanske ej förstår, hvad jag nu talar, men så är det dock. Din son är stoltare än du tror, och vill du en gång vinna hans hjerta, såsom *moder*, så måste du gå klokt tillväga. Kunde han få ett namn med den *äkta* bördens insegel, skulle han nog vara tacksam, men för motsatsen torde han rygga, äfven om en guldhög hjälpte till att fresta.

— Hvad skall jag då göra, när både hjerta och samvete mana mig att handla, — frågade fru Vasastjerna upprörd.

— Sök först att vinna hans förtroende, innan du yppar den stora hemligheten om hans börd, och, framför allt, bygg ingenting på din stora förmögenhet, ty Gustaf Helling älskar ej penningen såsom ett medel till njut-

ning, utan anser den blott såsom en mätare, nödvändig för att skilja mellan olika arbetskrafters värde. Han har dessutom svårt att förlika sig med, att stora förmögenheter samlas på *en* hand, utan vill, att kapitalet skall vara fördeladt på *många* händer för att blifva fullt fruktbarande.

— Nåväl, Beata, jag vill följa ditt råd och söka vinna min sons hjerta, innan jag yppar hans börd. Tror du, att han har någon aning om, hvarifrån han fått medel till sina resor och sin fabriksanläggning.

— Ja, han anser mig vara den beskyddande handen och betalar till mig årlig ränta på det förlagskapital, du försträckt honom genom mig.

— Skulle han behöfva mera penningar, så stöt på mig, Beata.

— Tack skall du ha för det ordet, Heloise, men jag tror, att Helling redan förvärfvat sig en god kredit och ej mera vänder sig till mig i penningaffärer.

— Känner han aldrig någon längtan att få visshet om sin börd — frågade fru Vasastjerna.

— Åhjo! Han har några gånger sport mig derom, men jag har låtsat sjelf vara okunnig i den saken.

— Talar han med bitterhet om sina okända föräldrar?

— Nej, han tvärtom beklagar deras olycka att hafva fått en afkomling, som måst döljas på ett barnhus.

— Han är således en *ädling* i tänkesätt. Gud gifve, att jag hade honom vid mitt hjerta, innan jag tillsluter mina ögon i dödens slummer.

— Tiden är en stor verkmästare, Heloise; nyttja den rätt, så segrar du nog. Kanske du vill, att *jag* skall förbereda Gustaf på, att hans mor finnes i lifvet och att hon längtar efter honom?

— Ack ja, kära Beata, du skall säkrast närma mor och son till hvarandra, ty du eger hans fulla förtroende.

— När himlen ser, att modershjertat längtar efter sin rättmätiga fröjd, skall den nog blifva din bästa bundsförvandt. Emellertid kan du lita på mig, att jag skall öppna sonens hjerta, så att derinom blir rum för modrens bild.

Fjerde Kapitlet.

I.

Om den unga fabrikör Helling anat, att han hade en öm moder i lifvet, skulle han nog skyndat till henne, ty hvad är kärare än en sådan? Hon är den första och sista, som tänker på sitt barn. Hon deltagar i dess sorger och fröjder. Hon försakar, lider och arbetar blott för barnets skull. Hvem drifver henne till dessa försaker och dessa lidanden? Hvem gifver henne kraft att genomgå allt detta? Jo, *kärleken*, som en nådig Gud gaf henne i rikaste mått. Säg mig någonting mera fullkomligt, sublimt och hänförande än den sanna moderskärleken? Den är den renaste af alla menckliga känslor, den fasta och den ädlaste, ty den är fri från all egoism, räcker ända till dödsstunden och skapar insatser i sjelfva evigheten.

* * *

Om fabrikör Helling ej fick värma sitt hjerta med en moders ömhet, så fanns dock en annan låga, som spridde lif och värma i hans inre, och denna låga var *konstens*. Man arbetade raskt på verkstaden. Den ena nya modellen efter den andra vittnade om snillet skapande kraft och mäster Nicholas stirrade ofta med glad förvåning på den sköna metallen, som lät böja sig i så många olika former. Det surrar, brusar och bullrar kring öronen. Helling är med öfver allt. Han är själen, som sätter det hela i rörelse. Arbetet går derföre framåt med kraft och glädje. Många svettdroppar frampressas af ifvern och ihärdigheten, men man frågar ej derefter.

— Beställningarna måste vara färdiga på utsatt dag, — säger Nicholas åt »barnen», ty så kallar han arbetarne, och häremot finnes intet att invända.

Trots denna ifver, måste dock arbetarne då och då kasta en förstulen blick på en nykomling i verkstaden,

som arbetade vid ett litet eget bord. Ja, till och med fabrikörens ögon hvilade understundom på den ovanliga, nykomna, arbetaren. Hvem är han då? Kanske en emigrant af hög börd, som är utan bröd, och därför måste arbeta för att ej behöfva tigga? Eller en utländning, som kommit med snillrika idéer och nya modeller? Åh, nej, det är en vestal af kött och blod, en adertonårig flicka, som sedan en kortare tid gästade denna Vulcani härd. Den fina linneärmen är uppviken och blottar en arm, mjuk och vit! Se den lilla handen, som håller filen, och detta svall af lockar, hvilka ringla sig kring ett skönt anlete! Purpurn hvilar på de friska kinderna och skalkaktigheten i de sköna ögonen!

Äfven flickan kastar sin blick på de nedsotade arbetarne och de tycka, att det är en solstråle, som kommit ifrån himlen. Gustaf Helling var förut ensam herre på verkstaden men har nu fått en rival i denna flicka, som tjusar med skönhet, oskuld och godhet. Hvem är hon — rik eller fattig, hög eller låg, som ställer sig i en fabrik, inandas rök och förskämd luft, arbetar med filen, fastän juveler blänka på de fina fingrarna? Hon är ett godt barn af Sverges gamla dotter, *Finland*. Hon har en gammal, tapper, krigare till morfar och hennes namn är *Anna von Jennings*. Det blef för qvalmigt i salongerna. Jungfrun skyndade till den simpla verkstaden. Hon ville hellre höra filen, raspen och släggans dån, än smickret från fjeskande kavaljerer. Hon ser med större nöje dessa ringa arbetare än hjeltar i glacéhandskar; hon småler åt Nicholas, som är hennes läromästare, och Nicholas grinar tillbaka af välbehag.

* * *

Det blef stor uppståndelse i öfverstens societé, då Anna tillkännagaf, att hon ämnade roa sig med att arbeta på en metallverkstad. Öfversten smålog och sade:

— Rätt så, min raska flicka, det skall göra dig godt, och morfar skall helsa på dig hos den talangfulla Helling.

Modren yttrade med missbelåten, nästan harmsen ton:

— Jag förstår ej, huru Anna kan sysselsätta sig med dylikt skräp, då hon är i Sverges hufvudstad.

Fru Vasastjerna fällde ej något omdöme, men hon kysste Anna på pannan, då hon gick till verkstaden, liksom denna kyss skulle vara en helsning till sonen, som ännu ej visste sig hafva en moder i lifvet.

Hvad tänker den unga flickan, medan hennes fingrar omsluta det prydliga verktyget? Hon tänker på sitt hem i Finland, der hon har sin lilla verkstad, hvilken skänkt henne så mycken glädje. Hon tänker på den öfverraskning, hon skall bereda morfar, då hon presenterar honom ett litet metallarbete, förfärdigadt af hennes egna händer.

Nicholas har sin väg förbi den unga frökens arbetsbord. Han stannar och betraktar hennes arbete. Hon småler emot honom och säger med ljuf och vänlig stämma:

— Snälla verkmästar Nicholas, hjälp mig med denna grofffilning, ty jag har ej krafter dertill.

— Skall ske, nådig fröken. Stora raspen och groffilen kräfva mina garfvade händer och sega fingrar.

— Ni må tro, mäster Nicholas, att äfven jag har styrka, fastän jag ej kan handtera så tunga verktyg. Jag har en ypperlig springare, med namnet Ajax, hvilken jag tyglar med lätthet, fastän han är litet vildsint. Jag spränger öfver breda diken, höga gärdesgårdar och brusande forsar. Den ystre fålen söker att göra sig fri, men han kan ej.

Då den unga amazonen beskref sin säkerhet i ridkonsten, rodnade hennes kinder och glödde hennes ögon. Skönhet låg utbredd öfver det ädla anletet. Nicholas lät väl raspen gå, men hans ögon hvilade på den underbara gestalten, och äfven de öfrige arbetarne betraktade henne med välbehag.

Fabrikör Helling stod lutad öfver sitt ritbräde, men ofrivilligt kastade äfven han en blick på den unga flickan. Underbara känslor började vakna i hans inre. Den hulda möns närvaro var uppfriskande liksom en ljuf vestanvind.

— Jag skulle bra gerna vilja se fröken på den ståtliga Ajax, — sade Nicholas.

— När jag reser hem till Finland, verkmästar Nicholas, — proponerade Anna, — så skall ni följa med.

— Skulle gamle Nicholas få följa med till frökens hem? Topp, jag följer, om också alla »barnen» på verkstaden gråta af sorg.

Anna visste, hvad ordet »barnen» betydde. Hon yttrade därför liksom litet misstroende:

— De skulle nog sakna sin verkmästare, de goda »barnen», men hur kan mäster Nicholas öfverge sin fabrikör?

Vid dessa ord lät Nicholas raspen hvila en stund och sade, med blicken fästad på den ovanliga arbeterskan:

— Jag hade glömt fabrikören i glädjen att få följa med den nådiga fröken, men se, det går aldrig. Jag har satt upp Gustaf Hellings skylt och öfverger honom ej, så länge han vill ha mig till verkmästare. Han är såsom en far för sina arbetare och en ärans man med både hufvud och hjerta.

Anna kastade en blick på Nicholas och derpå en på fabrikören, hvilken ritade flitigt. Hvad hon tänkte, veta vi ej, men hon tyckte om att höra arbetaren berömma sin husbonde.

Då Nicholas fullbordat grofarbetet, lade han den stora raspen ifrån sig, log på sitt goda vis och sade:

— Nu kan fröken fortsätta med en finfil. Om en stund skola vi gjuta. Det är vackert att se, må fröken tro. Jag går just nu till gjutrummet.

— Då följer jag med, — sade Anna och lade in sitt metallarbete i en låda.

Nicholas lunkade förut och Anna efter.

Då de inkommo i gjutrummet, var Helling redan der och mottog Anna med följande hälsning:

— Välkommen, fröken von Jennings, till min helgedom! Här belönas den flitiga artisten för sin möda och här skapar han sig ett namn för efterverlden.

— Mätte då mitt inträde hafva lycka med sig, — sade Anna småleende, — hvad skall i dag gjas?

— Helt enkelt en strid mellan ett lejon och en tiger, — upplyste Helling.

Det arbete, som nu verkställdes, hörde till den högre delen af gjutkonsten och visade en stor förmåga vid modellering, formning och behandling af de olika metallerna. Skönt var att se det färgspel, som visade

sig vid metallens uthållande i formen. Det liknade en bengalisk eld. Efter gjutningen afyttrade sig af zinkröken ett fint, hvitt doft, ej olikt ett snöfall.

— Huru finner fröken detta skådespel — frågade Helling, sedan han med stadig hand och säker blick verkställt arbetet.

— Hänförande och storartadt, — svarade Anna, — jag glömmet ej så snart denna stund.

— Om fröken behagar, så stiga vi in på kontoret, medan afsvälningen sker, — föreslog Helling, — så få vi sedermera se, huru arbetet lyckats.

Anna nickade bifall och man begaf sig till kontoret. Der bad Helling henne att taga plats vid ett ritbord, yttrande:

— Kanske jag får visa fröken den ritning, jag nu är sysselsatt med?

— Oändligt gerna!

Helling framlade på ritbordet en större ritning, sägande:

— Vill ni meddela ert omdöme om detta arbete?

— Om jag blott förstår och vågar bedöma det, — svarade Anna.

— Fröken von Jennings, tillåt mig säga, att i ert inre bor ett djup af rika känslor. Jag såg er nyss tala med Nicholas i något ämne och hela ert anlete lågade af inspiration.

— Jag talade om mitt fosterland och då blir jag glad i hjertats djup. Mina strömmar, mina bäckar, mina dalar och min Ajax, som med pilens snabbhet förer mig, hvart jag vill, — allt detta gläder mig, ty jag är ett naturens barn.

— Derföre förstår ni äfven suset i skogen, bruset af böljan och friden i dalen, — inföll fabrikören och fästade en mild blick på Anna.

— Ack, ja! De tala till mig så varmt, dessa naturens röster och skola göra det, så länge jag lefver. Låt mig nu betrakta eder ritning.

Vid första ögonkastet blef Anna frapperad öfver hans artistiska förmåga. Ritningen föreställde en grupp af två personer, en qvinna och ett barn. De äro i lifsfara vid en eldsvåda. Lågan omgifver dem och modren ser ingen räddning. Barnet hvilar lugnt i hennes famn, utan att ana faran, och modrens smärta är gränslös.

— Ni är således mäktig, herr fabrikör Helling, att framtrolla äfven på duken sköna och ideella skapelser, — sade Anna.

— Teknologiska institutet framletar *alla* anlag, — svarade Helling, — och *jag* har stor nytta af att sjelf kunna göra ritning till modellen, ty, medan jag ritar, införlifvas jag allt mer och mer med idealet och detta inverkar godt på modellen.

— Modrens blick är mästerligt framställd. Den förråder djup kärlek till barnet och hemsk förtviflan öfver faran. Barnets trygghet är en skarp kontrast och höjer ännu mer uttrycket i modrens anlete, — yttrade Anna.

— Så tycker äfven jag, — sade Helling, — ni har sannt bedömt min ritning. Jag tackar er.

Nicholas anmälde nu, att afsvälningen skett. Man begaf sig tillbaka till gjutrummet. Arbetet hade lyckats förträffligt. Vid formens upptagande befanns gruppen fulländad, föreställande ett lejon och en tiger i strid med hvarandra. Det återstod nu blott cicelleringen.

— Ah, så mästerligt utfördt, — utropade Anna, — ni har lyckats förträffligt, herr fabrikör.

— Med omtanke och tålmod vinner man målet, — svarade Helling.

II.

Fru Heloise Vasastjerna hade friherrinnan von Jennings till gäst. De bägge fruarne hade slagit sig ned i en soffa.

— Jag var alldeles ensam, ty pappa är borta och Anna äfven, hvarför jag skyndade ned till dig, kära Heloise, för att prata bort en stund — yttrade friherrinnan.

— Du är välkommen, Elisabeth, — svarade fru Vasastjerna, som väl visste, att en dylik visit alltid gällde penningelån.

— Ända ifrån den dag, Anna fick den besynnerliga vurmen att roa sig med filar och borrar i herr Hellingens verkstad, får jag sitta ensam, — sade friherrinnan, — men jag hoppas, att den bizarra lusten snart skall taga slut.

— Det är ju ett oskyldigt tidsfördrif, — inföll fru Vasastjerna, — och Anna tycker ej om societetslifvet i hufvudstaden.

— Denna nyck måste besegras, — försäkrade friherrinnan, — ty det anstår ej en fröken Jennings att stå med filen i hand bland en hop råa arbetare. Hon måste iakttaga bättre värdighet, så att hon ej utsätter sig för klander.

— Hvem kan klandra ett hederligt arbete, min goda Elisabeth. Tänk om Anna vore en fattig flicka och måste lifnära sig med dylikt arbete; icke kunde hon därför blifva utsatt för klander, — yttrade Heloise.

— Visserligen måste fattiga människor släpa sig fram med sådant der tungt arbete, — medgaf friherrinnan, — men Anna är icke fattig, kan ej heller blifva det, och därför må hon lemna dylikt åt dem, som äro tvungna dertill.

— Tror du Elisabeth, att det finnes någon människa på jorden, som kan vara säker om att aldrig blifva fattig?

— Ja, det tror jag förvisso, att Anna von Jennings, min dotter, kan säga, då man tager i betraktande den stora förmögenhet, min far eger.

— Elden, vågen, missväxt, pest eller krig kan hastigt förstöra, hvad fliten och omtanken under århundraden hopsparat, — sade Heloise, — allt beror ytterst på Guds beskydd, ty människan har blott till låns fått jorden med hvad den bär.

— Du är filosofiskt stämd, lilla Heloise, och vill därför ej gilla mina argumenter, — svarare friherrinnan vårdslöst, — men man kan gerna roa sig med dylikt, då man såsom du eger en furstlig förmögenhet.

— Också den anser jag blott såsom ett lån och delar med mig åt nöden och lidandet, som eger intet att mätta sig med.

— Detsamma skulle jag göra, om jag finge disponera min fars förmögenhet, men du vet, Heloise, att jag, utom din hjälpsamhet, haft svårt att reda mig.

— Behofven äro olika. Jag lefver nästan såsom en eremit, då du deremot måste uppträda i den stora världen. Derfor behöfver du också mera penningar än jag.

— I denna betraktelse instämmer jag till alla delar, — yttrade friherrinnan, — och eftersom vi nu äro inne

på kapitlet om penningar, så skulle jag fråga dig, om du kunde ytterligare försträcka mig en summa.

— Huru stort belopp behöfver du — frågade fru Vasastjerna.

— Sextusen riksdaler, kära Heloise, om du kan.

— Åhjo, den summan skall du få i morgon, sedan jag varit på banken.

— Du är särdeles god. Jag skall tills i morgon skrifva en skuldsedel å beloppet. Hur stor är nu min skuld till dig, Heloise?

— Ungefär åttiotusen kronor utom räntor, — svarade fru Vasastjerna.

— Penningen är ett flyktigt ting, — sade friherrinnan, något förlägen, — och lifvet i stora verlden kostsamt. I visshet att jag, vid min älskade fars död, lätteligen kan återbetala dig, tvekar jag ej att betjena mig af din hjälpsamhet, men en annan sak är, hur jag på något sätt skall kunna godtgöra dig för din artighet.

— Vi äro alla i behof af hvarandras hjälp på jorden. Den stund kanske kommer, då du kan stå mig till tjenst, Elisabeth, och då du får tillfälle att godtgöra de små tjenester, jag gjort dig.

— Du kan vara öfvertygad om, att jag håller mitt löfte, — försäkrade friherrinnan von Jennings och stadfästade dessa ord med ett handslag, hvarefter hon lmnade sin slägting, förnöjd med utgången af sitt ärende.

III.

Kammarjunkar Faxenberg hade genom sitt artiga väsende vetat att förvärfva sig friherrinnan von Jennings ynnest. Han gjorde täta visiter hos öfverste Vasastjerna för att få nalkas den unga fröken von Jennings, men hade ofta den oturen, att hon var utgången. Naturligtvis egnade han i dess ställe modren sitt angenäma sällskap och sökte vinna henne för sin favoritplan, att förvärfva sig den vackra och rika fröken Annas kärlek. Kammarjunkar Faxenberg väntade hvarje dag att blifva utnämnd till kammarherre och hade redan hela bröstet utsiradt med stjernor. Han var medlem af de finaste

ordnar och mycket ansedd i den högre societeten. Hvem skulle ej vilja blifva grefvinna Faxenberg och vid denne intressanta mans sida inträda i bördens salonger och blifva måhända presenterad till och med på hofvet? Ej underligt, om friherrinnan von Jennings med nöje afhörde det smicker, kammarjunkarn lät flöda öfver hennes dotter, jemte de eldiga försäkringar, han afgaf om den nya känsla, som fröken Anna tändt i hans hjerta. Friherrinnan blef småningom fullkomligt vunnen för saken och väntade hvarje dag, att den passionerade älskaren skulle fria. Att dottren kunde hafva något emot ett så lysande anbud, föll henne aldrig in, ty enligt hennes åsigt kunde man svårligen finna en mera fulländad friare än grefve Carl Faxenberg, ädling af en förnäm tysk släkt, som en gång skulle göra honom bottenrik, blott några gamla hedersgubbar och hedersgummor af densamma behagade dö. Men en stötesten fanns för detta giftermåls realiserande och bestod i morfars möjliga ogillande. Öfverste Vasa-stjerna kunde ej riktigt med den artiga hofmannen, hvilken han fann något »sliskig», såsom den gamle krigaren uttryckte sig. Friherrinnan von Jennings var således något orolig i afeende på fadrens tankar, rörande ett giftermål med Anna, men hon hoppades kunna öfvertala honom.

Friherrinnan var ensam dagen efter visiten hos släkten Heloise. Den äskade penningesumman var bekommen och dess nya egarinna i godt lynne. Kammarjungfrun anmälde: ryttmästaren och kammarjunkaren, grefve Faxenberg. Friherrinnans anlete ljusnade ännu mera. Grefven inträdde med vanlig elegant hållning, svartklädd, och med ett litet sött ordensband i knapphållet.

— Hvilken lycka, att jag hade den äran finna min nådiga fru friherrinna hemma, — yttrade hofmannen, i det han bugade sig och förde värdinnans framsträckta hand till sina läppar.

— Kan ni tänka, herr grefve, — svarade friherrinnan småleende, — att jag hade en aning om er ankomst denna förmiddag.

— Der en djup bildning finnes, böra profetiska gåfvor ej saknas, — utlät sig grefven med smickrande tunga.

— Om man blott iakttaget händelsernas gång, — sade friherrinnan, — så skärpes blicken genom förnuftet till att se något mera, än det som ligger för ögat. Icke sannt, hr kammarjunkare?

— Fullkomligt, och jag beundrar ert skarpa snille. Tillåt mig därför göra en fråga. Skulle friherrinnan kunna säga, hvad som denna stund förer *mig* hit?

Friherrinnan kunde ej annat än gilla den fina diplomatiska list, hofmannen nyttjade, för att utforska hennes tankar. På hennes svar skulle ju komma att bero, hvad kammarjunkaren vidare skulle säga. Låtsade modren ej förstå anledningen till denna visit, skulle sannolikt friaren tåga och ej riskera obehaget af ett afslag. Återigen, om friherrinnan begagnade sin gåfva såsom sierska till att uppmuntra honom att börja sin gilljaretalan, skulle han låta all tvekan fara.

— Kanhända att jag, liksom den grekiska profetissan, — svarade friherrinnan, — skulle kunna utgissa er hemlighet. Då man kommer i svart skrud i ett hus, der man är så godt som en släkting, och dertill på förmiddagen, måste någon angelägenhet af vigt vara för handen, och då man söker mig, men ej min fader, gäller det således någonting annat än affärer.

— Ännu en gång, jag beundrar er, fru friherrinna, — genmålde grefven, — ty ni skall utan tvifvel genomskåda mig, synnerligast jag sjelf längtar att känna mitt inre liksom vibreras af den kärleksfulla magnetism, ni besitter.

— Nåväl, hr grefve Faxenberg, — fortfor friherrinnan med en lätt rodnad på kinderna, -- jag vill hastigt låta er veta det profetiska svaret: ni söker en brud.

Detta orakelsvar behagade Faxenberg till den grad, att han genast utbrast med liflighet:

— Ah, min friherrinna, ni har verkligen läst i min själ. Jag söker efter en maka, värdig mitt namn och förtjent af den ömhet, jag ämnar visa henne. Lämpligare dag än denna finnes ej för mig att hos er, fru friherrinna Elisabeth von Jennings, supplicera om er dotters hand, synnerligast jag i dag, genom min konungs nåd, blifvit utnämnd till kammarherre.

— Ni besitter verkligen förmågan att öfverraska, — skyndade sig friherrinnan småleende att yttra, — först och främst får jag gratulera er till den välförtjenta utnämningen och sedan får jag förklara mig smickrad af anbudet för min dotter att blifva befryndad med den ädla släkten Faxenberg.

Kammarherrn bugade sig och svarade: redan deri, att fröken Annas mor funnit mig vara värdig att blifva hennes dotters följeslagare genom lifvet, ligger en borgen för en lycklig utgång af mitt frieri.

— I mig, hr kammarherre, har ni en trogen bundsförvandt, men jag måste säga er rent ut, att Anna och min far ej äro så lätta att vinna.

— Om ni tillåter, min nådiga fru friherrinna, så går jag härifrån direkt till öfversten och framför mitt ärende.

— Lycka till, — utropade friherrinnan — men förlora ej modet, ifall öfversten synes motsträfvig och gifver undvikande svar.

— Jag skall nog besegra den vördnadsvärda krigaren, — sade kammarherrn med en höjning i tonen, som gaf tillkänna den stora tanke, han hade om sig sjelf, — men fröken Anna torde blifva den svåraste att eröfra.

— Hvem kan utgrunda en ung flickas tankegång, känslor och infall, — svarade Faxenberg, — vår tid är rik på egenheter och emancipationen gör jättesteg bland det täcka könet. Fröken Anna von Jennings är en skön ros, som sprider sin vällukt öfverallt, ej blott i adelssalongen utan äfven i den simpla verkstaden. Hon har sin morfars tillstånd att *leka arbeterska* bland *verkliga* arbetare och på denna väg kan hon en gång blifva någonting. helt annat, än hvad man väntar af en adlig jungfru.

— Detta tal, herr kammarherre, — utropade friherrinnan med en viss otålighet, — döljer någonting, som jag vill veta. Skulle Anna hafva fått aldrig så stor rättighet af sin morfar att spela *emanciperad*, så har jag, hennes mor, en ännu större rätt att inskränka hennes extravaganser. Tala derföre utan omsvep, herr grefve, så blir jag er verkligt förbunden.

— Blott min varma kärlek, — sade denne, — kan förmå mig att nedlägga ett visst bekymmer i ert sköte,

fru friherrinna. Den högre societeten förvånar sig öfver fröken von Jennings förkärlek för *en enda* metallisk verkstad, som eges af herr *Gustaf Helling*, en rabulist med demagogiska idéer, en hatare af adeln och rikedom, en uppkomling från barnhuset, som i åtskilliga plebejiska ordenssällskaper ständigt förer på tungan orden: folkfrihet, kommunalvälde med mera sådant: och tjusar qvinnorna med att beklaga deras brist på sjelfständighet.

— Nåväl, herr kammarherre, — afbröt fru von Jennings med stegrad otålighet, — hvad har jag och min dotter att beställa med denna borgerskapets folktribun och småmamsellers tjusare?

— Låt mig tala till punkt, — återtog grefven, — så må friherrinnan sedan döma. Då man sjelf är uppfostrad i alltför stor frihet, så finnes ingenting, som så smittar af sig, som just detta ordet *frihet*, smyckadt med ett lager af fraser och uttaladt inför ett entusiasmeradt auditorium.

— Om ni nyss, herr grefve, — utropade friherrinnan, — kallade *mig* ett orakel, så måste jag i sanning erkänna *er* ännu mera värd detta namn, ty ni insveper genom edra ord både mig och *er* sjelf i ett obegripligt mörker. Om denne Helling vill skaffa sig popularitet genom tal om frihet och blifva damernas hjelte genom att reta deras medfödda svaga sidor, så kan detta väl ej röra mig eller min dotter, ty Anna von Jennings hör väl ej till bourgeoisiens barn eller till det auditorium, der denna Helling uppträder och tjusar.

— Hvem vet, om ej äfven den välborna fröken von Jennings kan hafva någon gång förirrat sig ända till *folkets* bildningscirkel, der det ej saknas glädje eller omvexlande tidsfördrif?

— Ni glömmen er, herr grefve, och spelar något tidigt *svartsjuk*, innan fästmon är vunnen, — sade friherrinnan med förtrytelse, — min dotter heter von Jennings och kan ej hafva glömt sig derhän, att hon sällskapar med dylikt folk. Jag fordrar derföre bevis för denna insinuations sanning.

— Skulle det vara klokt handladt, — invände kammarherrn, — af en friare att belasta föremålet för sin kärlek med skuggsidor, just då han vill vinna hennes hand?

— Förlåt, att jag öfverilade mig, — utbrast friherrinnan, — men nyheten var i sanning så vidunderlig, att den förmörkade mitt annars klara förstånd.

— Det finnes i hufvudstaden, — återtog Faxenberg, — åtskilliga slags föreningar, bland hvilka en är bestående af metallarbetare jemte några andra handtverkare. Såsom talare uppträder der ofta herr Helling och skaffar sig anhängare för sina idéer, troligtvis hemtade i Amerika. Tillträde lemnas äfven främmande personer, och ibland dessa lärer fröken von Jennings vara en.

Liksom stucken af en knifsudd reste sig friherrinnan ur soffan och utbrast i häftig ton: har ni sjelf sett min dotter stiga inom en sådan plebejisk håla, min herre, ty ordet »lärer», som ni begagnade i er sista mening, är ett sväfvande uttryck?

— Ja, min fru, jag har sett fröken Anna von Jennings tillsammans med ett annat fruntimmer besöka en dylik arbetaresammankomst, — svarade kammarherrn.

— Kanske att ni äfven kan säga namnet på det fruntimmer, som hedrade min dotter såsom sällskap — frågade den förtörnade modren.

— Ja, äfven deri kan jag stå till tjänst, ty den, som *anklagat*, måste vara försedd med *bevis*. Följeslagarinnan var enkefru Heloise von Vasastjerna.

— Kunde tro det, — mumlade friherrinnan, — Heloise älskar det lägre folket och har låtit öfvertala sig af min dotter.

— Men hvad värre är, — inföll hofmannen, — sjelfva öfversten har synts på dessa sammankomster.

— Det är omöjligt, herr kammarherre, — utbrast fru von Jennings, — att öfverste Vasastjerna kunnat sitta ibland en hop drängar och afhöra deras sammelsurium.

— Vid min heder såsom adelsman och riddare be-
dyrar jag, att mina ord äro sanna.

— Nå väl, min herre, vi skola anfälla dem just i dessa svagheter, åt hvilka de, min far och dotter, behagat öfverlemna sig. Börja ni med ert frieri och lita på mig såsom på en kärntrupp, en säker bundsförvandt. Nu får jag önska er farväl, ty mina sinnen' äro i sanning uppskakade af denna skandal. Jag behöfver en god stund för att lugna mig.

— Jag beklagar, att min berättelse medfört obehag, men jag ansåg mig ej kunna tåga längre, — förklarade grefven, i det han steg upp och tog afsked af friherrinnan.

Om Anna von Jennings afvetat denna besynnerliga metod att fria, genom att klandra den eftersträfvade bruden, så torde saken snart varit på det klara, men hon var ännu i okunnighet om tillvaron af en friare och trodde, att ingen fästade sig vid hennes besök i Hellingska verkstaden.

IV.

Den gamle öfversten var vid godt lynne och roade sig med att röka, då Jonas anmälde: herr kammarherre Faxenberg.

— Välkommen, herr kammarherre, — sade öfversten och bad sin gäst taga plats i soffan, — jag får äran gratulera till vunnen befördran inom hofverlden.

Kammarherrn böjde på hufvudet. Öfversten fortfor: Jag har varit några gånger på hofvet i mina yngre dagar men trufdes ej med den stela etiketten.

— Fordom var densamma besvärlig, — svarade kammarherrn, — men numera har förändring äfven deri skett. På hofvet går ganska ledigt till väga.

— Såå! Det var förståndigt, — yttrade öfversten, — ty etikettbud och ceremonier äro ej i min smak.

Faxenberg svarade ej, utan vände sig till öfversten med följande fråga: tillåter ni mig, herr öfverste, att få framdraga mitt ärende, såsom man på ren svenska brukar säga?

— Oändligt gerna, herr kammarherre, jag hör just till de menniskor, som gå rakt på saken. Låt höra!

— Jag är ute på friarefärd, — upplyste hofmannen och fixerade gubben för att se, hvilken verkan dessa ord skulle medföra.

— Undrar ej derpå, — inföll öfversten, — ni är just i de åren, då man vanligtvis söker sig en maka, och med er ställning i lifvet blir det ej svårt att finna en sådan.

— Jag hoppas, att namnet Faxenberg nu såsom fordom häfdar sitt anseende.

— Derpå tviflar visst ingen, — inföll ånyo öfversten, — eder farfar var general och aktad för sin tapperhet. Eder far kände jag personligen. Han var diplomat och nådde högsta spetsen på den banan, ty han var många år minister, vill jag minnas.

— Han hedrades med detta förtroende, — upplyste kammarherrn.

— Hade han ej en stark passion för spel? Jag var tillsammans med eder far på en supé i Petersburg hos en rysk general, vill jag minnas. Vi spelade tappert och eder far förlorade en betydlig summa.

Kammarherrn hade ej afvetat, att fadrens spelpassion var känd af öfverste Vasastjerna, något som för sonen var mindre angenämt att höra. Han svarade dock: min mor berättade efter min fars död, att hennes make genom denna olycksaliga passion förstört stora summor, men lyckligtvis besegrades denna lidelse och vår förmögenhet uppblomstrade ånyo, synnerligast då en af mina fastrar dog och vi ärfde två större gods med underlydande.

— Så mycket bättre, — sade öfversten, — ty spelpassionen är en kräfta, som tärer sönder millioner; men vi komma ju ej till saken för mina infällen. Ursäkta, herr kammarherre, det var ju frågan om ert frieri.

— Ja, herr öfverste, jag har i dag den äran att anhålla om fröken Anna von Jennings hand, — yttrade kammarherrn och bugade sig för öfversten.

En fin rodnad spred sig vid dessa ord på den gamla krigarens väderbitna kinder, till ett tecken, att framställningen träffat någon ömtålig sträng i hans inre. För öfrigt syntes han lugn och drog ett par väldiga tag ur sjöskumspipan, innan han svarade sålunda:

— Ah, herr kammarherre Faxenberg, äran är alldeles för stor för min ringa släkt.

Detta svar kunde innebära både godt och ondt och friaren måste därför gå den gamle närmare inpå lifvet.

— Under den långa tid jag haft äran åtnjuta familjen Vasastjernas gästfrihet, — upplyste grefven, — har böjelse inom mig vaknat för fröken Anna, hvares enkla och behagfulla väsende vittnar om en ädel karakter.

— Ähja, — inföll öfversten, — nog är flickan god och enkel, men huruvida hon vill gifta sig, känner jag ej.

— Grannlagenheten har drifvit mig att först hos hennes mor och sedan hos er, herr öfverste, efterfråga, om mitt anbud gillas. I sådant fall ämnar jag söka vinna fröken Annas hjerta; i annat fall öfvergifver jag planen.

— För denna grannlagenhet måste naturligtvis både jag och flickans mor tacka, men det viktigaste är ju Annas eget omdöme, — yttrade öfversten, — ty hon är ju den blifvande bruden, som skall gå i brudstol. Hvilken tanke hade min dotter, friherrinnan, om saken?

— Hon gillade mitt frieri och bad mig gå till er, herr öfverste.

— Besynnerligt, att en mor kan, utan dottrens hörande, lofva bort henne, — utropade öfversten, — Anna von Jennings, min dotterdotter, är min enda arfvinge och eger sin fulla frihet att bland hederliga medborgare välja sin make. Hon har ett varmt hjerta och behöfver derfor en make, som *verkligen* älskar henne. Deraf ser ni, herr kammarherre, att gamla morfar ej kan lofva bort sitt barnbarn, förr än flickan sjelf säger sig älska en hederlig man. Så länge jag andas, skall ingen hindra Anna von Jennings att gifta sig efter sitt eget tycke, trots hennes mor kanske ogillar det. Ni har således öppet fält, herr kammarherre, att storma fästningen, som blott försvaras af en adertonårig flicka och en åttioårig gubbe. *En* bundsförvandt har ni redan inom fästningen i den unga flickans mor, som nog skall söka muta den svaga besättningen till kapitulering, men *kärleken* är stark mellan mig och barnbarnet, så att vi gifva oss ej i första hugget. Vinner ni flickans hjerta, så kapitulerar genast gamle Adam Vasastjerna, men vinner en annan, då får ni retirera, herr kammarherre. Är ni nöjd med detta svar?

— Af allt mitt hjerta, herr öfverste, — svarade grefven och reste sig ur soffan, — en riddare från Medeltiden skulle ej kunnat på ädlare sätt mottaga en friare.

— Bra sagdt, herr grefve Faxenberg, — utropade öfversten i munter ton, — vi hafva väl ännu kvar åtminstone *andan* af forntidens hjeltar, om också deras *borgar* till stor del äro grusade med jorden.

— Ädlingen visar sig bäst i sina dygder, — svarade kammarherrn, — deruti han tjenar till mönster för andra.

— Åhja, ni kan ha rätt till en del, ehuru ofrälse man ofta nog öfverträffar adelsmannen genom insigter och medborgerliga förtjenster.

Kammarherre Faxenberg lemnade öfversten, hvarken nöjd eller missnöjd, ty han kunde ej begära, att morfadren skulle vara lika bevågen som modren. Återstod nu att vinna den fagra Anna och med henne en million i hemgift.

Femte Kapitlet.

I.

Rådmanskan Beata Gustafsson vispade smet till plättar. Hon väntade sin fordna fosterson till middagen.

— Du kan taga upp ur källarn en butelj starköl och en butelj portvin, Lovisa, — yttrade fru Gustafsson, — du vet, att Gustaf sätter värde på ett godt glas öl och vin. Dessutom vill jag sjelf dricka ett glas med min snälla fosterson och fröjda mitt sinne.

— Hvem skulle ej vilja klinga med en sådan ståtlig herre, som Gustaf Helling, — inföll Lovisa, den gamla trotjenarinnan, som täflat i ömhet med matmodren, då det gällt den lilla pilten Gustaf, — han är bestämdt den vackraste karl i hela Stockholm.

— Att du, Lovisa, som är så gammal, — sade fru Gustafsson, — kan tala ett sådant lättsinnigt språk. Det tillhör nutidens oblyga jäntor att orda om människans utseende. I *min* ungdom var en flickas hjerta uppfylldt af för mycken blygsamhet, att ens kunna se på en karl, än mera prisa en förgänglig fågning, som blifver mattkars rof.

— Visst har frun rätt i det, — medgaf Lovisa, — icke bör man dyrka »köttet», men si jag håller så fasligt af gossen, att jag måste tala om hans vackra ögon och hans goda ord och hans . . .

— Bättre att du talade om hans »inre» menniska, — afbröt matmodren, — ty hvad som kommer från hjertat är stämpeln på menniskan, det må vara godt eller ondt.

— Jag tänkte nog tala om sådant också, — meddelade Lovisa, — men jag börjar alltid på mitt sätt, kantänka.

— Nåja, kära Lovisa, nog begriper du, att jag ej missunnar gossen en fager yta, synnerligast hans hjerta är rent som solens skifva, men man får ej säga unga junkrar eller unga tärnor sådant, ty då pösa de af högfärd och tycka sig något vara.

— Skulle en inte förstå sån't, — utropade Lovisa i något misslynt ton, — då man hunnit till mina år, kantänka.

— Se efter steken, Lovisa, att den ej bränns. Du minns nog, att jag för tjugu år sedan råkade glömma bort en sådan och att den kom vedbränd in på bordet. Jag skämdes såsom en förbryterska, att jag kunnat så förstöra Guds gåfvor och vara en sådan slarfvig fru i eget hus.

— Nåja, en gång är ingen gång, — tröstade Lovisa, — och på sista tjugu åren har ej ett enda matkorn i detta hus blifvit illa användt.

— Minns du, hur rådmannen, min salig man, tuggade och grinade, utan att säga ett ord, ty han såg nog, att en tår af ledsnad hängde i mina ögon.

— Rådmannen var en karlakt, som bara skrattade åt fruns otur den gången, ty jag minnes, att han tog frun i famn efter middagen och sade småleende: »stackars min goda hustru, som fått gråta för en oxstek».

— Gud välsigne min make, — sade rådmanskan, — han var en ärans man mot alla och höll mig kär till sin sista stund.

En ringning hördes på tamburdörren.

— Nu kommer Gustaf, — utropade fru Gustafsson, — jag känner såväl till hans hurtiga steg och hjertat klappar af glädje.

Lovisa öppnade för den kära gästen, som skyndade in i köket.

— God middag, älskade fostermor, — utropade Gustaf Helling och fästade sin varma blick på rådmanskan, — nu är jag här och hungrig som en varg.

Han kysste gumman först på handen och sedan på munnen, såsom han var van sedan späda år.

Fostermodrens ögon lyste af glädje, då hon svarade: du skall vara mycket välkommen, min snälla gosse, till gamla fostermodren och trogna Lovisa i dag såsom alla dagar. Jag har längtat efter dig, Gustaf.

— Än jag då, — inföll Lovisa, — det är ju en lång tid sedan fabrikörn var hos oss.

— Tiden vill ej räcka till, — svarade Helling, — och jag har stora beställningar.

— Rätt så, Gustaf, — yttrade rådmanskan, — man skall först sköta sitt arbete och sedan sina nöjen. Vill du nu gå in i salen, så skall du snart få stilla din hunger.

Fostersonen smålog åt den älskade beskyddarinnan af hans barndom och lemnade köket. Inkommen i salen, betraktade han med förnöjelse de gammalmodiga möblerna. De voro sig lika, såsom i fordna dagar. De lustiga porslinsgubbarna på kakelugnen hade skänkt honom mången glad stund, och papegojan i sin ståtliga bur ropade honom gladt till möte: »lilla Gustaf, vara snäll.» Snart sutto fostermodren och fostersonen till bords. Lovisa passade upp. Det var en stund af oförvansklig glädje.

— Alltid smakar maten bäst hos er, min vördade fostermor, — sade Gustaf.

— Der hjertat trifves, der trifves äfven magen, — menade rådmanskan, — du känner dig lycklig hos dina gamla vänner, och därför äter du med större aptit än annars.

— Mina favoriträtter äro alltid på bordet hos er, fostermor, — fortfor Gustaf, — ni skämmer bort mig.

— Det är Lovisa, som har dina favoriträtter i godt minne, — upplyste rådmanskan, — och du är ännu hennes synnerliga gunstling.

Fabrikörn smålog åt den trogna tjenarinnan, som yttrade: nåja, skall man ej söka glädja käraste gästen i huset.

— Tack för din välvilja, Lovisa, — sade fabrikörn.

Efter middagen slogo sig rådmanskan och Helling ned i den inbjudande förmakssoffan.

— Tala nu om någonting nytt, som rör dig sjelf, Gustaf, — började den förra, — du vet, att jag alltid deltagar i dina öden.

— Hvem erkänner lifligare än jag er ömhet, — svarade Helling, — ni har varit såsom en mor för mig under hela mitt lif, och jag hyser för er en sons varma tillgifvenhet.

— Tack, Gustaf, för dessa ord. Du har visat dig värdig min ömhet och eftersom vi nu tala om dylika saker, så tillåt mig göra dig en fråga: »har du någonsin längtat efter att hafva en *verklig* mor i lifvet?»

— Derpå kan jag svara både ja och nej. Naturens röst kan ingen förneka, men hos mig kan den ej vara synnerligen stark, då mina föräldrar kastat in mig på ett barnhus.

— Döm ej, förrän du hört motiverna till ett sådant steg.

— Moderskärleken är Guds skönaste gåfva i qvinnans bröst, — sade Helling med allvarlig ton, — den får ej underhandla med verldens omdömen eller lifvets förhållanden. I det sköte barnet födes, der skall det äfven fostras med kärlekens varma låga.

— Det är sannt, — medgaf rådmanskan, — en mor får ej förneka sig, men det gifves verkligen förhållanden i lifvet, som härvidlag kunna ursäktat ett annat handlingsätt.

— Jag förstår ej dessa ord. För mig finnas blott två vägar på jorden, hederns och kärlekens. De äro bägge utstakade af fullkomlighetens Herre och utgöra grundvalen för samhällets och individens lycka. Skulle en fader eller moder få göra undantag från moralitetens förnämsta lag? Omöjligt, min goda fostermor, ni har sjelf planterat i min själ hvad mina läppar med stolthet och öfvertygelse bekänna, och nu vill ni rycka upp eller söka rubba det goda utsädet.

— Visst icke, min kära gosse. Det är min ära och stolthet att höra dig tala så, ty det vittnar om ädelhet i ditt hjerta, men jag måste bekänna, att svagheten hos menniskan kan förlama äfven de högsta känslor.

— Tala tydligare, fostermor, och undvik alla omsvep, ifall ni vill meddela mig någonting oväntadt eller

någonting obehagligt, som ej harmonierar med min karaktär.

— Nåväl, jag vill gå rakt på saken, — sade den redbara rådmansfrun, — du har en verklig moder i lifvet.

Vid dessa enkla ord flög en lindrig rodnad öfver den unga arbetarens kinder. Han fästade en frågande blick på sin fostermor, utan att yttra ett ord. Hon återtog: jag har först på sednare tid fått lof att meddela dig denna underrättelse, likasom att din far är död.

Härvid gjorde fostermodren ånyo ett uppehåll och betraktade fostersonen. Han syntes förvånad och bibehöll tystnad. Den ärbara frun tog ånyo till ordet: den dag skall nog komma, då du går din moder till mötes, men först måste du underrättas om, att hon lefver.

— Den, som kallar sig min mor, borde långt för detta sökt upp mig, — yttrade Helling med förebrående ton, — vare sig hon frossar i rikedom eller slafvar under fattigdomens tyngd.

— Din mor skall nog rättfärdiga sig för sitt dröjsmål. Emellertid har hon bekostat din uppfostran och dina utländska resor samt varit din förlagsman, ehuru allt gått genom min hand.

— Det hade varit bättre, — inföll den unge arbetaren eftertänksamt, — om hon varit fattig, ty då skulle jag fått glädjen att försörja henne med mitt ärliga arbete.

— Tacka Gud, min fosterson, — utropade rådmanskan med högtidlig ton, — att du har i lifvet en mor med ädla tänkesätt och värderad af alla för sina dygder. Hon liknar en engel i godhet! Hon är rik och bistår alltid den fattige, som behöfver hjälp. Din far var en tapper krigare från Finland af adlig börd. Han stupade i en duell, hvarom du en annan gång skall få närmare upplysning. Din mor har mycket lidit för sin ungdomsynd och hennes enda hopp om försoning ligger i den stund, då hennes son skall hvila vid hennes hjerta.

— Om denna stund kommer, vet ej jag, — sade Helling med högtidlig ton, — men låt oss tills vidare lemna detta ämne, som för närvarande skänker smärta i stället för glädje.

— Deri instämmer jag fullkomligt, — medgaf rådmanskan, — låt mig i dess ställe höra något från din

verkstad och dina redbara arbetare. Fordom var det ditt favoritämne.

— Det är så ännu, — utropade fabrikören, — och i min verkstad trifs jag bäst. Mina arbetare äro mig tillgifne och arbetet går med lust och glädje.

— Fägnasamt att höra dig tala så, min kära fosterson. Arbetet är människans prydnad, likasom lättjan hennes skam. En fabrikant, som arbetar tillsammans med sina arbetare, är ej den sämsta tablån i lifvet. Din verkstad lärer hafva en viss dragningskraft med sig, ty ryktet talar om, att en ung fröken tagit plats bland dina arbetare.

— Ah! min goda fostermor, — svarade Helling lifligt, — ni talar om fröken Anna von Jennings. Ja, det är en huld féé, som omsväfvar oss, då vi arbeta. Jag skall berätta er min bekantskap med hennes familj.

— Jag känner den förut. Din väl utförda metallgrupp af hästen och dess tämjare har förskaffat dig inträde i öfverste Vasastjernas och enkefru Vasastjernas hus. Jag känner öfversten och enkefru Vasastjerna, men ej öfverstens familj.

— Hans dotter är enka efter en baron von Jennings och hans dotterdotter bär namnet Anna. Hon är cirka aderton år gammal, skön och god, ljuf och sannt qvinlig.

— Skönheten sätter jag sist hos människan, — sade rådmanskan, — godheten och dugligheten först. Brås flickan på öfversten, så är hon ej vanlottad, ty Adam Vasastjerna är en af Finlands bäste söner. Han är god emot sina underhafvande och älskar sitt fosterland.

— Samma tänkesätt hyser dotterdottren, — inföll Helling lifligt, — hon talar med hänförelse om sin hembygd och om den kärlek, som råder mellan familjen Vasastjerna och dess underhafvande, om de uppoffringar, öfversten gjort för sitt fosterland, och om den vördnad morfadren eger af alla både nära och fjerran boende.

— Flickan behagar dig således, Gustaf — frågade gumman och betraktade fostersonen med en egen blick, som kom denne att rodna, då han helt enkelt och öppet svarade: ja, fostermor, allt skönt och ädelt behagar konstnärn. Anna von Jennings är en skön och ädel flicka;

derföre är hon mitt ideal, hvarefter jag bildar mina intryck och . . .

— Akta dig, Gustaf, — afbröt fostermodern, småleende, — att ej idealet blir din besegrare. En skön flicka med dygd i ögat och oskuld på pannan är en farlig fiende till en ung mans hjerta.

— Ah, den som vinner denna flickas hjerta han blifver i sanning lycklig, — utropade Helling med hänförelse.

— Lyckan står de djerfvom bi, — skämtade gumman, — du är blott en man af folket, Gustaf Helling, men du är en *aktad man* genom dina medborgerliga förtjenster. Derfor bör du kunna nå höga mål, om du vill. Jag, en gammal enka efter en rådman, kunde bli din bundsförvandt, då du en gång måhända kommer att älska denna sköna flicka, ty jag känner hennes slägtinge, enkefru Heloise Vasastjerna, och vet, att hon lifligt intresserar sig för den unga fröken.

— Ni skämtar helt visst, fostermor, då ni tror, att en simpel metallarbetare skulle kunna få en adelsdam till hustru.

— Lifvet, min gosse, — försäkrade fostermodren, — är en vingård, der *alla* arbeta, och den som arbetar *bäst*, blir upphöjd öfver de andra. Om man har en jernvilja, så besegrar man alla hinder. Jag har sökt bibringa dig en sådan karaktär.

— Om jag vore en adelsman med ordnar och titlar, skulle jag kanske lyckas, — utropade Helling med otålighet, — men jag är blott en ofrälse, utan namn, och har ej ens en ren dopsedel, ty det heter i densamma så kallt och afskräckande: »*föräldrar okända*». De sista orden uttalade han med sorglig ton.

— Den dag kommer nog, då äfven du, Gustaf, får titlar och ordnar, blott du går framåt i den riktning, du börjat. Ditt namn är lika godt som någon annans och detsamma kan genom arbetsamhet blifva ryktbarare, än du tror. *John Ericsson* i Amerika är större genom sitt snille än många verdens magnater, och sannerligen jag tror, att det skulle gräma honom, om det stode på hans dopsedel: »*okända föräldrar*».

— Ni har rätt, fostermoder, äran tillhör en hvar. Jag skulle illa belöna er ömhet mot mig, den stackars barnhusgossen, om jag ej tänkte gå framåt såsom jag börjat. Då jag en dag gjorde visit hos enkefru Heloise Vasastjerna, höll hon för mina ögon samma sköna fantasi-bild, som ni. Hon yttrade bland annat: man säger, att ädlingen födes i vaggan, men jag påstår, att han födes under lifvets gång genom sina dygder och förtjenster.

— Den förträffliga Heloise, — utropade rådmanskan med liflighet, — hon är lika stor i sitt inre, som i sina handlingar. Hvem tror du skaffade dig resestipendiet, Gustaf?

— Mina betyg, hoppas jag.

— Visserligen, — medgaf fostermodren, — men många af de medsökande kunde täfla med dig derutinnan, och då blott *en* af etthundratrettio kunde ihågkommas, så behöfdes någon vän i viken.

— Och denna vän heter . . .

— Heloise Vasastjerna, om du skall få veta sanningen, ehuru jag ej bort sqvallra ur skolan, — upplyste rådmanskan.

— Således har jag denna fru att tacka för stipendiet — frågade Gustaf med en ton af oro, förlägenhet och öfverraskning.

— Heloise har inga stipendier att bortgifva, men hon står genom sin storartade välgörenhet i förbindelse med många högt uppsatte män och derigenom kunde hon denna gång tjena din sak.

— Men af hvilken orsak kan denna rika fru intressera sig för mig, en ringa arbetare?

— Hon har sett prof på ditt arbete och ditt snille. Detta har hos henne bildat ett godt omdöme. Sedermera har öfversten, fröken Anna och jag berömt dig hos Heloise, hvarigenom hon kommit till den åsigten, att du var värdig stipendiet, och därför lade hon sig ut för den ringa arbetaren, fastän han var blott ett »barnhusbarn» och af »okända föräldrar». — Rådmanskan lade en viss tonvigt på orden barnhusbarn och okända föräldrar, på det att fostersonen måtte förstå hennes ogillande af allt klander öfver dylika förhållanden i lifvet. Gustaf svarade: jag förstår fullkomligt er mening, min goda fostermor, och tackar

er för den glädjande underrättelsen, att min ringa person så välvilligt upptages af familjen Vasastjerna. Om jag ej kan i en framtid vinna den sköna fröken Anna, så kan dock ingen hindra mig att bära hennes bild i mitt hjerta och med tacksamhet tänka på den ädla fru Heloise.

— Rätt så, Gustaf! Bär ditt ideal troget inom dig och tillåt mig profetera, att med den kompassen seglar du säkert in i dina förhoppningars hamn. Jag och Heloise skola lotsa dig med kärlekens vaksamma öga.

— Haf tack för så mycken ömhet, — utbrast Gustaf med värme och kysste fostermordrens hand.

Lovisa inkom nu med den blankskurade kopparpannan, som gaf ifrån sig en aromatisk lukt af doftande kaffe. Hela eftermiddagen trufdes den unga fabrikören hos sin fostermor, och, utan att han sjelf anade det, hade gumman utletat, att han älskade Anna von Jennings.

— Nå ja, — sade rådmanskan för sig sjelf, då foster-sonen gått, — försoningen skall gå lättare för sig, då kärleken blir dess bundsförvandt. Jag hade tänkt mig, att Gustaf skulle hemta sig en brud ur en borgarfamilj, ty likar trifvas bäst med likar, men försynen har nog i dag befallt mig att leda gossen in på den kärleksväg, dit hans hjerta drager, och Heloise är värd denna gård af min vänskap. Öfverste Vasastjerna skall nog besegras, men friherrinnan, hans dotter, gillar ej, såsom jag, några *ädlingar af folket*, utan hon vill ha dem nära nog möglade af gamla anor och prydde med sporrar och stjernor. Den viktigaste bundsförvandten är fröken Anna sjelf. Älskar hon min Gustaf blott, så skola vi nog med tillhjälp af Heloises skatter pryda gossen med titel och orden. Sådant kram köpes för guld och tillfredsställer friherrinnan von Jennings, under det att min fostersons manliga väsende och medborgerliga anseende skola eröfra den gamle krigaren och hans snälla dotterdotter.

— Hvilket stort mål att lefva för, — mumlade metallarbetaren, vandrande hem, — då man älskar och vill vinna den älskade . . . Skall jag våga hoppas på någonting så lysande, som att eröfra en frökens hand och hjerta . . . Men att hoppas, är ju också en lycka . . . Anna von Jennings torde aldrig besvara min böjelse, om jag också kunde blifva aldrig så aktad i samhället.

II.

Då några dagar passerat, ansåg sig friherrinnan von Jennings kunna affordra räkenskap af sin dotter för hennes djerfhet att, utan modrens tillstånd, besöka en plebejisk sammankomst. Hon var ej säker på, huruvida öfversten gifvit sitt samtycke till denna oerhörda förbrytelse mot etiketten, hvarför hon beslöt att först beklaga sig hos fadren och med detsamma få höra hans tankar rörande kammarrherrns frieri. Då friherrinnan steg in i öfverstens rum, satt den gamle mannen i gungstolen med sin kära pipa i munnen.

— God morgon, min älskade far, — sade friherrinnan, — jag har någonting viktigt att meddela.

— Jag gissar, att du vill veta min tanke om Faxenbergs frieri, — svarade, öfversten, — nåväl, min kära dotter, du skall få del deraf.

— Naturligt, att min dotters väl ligger mig om hjertat, — yttrade friherrinnan, — men att hon ej ådrager sig klander hos aristokratien för sitt uppförande är ännu viktigare.

— Dina ord, Elisabeth, äro gåtor. Tala tydligare! Min rosenknopp skulle utsatt sig för en fläck? Omöjligt, ty himmelens blåa hvalf är ej renare än min dotterdotters hjerta.

— Man kan kompromettera sig på mångahanda sätt, — inföll friherrinnan, — utan att derföre ha begått brott, och Anna . . .

— Du känner min afsky för inledningar, — afbröt den gamle, — jag liknar åskan med sin blix och sin knall, hvilka hastigt följa hvarandra i spåren. Preludiera ej utan säg straxt, hvad din dotter syndat mot ridderskapet och adeln.

— Ryktet förmäler, — berättade friherrinnan von Jennings, — att min dotter i sällskap med Heloise beviostat ett möte, hållet af simpla arbetare och dess gelikar.

— Det är sannt, Elisabeth, — medgaf öfversten, — mitt barnbarn har med mig och Heloise en afton åhört åtskilliga talare inom en arbetareförening och haft stort nöje deraf. Vår vän, fabrikör Helling, talade om arbetets

nyttja och välsignelse så lärorikt och hänförande, att han allmänt blef prisad. Denne man besitter stora egenskaper och hörer framtiden till. Han liknar folktribunerne i Rom eller Athén. Han gisslar folkets dårskaper och framhåller dess förtjenster. Sålunda håller han detsamma vaket och tänkande. Denne metallarbetare är en patriot af bästa sorten, ja, en »ädling», fastän född utom äkta stånd.

— Jag känner ej denna eller andra metallarbetares förmåga att hålla tal och det ligger under min värdighet att besöka en dylik sammankomst; jag förvånas högeligen öfver, att Anna kunnat gå dit utan sin mors bifall, — yttrade friherrinnan med missnöjd ton.

— Då morfar var med, — gaf öfversten till svar, — kunde flickan nog göra sällskap. Hon är visserligen en välboren jungfru, men därför kan hon väl höra några tal inom en arbetareförening.

— Ah, mon dieu! Skall en fröken von Jennings sitta bland gesäller och deras damer, — utropade friherrinnan med hetta, — hafva vi ej ett riddarhus, der *verkliga* ädlingar träffas och tala om stora värf, utan att adelns fröknar skola bli demagoger och . . .

— Tala ej om riddarhuset, Elisabeth, — afbröt öfversten, — der hänga blott multnade troféer och der parteras om fordna store män och dito ting. På folkmöten, ser du, framhållas lefvande, utmärkta, menniskor, de der bilda världen och frammana allt ädelt och stort. Skulle ej en jungfru, om ock född i kungaborg, kunna till framtida gagn afhöra detta?

— Ingalunda, — menade friherrinnan, — ty plebejer och patricier äro nu som fordom lika åtskilda från hvarandra som negern och den hvite. Folket ser med afund upp till adeln, därför att det ej kan framvisa ett uns af allt det stora, adeln gjort för fäderneslandet. Hvad vore ett land utan adel och utan konung? Sverges adel räknar anor genom sin storhet och eger därför rättighet att se ned på folket, likasom folket ser upp till adeln. Med adelsblodet följa i arf dygder och upphöjda tänkesätt, utan att vi behöfva inhemta dem från tribuner, resta af massan.

— Ditt sunda förnuft, Elisabeth, — yttrade den gamle militären, småleende, — lider skeppsbrott mot en förfärlig klippa, som heter *högmöd*. Hvar står det skrifvet, att blo-

det är bättre hos adelsmannen än hos den ofrälse, hos den hvite än hos negern? Alla äro vi Adams barn och fulla af synd, skulle jag tro. Den som säkrast förer svärdet är den bästa krigarn, han må heta Pål eller Per, och den som utförer de ädlaste värf på jorden är värd den bästa skölden på ett riddarhus, eller med andra ord: han är en sann fosterlandsvän.

— Ej underligt, att plebejerne yfvas, då min far, en veteran bland patricier, så talar.

— Nå, än sedan, min dotter, — sade öfversten allvarligt, — kan du förneka glansen hos perlan, äfven om hon är inlindad i en trasa?

— Ja, min far, perlan förlorar sin glans, om hon ej sättes på rätta stället. Hon tillhör ej tiggaringen utan blyges för en sådan plats.

— Ähnej, — utropade öfversten, — perlan passar öfver allt, der bildning och ädelhet råda, vare sig hos de svarta, bruna eller hvita mennisko-racerna.

— Låt oss lemna detta ämne, min far, — sade friherrinnan ej utan förargelse, — jag ser, att min dotter smittas af dessa nutidens emancipationsidéer, som skada lik gräshoppan. Det torde vara tid, att Anna von Jennings får en make, som återkallar henne till hennes pligter, såsom en välboren fröken. Hvad säger min far om kammarherre Faxenbergs person?

— Ähjo! Han är en förträfflig hofkavaljer, en gentil ung man, af familj, af utseende, af hederskänsla, men han är utan . . .

— Säg ut ordet, min far, — afbröt friherrinnan — hvad saknar grefve Faxenberg?

— Jo, han saknar det bästa af allt, nämligen — *hjerta*.

— På hvilken grund, säger ni det, min far?

— Jag följer min instinkt, kunde jag säga.

— Grefve Faxenberg har på något sätt misshagat er, — sade friherrinnan med skärpt röst, — eller också har man förtalat honom.

— Ingendera delen, — upplyste öfversten, — den unge mannen är sådan som mången annan, men *jag* fordrar mera af min dotterdotters man.

— Äro ej börd, uppfostran, rang, anseende och snille nog — frågade friherrinnan.

— Åhjo, till en del, — medgaf öfversten, — men hela denna barlast är till större del idel *konst*, och jag vill hafva sann *natur*. Att vare född adelsman är ingen merit, att bära en hofuniform kan ej vara synnerligen att fästa sig vid och att sköta en kammarherrefattning tarfvar just ej snille. Dock har allt sitt relativa värde här i verlden, så äfven kammarherre Faxenbergs pund, men hvad jag ej kan fördraga hos denne man är blicken i han öga. Den förråder oro, passion, hersklystnad, högmod och bebådar intet godt för en ung brud. Jag vill hafva blicken öppen och klar, ty den är själens spegel, och genom denna spegel låter Gud oss se in i hjertats lönnhvalf. Alltnog, min kära Elisabeth, *jag* är ej nöjd med friarekandidaten, men har dock lofvat kapitulera, om Anna kan vinnas, ty hon har sin fria vilja.

— Det får således bero på henne, — sade friherrinnan med låtsadt lugn, ehuru hon var inom sig förargad öfver det omdöme, fadren haft om Faxenberg.

— Ja, ja, men, det torde ej vara ur vägen, att Anna får gifva utslag i saken i första rummet och du och jag i det andra.

— Pappas vilja blifver alltid min och min dotters, — sade friherrinnan med mjuk tonart, ty hon visste, att man bäst besegrade den gamle mannen med ödmjukhet.

— Skulle tro, att *min* erfarenhet är en borgen för grundläggandet af Annas lycka, — svarade öfversten, — dessutom eger Anna von Jennings en stor förmögenhet, som ej får komma i röfvarehänder.

— Man talar allmänt väl om Faxenbergs uppförande, — inföll friherrinnan.

— Man talar ibland såsom papegojan, min kära Elisabeth, men jag håller mig helst till mitt eget omdöme. Kammarherre Faxenbergs fader ruinerade sig till stor del genom spel och det kunde ju hända, att sonen ärft sin fars lidelse. Dåliga anlag ärfvas likaväl som de goda.

— Vore kammarherre Faxenberg känd för spelpassion, så skulle ryktet härom sports.

— Friare vakta sig noga för att visa sina fel. Spelare äro dessutom rädda om sin förstörande last. Höra de, att någon af deras kandidater kan vinna rikedom, så göra de allt för att dölja hans fel och lyten.

Friherrinnan kunde ej jäfva denna sanning utan iakttog tystnad. Öfversten fortfor: Anna är dessutom så ung ännu, att knoppen behöfver i ro utvecklas. Hofsalarne passa ej hennes karaktär. Hon älskar naturen med dess enkla blommor och ej de konstgjorda alster, som trona i alabasterkrukorna. Skulle derföre helst önska, att min dufva finge stanna i ett tarfligare bo, der mera *kärlek* och *värme* stodo till buds.

— Kammarherre Faxenberg ämnar efter ingånget äktenskap draga sig från hofvet och bosätta sig utomlands, — upplyste friherrinnan.

— Så mycket sämre, — svarade öfversten, — då man bara flackar ikring och fördrifver dagen med prat och nöjen. Sysslolösheten är vår störste fiende; den föder ledsnad och retar till oädelt tidsfördrif.

— Kanhända att Faxenberg äfven slår sig ned på landet och roar sig med landtbruk, — meddelade friherrinnan.

— En hofman tröttnar snart vid åkrar och plogar, kära Elisabeth, och längtar efter upplysta gemak. Sak samma dock, låt oss afbida framtiden och lemna allt i försynens nådiga hand. När det jungfruliga hjertat börjar klappa af nyvaknad kärlek, visar sig nog en passande friare, — menade den gamle Vasastjerna.

— Det torde också vara lika nödvändigt, att han är en *värdig* friare, — invände fru Jennings.

— Visserligen, — medgaf öfversten, — och jag kan försäkra dig, att Anna ej kan skänka sitt hjerta åt någon annan.

Fru Jennings fann, att den gamle ej var synnerligen för Faxenberg, och hon ansåg sig derföre denna gång ej böra mera orda i ämnet. Hon lemnade sin far och beslöt att höra sig för hos dottren. Der var nog jordmånen böjligare och således lättare att bearbeta.

III.

Den sköna fröken Anna von Jennings lefde i fullkomlig okunnighet om, att man ville gifta bort henne. Hon tänkte sjelf allra minst på giftermål. Hennes unga hjerta var ännu fritt från dylika intryck och denna frihet skänkte glädje. Den unga flickan smålog åt solstrålen,

som helsade henne från himmelens fader, jublade med sina små foglar i deras förgylda burar och gladde morfar med saga eller sång om Finlands forna idrotter. Det enda, som lik en eolston flög genom flickans hjerta, var minnet af de sköna ord, Gustaf Helling yttrat på sammankomsten i arbetareföreningen. Ämnet hade gällt arbetets »ära» och den unga fröken ihågkom ännu följande strofer: »då Gud gaf människan jorden, var det till välsignelse, och denna skulle vinnas genom arbete. Detta är jordens största häf-kraft; det är grunden för all lycksalighet, all frihet och all civilisation . . . Liksom Gud sjelf är fullkomlig i sina dygder, skola vi söka likna honom genom att arbeta i tro, kärlek och sanning . . . På sådant sätt välsignas jorden och arbetarn sjelf . . . Se på naturen, hur den sträfv-ar efter utveckling och fullkomlighet . . . Allt rör sig, verkar och arbetar der efter de eviga lagar, skapelsen eger . . . Skulle då ej människan likna naturen och vara skaparns bästa redskap? Det ligger en hel verld af fröjd i det redbara arbetet ty det fyller ladan, gifver kinden färg och hjertat glädje . . . Arbetet är ett mycket gammalt adelskap på jorden med höga anor ända från verdens början. I dess spår kunna understundom finnas sorger och lidanden men de besegras af tålamodet och kärleken . . . Arbetet är länken mellan mannen och hustrun, rikedom och fattigdom . . . De behöfva hvarandra och stödja hvarandra . . . Qvinnan ser med välbehag upp till den man, som med sitt arbete gagnar fosterland och egen härd, och mannen tillbeder den hustru, som gör hemmet varmt genom sitt kärleksfulla hjerta . . . Arbetet är således en »ära» och bör så inläras från led till led, från slägten till slägten».

Ungefär så hade den redbare metallarbetaren uttryckt sig till sina vänner inom arbetareföreningen och hans ord hade gått till hjertat, emedan det var sanningens och öfvertygelsens ord.

»Hvad han talar väl, Gustaf Helling, — sade männerna till hvarandra, — han är en folkets man, en folkets vän. Han liksom framtager ordet och tanken ur vårt eget inre.» Qvinnorna gåfvo ej heller efter i beröm, utan de hviskade sinsemellan: »så vacker han är, då han talar. Han får ju fram tårar ur våra ögon».

En enda qvinna fällde väl ej någon tår, gaf ej något omdöme öfver metallarbetarens talförmåga, men hon skänkte honom en ljuf blick, då han nedsteg från talarstolen under åhörarnes jubel. Denna qvinna, denna flicka var född på Finlands jord och älskade frihetens språk. Den ljufva blicken från Anna von Jennings ögon liknade en hägring, full af underbar skönhet.

I sin eleganta sängkammare finna vi den unga fröken von Jennings, smekande sina blommor och foglar. Skärheten hos blomman återfinnes på beskyddarinnans kinder och oskulden hos den lilla fogeln tronar på den hulda flickans panna. Med ljuf och smekande stämma hälsas dessa älsklingar: »du doftande ros, du sjungande fogel, jag helsar er med fröjd, ty ni ären sköna och rena liksom himmelens englar . . . Ack! den som vore så ren inför Gud såsom en blomma eller en liten fogel, då skulle man ännu mera få njuta af himmelens skära doft . . . på jorden bor så mycket mörker och . . .

Här afbröts monologen, ty modrens hand lades på dottrens skuldra.

— Redan uppe och börjande dagen med ett arbete af kärlek — yttrade friherrinnan och smekte dottrens rika lockar.

— God morgon, mamma, — svarade Anna med ett småleende på de friska läpparne, — om man omhuldar de små i naturen, så älskar man ju naturens store herskare och skapare. Kärleken står ju aldrig stilla. Den är en pulsåder, som genomtränger allt.

— Dina tänkesätt, min älskade dotter, äro värdiga din uppfostran, din bildning och ditt stånd. Att tänka och handla stort, har alltid tillhört den välborne mannen och den adliga jungfrun.

— Visserligen, mamma, men äfven hos torparn finnas dygder, som vittna om en upphöjd själ. Ja, till och med bland det lägsta folket, som är mest utsatt för frestelsens farliga vindar, uppspira ofta nog oskuld och skärhet.

— Nåja, — medgaf friherrinnan, — naturen kan bevara en ros, som sitter på klippan och hotas af vågens vrede, men undantag äro ej regel. Folket är i allmänhet en massa, en klump af egoism och sinnlighet, som ej förstår

smälta bildningens korn. Dertill fordras arf framför allt i blodet.

— Men, — invände den tviflande flickan, — huru då förklara alla snillens värf? Poeten är understundom född i elände men förtrollar dock världen med sin skapelse. Målarn hänförer med dukens sanning och räknar ofta nog sina anor från de fattigaste och obemärktaste klasser. Jag var härom aftonen med morfar och faster Heloise i en arbetareförening. Der talade fabrikör Helling så skönt om arbetets ära och om qvinnans stora mission, att mitt hjerta klappade af välbehag.

Friherrinnan skiftade färg vid dottrens beprisande af Hellings lof öfver qvinnan och arbetet.

— Jag kan ej annat än ogilla såväl morfar som Heloise, hvilka draga dig till dylika ställen, — svarade friherrinnan, — ty det anstår ej en fröken von Jennings att sitta bland fabriksflickor och klädståndsmdamer.

— Skulle deras tårar, då de höra ett vackert och sannt föredrag, vara bedrägeri, — frågade Anna, — eller bevisar ej deras känsla, att de äro menniskor, likasom mamma och jag, samt att de hafva en själ, mottaglig för bildning?

— Lilla Anna, du förstår ej sådant ännu. Låt hr Helling jollra för sina damer och må de applådera, men sök du andra nöjen, värdiga ditt namn och din person.

— Jag ogillar mammas tanke i afseende på hr Helling, — sade Anna med en ton, ej fri från missnöje, — han jollrar ej, utan han talar såsom en man af ära och upplysning. Att höja dessa ringa arbetare, är hans syftemål, och dertill äro vi alla kallade.

— Kanske äfven du vill uppträda i en arbetareförening — sporde friherrinnan med ironi både i ord och utseende.

— Mamma förstår mig ej, — svarade dottren missnöjd, — låt oss lemna detta ämne. Jag beder mamma höra efter hos morfar och faster Heloise, huru de uppfattade besöket i arbetareföreningen. Om de ej kunna neka sitt bifall, så bör väl äfven jag kunna rättfärdiga mitt?

Denna sunda logik kunde ej afväpnas. Friherrinnan bet sig i läppen och skyndade sig att byta om samtalsämne.

— Du kan förstå, mitt kära barn, — sade hon med smekande ton, — att ditt väl utgör min högsta önskan. Såsom ett bevis på dessa mina ord, vill jag gifva dig förtroende af en händelse, som snart inträffar och rör din person.

— Verkligen, — inföll Anna småleende, — jag måste naturligtvis bekänna, att jag liksom alla flickor är nyfiken.

— En fröken von Jennings med din bildning, din rang och din förmögenhet, — fortfor friherrinnan, — kan ej blifva obemärkt. Eh bien! min dotter, man har hos mig och din morfar redan begärt din hand.

— Har man friat hos gamle morfar, — utropade Anna skrattande, — det skall bli lustigt att höra honom berätta derom.

— Inom haute volée, — upplyste friherrinnan, — hör till goda tonen, att en friande ädling först gifver tillkänna sin tanke hos föräldrarna, innan han vänder sig till dottern.

Anna lät modren utveckla sina åsikter och afhörde stillatigande. Friherrinnan fortfor: mången ung tärna ogillar detta friarens sätt att gå tillväga och anser honom böra vända sig direkt till flickan, men erfarenheten gifver vid handen, att föräldrarnes omdöme är absolut nödvändigt, innan frieriet afgöres. Enfin! min älskade dotter, jag och din morfar gilla den friare, som i dag eller morgon uppvaktar dig.

— Då mamma så djupt invigt mig i hemligheten, återstår blott att säga namnet på friarn.

— Han heter Carl Faxenberg, är grefve, ryttmästare, och genom sin konungs nåd nyligen utnämnd till kammarherre. Hans ställning är lysande och han slutar ej, förrän han intager en taburett eller ministerplats. Hans personlighet är angenäm, hans manér ädlingens och han anses för en vacker man.

Friherrinnan hemtade andan och väntade svar af dottren. Det lydde sålunda: grefve Faxenberg liknar ett åskmoln, som vill bortskymma solen. Hans konversation är idel satir, hans öfverlägsenhet olidlig och hans högmod framstående.

— Kära barn, hvad du kallar högmod, är hos adeln *nobel stolthet*, hvarigenom man imponerar på massan, och satiren är alltid bevis på qvickhet.

— Om man djupare blickar in i grefve Faxenbergs ögon, — fortfor Anna, utan att fästa sig vid modrens ord, — så likna de ett hemskt djup, upplyst af en förtärande eldslåga, som plågar. Blekheten i hans anlete liknar dödens färg och vibrationen i hans röst är liksom ett sus från en hvirflande fors. Den berusar och är obehaglig.

— Oaktadt alla de fel, du tillvitar Carl Faxenberg, — sade friherrinnan, — är han dock en af de utmärktaste män inom den högre societeten.

— Utan tvifvel, — medgaf Anna, — men smaken är olika. Den ena qvinnan älskar det enkla, flärdfria och obemärkta. Den andra föredrar det som lyser och väcker uppseende. Emellertid skall det roa mig att afhöra Faxenbergs frieri. Han är välkommen och kanske han är oemotståndlig, — tillade den skålmska flickan.

— Du mottager honom således, — frågade modren med oro i rösten, — och afslår ej på förhand?

— När man hör, att en ädling uppvaktar i så granlaga ärenden, måste man häfda sitt namn.

— Nu talar du såsom en fröken von Jennings och grefve Faxenberg torde ej vara utan hopp.

— Vet mamma, hur morfar och faster Heloise beskriver kärleken, — sporde den unga flickan, medan en skär rodnad spred sig öfver hennes kinder.

— Nej, min dotter, det vet jag ej.

— De säga, att när den *rätta* friarn kommer, klappar hjertat af outsäglig fröjd. Man darrar i sitt inre och . . .

— Morfar och Heloise hafva föräldrade åsigter, kära barn, — afbröt friherrinnan med otålighet.

— Kärleken är ju *evig*, mamma, och dess natur kan ej förändras.

— Tro mig, Anna, att den sanna äktenskapliga lyckan ligger i ömsesidig aktning makar emellan och ej i en berusande passion.

— Visserligen är aktningen äktenskapets kompass, men lotsen heter *kärlek* och utan denna känsla kan ingen tryggt gå in i hymens hamn. Gud tändar kärleken och säger: »älsker hvarandra».

Den unga flickans anlete liksom förklarades vid dessa ord, då friherrinnans återigen mulnade.

— Du är öfverspänd min dotter och kan i en framtid dyrt få plikta derfor.

— Ack nej. Jag hatar all öfverdrift och söker blott att vara *naturlig*, såsom Gud skapat mig. Kan Carl Faxenberg få mitt hjerta att klappa så som det bör klappa af första kärlekens låga, då skall jag blifva hans maka, men annars aldrig. Frihet bor i mitt inre och denna heliga rättighet kan ingen förtaga mig.

— Nå väl, vi skola afbida utgången, — sade friherrinnan och kysste dottren på pannan, — jag lemnar dig nu med dina blommor och foglar.

— Ja, de äro mina bästa vänner på jorden.

IV.

Den mosaiska nationen är särdeles begifven på handel och vexelaffärer. Vi se redan från riddartiden, t. ex. under korstågen, huru Judarne med begärlighet försträckte herrar riddare stora penningesummor, naturligtvis mot god säkerhet och hög ränta. Dessutom egde Juden den tiden så föga anseende hos den öfriga verlden, att han mer än väl behöfde skyddas bakom riddarnes sköldar.

Denna begärlighet att samla guld har ej öfvergifvit den judiska nationen, ja, till och med qvinnorna inom densamma hafva i den konsten gått längre, än hvad de bort. Många svenska adelsmän hafva hos judarne förpantat sina gårdar och betalat oerhörda räntor. Bland dessa kunna vi nämna en af de personer, som uppträda i denna berättelse, nämligen ryttmästaren och kammarherren Carl Faxenberg.

Räntan af hans egendom ville ej räcka till, ty Faxenbergs lif var kostsamt och ryttmästaretjenster äro ej särdeles indrägtiga, än mindre hoftjenster. Det återstod således ej annat för Faxenberg än att lefva på lån och, då högt in-tecknade egendomar föga gälla på börsen hos hederliga mäklare, måste procentare anlitas. Konsten var nu att hålla den svaga affärsställningen hemlig, för att möjligen kunna uppfiska en skatt i form af en rik brud.

Grefven gjorde bekantskap med två systrar af judiska nationen, Rebecka och Sara Squallertin, hvilka voro

villiga att låna honom guld och dessutom voro tystlåtna, tills den rika bruden kunde eröfras. Mamsellerna Sqvaller-tin hade sjelfva obetydligt rörelsekapital, men kunde hos sina trosförvandter anskaffa stora penningbelopp. Att räntan steg till fyratio procent och ofta nog inskrefs i nya reverser, hvarigenom skulden oerhördt växte, kunde ej hjälpas. Judinnorna voro om sig, matade den svenske ädlingen med dukatrullar och afbidade utgången af några månader, inom hvilka grefven ovilkorligen måste hafva uppbyggt sitt hymens altare, väl besatt med guld, silfver och ädla stenar.

Det led nu till slutet af den fixerade tiden. Judinnorna började blifva oroliga, då lyckligtvis ryktet om Faxenbergs täta besök hos öfverste Vasastjerna hindrade de mosaiska qvinnorna att dö af förtviflan. De andades ånyo och bådö till Abrahams, Isaacs och Jakobs gud, att den unga fröken von Jennings hjerta måtte uppfyllas af kärleksglöd till kammarherren Carl Faxenberg.

* * *

*

Om vi nu besöka de båda systrarne i deras bostad vid Vesterlånggatan, så finna vi dem i full fart med att räkna penningar och ordna reverser. Den äldre, mamsell Sara, har beträdt meridianen af lifvet och är på retur. Hela hennes ansigte röjer kärlek till guldkalfven. Det gråspräckliga håret, de bruna ögonen, den mörka hyn, den krokiga näsan, de utstående och köttiga läpparne — allt vittnar om *judinnan*. Rebecka, systemen, bär ungefär samma prägel.

— Man måste noga följa med underrättelserna om Faxenbergs frieri, — sade Sara, räknande en bundt svenska riksbankssedlar, — ty det lider till slutet på hans tid hos oss.

— Alldeles, — medgaf Rebecka, som eftersåg daton på diverse skuldsedlar, — och därför har jag beslutat att nyttja mamsell Ofelia Ollan till en slags spion. Ofelia får en klädning och skall genast vara färdig att skaffa oss underrättelse om frieriets gång.

— Du har Mose förstånd och Salomos vishet, kära syster, — svarade Sara, — vår kassa är för dagen ganska god. Den belöper sig till åttiotusen riksdaler.

— Det tror jag nog, — inföll Rebecka, — då vi under förra veckan indrefvo ej mindre än fyratiotusen riksdaler genom det snälla slottskansliet.

— Kanske vi gingo för långt, då vi togo hvarenda sprint af kapten Björkengren och litteratören Zveckberg, — menade Sara.

— Visst icke, — tröstade Rebecka, — det är väl ej vårt fel, om man vill låna penningar mot hög ränta. Som man kokar, får man supa.

— Du har rätt, syster, medlidandet är en dumhet, ty hvem har medlidande med oss judar?

— Ingen! — utropade Rebecka, — tvärtom föraktas vi af alla. »Se Juden med näsan», ropar gatpojken. Ja, i går antastades jag på gatan med dessa ord: »i galgen eller på spinnhuset skulle du sitta, ockrerska, då du tog sängkläderna undan den hederliga kapten Björkengrens fem små barn. Tvi dig, svarta barn af Kain, som timrade upp frälsarns kors! Din stund kommer nog.»

— Förskräckliga ord, — sade Sara, — och det på öppen gata! Fanns ej polis?

— Hvem skulle skyddat judinnan, tror du? Jag flydde och räddade mig i Nathan Abels magasin. Dock — vi hafva penningar i vår hand och skola hämnas på de Christne genom höga räntor, lita på det.

En knackning hördes och omedelbart derefter inträdde mamsell Ofelia Ollan, som var ute och arbetade i den »inre missionens» namn.

— Se, den fromma diakonissan stiger öfver judetröskeln, — utropade Sara med pathos, — ni är välkommen.

— Tackar så ofantligt, — svarade Ofelia Ollan, — då de Christne ej mera älska barmhertigheten, går jag som en modig Judith in i Guds utvalda folks läger.

— Vi skola gifva af det lilla vi ega, — försäkrade Rebecka och inbjöd diakonissan att taga plats i soffan.

— En sådan godhet som mamsellernas, — utropade Ofelia Ollan, — får man leta efter. Jag skall också för herrarne af den »inre missionen» omberätta allt, så att mamsellernas namn må inkomma i årsberättelsen.

— Får jag lemna mamsell Ollan tio riksdaler till den »inre missionen» och samma summa till egna små behof, — utlät sig Sara.

Rebecka tillade: tillåt mig gifva två ylleklädningar, af hvilka den ena kunde passa mamsell Ollan och den andra gagna »missionen».

— Tackar allra ödmjukast, — utropade den förtjusta mamsell Ollan, — hvilken frikostighet! Jag vet ej, hur jag skall kunna vara till någon återtjänst.

— Sådant kan ju ej komma i fråga, — utlät sig Rebecka, — men ville mamsell Ollan uträtta en liten sak åt oss, så skulle vi nog gälda för besväret.

— Med största nöje, mamsell Rebecka, vill jag stå er till tjänst, — svarade Ofelia Ollan.

— Nå väl, — fortfor Rebecka, — det gäller blott att hafva ögonen på ryttmästaren, grefve Carl Faxenberg, för hvilken jag och min syster lifligt intressera oss.

— Honom har jag flera gånger träffat hos öfverste Vasastjerna, — inföll mamsell Ollan, — man påstår, att han friar till fröken Anna von Jennings, den engeln, som härom dagen gaf mig en ny kappa och ett par nya kängor.

— Tror ni, att grefve Faxenberg har framgång i sitt frieri — sporde Sara i sin tur.

— Svårt att afgöra, — menade mamsell Ollan, — man kniper ej så lätt en guldfisk på en million, men kanhända grefve Faxenberg lyckas.

Vid denna nedslående underrättelse kastade de bägge judinnorna en sorgsen blick på hvarandra, som kunde tydas ungefär sålunda: »vi stå på en afgrund, der våra bankonoter äro i fara att falla ned med den ruinerade ryttmästaren, kammarherren och grefven, Carl Faxenberg.»

— Det skulle vara oss kärt, — sade Rebecka, — om mamsell Ollan ibland ville underrätta oss om detta frieri.

— Oändligt gerna! Jag har så många bekanta bland den förnäma verlden, hvilka intressera sig för den »inre missionen» att jag snart får reda på en så vigtig sak, som ett frieri.

— Men var försiktig, — varnade Sara, — så att ej grefven misstänker något.

— Naturligtvis, — utlofvade mamsell Ollan och lmnade judinnorna, ej glömmande att medtaga penningar och klädningar.

— Tänk, — utropade Rebecka, då Ofelia tillslutit salsdörren, — om grefven är en bedragare och vi förlora våra sextio tusen riksdaler.

— Ah! Då skola vi sätta honom på gäldstugan, — utropade Sara ilsket, — och låta honom lefva på tretton skilling om dagen.

— Emellertid får han numera ej ett enda öre, — försäkrade Rebecka.

— Vi skola nog uppvakta honom med slottskansliet, så snart hans tid är ute och vi få höra att han fått korgen, — tillade Sara och knöt ofrivilligt sina händer af hämndbegär.

V.

Några dagar förflöto och Anna von Jenning hade nästan glömt bort den underbara saga, som hennes mor berättat om en kommande friare, då en förmiddag, helt oförväntadt, anmäldes: herr grefven och kammarherren Faxenberg. Den unga flickan spratt till vid denna anmäling, ty den gällde ingenting mer och ingenting mindre än ett frieri. Det är ej så underligt, om en adertonårig flickas hjerta klappar oroligt, då hon vet att en friare nalkas. Det kan gälla hennes lifs väl eller ve. Stunden är således kritisk. Anna hade denna dag ämnat afägga visit hos en förnäm dam och därför gjort en dyrbar toalett, som ännu mera förhöjde hennes skönhet. Hon mottog kammarherrn i ett kabinett.

— Då jag är öfvertygad, att frökens mor eller morfar redan gifvit vid handen ändamålet med min visit, — yttrade grefven, — så må fröken tillåta mig att utan alla omsvep andraga mitt ärende.

Fröken Jennings gaf sitt bifall med en böjning på hufvudet och var för öfrigt nästan liknöjd, till föga uppmuntran för en friare. Emellertid började Faxenberg: i vår släkt har man alltid följt den regeln att vara uppriktig. Jag ämnar härutinnan följa mina förfäders exempel, vare sig i den ena eller andra af lifvets viktigare frågor. Hos er fru mor och morfar har jag anhållit om er hand, på det att de må gilla eller ogilla ett vidare framgående i denna sak. Fröken von Jennings, gillar ni detta steg?

— Då min vördade morfar och min älskade mor tillrådt er att söka upp mig, — svarade Anna med mild ton, så kan jag ej ogilla denna deras handling.

Grefven gjorde en djup bugning och fortfor: fröken von Jennings, hvad fordrar ni af den man, som en gång blifver er make?

Denna egna fråga af en friare skulle konsternerat mången ung tärna, men Anna von Jennings svarade: jag fordrar det högsta, det ädlaste och det dyrbaraste, som finnes på jorden och i himmelen.

— Ah! Jag väntade detta svar. Ni fordrar *kärlek*.

— Ja, just kärlek, ty denna känsla är lifvets enda poesi i all dess rikedom på prosa. Kärleken är det enda, som håller oss uppe öfver egoism och svagheter af tusende former. Kärleken är lika nödvändig för ett äktenskap som luften för lungan. Jag ser det på mina små fåglar, jag erfar det i lifvet, i boken, i naturen och jag känner det i mitt hjerta.

Anna talade af öfvertygelse och detta spred rodnad på hennes kinder. Grefven lyssnade med begärlighet, ty han hoppades att af den unga flickans egen tankegång finna medel för sitt frieri. Anna von Jennings var ej någon vanlig flicka, som kunde eröfras med fagra ord, utan det fordrades något ovanligt, någonting framstående för att väcka hennes intresse. Grefven insåg det och hade därför börjat sitt frieri på ett eget sätt. Han fortfor sålunda: edra ord, min fröken, äro sanna. Utan harmoni mellan tvänne hjertan skulle dessa snart skilja sig från hvarandra. Jag har noga betraktat flera ingångna äktenskap och funnit tomheten af deras lycka uti brist på kärlek. Ja, det kan ej undgå ett skarpare öga, att just nutidens unge män bland adeln tränga in i förmögna borgarhus och tillvinna sig rikedom genom att ingå äktenskap med ofrälse damer. Detta brott mot Gud straffar sig sjelft, ty äktenskapet utan kärlek är en lampa, som slocknar af brist på olja.

— Sådana ädlingar, hvilka tillnarra sig rikedom genom utbyte af klingande namn, kunna just passa de qvinnor, de eröfra, — sade Anna.

— Det är först på sednare tider, som adeln börjat ingå förbindelse med ofrälse ståndet, — yttrade kammarherrn, — fordom ansågs det nära nog omöjligt. Enligt

min tanke äro nyare tiders åsigter härutinnan ej just att rekommendera.

— Jag tänker alldeles motsatsen, — inföll Anna, — Adeln är ju egentligen detsamma som det öfriga folket, ehuru man sökt uppdraga gränser. Hvarje verkligt bildad och ädelt sträfvande menniska är ju en ädling. Kanske den sanna pålitligheten är mera att finna hos den ringa, än den förnåma mannen.

— Måhända, — medgaf grefven, — men trohet och lycka inom äktenskapet beror väl mest på öfverensstämmelse i bildning, stånd och förmögenhet?

— Kärleken är alldeles oberoende af dylikt, — svarade fröken Jennings, — ja, jag påstår, att den skulle taga skada af något betingande. Då den inre känslan blifvit väckt, framkommer kärleken, liksom den friska källådern ur berget. Kärleken frågar ej: är du rik och förnäm utan den frågar: älskar du mig?

— Det är ej alltid fallet, att tycket genast framkommer, utan småningom vaknar kärleken till lif, — inföll grefven.

— Omöjligt! — vederlade Anna, — kärleken liknar skåpelsen. Det blef lif på allfadrens ord, så äfven i menskligt bröst, då Gud närmar tvänne hjertan, hvilka skola förenas till ett. Jag vill ögonblickligen fattas af kärlekens låga, ty derpå pröfvar jag, om mitt blifvande ideal nalkas. Det är hjertats inre, som skall tala, och ingenting annat.

Den unga flickan var hänförd af sina egna ord. Faxenberg visste ej, huru han skulle närma sig henne. Hon var svår att besegra, ty hon var naturlig, finkänslig och litet romantisk. Emellertid beslöt han att göra ännu ett försök. Han återtog: enligt frökens åsigter får kärleken ej möta hinder, utan den måste segra. Om en förnäm dam råkar en bondgosse, så kan kärlekslågan tändas och giftermål ske, oberoende af stånd, bildningsgrad, lefnadsvanor, släktförhållanden och förmögenhet.

— Ja, visst, herr kammarherre, — svarade Anna småleende, — om jag *älskar*, så har rangen och förmögenheten intet att säga. Med en rå tölp kan jag ej gifta mig, ty för en sådan kan jag ej fatta tycke, och, — tillade hon skålmskt, — då morfar säger mig få en million i hemgift, behöfver min man ej arbeta ihjäl sig.

— Denna fröken von Jennings öppenhjertenhet, — sade grefven, — är beundransvärd och manar mig till efterföljd. Jag har den äran bekänna, att jag älskar fröken von Jennings, utan att fröken torde bemärkt denna böjelse.

Det var en lättnad för grefven att hafva gjort sin bekännelse, ehuru han föga hoppades på framgång. En själf full qvinna *öfvertygas* ej så lätt om kärlek. Hon vill själf känna i sitt hjerta och dertill fordras mera än *öfvertygelse*. Anna svarade: jag har redan af min mor blifvit underättad om herr grefvens afsigt att fria till mig och måste deraf draga den slutsatsen, att herr grefven fattat böjelse för min ringa person, men denna böjelse får ej hafva *mig* att tacka för sin uppkomst och sin utveckling.

Detta svar var liktydigt med en korg. Baronens sökte undfly ett nederlag genom att själfmant fly. Han yttrade därför: om ej drottningen på en bal kan skänka mer än *en* sin kärlek, så kan hon dock ej förhindra, att blifva beundrad af många. Jag trodde fröken von Jennings hjerta ännu vore fritt och vågade därför att eftersträfva detsamma i en framtid.

— Om jag har mitt hjerta fritt, herr greve, — sade Anna, medan en fin rodnad smög sig öfver kinden, — är ju *min* hemlighet, och hvad er begäran, att i en *framtid* söka vinna mig, beträffar, så måste jag, af tacksamhet för ert anbud, ej vägra det, ehuru jag tror det vara förspild möda.

— Äran att få hoppas, — försäkrade Faxenberg, — skall ingifva mig nytt mod.

Han steg upp, gjorde en djup bugning för fröken Jennings och lemnade rummet. Då han kom hem, låg en biljett på bordet från mamsell Rebecka af innehåll, att inom några dagar var tiden ute och man väntade därför besök af grefven. Den förut bleke friarn blef ännu blekare, ty han visste, hvad judinnorna menade med den utgångna tiden. De började redan att laga i ordning skandalen och gäldstugan.

VI.

Heloise Vasastjerna hade en eftermiddag vid fem-tiden satt sig i soffan för att studera sin älsklingsförfattare Walter Scott, då betjenten anmälde: fabrikör Helling. Med liflighet befallde hon fabrikörens insläppande i förmaket och

utropade, då betjenten aflägsnat sig: mitt hjerta klappar af oro. Sonen nalkas sin mor, och hon får ej säga: välkommen, mitt barn, till ditt hem!

Helling stod på den granna förmaksmattan och beundrade alla de skatter, som i detta rum voro församlade. Han hörde ej, då värdinnan trädde in, utan yttrade halfhögt: detta är furstars plats och ej simple arbetares. Här synes mig hjertat skola frysa bland all denna lyx och fåfänga.

— Tror ni det, fabrikör Helling, — yttrade fru Vasastjerna och nalkades honom, — emellertid, välkommen!

— Förlåt, min fru, att jag anställde en obehörig jemförelse, — sade fabrikören och bugade sig, — jag begagnar mig af en ledig stund för att besöka er.

— I dag är min mottagningsdag. Om en timme skall denna salong vara befolkad af olika slags människor. Låt oss begagna denna timme och tala om sådant, som gläder er, en arbetare, en man af folket, ovan vid lyx och älskande det enkla i såväl ett som annat.

— Ja, min fru, — svarade Helling, — jag är blott en ringa arbetare, men tusentals tankar korsa dock min hjerna. Jag ville vara en konung med stor makt, för att kunna skapa lycka åt hvarje folk, som är liggande i vanmakt, utan någon politisk styrka och liknande slafven, hvilken äter och sofver, utan att bry sig om den boja, hvilken förnedrar hans skuldra.

— I Finland, — inföll Heloise, — torde all frihet vara till stor del undertryckt men i Sverge råder ju motsatsen.

— Ni känner ej folket, min fru, om ni tror detsamma vara fritt. Ståndsskilnaden är en kräfta i Sverge. Hvem frågar efter, om en arbetare skulle höja sin röst och vilja hafva sin tanke representerad? Ingen! De höge styra och folket har föga att säga.

— När upplysningen genomträngt lederna, skall folket nog hafva sina försvarare, men tiden är ännu ej kommen.

— Kankända, att vi nalkas en betydelsefull stund. Det är oroligt bland arbetarne i hufvudstaden. Crusenstolpes dom på tre års fästning har antändt sinnena. I afton skall han föras till Vaxholm. Stora skaror af menniskor synas på gatorna. De hafva ordet »frihet» på läpparne och de ämna nog företaga sig någonting våldsamt.

— Ni förskräcker mig, — inföll fru Vasastjerna, — skulle ett upplopp förestå i hufvudstaden?

— Kanhända, — upplyste Helling, — åtminstone råder misstro öfverallt. Arbetarne inbilla sig, att deras lif skulle förbättras genom en revolution. De förakta skråsystemet, knota öfver den långa arbetsdagen och den knappa lönen därför. Deras bröst äro hopträngda af missnöje, och de ropa på luft och frihet. De söka ett hufvud, en ledare, och hafva fästat sina ögon på mig.

Vid dessa ord flög en rodnad öfver både talarens och åhörarinns kender, ehuru af olika intryck. Metallarbetaren gladdede sig öfver det förtroende, folket visade honom, men ogillade frihetens utvidgande genom våldsamerheter. Den rika frun darrade för de farliga tankar, hvilka frestade hennes sons hjerta. Uppror är en säker väg till förnedring, elände, vanära och död. Hon yttrade därför: skulle ni vilja anförä folket i en sådan strid, då det gäller att höja upprorsfanan mot konung och samhällsordning? Tror ni, att man vinner frihet på sådant sätt, genom att låta massan frossa af laglösheter?

— Nej, nej! — utropade Helling med hetta, — jag gillar ej näfrätten, barrikaden eller tygellösheten och skall därför aldrig anförä dylika skarar, men jag älskar *folket*, om det också är förvilladt af frihetsyra, och skall därför söka åtminstone *hejda* det, så att ej stora olyckor inträffa. Folket är ett ystert barn, hvilket måste ledas framför allt med kärlek och ej med trots. *Min* röst känna de och mig skola de lyda, till och med i passionens stund.

— Men, — inföll Heloise, — detta ert uppträdande skall väcka misstankar på er egen patriotiska renhet, eller också kan folkets hat störta öfver er, då ni söker hindra det i dess olagliga framfart.

— Nå väl, min fru, alla hafva vi ett *öde*, som följer oss åt. Om jag stupar för folkets *skull* eller *genom* folket, det kan komma på ett ut. Jag har ingen som begråter mitt fall, — utropade metallarbetaren, men tillade helt hastigt: åh, jo, jag har en mor i lifvet, som lærer älska mig, fastän hon kastade in mig på ett barnhus. En besynnerlig kärlek, som döljer sig för människor och likafullt påstår sig vara sann och gedigen. Djuren hafva mera ömhet för sina ungar, än dylika mödrar för sina barn.

Dessa ord sargade den arma modrens hjerta. Hon skulle så gerna kastat sig för sonens fötter och tiggt om hans förlåtelse, men hon ansåg ej stunden ännu kommen. Med ansträngning beherskade hon sina känslor och yttrade med mild ton: fabrikör Helling, ert inre är uppskakadt af olika sinnesrörelser, hvilka hindra er att döma fullt rättvist. Tro mig, att ingenting på jorden ersätter moderskärleken. Ack, om jag egde en son, hvad jag skulle älska och välsigna honom!

— Ja, ni är ett ädelt fruntimmer, fru Vasastjerna, — svarade Helling, — och vore värd att ega en son. Ni skulle ej kunnat kasta ut denna son bland främmande människor, då han var späd och sträckte sina händer emot er, begärande skydd? Ni hade ej tvekat, såsom *min* mor, antingen barnet skulle hvila i modrens sköte eller i den lejda ammans, utan ni hade med stolthet sagt åt hela världen: »detta barn är mitt, visserligen emot Guds vilja födt, men dock stående under hans skydd, och därför skall *jag* ej dölja mig, då *Gud* ej döljer sig.»

Allt hvassare borra sig sonens ord in i modershjertat. Det är en tortyr, rysligare än inquisitionens mot kättare, ohyggligare än att slitas sönder af vilddjur eller af medmänniskors förakt. Sonen bläddrar i modrens syndfulla samvetsbok och rifver upp de halfläkta såren med sanningens skarpa udd. Men äfven i tortyren låg en balsam, ty sonen längtade efter att finna en sådan mor, som den han ovetande egde. Heloise fick styrka af hans ord att lida och hon yttrade ånyo med ännu ödmjukare stämma: ju ädlare vårt inre är, ju mildare döma vi ju om andra. Ni, fabrikör Helling, säger er representera folket. Nå väl! finnas ej höga tänkesätt och stora dygder äfven hos det? Kan en folkets man ej förlåta, synnerligast om det gäller en mor, eller skall det *ädla* blott sökas i de *högre* samhällsklasserna?

— Det är väl taladt, min fru, — svarade Helling, efter en kort begrundan — jag har ej mera något hat till min okända mor. Ni har banat vägen för henne till mitt hjerta, liksom min hederliga fostermor, rådmanskan Gustafsson. Ni har, såsom en moderlig vän, ryckt mig ur en svår yrsel, ty den som *föraktar* sin mor, han yrar, är vansinnig eller en usling. Gustaf Helling vill anses

för en man med ädla tänkesätt samt redbar vandel, och då får ej hans lifsupphof vara beröfvadt hans kärlek.

— Ack, min vän, hvad dessa ord kännas ljufva för mitt hjerta, — yttrade Heloise, — mina tårar vittna om fröjden i mitt inre, då jag närmast sonen till modren; men tiden hastar, om en stund äro vi ej ensamme. Lofva mig, att ni denna natt ej blottställer er, i fall ett upplopp inträffar.

— Min plats är ibland folket och i dess leder, — utropade Helling med hänförelse, — jag måste vara der, för att rikta dess öga och hindra sjelfsväld, men dess anförare i uppror eller laglösheter blir jag aldrig.

— Då är jag nöjd, — svarade fru Vasastjerna, — men strid torde nog uppstå och tillåt mig, i er mors namn, få gifva er en talisman, som skall skydda er.

Hon öppnade en liten klaff på foten af en urna och framtog en ytterst dyrbar revolver, inlagd med guld och perlemo.

— Tag i er hand detta dödens vapen, välsignadt af mig, er moderlige vän, — sade Heloise med darrande stämma — men missbruka det ej.

— Haf tack, min fru, — svarade Helling, — arbetaren mottager gåfvan af rikedomens representant och skall veta att rätt begagna vapnet.

— Det var min mans klenod, — berättade Heloise, — han har nyttjat denna revolver i en duell, så att den är väl proberad.

Vid ordet duell försvann lifvets färg på Heloises anlete, ty med detta vapen hade hennes afidne man dödat *älskaren*, fadren till honom, som nu erhållit detsamma till gåfva. Starka ringningar gåfvo tillkänna, att snyltgäster och andra goda vänner voro i antågande. Helling reste sig ur soffan, kysste fru Vasastjernas hand och tog afsked med dessa ord: ännu en gång, haf tack för denna rika stund! Gud gifve, att *ni* vore min mor, ty då skulle jag egnä hela mitt lif åt er.

— *Ah!* — var det enda ord, som Heloise kunde svara, ty glädjen qväfde hennes inre, men i den sköna blick, som föll på mannen af folket, den ringa metallarbetaren, uppenbarade sig för honom en aning, ett hopp, att måhända denna goda adelsdam var hans moder. Denna

aning, detta hopp, liknade en hägring blott, men hade dock makt att vibrera i den ärliga arbetarens varma hjerta. Några ögonblick derefter var Helling borta.

Heloise skyndade in i sin sängkammare, reglade dörren och bönföll på sina knän om himlens välsignelse för sonen. Sålunda ansåg hon sig försona sitt inre med Gud. Derefter beredde hon sig att mottaga en hop af menniskor, hvilka älskade hennes guld, hennes måltider och hennes viner. Då hon gick förbi en af trymåerna, kastade hon en blick deri och såg, huru en purpursky hade fördrifvit dödens blekhet från kinderna. Denna sky var framkommen af *moderskärleken*.

Sjette Kapitlet.

I.

Öfverste Vasastjerna hade nyss hemkommit från en promenad, åtföljd af vännen, major Klaes Klefvenberg.

— Det måste vara någonting bullersamt i antågande, — sade öfversten, — stora folksamlingar hafva bildat sig öfver allt på gatorna.

— Blixt och dunder! — tillade Klefvenberg, — du skall få se, Adam, att den der pennfåktarn Crusenstolpe uppäggat sinnena.

— Jag har aldrig kunnat med den karlen, fastän han är en fintlig skriftställare, — sade öfversten, — han beherskas af egenkärlek och inbillar folket, att han är patriot.

— Vid min gamla krigareära! — utropade majoren — man kunde gerna jagat en kula genom skallen på pennfåktarn, så behöfde ej Vaxholm blifva en skrifbyrå i tre år.

Just som dessa ord voro uttalade, inträdde Anna, frisk och blomstrande, med ett småleende på sina läppar.

— Ah! — utropade hon med glädtighet, — här sitta två af Finlands tappra kämpar med sina väldiga sjöskumpipor. Den förfärliga röken vittnar om en svår batalj. God afton, älskade morfar och gudfar Klefvenberg!

Hon kysste morfadren och skakade hand med majoren.

— Lilla rosenknoppen kommer till gubbarne, — utropade öfversten fryntligt.

— Våren nalkas hösten, — tillade majoren och smålog.

— Skulle jag ej längta efter er bägge, som så innerligt älsken mig, — sade Anna, — vi äro ju nu en trio, sammansatt af två fasta länkar och ett litet svagt hänglås.

— Så hon smickrar, den lilla ungen, — utropade majoren, — hon kallar oss, två gubbar, fasta länkar, och sig sjelf ett litet svagt lås.

— Rätt så, min flicka, — sade öfversten, — du är just den, som håller oss alla tillsammans och ditt lilla lås heter kärleken.

— Bomber och granater! — förklarade majoren, — du talar väl, Adam. Vi älska detta barn ofantligt, och vi skulle ej kunna lefva, om hon doge.

— Jag skall ej dö, utan lefva, för att se eder glada, — försäkrade Anna och kastade varma blickar på de gamla krigsbussarne, hvilka drogo djupa rökhvirflar ur de kära piporna, — jag har en stor nyhet att berätta.

— Såå, — utropade öfversten.

— Vid min trogna muskedunder! Vi skola spärra upp öronen, — tillade majoren, — barnet må tala.

— Nåväl, herr öfverste, herr major, hören noga på! Jag har i dag i stor audiens emottagit en friare, — berättade Anna muntert och lifligt.

— En friare! — utropade öfversten.

— En friare! — eftersade majoren.

— Han är militär, adelsman och kammarherre, — fortfor Anna, — gissa namnet, ädle riddersmän.

— Carl Faxenberg! — utropade öfversten, småleende.

— Rätt gissadt, morfar!

— Kulor och krut! — ropade majoren, — har en flaxande hofkavaljer nalkats den lilla dufvan?

— Min friare bär sporrar, sitter till häst och är ryttmästare för sin squadron, — berättade Anna.

— En lustig ryttmästare, — inföll majoren, skratande, — han har kammarherrenyckeln bakpå fracken.

— Nå, Anna, — frågade öfversten, — får jag gratulera *grefvinnan Faxenberg*.

— Åh nej, morfar, jag låter min riddare vänta, tills jag fattat tycke för honom och det torde komma att dröja något länge.

— Således har du förklarat honom krig på lif och död, — frågade öfversten, synbart belåten med dotterdottrens handlingssätt.

— Just så, morfar, grefve Faxenberg har rättighet att eröfra mitt hjerta, om han kan.

— Du har din frihet, mitt barn, — sade den gamle öfversten, — och må sjelf välja din make. Jag antager hvem som hälst, blott han är en man af heder och utan fläck på sitt rykte. Men tyst, jag hörde slammer af sablar och dånet af hästhofvar. Se efter, Anna, i salsfönstret, hvad detta kan betyda och skaffa oss en butelj Malaga.

Anna skyndade ut och majoren tog till ordet: den klipparn Faxenberg behöfver guld, ty hans affärer äro förstörda. Han tänkte, att vår Anna skulle blifva guldlimpen, men vi passa oss eller hur, Adam?

— Jag kan ej med denna Faxenberg. Han är en vanlig sliskig hofman och dylika herrar ha ej den karaktärsfasthet, jag fordrar. Hur vet du, Klaes, att hans affärer äro dåliga?

— Det beskedliga nötet, mamsell Ollan, har berättat mig, att Faxenberg gör affärer med ett par judiska mamseller, hvilka äro ökända för sin fyrtio procentsränta.

— Vi måste hafva klarhet i denna sak, — sade öfversten eftertänksamt, — det vore mer än oförskämndt att inför mig skryta öfver solid ställning och i sjelfva verket vara ruinerad eller underminerad af juderäntor.

— Jag gaf mamsell Ollan en gammal uniformsrock, — berättade majoren, — och genast meddelades mig nyheten. Faxenberg lär vara djupt nergräfvnen i skuld hos Judinnorna, hvilka hoppas på hans goda tur att få ett rikt gifte. Ja, sjelfva mamsell Ollan tyckte det vara synd om den snälla grefven.

— Förträffligt, min million skulle vara välkommen för att göda dessa ockrerskor, — utropade öfversten förörnad, — man brände fordom *hexor* och kunde nu för-

fara på samma sätt med *ockrerskor*, ty dylika äro väl verdens afskum.

Anna inträdde nu, åtföljd af betjenten Jonas, som bar en bricka.

— Här är Malaga, morfar, — sade den sköna Hebe, — en massa folk vandrar nedåt Drottninggatan.

— Hela Gustaf Adolfs torg är uppfyllt med menniskor af alla stånd och militären rycker fram öfverallt, — berättade Jonas, — man ropar *Crusenstolpes* namn och hurrar.

— Kunde just tro det, — utropade öfversten, — det artar sig nog till ett upplopp.

— Den skräflarn har vetat att uppreta pöbeln mot konungen och hans rådgifvare — tillade majoren.

— Hvad det skulle vara roligt att få se ett upplopp — sade Anna.

— Då kulor rasa å ena sidan och gatstenar å den andra, kan man lätt föreställa sig nöjet af ett sådant — meddelade öfversten.

Friherrinnan von Jennings inträdde och yttrade: någonting ovanligt förestår, ty stora flockar af folk skocka sig på trottoarerna och ordonanser rida hit och dit.

— Vi gå ett upplopp till mötes, — upplyste öfversten, — en adelsman, med namnet *Crusenstolpe*, uppviglar massan med ovärdig och giftig penna.

— Kan det finnas en sådan adelsman — sporde friherrinnan von Jennings otåligt.

— Åh jo, min dotter, — svarade öfversten, — karaktärslöshet finnes i alla klasser. Först krypa de, sedan falla de i onåd och villja hämnas. Kom, Klaes, så göra vi en promenad och rekognoscera.

— Derom är jag med, — svarade majoren.

— För Guds skull, blottställ ej ditt lif, älskade fader, för att åse pöbelns vansinniga strid mot konungens soldater, — bad friherrinnan.

Anna tillade äfven: kan ej Jonas skaffa oss underättelser.

— Nej, mina vänner, — afbröt öfversten, — jag och Klaes tycka om ett rörligt lif.

— Blixt och dunder, Adam, du talar väl, — inföll majoren, — det skulle vara en lust och glädje att få sitta i sadeln och gå i batalj. När trumpeten ljuder, blir jag ung som en pojke.

Några ögonblick derefter lemnade de bägge militärerne huset och vandrade utför Drottninggatan till Gustaf Adolfs torg, der en stor folkmassa var församlad. Hurrarop utbragtes och en häftig jäsning syntes råda i sinnena. Polisen försökte skingra massan men det lyckades ej. Hopen växte, hurraropen tilltogo och polismännen skymfades, hvarför militär måste rekvireras. Snart ryckte en sqvadron af Lifgardet till häst upp på torget. Den motogs af massan med hurrarop. Handsken till strid var nu kastad. Svensk stod emot Svensk.

— Om jag ej misstager mig, — yttrade öfversten med låg ton till Klefvenberg, — så börjar det arta sig till allvar i leken. Ser du, hur ursinnigt massan tränger sig på lifgardisterna.

— Vid soldatparoll, — utropade majoren, — anföres ej sqvadronen af kammarherrn och ryttmästarn Faxenberg. Han liknar en katt, som lurar på rof.

— Ja, minsann, är det ej Annas friare, som skall vinna sporrarna i ett olycksaligt folkupplopp, — sade öfversten.

Några arbetare hade trängt sig för nära intill hästarne, som, uppretade af sporrhugg, började slå bakut. Inom ett ögonblick voro två hästar med sina ryttare vända upp och ned genom några hundra näfvars biträde. Ryttmästar Faxenberg, ty det var han, befallde ögonblickligen högerom vänd med truppen och slöt ring kring de kullkastade hästarne. Sittande framför fronten af sqvadronen, skrek han med ursinnig stämma till massan: om ni rör en enda häst eller karl till, så sablar jag ner er, eländiga pack!

Dessa ord mottogos med tjut och skällsord. Ryttmästarn blef askgrå i ansigtet och ämnade gifva order om anfall, då en gammal militär på en hvit häst, jemte en ordonnans, red fram till ryttmästarn. Vid den gråhåriga militärens ankomst hördes ropen: lefve kommandanten Dævel, hurra!

Det var Stockholms kommandant, öfverste Carl von Dævel, som så helsades af folket, ty han var känd såsom

en folkets man med fridfullt manér. Han tilltalade nu massan med hög stämma: kära barn, gå hem och lägg er, ty detta slutar ej bra.

Ånyo hördes ropet: lefve Dævel, hurra!

Ryttmästarn för sqvadronen red nu fram till kommandanten och rapporterade: två hästar med sina ryttare hafva blifvit kullkastade af pöbeln. Lifgardets till hästs ära fordrar, att jag får rensa torget ifrån denna ohyra.

— Lugna er, herr ryttmästare, — svarade Dævel, — med äran hos de två hästarna och karlarne är ej så farligt. De få väl stiga upp igen, då de ej kunnat hålla sig på benen, och hvad er ifver att rensa torget beträffar, så skola vi ej glömma, att det gäller *medmenniskor* och ej någon *ohyra*.

— Men truppen skall ej kunna lida vidare skymf utan att få försvara sig — invände ryttmästarn.

— Använder massan vapen eller stenar, må ni anställa choc — beordrade Dævel och red sin väg.

— Lefve Dævell — skreks ånyo.

— Gån hem, go' vänner, — förmanade den hederliga och folkkära kommandanten, — innan olyckor inträffa.

Men folket ville dock ej gå hem, utan tilltog i mängd och nära nog inneslöt i en cirkel rytterisqvadronen.

— Låt oss gå vidare, — sade öfversten, — och se hvad man företager sig på andra håll.

— Faxenberg får akta sig för ohyran, som han kallade massan, — yttrade majoren, — annars äter den upp honom.

Herrarne gingo vidare. Slottet var omgifvet af tredubbla vakter och på strömmen syntes kanonslupar förtojda. Med möda kunde våra gamla militärer, Vasastjerna och Klefvenberg, bana sig fram till Peder Myndes backe, der Crusenstolpe förvarades, för att utföras till fästningen Vaxholm, der han skulle tillbringa tre år.

Vid mynningen af Mariagatan midtemot Stadshuset och i början af Göthgatan stodo kanoner af Svea artilleri uppställda. Allt bebådade en farlig utgång. Massans passioner voro lössläppta och kunde ej mera stillas på fredligt sätt. Blod måste flyta. Framkomne till Stadshuset, sågo Vasastjerna och majoren, huru Crusenstolpe vandrade fram och tillbaka i sitt fängelse med sin lilla dotter på armen. Hvar gång han stannade vid fönstret

ljödo uthållande hurrarop. Att se det lilla oskyldiga barnet på armen, var rörande, och mera behöfves ej för att i massans ögon göra fadren till en martyr. Än synes Dævel på sin hvita häst. Han talade förmanande men öfverröstades af hurrarop. Då hördes en hvirfvel på trumma. Någoting ovanligt förestod. Hurraropen tystnade. Dævel yttrade med lugn och stark stämma: om ni ej, mina vänner, skingren er efter *tredje* hvirfveln, så anser jag er för rebeller och låter kanonerna spela.

Ögonblickligt derefter upprefs Göthgatan af folket, som likafullt hurrade för Dævel. Vid detta tilltag afskjöts en salva af en trupp gardister, som stodo posterade i Peder Myndes backe. Gevären riktades i höjden, så att kulorna ej kunde skada. Raseriet hos massan bröt nu loss. En skur af stenar flög emot de stackars gardisterne, af hvilka flere sårades. Dessa svarade med en ny gevärssalfva, men denna gång råkade en och annan kula att förirra sig efter gatan, der flera personer sårades. Emellertid slogs den andra hvirfveln, hvarefter folket änyo kastade sten på gardisterne.

— Öfverste Dævel är en lustig gubbe, — skämtade man ibland hopen, — han roar oss med hvirflar. Han tänker visst på strömmen, der han badar hela vintern.

Tumultet tilltog allt mer och mer. Gardisterne voro utsatta för stenkastningen och ville försvara sig. Upprorsmassan blef ännu djerfvare, då den såg, att militären ej gick anfallsvis till väga. All polis var drifven från Göthgatan och man ämnade bygga barrikader, då den tredje och sista hvirfveln lät höra sig. Massan undrade nu, om kommandanten skulle skjuta med kanonerna, eller om det blott var skrämskott i hans hotelse, men gubben Dævel höll ord. Konstaplarne hoppade af kanonvagnarna, laddade, och, innan man anade det, fyrades en kanon af. Kulan flög hvinande gatan utefter och sårade några personer. Bestörtningen blef allmän. Man skrek öfver allt: det skjutes på folket med kanoner! Ned med militären! Lefve Crusenstolpe!

Konstaplarne laddade änyo och folket skingrade sig hit och dit. Andra kulan träffade ingen. Genast var massan framme och trakterade militären med stenkastning. Gardisterne gåfvo då eld och siktade väl. Gatan rensa-

des snart under skrik och jämmer. De sårade släpades till fältskärsstugor.

— Nu hafva vi sett nog, — sade Vasastjerna, — låt oss försöka komma härifrån, innan den hedersmannen Dævel, min gamla vän, skickar oss en ny kula. Han skulle få stora ögon, ifall han finge se mig bland denna hopraffsade folkmassa.

— Du kan vara säker på, Adam, — tillade Klefvenberg, — att en tår hängde i Dævels öga, då han gaf befallning att fyra af kanonen.

— Tror nog det, — svarade öfversten — men en militär måste lyda.

Reträtten genom folkmassan blef ytterst svår. Öfversten och majoren måste tum för tum tränga sig fram till Mariagatan, der möjlighet var att komma undan, men, då de voro midtför Stadshuset, blefvo de vittne till en ny episod af tumultet, som tvang dem att stanna. Rutorna i Stadshuset slogos in med silverspecier af förklädda herremän och helt hastigt hördes ropet: tänd eld på rackarnäppet! Befria fången! Släpp lös tjufvarne!

En karlfigur, liknande en sjöman, klädd i hvita underkläder, röd skjorta och svart blankklädershatt, visade sig med en tänd fackla i handen. Han hjälptes upp på en fönsterpost och skulle hoppa in i huset, tydligen i afsigt att tända eld på det gamla fångelset, då oförmodadt en annan person äfven höjdes upp i fönstret och ropade med stark stämma: våga er ej att begå mordbrand på statens egendom! Släck facklan! Folket gillar ej mordbrand eller simpla tjufvars befriande.

Då sjömannen ej lydde, uppstod i sjelfva fönstret mellan de bägge männen en hårdnackad strid om den brinnande facklan. Sjömannen var stark och vig, men motståndaren syntes honom vuxen. Denne var klädd i en kort kavaj och hade en rund filthatt på hufvudet. Facklan upplyste hans anlete, hvarvid Vasastjerna och Klefvenberg samtidigt utropade: det är ju Helling, den raska fabrikörn.

Det var också han, som ej kunde tåla, att en representant af pöbeln i folkets namn ämnade begå dubbla brott, nämligen att först anlägga mordbrand och sedan släppa ut ett par dussin tjufvar och mördare, för att möj-

ligen härunder kunna befria Crusenstolpe. Helling hade med sina arbetare varit vittne till stenkastningen, men ej deltagit deri. Nu ansåg han sig böra gripa in. Folkets majestät hotades af vanära och därför måste någon skydda detsamma. Man kan föreställa sig den spänning, hvori massan sattes genom detta envig på den lilla terrängen af ett fönsterbräde. Gnistorna sprakade af facklan och de bägge kämparne stridde blott med hvar sin hand, ty de måste hålla sig fast i fönsterposten med den ena. Våldiga slag utdelades och kämpaleken följdes af folkhopen med sådant intresse, att man för ögonblicket glömde både gardister och kanoner.

Äntligen lyckades metallarbetarn att rycka till sig den sprakande facklan, men i samma ögonblick drog sjömannen en knif ur slidan och ämnade tilldela sin motståndare ett hugg, då Helling kastade facklan på marken och hoppade djerft ned från det höga fönstret. Nedkommen, omslöts han af sina trogne arbetare och Nicholas släckte den förrädiska facklan.

Ett väldigt hurrarop flög genom luften och namnet *Helling* blef nu lösen för massan, liksom förut namnet *Dævel*. Den förklädda sjömannen försvann inom Stads-huset, ty han fruktade måhända för massans ombytliga lynne. Fabrikör Helling var oskadad och stod ånyo omgifven af sina tjugu arbetare, en mur af kärlek och trohet, fastare än graniten ur svensk jord.

— En sådan tapper karl, — sade major Klefvenberg till sin vän Vasastjerna, — det var en lustig duell, illustrerad af sprakande gnistor.

— Helling är en man med mod och ära, — tillade öfverste Vasastjerna, — han älskar folket och strider för dess sanna väl. Hans tänkesätt äro upphöjda och man skulle vara sinnad att tro honom vara någon annan, än den ringa person, han själf vill vara.

— På hans panna hvilar beslutsamhet och i hans blick den sanna tapperheten, — sade Klefvenberg, — han är en *ädling*, fastän hans stamträd ännu ej är upptaget på något riddarhus.

Efter mycken möda lyckades de gamla militärerne att tränga sig genom folkhopen och komma uppför backen till Maria kyrka.

II.

De båda ockrerskorna hade benäget af mamsell Ofelia Ollan blifvit underrättade om grefve Faxenbergs frieri, så långt den beskedliga mamselln kunnat meddela. Friherrinnan von Jennings ansåg sig ej fela mot god ton, i fall hon lät verlden genom en lefvande gångpost veta, att hennes dotter skulle blifva grefvinna Faxenberg. Den beskedliga mamsell Ollan dröjde ej att derom underrätta sina rika väninnor, Rebecka och Sara Squallertin, hvilka blefvo förtjusta öfver denna glada bulletin, ty det vill säga mycket, då en friare eger mammas och gifto- mans bevågenhet. De goda Mosedöttrarna tyckte sig redan hafva riksdaler sextiotusen i guld, silfver eller banknoter i handenom och dessutom ett par dyrbara guldnipper i present såsom välförtjent vedermäle för deras godhet att utlåna penningar mot blott *fyratio* procent.

De båda systrarne voro dock oroliga öfver tumultet, ty ett sådant kan urarta till plundring, hvarvid idkare af det nobla procentaryrket sällan skonas. Det var således ej underligt, om Rebecka sökte utgjuta sina bekymmer för Sara och tvärtom.

— Ett sådant väsende hela natten på gatan, — ytt- rade Rebecka, smuttande på kaffekoppen, — den gemena folkhoppen borde genast skjutas ned, då den ej vill gå hem.

— Vore jag polismästare, — försäkrade Sara, — skulle packet vara hemma klockan nio hvarje afton. Ringde det ej?

— Jo visst, men i dessa farliga tider är betänkligt att släppa in någon människa, — svarade Rebecka, — jag skall först försigtigt fråga hvem det är, som ringer.

Detta skedde och den beskedliga Ofelia Ollan in- trädde.

— Så snällt, att mamsell tittar upp till oss, stackars fruntimmer, som sitta förskrämda efter nattens rysliga händelser, — sade mamsell Sara, — kom nu hit och sitt i soffan. Jag serverar en god kopp kaffe.

— Får jag hjälpa af med kappan, — fortsatte Rebecka, — det var riktigt hederligt af mamsell att besöka oss.

— Skulle jag ej komma hit till er, mina vördade damer, som skänkt den inre missionen så många riksdalrar, — utlät sig Ofelia och slog sig ned i soffan, med begärlighet gripande den fyllda kaffekoppen, — en sådan natt, mina vänner. Det är ordentligt uppror i staden. Pöbeln har byggt barrikader af bara stenar. Hundradetals arma soldater äro ihjälslagna och hela natten har artilleriet skjutit med kulor, stora som rofvor.

Mamsell Ollan hade en skön stund i lifvet, då hon fick berätta och nu var tillfälle att lägga ut saken, om också på bekostnad af sanningen. Under det hon drog efter andan och mumsade på ett stycke saffransbröd, fingo systrarne tillfälle att utgjuta sin förundran och förskräckelse. Rebecka slog ihop händerna och sade: du, Abrahams, Isaacs och Jakobs Gud, dessa christna menniskor äro värre än Hedningarne! De mörda hvarandra, men säga sig hafva kärlekens gudomliga anda.

Sara nappade nu ordet och utbrast: hvad skall blifva af denna jemmer? Sodoms och Gomorras tid varder kommande, ty folken förakta Jehovah och dyrka Belial. Berätta vidare, snälla mamsell Ollan, medan jag slår i en påtår.

— Oändligt gerna, mina aimabla fruntimmer. Ja, natten har varit förfärlig. Jag sprang som hastigast för en stund sedan upp till öfverste Vasastjerna, ty gubben dricker alltid kaffe half tio och lilla fröken likaså. Öfversten har varit ute i går afton med major Klefvenberg i det allra värsta tumultet. Kommendanten Dævel höll tal för den usla hopen och bad dem i den inre missionens namn att genast packa sig hem, men de bara hurade. Öfverste Vasastjerna hörde, hur en kula surrade förbi hans öra och major Klefvenberg var nära att fastna på en soldats bajonett.

— Att öfversten vågade sig ut, — inföll Rebecka.

— Ja, så vådligt, — fortfor Ofelia, — han kunde nedtrampats af hästhofvarne.

— Var kavalleri också ute — frågade Sara.

— Jo, jo, men, — upplyste mamsell Ollan, — ingen annan än ryttmästar Faxenberg anförde sqvadronen.

Denna underrättelse hade samma verkan på de goda Judinnorna som ett elektriskt batteri. De kommo i skakning och med stor svårighet kunde Rebecka utbrista: om en sten träffade hans hufvud, kunde vi förlorat sextiotusen riksdaler utom räntor.

— Har ryttmästarn en så stor skuld till mamsellerna Sqvallertin — sporde den beskedliga mamsell Ollan, något bestört, men med den frommaste ton.

— Åh nej! — vederlade Sara med ifver, — min syster menade, att det vore en förlust af minst sextiotusen riksdaler, om en sådan man som Faxenberg dog för pöbelns hand.

— Ja, det vore det visst, — medgaf Ofelia, — ty då kunde ju ej hans giftermål fullbordas.

— Har ni hört något vidare i den saken, snälla mamsell Ollan — frågade Rebecka med synbar oro.

— Åh ja! Det låter, som grefve Faxenberg friat och fått ja, ehuru eklateringen ännu skall hållas hemlig en tid.

— Hvilken angenäm nyhet, — utropade Sara, — den skall inbringa er, mamsell Ollan, eller rättare, den inre missionen, denna guldring, infattad med en dyrbar äkta perla.

Hon tog en ring af fingret och satte den på mamsell Ollans högra lillfinger. Diakonissan blef rörd, fällde en glädjetår med samma snits som en af forntidens lejda gråterskor och yttrade med pathos: i den inre missionens namn mottager jag denna ring.

— Ändtligen segrar då grefve Faxenberg, — sade Rebecka med strålande anlete, — han blir stormrik, ty det säges, att öfverste Vasastjerna är millionär.

— Han är bottenrik, — försäkrade mamsell Ollan, — men det vore en otur, om grefven satte lifvet till på upproret. Ödet är nyckfullt. En enda liten sten, väl kastad mot tinningen, kan vara lika farlig som en kula.

— Blif ej någon olycksprofetissa — utropade Sara ängsligt.

— Grefven har ej mera att göra med pöbeln, — menade Rebecka, — han har kämpat en hel natt och kan rapportera sig sjuk.

— Alldeles, och om så behagas, — utlofvade den tjenstaktiga mamsell Ollan, — kan jag titta upp till grefve Faxenberg och tillråda honom att vara försigtig. Man kan uppdikta en liten historia, att pöbeln traktar efter hans lif.

— Ni är en förträfflig människa, — utropade de bägge systrarne efter hvarandra, — skynda genast dit, innan någon order kan anlända till ryttmästarn om ny tjenstgöring. Men, i Salomos namn, var förståndig och vis, då ni talar med grefven, så att han ej må tro, att vi, två ringa Mose tjennarinnor, våga lägga oss uti en förnäm mans görande och låtande.

— Lita på mig, — yttrade mamsell Ollan och tog afsked, — jag kan nog vara listig, fastän jag är en ödmjuk tjennarinna åt den inre missionen. Skriften bjuder oss att vara enfaldiga som dufvor och listiga som ormar.

Då diakonissan var utanför porten, mumlade hon: hvad den inre missionen är för en ypperlig trollformel. Jag får penningar, juveler och kläder, blott genom att begagna mig af människornas svagheter och fel. Judinnorna ha lånat Faxenberg sextiotusen riksdaler mot jude-ränta, som är fyratio procent. Faxenberg inbillar dem att han blir millionär. Jag, Ofelia Ollan, ett kräk i verdens ögon, ett snille i mina egna, lurar Judinnorna, varskor öfversten, skrämmer kammarherrn och får betalt på alla håll. Den inre missionen är min kjortelsäck. Om enfaldiga människor visste, huru trasigt fodret är i fickan, som eges af inre missionen, skulle de akta sig att förlora sina penningar, men nu bedragas de af sjelfva frombeten, som tömmer sin undangömda judaspung och skrattar åt de bedragne.

— Den stackars mamsell Ollan är då ett riktigt pundhufvud, — yttrade den ena af Judinnorna till den andra, — man kan inbilla henne hvilken dumhet som helst.

III.

I öfverste Vasastjernas salong återse vi på middagen efter upprorsnatten många bekanta, nämligen major Klefvenberg, enkefruarna Vasastjerna och Stare, magister Strömbäck, litteratören Zveckberg, patron Berg, mamsell

Ollan med flera. Man sysselsätter gomen med chokolad och hjernan med konversation.

Öfversten har med lif och känsla berättat några episoder ur upproret och sällskapet skyndar sig att yttra sina omdömen.

— Faxenbergs plats framför sqvadronen inför en vansinnig pöbel, — yttrade friherrinnan von Jennings, — var ej afundsvärd.

— Visserligen är det bättre att kommenderas till ärlig batalj, gevär mot gevär, kanon mot kanon, — menade major Klefvenberg, — men en krigare får ej vara kräsmagad, utan när det kommenderas: skjut: så skjuter han, och dermed punkt.

— Rätt så, Klaes, — gillade öfversten, — men det är ej värdigt en officer att uppreta en rå massa med simpla uttryck.

— Då en adelsman ser pöbeln skymfa konung, lag och fosterland, — inföll friherrinnan von Jennings ifrigt, — måste han straffa med det språk, som eländiga upprorsmakare kunna uppfatta.

— Folk och pöbel, min nådiga friherrinna, — sade magister Strömbäck, — äro att noga särskilja. Till folket höra vi ju alla, ty folket i Sverge är ju nationen i sin helhet, men med pöbeln menas afskrädet. Man kan ej förmoda, att detta afskräde gjort uppror, utan de följa med i fotspåren, vädrande rof och färdiga till allt uselt, ty de hafva ingenting att förlora. Troligen är det en annan klass af sjelfva nationen, som är missnöjd, och denna har i Crusenstolpes namn velat skrämma de makt-egande och sökt intränga i Stadshuset, sedan de krossat rutorna med specier af silfver.

— Deri instämmes, — tog litteratören Zveckberg till ordet, — Svensken är rädd om sin frihet och sin press, ty den sednare håller svärdet slipadt åt den förra.

— Hvarför är man missnöjd, då man får äta och sofva i fred — frågade fru Stare.

— Man har flera behof än kroppens, min goda fru, — upplyste den lärde magister Strömbäck, — menniskan har en själ, som längtar efter ständig utveckling och upplysning.

— Hvem hindrar folket att utveckla sig och blifva upplyst — frågade patron Berg.

— De maktegende och de maktlystne, ty de vilja ej dela med sig, utan blott hafva mer, — svarade pedagogen.

— Derfor måste vi noga se till, att ej friheten tager skada genom tyranni och våld på den fria pressen, — tillade publicisten.

— Det vill säga, — inföll friherrinnan von Jennings, — att folket eger rättighet att i *frihetens* namn göra uppror, när det behagar och så snart dess frihetsyra väckts genom smekande, men bedrägliga, frihets-sånger?

— Visst icke, — rättade herr Zveckberg, — ingen får missbruka friheten och därför skall just pressen vaka öfver, att friheten är vid sitt rätta lif och ej undertryckes genom maktspråk.

— Ätminstone får hvilken som helst svärta konung och maktegende, blott det sker à la Crusenstolpe, det vill säga med talangfull penna, om ock i brist af heder, samvete och kärlek till fosterlandet?

— Du missförstår oss, kära Elisabeth, — sade öfversten, — om du tror oss anse Crusenstolpe för någon sann frihetskämpe, värdig martyrkronan eller ett uppror. Hans person är en *obetydlighet* och motivena för hans penna äro ej approberade, men han är ett *verktyg*, en *plog* för friheten. Han har talat fritt och visat vägen för frihetens bevarande, fastän han sjelf måhända ej tror på sina egna ord. En predikant, som talar sanning och vägleder till sanning genom ordet, är *nyttig*, äfven om han ej tror på sina egna ord.

— Alldeles icke, herr öfverste, — djerfdes mamsell Ofelia Ollan att yttra sig, — ty der den *inre missionens* anda ej talar, der är ordet dödt och gerningarne likaså.

— Jag håller med mamsell Ollan, — inföll friherrinnan, — sanningen får ej komma blott på läpparne, utan den skall flyta fram ur hjertat.

Sällskapet förökades nu med grefve Faxenberg. Han tog sig väl ut i sin uniform och hade kunnat anses vacker, om ej den olycksbådande blekheten hvilat öfver hans anlete och den förtärande elden i hans ögon.

— Välkommen, herr ryttmästare, — sade öfversten och gick gästen till mötes, — någonting ovanligt måste vara å färde, då ni vid denna tid hedrar oss med en visit. Ni ser blott bekanta hos mig, hvilka jag förut presenterat.

Faxenberg helsade med en bugning på sällskapet, kysste friherrinnan på handen och tog sedermera plats bredvid den sistnämnda.

— Hvilken förfärlig natt ni haft, herr grefve, i sadeln mot en upprorisk folkmassa, — sade friherrinnan von Jennings deltagande.

— Natten hade ej varit så oäfvnen, — svarade ryttmästarn, — blott jag fått handla efter *min* vilja. Har friherrinnan kännedom om hvad som passerat?

— Ja, herr grefve, — inföll öfversten, — hon har af mig och Klefvenberg fått liten del af nattens händelser, ty vi voro åskådare af desamma under ett par timmar.

— Jaså, då kanske herr öfversten bemärkte, huru pöbeln skymfade mina karlar och huru kommandanten Dævel hindrade mig att rensa torget från detta slödder?

— Ehuru en soldats pligt är att visa mod, då det gäller *fiender*, — svarade öfversten allvarligt, — så måste man fara skonsamt fram, då det är fråga om *medborgare*.

— Den som ställer till uppror är ingen sann patriot, — utropade Faxenberg, — utan en förrädare mot konung och fosterland.

— Hvertill skulle militären gagna, om den ej finge skydda mot pöbelns raseri — utbrast friherrinnan, som skyndade sin favorit till hjälp.

— De gemena människorna hafva hela natten kastat sten på de arma soldaterna, — inföll fröken Ollan, — och må därför straffas af öfverhetens gudomliga svärd.

— Mig synes, — sade magister Strömbäck, — att detta upplopp ej är skapadt af pöbeln, ehuru denna får kläda blodig skjorta.

— Pressen skall nog veta sin skyldighet och att skydda friheten mot tyranni — försäkrade Zveckberg.

— Hvilken skulle då vara tyrannen — frågade ryttmästar Faxenberg med hetta.

— Den som vill hindra svensk man att tala fritt, — svarade Zveckberg.

— Men den, som talar skymfligt mot sin konung, förer åtminstone ej den sanna frihetens språk på sina läppar, — yttrade ryttmästarn.

— Männe upploppet är i tilltagande eller tvertom — frågade fröken Vasastjerna.

— Min sqvadron är beordrad att sitta upp klockan nio i afton, — upplyste Faxenberg, — och jag hoppas i natt få fria händer.

— Skulle ni därför kunna glömma, att villfarelsen ofta bedårar massan, — sade fru Vasastjerna.

— Pöbeln saknar ej ledare bland den bildade klassen, — svarade ryttmästarn, — dessa skola straffas, så försvinner lusten att leka uppror. Man har i natt observerat en af desse ledare, hvilken ämnade sig genom fönstret in i Stadshuset, för att lössläppa Crusenstolpe och öfrige fångar.

— Man måste i alla händelser beklaga militären, — inföll friherrinnan von Jennings, — ty deras lif är ständigt i fara.

— Om vi blott få nyttja våra vapen, — sade ryttmästarn, — så skola vi nog reda oss äfven mot stenar och barrikadhjeltar.

— Man krusar ej med en vansinnig pöbelhop, — försäkrade patron Berg, — utan man rensar luften med några kanonkulor.

— Det är afskyvärdt att tala så, — genmälde den fromma mamsell Ollan, — vilddjur slita sönder hvarandra, men menniskor skola älska hvarandra.

— Jag och Klefvenberg, — inföll öfversten, — sågo verkligen en man i röd skjorta, försedd med en brinnande fackla. Han var redan på fönsterposten och ämnade hoppa in i Stadshuset, då en motståndare visade sig på samma smala fönsterpost. En jättestrid uppstod. De båda kämparne skändes ej för hvarandra. Kampen var hårdnackad. Folket ropade: »bränn upp Stadshuset, rackarnäppet, den svenska bastiljen. Befria Crusenstolpe och släpp lös alla fångarne». Hade mannen i den röda skjortan segrat och kommit in i Stadshuset med facklan, så hade troligen stora olyckor skett, men han blef beseg-

rad af sin motståndare, som ryckte till sig facklan och hoppade ned på Göthgatan.

— Hvem kunde denna tappra man vara, som så värdigt afböjde en stor fara — frågades nästan af hela sällskapet.

— Vi känna honom, — utropade Klefvenberg med hög stämma, — han heter Gustaf Helling.

— Ah! — hördes det ljuda från sällskapet och det allmänna utropet röjde onekligen beundran. Den ende, som ej delade denna åsigt, var Faxenberg, ty det var honom motbjudande att höra »plebejen» Helling beundras. Han kunde därför ej afhålla sig från att yttra: hvilken som helst med aktning för det rätta hade väl afväpnat denna usling och mordbrännare.

— Det var minsann ej så lätt att besegra detta vild-djur, — inföll öfversten.

— Synnerligast som kämparne stodo på ett smalt fönsterbräde, — tillade Klefvenberg, — och mannen med röda skjortan dragit knif.

— Facklan var dessutom hotande med sina brännande gnistor, — ifyllde Zveckberg.

— Det minsta felsteg med foten hade varit olycksbringande, — upplyste pedagogen Strömbäck.

— Det förfärligaste låg i mordvapnet, som redan var lyftadt mot fabrikörens bröst, — sade fröken Ollan.

— Handlingen bevisar verkligen mod, — gaf friherrinnan tillkänna.

Fru Vasastjerna fällde ej något omdöme om bragden, men hon tackade Gud, att sonen var räddad.

Anna yttrade med liflighet: jag skall anse det för en glädje att berömma fabrikören Helling, när han kommer härnäst till oss. Sjelfva det stora i handlingen ligger deri att kunna afväpna en farlig fiende, utan att skada honom.

Några minuter derefter aflägsnade sig ryttmästarn, och sällskapet fortsatte konversationen medelst olika omdömen om hvad som komma skulle, ty upploppet var i tilltagande och stora folkmassor syntes öfverallt på gatorna.

IV.

Man skulle tro, att mannen ensam vore älskare af äfventyrliga tilldragelser, men så är ej fallet, ty qvinnans håg lutar ofta åt samma håll. Anna von Jennings hade fått i sitt hufvud, att hon ville se ett upplopp och denna favorittanke funderade hon på att få realiserad. Det låg visserligen någonting afskräckande och förfärande i orden kulor och gatstenar, dem morfar varnat för, men å andra sidan var det lockande att se en batalj mellan kulor och gatstenar, bara man sjelf vore ur skotthål för så väl de förra som de sednare. Den unga flickan hade dessutom hört så mycket ordas om två kämpar, som lågo henne nära om hjertat, att hon ville se dem uppträda på arenan. Den ene hade redan sökt göra henne till sin brud; hvad under då, om hon ville lära känna brudgummen i lifvets sanna skola? Den andre var henne dyrbar genom det manliga i sitt uppträdande i striden på Göthgatan. Ögonblicket var ej olämpligt för en liten promenad, synnerligast som öfversten var borta och friherrinnan redan dragit sig tillbaka till sina rum; men hvem skulle följa henne på denna äfventyrliga färd? Jonas vore den mest passande men han torde säga nej. Annas lilla och näpna kammarjungfru skulle nog hafva mod att följa med, men hon borde ju vara hemma och hindra en hvar, som ville intränga i frökens rum.

Helt oförmodadt framställde sig för den unga fröken den tanken, att hon borde inviga Heloise i den halsbrytande affären. Med glädtigt mod utropade hon därför: faster Heloise skall nog följa med, ty hon torde, liksom jag, intressera sig för den raske fabrikörn . . . Jag har sett henne med ovanligt intresse följa Hellingss alla företag och det ligger någonting under allt detta, som jag vill hafva reda på . . . Skulle Helling stå i något slags släktförhållande till min älskade Heloise? . . . Hvem vet, om han ej är en annan man, än den han gifver sig ut för att vara, ty ordet barnhusbarn kan förborga mången hemlighet . . . Hans sjäfulla ögon, hans nobla hållning och fina manér hviska om en högre börd.

Under det att fröken Anna sålunda utgjöt sig i gissningar om vår hjelte, hastade hon att göra toalett, passande för den farliga utfärden, och begaf sig derefter till Heloises våning, sedan hon befallt sin kammarjungfru att säga, att hon gått till hvila. Nanny blef visserligen litet orolig, då hon såg sin unga fröken så sent rustad till utflykt och utropade därför med ängslig ton: aldrig har jag sett min älskade fröken gå ensam ut så sent. Det måste vara någon högst viktig sak å färde.

— Jag och faster Heloise skola följas åt, Nanny, till en sjuk väninna, men du får säga, att jag gått till hvila, ty morfar och mamma skulle illa upptaga denna sena utfärd.

— Jag skall nog veta att svara, i fall någon frågar, — försäkrade Nanny och smålog på ett mystiskt sätt, alldeles som hon skulle betviflat historien om sjukbesöket.

V.

Fru Heloise Vasastjerna var ensam med sina tankar, dem hon klädde i följande ordalag, medan hon orolig i sitt inre spatserade i sitt kabinet: underbara öde, som förer mig allt närmare till målet — sonens återfinnande! Skall han förakta mig eller älska mig? . . . Dessa känslor ligga så nära hvarandra . . . Han har uttalat sin dom öfver hvarje mor, som öfvergifver sitt barn . . . Han har rätt, då han anser djuren vara menskligare än sjelfva menniskan . . . Jag var rädd för verdens omdöme och föraktade Guds röst, som manade till att lyda moderskänslan . . . Skulle jag nu återfinna honom för att förlora honom, då bruste mitt hjerta af samvetsqual och tomhet, ty hvad kan ersätta modrens längtan efter ett älskadt barn . . . Han spelar ett högt spel under detta olycksaliga upplopp . . . Hans ädla karakter skall missförstås, ty kärleken till folket kan förleda honom att öfverträda den tröskel, som vaktas af lagen och dess handhafvare . . . Min oro för hvad som komma skall denna natt, är obeskriflig . . . Om en svensk medborgare tages bakom en barrikad, upprest mot myndighet, så är han förlorad och hemfallen till fästning . . . Jäsningen har

stigit till sin höjd och Gustaf skall ej sitta hemma denna natt, derpå är jag säker . . . Ingen står vid hans sida och varnar honom i farans stund. Om han råkar ut för Faxenberg, så är han förlorad, ty denne anar nog, att Annas ögon hvila med välbehag på den ovanliga metallarbetaren. Likväl är han ej sämre än en Faxenberg, då Vasastjernas blod rinner i hans ådror och goda dygder pryda hans karakter . . . Om jag ej vore blott en svag qvinna, skulle jag skynda till tumultet och vaka öfver hans steg, men hvarest finna en följeslagare, som är tystlåten, pålitlig och i stånd att skydda mig sjelf . . .

— Här står den du söker, — hördes en röst från dörren, utan att fru Vasastjerna märkt, att någon inträdt.

— Hvem är ni, som djerfves att smyga er in i mitt kabinett, — frågade Heloise med en viss oro, ty figuren var maskerad med ett mörkt flor.

— Jag är en vän till Gustaf Helling och har sökt upp er, för att fråga, om ni med mig denna natt vill söka skydda honom för en stor fara, — svarade den okände.

— Huru vet ni, att jag intresserar mig för någon, som kallar sig Gustaf Helling, — sporde fru Vasastjerna med en viss nyfikenhet.

— Jo, derpå skall jag svara, i fall ni först lofvar att följa mig till tumultet, som redan kan hafva bragt elände öfver vår gemensamme vän. Derföre, Heloise Vasastjerna, bestäm er, om ni följer eller ej.

— Med en maskerad och obekant person vill Heloise Vasastjerna ej hafva något att skaffa, så vida ej namnet och anletet blottas.

— Nå, väl, min fru, jag svär vid himlen, att jag är af adlig börd, att mitt namn är hedradt af en hvar och att blott människokärlek drifver mig att denna natt våga lifvet för en redbar man, som heter Gustaf Helling. Är ni nu nöjd? Först då ni lofvar att följa mig, aflägger jag detta flor, men i motsatt fall går jag ensam och ni skall aldrig kunna utforska hvem jag är.

Främlingens bestämda hållning och nyfikenheten för öfrigt hade den påföljd, att fru Vasastjerna gaf efter och lofvade att följa med på den nattliga färden.

Då detta var gjordt, aftog främlingen floret och den skälmska Anna von Jennings' fagra anlete visade sig. Fastern visste ej, om hon skulle le eller förargas öfver denna upplösning. Hon valde det förra och yttrade: spelar du komedi, kära barn, med din faster, eller hur skall jag förstå detta?

— Förlåt, älskade faster, att jag begagnat ett underligt medel, för att vinna ditt samtycke, men annars hade jag ovilkorligen fått afslag på min begäran.

— Om jag lofvat en sak, som ej kan hållas, hvad nytta har du deraf? Två fruntimmer kunna ej deltaga i pöbelstrider och lemna sina hem, när natten tillstundar.

— Ack, min Gud, skall jag då ej finna någon, som vill förstå mig — utropade Anna med ängslan, — för konvensansens skull uppoffras måhända en af de ädlaste menniskor.

— Hvad kunna två svaga qvinnor uträtta ibland en ursinnig människomassa? Vi skulle sjelfva måhända hemkomma sönderslagna, utan att tala om den skandal, ett sådant äfventyr åstadkommer.

— Nå väl, min goda faster, jag löser dig från ditt gifna löfte och går *ensam*. I mitt bröst bor frihetens ädla anda, och jag föraktar konvensansen. Gustaf Helling behöfver en »genius» denna natt, som är honom nära. Den finska flickan, fostrad bland tallar och furor, van att brottas med stormen och strömmen, fruktar ej för skränet af en folkhop. Mitt hjerta klappar för denna man af systerlig kärlek, alldeles som vore han min broder och derföre går jag dit mitt inre manar. God natt, älskade faster, invig min färd med en kyss på pannan och ett fridens ord, så skall mitt mod blifva ännu starkare.

Dessa ord, fulla af vemod och förrådande den varma låga, som redan var tänd i Anna von Jennings' bröst, afväpnade fru Vasastjerna fullkomligt och hon utropade med rörd stämma: jag följer dig, tappra flicka, om ock döden blir vår lott. Kom till mitt hjerta, att jag får tacka dig för den kärlek, du visar den ringa telningen af folket. Han är äfven mig kärare än du tror, och en dag skall nog hans rätta namn komma fram, men ännu är ej stunden kommen.

Den nu glada Anna omfamnades af sin faster och kunde ej underlåta att göra denna fråga: hvem är han då, denne ovanliga man, som uppfostrats på ett barnhus, men lika fullt eger en gentlemans hållning och egenskaper?

— Tyst, flicka, och fråga ej ännu, förr än den rätta tiden kommer. Låt oss skynda, ty klockan är tio slagen. Upproret är väl nu i full gång och de arma människorna förstöra hvarandra genom den yrsel, som sjelfsvåldig frihet åstadkommer.

Några minuter derefter voro de begge fruntimren utom huset och ställde kosan till Gustaf Adolfs torg. Fru Vasastjerna hade försigtigtvis beväpnat sig sjelf och Anna med goda pistoler, i hvilkas skötande de ej voro okunniga. Ju närmare de kommo Gustaf Adolfs torg, ju tätare blef folkmassan. Vid Gustaf Adolfs staty stod en sqvadron af lifgardet till häst uppställd och högvakten var fördubblad. Äfven denna gång återfinna vi ryttmästar Faxenberg i spetsen för sin sqvadron. De bägge fruntimren hade banat sig väg så nära intill hästarna, att de vid skenet från lyktorna kring hjeltekingen kunde skönja dragen och uttrycket i Faxenbergs anlete.

— Han ser grym ut, — hviskade Anna till Heloise.

— Ja, än mera, — svarade denna, — han ser ut som en bödel, som väntar att få börja sitt blodiga arbete.

— Fanjunkar Dahl! — ropade Faxenberg, — ha vi tillräckligt med kulor, i fall sådana behövas?

— Hvarje man har tio stycken i patronköket.

— Bra, fanjunkare, och sablarne äro nyslipade?

— Skarpa som rakknifvar, herr ryttmästare.

— Bra, vi skola i afton barbera packet, så slippa de gå på rakstugan i morgon, — sade Faxenberg med så hög stämma, att hästgardisterne belönade hans råa qvickhet med ett muntert skratt, under det att folket började ropas ned med militären!

— Denne ryslige man har friat till dig, Anna, — sade Heloise, — hans ögon gnistra af raseri, då folket hotar militären.

— Nog friade han och utlade många snaror med fyndiga ord, men mitt hjerta halkade undan med gazellens snabbhet. Vid hans åsyn denna afton omsluta mina fingrar instinktmässigt mordvapnet.

Massan trängde sig allt närmare in på hästgardet. Polisen ryckte fram för att skingra den, men insåg snart sin vanmakt. Om greve Faxenberg kunnat ana, att Anna von Jennings bakom ett flor beskådade hans grymma anlete och afhörde hans bödelsfrågor, rörande de tortyrmedel, som skulle användas på obehäpnade och oförståndige landsmän, de der voro uppeggade till farlig yra af en illa använd penna, så hade han nog lagt tygel på sin tunga och sitt hat till folket, men hvem kunde tro, att en fröken, med en million i hemgift, denna natt slutit sig till folkets leder.

Dessutom är passionen, liksom orkanen, svår att hejda. Lidelserna sakna förnuft och gå derföre in på afvägar samt störta sina offer i förderfvet.

Greve Faxenberg ansåg hvarje den minsta gnista af opposition för högförräderi mot konung och land, samt hvarje militär derför skyldig att krossa denna farliga hydra.

VI.

Oroligheterna kunde ej stillas med uppläsandet af upporsplakat eller förmaningar, utan kanonerna måste användas. Sinnena blefvo härigenom ännu mera uppretade, och barrikadernas antal förökades. Stockholms invånare måste vara i sina hem före klockan tio på aftonen, så vida de ej ville utsätta sig för anfall af nattpatruller, de der hade ordres att göra arresteringar och skingra hopen. Dömen i S:t Nikolai gamla tempel gaf genljud af tornuret, som förkunnade midnattstimman. Storkyrkobrinken var till trängsel uppfylld af menniskor.

Polisen sökte att arresterera de vildaste hurrabasarna, men de befriades af massan. Militär måste efterskickas. Bland folket bemärktes en liten trupp af omkring tjugo man, hvilka höllo sig med en slags militärisk fasthet tätt slutna kring en högväxt person, som ej kunde bestridas hedern och värdigheten att vara dess anförare. Öfver allt, der illasinnade fönsterinslagare uppträdde, sökte den omnämnda anföraren att hindra detta våld mot enskild egendom, men hans röst hördes ej, eller, rättare, man ville ej höra på någonting sådant.

Folkyran var lössläppt och pöbeln vädrade efter rof, blod och plundring. Det var så länge sedan, man hade haft ett nappatag med kronans karlar, och att sönderslå fönsterrutor är ett af slöddrets bästa nöjen. Stenarna kunde måhända göra djupare skada än att splittra simpla rutor. De rikes stora speglar voro i fara, kanske äfven de sjelfve. Desto bättre, om de förnäme kunde skrämmas en stund af den råa massan, som af instinkt hatar egare af guld, sammet och siden, emedan den sjelf måste nöja sig med trasor och kopparslantar. Om dagen, då allt är stilla, skyddadt af kungliga polisens vaksamma öga, kryper denna pöbel in i sina kyffen och svälter hellre än att arbeta, men om natten, ifall upprorstrumman sättes i gång genom hetsiga proklamationer, kommer den fram för att göra ondt i »frihetens» missbrukade namn. Om pöbeln vid dylika tillfällen kan få elden till bundsförvandt, så att det klämtas i tornen, medan rutorna inslås, då blifver större fält för Stockholms mobb att få väl använda sin natt. Eldsvådor voro derföre anställda på flera ställen denna natt, på det att militären måtte skingras åt olika håll. Den röda flaggan var uthängd i S:t Nikolai torn. Storklockan klämtade med sitt hemska ljud. Mordbrandens facklor voro tända af smutsiga händer, de der längtade att blifva ännu mera sölade i brottets och vanärens dy. Mången sann patriot började att frukta för den riktning, Crusenstolpes sak tagit, ty det var numera ej fråga om att försvara ordet »frihet», detta smycke, som tillhör svenskens panna, utan det gällde försvaret mot en vildsint *pöbel*, som ville uppresa kommunismens banér.

Bland nyssnämnda patrioter hade anföraren för den lilla kärnfriska truppen fattat posto med de sina på en hög stentrappa, för att bättre kunna höras, ifall han kunde med sitt ord hejda massan i dess klandervärda våldsbragder. Då rutor voro utslagna i någon våning och lika fullt stannar inkastades i de gapande fönstren, hördes den högväxta mannen ropa med stark stämma: hvem vågar anfälla enskild person och dess egendom. Detta är att missbruka friheten. Folket skall straffa sådana uslingar.

Han fick till svar: ned med förrädarne! Lefve Crusenstolpe! Lefve Helling!

Således var det vår hjelte, som uppträdde, för att hindra folkyran till excesser, men det var för sent, ty pöbeln handlade *sjelfmyndigt*, utan *fullmakt*, i *folkets*, i *frihetens* namn.

Att hedras med hurrarop af välkända och laglydiga patrioter kan hafva sitt värde, men att höra sitt namn utskrikas af en rå *pöbel* är icke allenast obehagligt utan äfven farligt, då dagens hjelte blifvit dömd till tre års fästning.

Statsfången Crusenstolpe, såsom han sjelf kallade sig, hade samma dag sjövägen, under betäckning af kanonjollar, blifvit transporterad till Vaxholms fästning. Planer att befria honom voro nog utkastade, men myndigheterna voro vakna på bägge ögonen. Emellertid uppblossade upprorslågan ännu häftigare, då den för »martyr» ansedda frihetskämpen försvunnit bakom fästningsmurarna. Militären fick i hast ej så litet arbete. Den beskedliga Dævel sköts åt sidan och manhaftigare krigsbussar öfvertogo befälet med ordres att låta krut och kulor tala, tills lugnet vore i hufvudstaden återställt. Ryttmästar Faxenberg hade till sin glädje fått fria händer och rensade snart Gustaf Adolfs torg med sina krigslystna bussar. De skarpslipade sablarna gjorde verkan och klagoljud från sårade blandade sig med hurrarop. Helt hastigt kom en ordonnans med ordres till Faxenberg att infinna sig i Storkyrkobrinken, der våldsamheterna tilltagit. Sqvadronen satte sig i gång i full traf, under massans förbannelser, och var snart framme på Riddarhustorget, der halt gjordes invid Gustaf I:s staty.

Om den store fosterlandsbefriaren kunnat vakna till lif, så skulle han fällt tårar af smärta, då landsmän dödade hvarandra i hans åsyn, vilseledde af dåliga lidelser. Men hjälten sofver de rättfärdiges sömn och efterverlden får skåda blott den döda minnesstoden.

Ånyo hördes rutor klinga och i samma ögonblick anställde Faxenberg choc med sqvadronen. Hans belägenhet var ej särdeles angenäm i denna stund. Han verkställde visserligen förmans ordres och kunde således ej besväras med samvetsskrupler, men en folkmassa är också respektabel att genombryta, ty en kula kan hastigt riktas ur hopen, särdeles mot anförarn, truppens hufvud. Faxen-

berg satt dock fast i sadeln och syntes längta efter strid mot människor eller djur, blott att det blef i strid på lif och död. Det fanns ej i hans bröst någon känsla, som ömmade för dessa obeväpnade hopar, hvilka bestodo ej blott af upprorsmakare utan äfven af nyfikne, de der ej kunnat hålla sig hemma af oro och ängslan. Emellertid hafva hästarna svårt att göra sig väg i en packad folk-massa, trots sporrarne anlitas flitigt. Djuren äro obenägna att trampa ned människor. De resa sig och skygga tillbaka, men ståltrissan tränger igenom huden in i köttet och åstadkommer så stor smärta, art ryttarn segrar. Nu ned-trampas människor af de förvildade djuren och sabelhuggen utdelas ihärdigt. Tillståndet bland folket blir ohyggligt. Skrik, jämmer och tjut höras öfverallt. Massan kullrides af hästgardisterna. Blodet rinner ur färska sår. Stenar kastas på ryttarne, hvilka oupphörligen fullfölja sin blodiga bana hela Storkyrkobrinken uppför, tvingande hopar af människor att söka rädda sig i de smala gränderna på Vesterlånggatan.

I en af dessa, som är försedd med hvälfd, murad, ingång, hade öfverste Vasastjerna med sin fältkamrat sökt sig en reträtt, sedan de måst aflägsna sig från Göthgatan och Stadshuset, der kulorna hveno omkring dem. De anade föga, att två deras älsklingar, Anna och Heloise, stode några steg ifrån dem.

— Här få vi väl posta en bra stund, innan chocen är gjord, — sade öfversten, — men vi böra vara i säkerhet, ty hvalfvet hindrar hästarne att komma in i gränden.

— De hafva nog arbete i Storkyrkobrinken, innan en sådan massa människor blifvit skingrad, — menade majoren.

— Hörde du de olyckligas skrik — sade fru Vasastjerna till Anna, — man mördar och slagtar både skyldiga och oskyldiga.

— Jag hörde qvinnors stämma, — svarade fröken von Jennings, — vanära öfver den krigare, som sårar en stackars qvinna.

— Låt oss ha pistolerna i ordning, Anna, ty man vet ej, om man är säker i denna gränd.

— Älskade faster, jag är färdig till att försvara mig mot dessa vilddjur.

Faxenberg hade rensat halfva Storkyrkobrinken och stod med sqvadronen midt emellan Stadsmedjegatan och Vesterlånggatan. Manskap och hästar behöfde flåsa ut efter mödosamt arbete. Anförarn syntes öfverlägga, hvart-hän förföljelsen nu skulle sträcka sig, då en oförmodad händelse inträffade, som drog honom till Vesterlånggatan. Polisbetjenter voro i färd med att arrestera några personer, som tagit sin tillflykt just i den nyss beskrifna gränden, men de blefvo öfvermannade af massan. Strid och oljud uppstodo snart. Faxenberg sprängde i väg med några hästgardister till mynningen af gränden. Här hörde han en man med stark stämma utropa: hvad viljen I mig och mina arbetare? Vi äro inga upprorsmakare.

Det var Gustaf Helling, som talade, emedan polisbetjenter ville arrestera honom och hans folk. En gevaldiger ropade med hög röst: du, Helling, är också mogen för Långholmen, ty din tunga är lika giftig som Crusenstolpes penna. Framåt karlar och gripen metallarbetaren och hans hyde.

Vid dessa ord klappa fyra hjertan med hastigare slag än vanligt. En adertonårig flicka rodnar af harm öfver en dylik beskyllning, ty hon vet, att kärleken till fosterlandet bor i Gustaf Hellings hjerta. En öm mor darrar för sin sons lif. Tvenne gamla militärer uttrycka sitt deltagande med några ord af ogillande öfver polisens råa framfart.

Den lilla truppen kring Helling vrider sabeln ur gevaldigerns händer och kastar i kull polisbetjenterna. Massan hurrar och fröjdas, ty polisen ligger slagen. Alla fönster i gränden uppfyllas med ljus, så att man tycker sig vara i en väl upplyst salong. Polismännen resa sig upp och draga sig tillbaka. De våga ej förnya anfallet. Hellings män stå rustade till ny strid.

— Ett skönt nappatag, gossar, med dessa polissnobbar, — utropade verkmästar Nicholas, som hade en hammare af väldig dimension instucken i kavajfickan, — mina sega knytnäfvar gåfvo sina mustiga slag, men nästa gång skall hammaren Thor fram och *ve* den, som då kommer i min väg.

— Förr än fabrikörn tages, skola vi alla ligga döda — utropade en annan.

— Lefve friheten! — skrek en tredje.

— Anfall icke polisen, — förmanade Helling sina arbetare — utan låt oss söka komma hädan, ty annars gripas vi såsom upprorsstiftare.

— Lefve Helling! — ropade massan, — vi skola försvara er.

Slumpen hade nu fört fru Vasastjerna och Anna så nära Helling och hans män, att de tydligen kunde urskilja hvarandras anleten. Fruntimren hade därför släppt ner sina flor för att ej igenkännas.

Emellertid var Faxenberg anländ till ingången af gränden, just då polismännen retirerade. Han hörde hurra-ropen för Helling och fick sigte med sina ögon på honom. En rodnad flög öfver hans bleka kinder. Det var ilskan och hämndbegäret, som tände denna orena flamma. Rivalen stod framför honom med polisgevaldigerns klinga i sin hand. Hvad behöfdes mer vittnesbörd på en upprorsstiftare? Konsten vore blott att få honom arresterad. Hastigt framrusade polisgevaldigern och bad ryttmästarn om förstärkning till att arresterera några af de vildaste upprorsmakarne. Gevaldigerns inre glödde af hat och skam att vara afväpnad inför sina egna män.

— Hvilka skola arresteras — frågade ryttmästar Faxenberg.

— Den lilla flocken, som står midt i gränden kring en högväxt man, — svarade gevaldigern, — det är fabrikskör Helling och hans arbetare. De äro upprorets farligaste män.

— Ni skall få förstärkning, gevaldiger, — svarade ryttmästarn och gaf lifgardisterna ordres att sitta af.

Sedan denna manöver var verkställd, gick han ikring och räknade sin lilla trupp.

— Med femton man böra vi kunna arresteras denna frihetsflock, — sade ryttmästarn, — synnerligast er polisstyrka synes uppgå till dubbelt så många. Korporal Frid, gå till fanjunkar Dahl och gif ordres, att tio man hitsändas att taga vara på hästarna och ytterligare femton man begifva sig till Stora Nygatan till dervarande utlopp af denna gränd. Fanjunkar Dahl tager befålet öfver denna afdelning. Han låter alla passera utom den der flocken,

som står i gränden med sin högväxte anförare. Dem sablar han ner allesammans, ifall de villja fly.

— Skall ske, hr ryttmästare!

Inom några minuter voro hästarne öfverlemnade åt anländna lifgardister. Ryttmästar Faxenberg ställde upp sin trupp och gaf följande order: om trängseln blir för stark, så hålla vi oss på afstånd och utgöra eftertrupp åt polisen, som skall börja anfallet. Förmår den ej att verkställa arresteringen, så gripa vi in och söka fånga sjelfva anförarn för upprorsligan, den der Helling, som är beväpnad med en värja. Jag går i spetsen och I följen väl — ropade han med en stämma, som ej var af mildaste art.

— Vi följa, — svarade truppen i korus.

— Kunna vi ej komma fram genom folkmassan eller kastas vi tillbaka, så retireras till den punkt, der vi nu stå, och hvarje man sitter upp i sadeln, — yttrade ryttmästarn vidare till sina karlar.

Till gevaldigern sade han: sätt nu er styrka i gång och börja anfallet. Ni har oss till betäckning.

Polismännen med batongerna i hand tågade i väg och omedelbart derefter hästgardisterne. Trängseln var ganska stor, så att folket knuffades åt sidorna genom slag af batongerna. Man undrade hvad som skulle ske, då hästgardister visade sig till fots. Någonting ovanligt var å färde.

Då polis och militärstyrkan passerade den trappa, der de bägge fältkamraterna från Finland fattat posto, yttrade major Klefvenberg: vid olyckan i Pultava! Man ämnar försäkra sig om några vissa personer, eller hvad tror du, Adam?

Jag delar din tanke, — svarade öfversten, — Faxenberg hade annars ej lemnat sadeln.

Måhända öfversten nämnt ryttmästarns namn nog hårdt, alltnog, denne kastade blicken åt det håll, hvarifrån ljudet kommit, och hans öga mötte öfverstens. Ofrivilligt stannade han ett ögonblick, liksom betagen af en synvilla, men tvangs af truppen att fortsätta marschen. Öfversten yttrade till fältkamraten: såg du, Klaes, hvilken blick Faxenberg gaf mig?

— Åh ja! han beräknade ej att finna dig bland hurrabasar klockan ett på natten i en af Stockholms smutsigaste gränder.

Om grefve Faxenberg förvånades öfver att se öfverste Vasastjerna vid denna timma bland slöddret i Birgers stad, hvad skulle han hafva tänkt, i fall han vetat, att öfverstens dotter just nu fästade sin blick vid hans lidelsefulla anlete.

— Hvad söka dessa polismän och dessa lifgardister — sade fru Vasastjerna, — mitt hjerta darrar af oro. Såg du afgrundslågan i Faxenbergs öga? Han liknade tigern, som vädrar rof.

— Blodet stelnade i mina ådror, då jag upptäckte honom, — svarade Anna von Jennings, — en aning säger mig, att det gäller Helling och hans folk. Se, nu äro de midt framför fabrikörns lilla trupp. Vi måste nyttja våra pistoler. Gustaf Helling är i stor fara. Jag vill rädda honom, fastän jag endast är en flicka med svag arm. Faster Heloise, om jag dör i denna strid, så säg honom, att jag älskade honom.

Med tårar i sina ögon svarade Heloise: välsignelse öfver dig, tappra flicka! Att du älskar denna man, är en prydnad för ditt hjerta. Äfven *min* hand är färdig att försvara honom. Må Gud stå oss bi!

VII.

Det hus, på hvars trappa våra modiga hjeltinnor tagit plats, räknade säkerligen gamla anor, ty murarne voro nära två alnar tjocka, fönstren låga och försedda med små rutor. Färgen på stenen var askgrå och porten gjord af flera tums tjock ekplank, försedd med täta och starka jernnitar. Utanför huset, i höjd med första våningen, syntes en skylt af måladt jernbleck, föreställande en sol, och under denna lästes: Krogen Gyllene Solen.

Egarinnan till denna Bacchi helgedom stod just nu vid disken i sin rymliga krogsal och serverade småsupar, ty krogen hade ännu fullt med gäster kvar, trots den sena timman. Krögerskan Maja Ollan var af naturen utrustad med en herkulisk kropp, frimodigt sinne och en trefflig glädtighet. Maja Ollan kunde vara ungefär fyratio år. Hennes hy var ännu frisk och det svarta håret utan silfver. Ögonen voro skarpa och orden uddhvassa, då så behöfdes.

Dessemellan var Maja en godmodig menniska och ytterst hjälpsam mot de fattiga.

Hon hade en enda släkting, som vi redan känna, nämligen en något yngre syster, på hvilken hon slösade all sin ömhet. Lilla »Offi» hade blifvit uppfostrad af Maja i en modern skola och Offis uppträdande såsom en from diakonissa var i krögerskans ögon mer än behagligt, ty hon ansåg sig sjelf med sin krog och sina stundom rusiga gäster samt deras svordomar vara en nästan förtappad varelse, som behöfde skydd under systemens stora fromhet. Att »Offi» var en skrymterska, kunde ej systemen fatta, och det hade icke varit rådligt att söka meddela krögerskan en sådan nyhet.

— Oväsendet tilltar likt åskan, — sade krögarmor med sin grofva stämma — här ska' betalas för fyra supar.

— Rätt så, mor, — svarade en murare och lade en silfverslant på disken, — kanske bäst, att jag och mina kamrater stanna qvar, i fall nå'nting skulle hända i natt på Solen, eller hur, Maja Ollan?

— Tack för välmeningen, Wittling, ni är modig och stark och med edra tre gesäller skola vi nog kunna köra ut ett dussin hurrabasar, i fall de titta in på Gyllene Solen och uppföra sig ogentilt, — svarade Maja Ollan och gaf murarn tillbaka på en sedel.

Ett fruntimmer, nästan beslöjadt, inträdde och gick fram till disken.

— Är det du, lilla Offi, som kommer hit i denna syndahålan — utropade Maja och klappade systemen på axeln.

— Ja, det är en lejonkula, denna krog, — svarade Offi, — men liksom Daniel, den helige profeten, vågade sig in i rofdjurens näste, så skyddas jag af min inre mission.

— Jag skulle bra gerna vilja hafva bara en *smula* af din inre mission, kära Offi, — fortfor Maja, — så kunde jag blifva litet renare uti hjertat och . . .

— Tyst, syster, och tala ej om sådana heliga ting på en krog, som är ett Sodom inför Gud. Jag skall bedja för dig. Men kom nu med upp i våningen, ty jag är rädd att vara ensam.

— Du lilla stackars dufva! Jag skall skydda dig och följer dig på ögonblicket.

Systrarne lemnade skyndsamt krogrummet och stego en half trappa upp in i en väl möblerad sal. Ofelia skyndade fram till ett fönster och drog systemen med sig.

Tumultet var i det stadiet, då polisgevaldigern mistade sin värja och polisstyrkan slogs tillbaka af Helling och hans skara.

— Hvilket oljud, hvilka svordomar! — utropade Ofelia, — är det menniskor, som på det sättet förstöra hvarandra? Nej, de äro vilddjur. Se, hur de stackars polismännen blifvit tilltygade och gevaldigern har mistat sitt svärd.

— Lilla, kära, Offi, — utbrast Maja, — polisen är bära ett hyde, som ställer till förargelse. Gevaldigern känner jag nog. Det var just han, som för några år sedan gjorde beslag hos mig på flera hundra kannor bränvin och rakt af ruinerade mig. Jag tyckte, att bränvinet var för starkt och slog därför litet vatten i alla fat, men så tyckte gevaldigern, att det blef för svagt. Jag förlorade varan och fick plikta nihundra kronor för alltsammans. Jag måste sälja alla mina möbler, mina ringar, mitt guldur och mitt silfver, innan summan var klar. Krogen blef räddad, men faten voro tomma och gästerna frågade, om Maja Ollan skulle stänga igen Gyllene Solen. Jag rasade, slet af mig håret och skakade de tomma faten. Många års i svett och möda förvärfvadt välstånd låg liksom i aska. Du, Offi, var sjuk i stark feber och jag hade knappast till medikamenter.

— Denna Herrans tuktan var dig nyttig, Maja, ty du var en stor synderska den tiden, — inföll diakonissan.

— Visserligen, kära Offi, syndade jag, men att förlora *allt* för en polissnoks skull var för magstarkt och jag beslöt att ännu en gång få mina fat fulla. Jag gick till en spåfru, som hette *Kåre*. Hon bodde i Stadsgården och var torr som en humlestör, spetsig i synen som en syl och skarp i stämman som en rasp. Innan jag öppnat munnen, sade hon med barsk stämma: »jag ser i ditt inre, hvaraf du plågas. Girigheten blef din fiende, du är ruinerad och söker guld. Gå till fru Heloise Vasastjerna och helsa från mig, så får du låna. Jag hjälper dig, emedan du har ett godt hjerta och är värd ett bättre öde, än att sprida helvetesfloden. Deremot har din syster ett hjerta, som en dag skall frätas sönder af skenhelighet. Akta dig för denna orm!»

— En sådan gemen menniska att förtala mig — utbrast Ofelia med hetta.

— Kära Offi, hon menade väl ej så illa. Jag sökte upp fru Heloise Vasastjerna och fick låna ettusen kronor utan borgen. Hvad tycker du väl? När jag efter en tid kom för att betala igen dem, så skänkte hon mig hela summan.

— Denna fru känner jag, — sade Ofelia, — hon är en rik finska och just nu i Stockholm. Hon gifver mycket åt inre missionen och kommer därför att sitta i »sjunde» rummet i himlen.

— Lilla Offi, då du kommer i detta rum, så se till, att din syster Maja kunde få komma åtminstone i förstugan, och allt hvad jag eger skall den heliga missionen få, — bedyrade krögerskan med handen upplyftad, liksom till bekräftelse af sina ord.

— Först skall väl *jag*, din lagliga syster, ärfva dig, — förklarade Ofelia, — och sedan må den inre missionen ärfva mig.

— Som du vill, fromma Offi! Jag tänkte annars, att du och inre missionen voro ett. Hör, hur hojtandet tilltager i gränden. Se, der står fabrikör Helling med sina arbetare. Jag känner nog igen dem. Några ha spisat hos mig och den gentila fabrikörn betalar för dem på dagen. Men hvarför skall Helling vara bland alla dessa hurrabasar? Hör du slamret af sporrar och sabelklingor, lilla Offi, en patrull nalkas bestämdt. Hvad skall nu hända?

Maja slog upp ett fönster, för att bättre kunna se, hur gevaldigern med sitt folk marscherade ned i gränden, åtföljd af Faxenbergiska eftertruppen.

— Hvad skall detta betyda, — utropade krögerskan med häftig stämma, — polisen har slagit sig i slang med lifgardisterne. Här är någonting i görningen, som jag ej kan utleta.

I samma ögonblick nalkades polismännen Hellingsskaran och sökte fånga den, men de mottogos af väldiga hammerslag, ty ej blott Nicholas, utan äfven hans kamrater hade stoppat hammare på sig. Helling kunde ej hindra detta sammandrabbande, då han såg sina arbetare i fara att blifva arresterade. Helt hastigt blef han sjelf angrif-

pen af två polisbetjenter, som djerft fattade honom i kragen, liksom för att gripa honom. Med ett par slag af gevaldigerns eröfrade klinga befriade han sig från dessa och utropade med häftig ton: hvad viljen i mig, en fredlig handtverkare?

— Du har våldfört dig på kungliga polisens tjänstemän och skall därför arresteras, — skrek gevaldigern, — karlar, gören er skyldighet!

Ånyo rusade två polisbetjenter på Helling och oförmärkt slöto sig lifgardisterne kring honom, så att han blef afskuren från sina arbetare. Helling såg hvilken fara som hotade honom. Med värjan i hand gjorde han ett utfall mot en af lifgardisterne, som sårades i armen och tappade sitt vapen. Sålunda kom han ur den farliga cirkeln och ämnade skynda efter sina arbetare, då en ny kämpe, som ej var så lätt att besegra, stod honom i vägen.

Det var ryttmästar Faxenberg. Helling studsade vid detta möte, ty ögonblickligen insåg han, att hatet hos rivalen sökte bringa honom döden. Faxenberg talade ej ett ord utan gjorde genast ett anfall mot sin fiende, liksom han ämnade sticka honom genom lifvet med sabeln, men Helling gaf snart svar med gevaldigerns klinga och en vildsint duell började. Soldater och polismän blefvo liksom häpna och hindrades af massan att störa duellanterne. Faxenberg var blek som döden. Helling var purpurröd af ansträngning, ty med en så skicklig fäktare hade han aldrig korsat värja. Pöbeln hurrade och ropade Hellings namn. Klingorna smattrade mot hvarandra. Kämparne ändrade rörelser. Utfallen blefvo häftigare och Faxenberg gick oupphörligen sin fiende på lifvet, för att kunna afväpna honom, men Helling retirerade försigtigt, tills han oförmodadt ansåg sig kunna göra ett utfall. Grefven fick en lindrig stöt i bröstet, så att han syntes vackla. Vid denna syn smög sig en lifgardist bakom Helling och ämnade tilldela honom ett hugg med sin sabel, men i samma ögonblick flög en kula genom luften och tog sig väg genom lifgardistens arm. Sabeln föll till marken. Kulan var riktad af en moders säkra öga. Sonen var räddad från bakhållet. Grefve Faxenberg föll ej för stöten och duellen fortgick med ännu vildare yra.

VIII.

Emellertid hade Hellings arbetare med sina hammare väldigt mörbultat polismännen och sålunda befriat sig ifrån en ovälkommen arresteringsorder. De manhaftiga gossarne torkade svetten ur pannan och flåsåde ut efter detta ovanliga arbete.

— Jag tror att polissnokarne äro hårda som städerna hemma i verksta'n, — sade Sven filare och skrattade hjertligt.

— De tänkte skaffa oss nattlogi i kurran bland tjufvar och hamnbusar, men Hellings gossar sofva helst i eget hem — yttrade Anders grofhuggare.

— Min hammare råkade komma på en näsa och den plattade henne så, att karlen aldrig får snufva mer, — tillade Petter blåsare.

— Jag saknar sex af våra kamrater, — inföll Nicholas, — stackars gossar. De hafva fått nog eller också ligga de domnade af något häftigt batongslag, men hvar är vår husbonde? Vid Thor, min gamle vän, som jag nyttjat på stället i trettio år, fabrikörn är ej med. Gossar, vi hafva räddat oss sjelfva, men husbonden är i ulfvarnes klor.

— Tillbaka! — ropade de tillgifna arbetarne i korus.

— Rädda Helling! — skrek folkmassan, som med deltagande hörde Nicholas klaga öfver förlusten af husbonden.

— Ja, tillbaka, mina barn, — förkunnade Nicholas med dundrande stämma, medan tårar af tillgifvenhet stulo sig ned på hans fårade kinder, — här är fältflaskan, bästa sort af Gyllene Solens stenborgare. Kluncka till med besked, gossar, och sedan tillbaka samma väg.

Flaskan anlidades grundligt och derpå marscherade de raska gossarne med fasta steg att söka sin husbonde. De sade ej många ord, ty, liksom Nicholas, voro de bedröfvade öfver det missöde, som träffat Helling, men beslutsamhet och mod stodo tecknade på deras pannor. Det var en farlig trupp, som nalkades, ej olik några tigerungar, som söka efter sin förlorade moder. Då de voro tjugo eller

trettio steg från Gyllene Solen, ropade Maja Ollan med en röst, stark som en åska: Nicholas, verkmästare, hvar håller du hus med dina gossar, medan husbonden står ensam och fäktar med en lifgardist. Knalla på, och fram med edra hammare, ni, svartnosingar, innan kanske fabrikör Helling stupar!

Nicholas med sina smeder voro snart bakom lifgardisterna, hvilka nu fingo fullt upp att göra. Duellen syntes ej hafva mattat rivalerne. Faxenberg sökte med hela sin talang såsom skicklig fäktare att afväpna sin motståndare och lyckades äfven. Helling gjorde nemligen ett misslyckadt utfall, hvarvid värjan slogs ur hans hand. I Faxenbergs ögon lyste en helvetisk eld. Han tvekade ej att gifva dödsstöten åt sin afväpnade motståndare. Vapnet var redan höjdt. Helling bleknade ofrivilligt, ty en oundviklig död förestod honom. Massan skrek: skona honom! Han är ju utan vapen!

En rival hör dock ej på någon annan stämman än svartsjukans och hatets. Gustaf Helling kan ej hindra döden, som nalkas. Han tillsluter sitt öga och hvisslar sakta: »min älskade Anna:» då ånyo en bit rundadt bly kommer till hans räddning. En kula genomborrar Faxenbergs hand. Vapnet faller till marken. Grefven kastar ögat åt det håll, hvarifrån räddning kommit. Han ser ett dödens vapen ännu utsträckt och en ung flicka, skön som morgonrodnaden, håller detsamma i sin hand.

— Himmel och helvete! — utropar den sårade krigaren, — mitt förnuft viker undan. Jag såg nyss fadren och nu dottren. Fanjunkar Dahl, blås till återtåg! Låt folket sitta upp! — Vi kunna ej strida med spöken.

Sedan dessa ord voro sagda, gaf Faxenberg till ett vansinnigt skratt och föll till marken.

Äfven Helling hade upptäckt den räddande flickan, innan hennes slöja nedfallit, och hans hjerta ville qväfvas af sinnesrörelse, då han såg Anna von Jennings vid midnatt bland Stockholms pöbel.

— Hon måste räddas, — sade han, skyndande efter sina arbetare, hvilka ropade: lefve Helling!

*

*

*

I fönstret på Gyllene Solen följde systrarna Ollan ifrigt dramat, som uppfördes nedanför.

— Nu föll grefve Faxenberg till marken, — utropade Offi, — jag trodde tvärtom, att Hellings sista stund var inne.

— En liten fribrytarekula kom bra till pass, — inföll Maja, skrattande, — den afkydde blodet på den förnäma grefvens hand.

— Så syndigt du talar, Maja, — sade diakonissan bestraffande, — skall du glädja dig åt din medmänniskas olycka?

— Kära Offi, hvarför skulle lifgardisten anfalla den redbara fabrikörn? Passar det för en grefve att duellera i en gränd? ja, han hade nog stuckit ihjäl den stackars Helling, om ej kulan kommit till hindern. Men hvad i Herrans namn ser jag? Offi! Offi! betrakta de bägge fruntimren, som stå på krogtrappan. Den ena är mycket ung och vacker som en dager. Hon håller en pistol i handen. Således sköt hon af kulan, den tappra flickan. Den andra är också vacker, men äldre och fasligt blek. Hvar har jag sett detta ansigte?

— Vid allt hvad heligt är, — utropade Ofelia, — dessa bägge fruntimmer känner jag. Hvad skall jag tro, då jag ser dem här med mordvapen i händerna?

— Hvilka de än äro, så äro de i stor fara, sedan de skjutit på kungens folk, — profeterade herskarinnan på Gyllene Solen, — polisen skall nog arresteras dem.

— Nåväl, du syndiga krögerska, som säljer helvetesvatten och därför är i tjänst hos mörkrets furste, — utropade diakonissan med imponerande ton, — den stund är nu kommen, då du kan tvätta af dig åtminstone en liten del af din stora synd, genom att göra en god gerning. Rädda dessa bägge fruntimmer och vet, att det yngre är fröken Anna von Jennings och det äldre hennes släkting, fru Heloise Vasastjerna, din räddarinna från fattigdom och uselhet.

Om en knif trängt in i hennes lekamen, hade den ej åstadkommit samma häftiga sinnesrörelse hos krögerskan, som underrättelsen att Heloise Vasastjerna stod på trappan till krogen Gyllene Solen, blottställd för tusende faror och utan skydd. Tårar srömmade plötsligt utför Majas kinder.

Hon sträckte ut den högra handen och ropade med en röst, darrande af inre rörelse: Offi, min älskade syster, du har med dina ord gladt mitt hjerta. Jag skall ned bland slöddret och rädda dessa ärbara qvinnor, om också döden blir min lott.

Med dessa ord rusade hon ned i krogrummet, der murar Wittling ännu satt qvar och drack öl med sina gesäller. Framkommen till nyssnämnda gästers bord, gaf hon Wittling ett bastant slag på ena axeln och sade med stark stämma: Wittling, murare, vill ni göra mig en tjänst just nu?

— Ja, tio, om jag kan, Maja Ollan, — svarade den ärliga murarn, — ni är en god krögerska och har mättat mängen tom mage, då slanten fattats. Tala ut, hvad skall jag göra?

— Ni skall gå med mig ut på trappan. Vi skola bära in två fruntimmer, som äro i stor fara för polisen, och edra tre gesäller, Wittling, skola under tiden bevaka porten. Ni vet, gossar, — fortfor Maja Ollan, vänd till gesällerna, — att en mekanik är anbragt på densamma, så att han faller igen med minst tjugo punds tryck, och ve den, som får en hand eller en fot emellan. Låtom om nu gå och se'n vi fått in fruntimren, skall jag bestå ett kalas, värdigt krögerskan på Gyllene Solen.

— Lefve Maja Ollan! — ropade murar Wittling och gesällerna instämde med sin mästare.

Då krögerskan öppnat porten, fästades densamma vid muren genom en hake och en af murargesällerna ställdes såsom vakt vid denna hake. De två andra skulle hindra obehöriga personer att komma in i förstugan. Krögerskan och Wittling begåfvo sig derpå ut på trappan, der trängseln var ganska stor. Ungefär sex à åtta trappsteg derifrån stodo fru Vasastjerna och Anna von Jennings, oroliga öfver hvad som kunde hända dem, då de ej förmådde fly genom den täta massan.

— Ser Wittling de svarta floren, som fladdrar för vinden — sporde Maja, pekande åt det hållet, der våra hjeltinnor stodo.

— Ja, mycket väl, — svarade denne, — men hvem skall jag taga i mina händer?

— Den yngre.

— Godt, mor Maja, nog skall jag söka rädda flickan,
— utlofvade Wittling, — bara ej hinder kommer emellan.
— Jag går förut, — fortfor Maja, — med den äldre,
ty folket känner mor på Gyllene Solen och skall nog
hjelpa mig att rädda henne. Ni följer straxt efter mig,
Wittling!

IX.

Lifgardisterna hade tagit hand om sin stupade anförare och voro ytterst uppbragta på den, som sårat honom med kulan, ehuru de ej visste, hvem personen var. Polisgevaldigern, som varit nog lycklig att återfå sin förlorade värja, harmades öfver att ej ha kunnat arresteras Helling eller någon af dennes arbetare. Emellertid hade han genom hvisselpipan tillkallat ytterligare några polisbetjenter och beslöt göra ett nytt försök i arresteringsväg. Till korporal Frid, som kommit ned från mynningen af Stora Nygatan med några afsutna karlar, yttrade han, liksom i form af en fråga: skulle vi ej söka gripa så väl Helling, som den, hvilken skjutit på er ryttmästare?

— Jo, visst, — medgaf korporaln och karlarne instämde.

— På trappan till Gyllene Solen, — upplyste polisgevaldigern, — stå två fint klädda fruntimmer med sidenflor kring sina kastorhattar. De hafva afskjutit kulor, af hvilka den ena träffat en simpel man af er trupp och den andra ryttmästar Faxenberg. Att dessa qvinnor stå i förbund med Helling, är naturligt. Han skall därför nog infinna sig med sina arbetare för att skydda dem. Låt oss därför omsluta trappan, så torde vi få både fruntimren och deras riddare i ett tag.

— Bra taladt, — utropade korporal Frid, — jag är färdig med mina karlar.

— Framåt, då! — kommenderade gevaldigern med värjan i hand.

Helling hade ändtligen slagit sig igenom och framkommit till sina arbetare, hvilkas antal reducerats till nio man. Striden med polisen och lifgardisterna hade varit ännu hetsigare än förra gången. Glädjen att återse de-

ras älskade husbonde osårad var stor och Nicholas beskref den i kamraternes namn sålunda: då vi sågo oss afskurna från fabrikören, blefvo vi sorgsna, men svuro inom oss, att vi skulle vända om och söka rädda er.

— Tack, för ert deltagande, gossar, — svarade Helling, — jag hade nära nog blifvit tillfångatagen, men två skott ur min revolver räddade mig. Vet en I, hvem som befriade mig från ett dödshugg af ryttmästar Faxenberg, hvilken slagit värjan ur min hand? Jo, det var ingen annan än *engeln*, som brukar besöka vår verkstad.

— Engeln här, — utropade arbetarne ifrigt i korus.

— Ja, hon är här tillsammans med en kvinlig släging och i stor fara. Vi måste rädda dem, annars blifva de arresterade af polisen, — yttrade Helling, — de stå på trappan till Gyllene Solen. Men I ären trötta, mina vänner och behöfven hvila.

— Hvem är trött — ropade Nicholas och svängde den tunga hammaren kring hufvudet med stark arm, — ären I »bang», gossar?

— Nej, nej! — blef svaret, och truppen satte sig i gång med fabrikören i spetsen. Det gällde att rädda den oskuldsfulla flickan, som de gifvit namnet »engeln», och all trötthet försvann. Framkomna till trappan, funno de densamma innesluten af polis och lifgardister. En bresch måste göras. Nicholas slog en lifgardist till marken med sin Thorshammare. Derpå rusade han in med sina kamrater och nu började en väldig batalj. Förskräckta flydde människorna från trappan, så att den samma gaf utrymme åt kämparne. Helling arbetade sig fram till Anna von Jennings, just i det ögonblick, polisgevaldigern afväpnat henne och fru Vasastjerna samt var färdig att bortsläpa dem såsom fångar. Vid åsynen af Helling gifvo de bägge fruntimren till ett utrop af glädje. Deras bleka kinder purprades och modet återkom i deras ängsliga hjertan. Utan att säga ett ord ställde de sig bakom Helling, likasom bakom en fast mur.

— Ur vägen, upprorsmakare, — nära nog tjöt polisgevaldigern af ilska, fruktande, att hans rof skulle undanryckas honom, — annars sticker jag ned dig, säkrare än ryttmästarn.

— Revolvern! — hördes en mild stämma utropa bakom fabrikören, som ofrivilligt kastade ögat åt sidan och upptäckte fru Vasastjernas bleka anlete.

Han förstod nu uppmaningen och sköt gevaldigern i armen, så att den olycksaliga värjan ånyo lemnade sin egare.

— Hitåt, Nicholas, — ropade Helling med jätteröst, — vi äro i fara. Så var äfven förhållandet, ty polismännen trängde ånyo in på Helling och fruntimren. Gevaldigern skrek: arrestera mördaren och de två slynorna, som skjutit med kulor!

— Vi komma nu, husbond', — sade Nicholas ljudligt och trängde sig fram, åtföljd af Sven filare, Anders grofhuggare, Petter blåsare och Lasse svarfvare. Helling sökte med tillhjälp af dessa arbetare att kasta ned polismännen från trappan, men hvad kunde några uträtta mot minst trettio man, de der nära nog omringade dem.

Polisgevaldigern, sårad i armen och derigenom ännu mera uppretad, hetsade desto ifrigare fram sitt folk.

Nicholas och hans kamrater hade igenkânt både »engeln» och fru Vasastjerna, hvilken sednare äfven några gånger besökt verkstaden. De tappra smederna hade ställt sig framför sin husbonde och fruntimren. Våldiga hammarslag utdelades åt alla, som sökte närma sig i fiendtlig afsigt. Helling var i dödsångest och sade till fruntimren: så länge mina trogna arbetare orka lyfta hamrarna, äro vi i säkerhet, men sedan skola vi ihjeltrampas eller arresteras.

— Ännu lefver Gud, som skyddar de svaga — utropade Heloise.

Knappast var denna öfvertygelse uttalad, förrän hjälp anlände. Maja Ollan och murar Wittling hade hunnit fram. Maja fattade Heloise helt ogeneradt med sina bägge händer, likaså Wittling Anna, och inom några ögonblick voro de inburna i salen på krogen Gyllene Solen. Till Helling yttrade krögerskan i samma ögonblick fruntimren anammades: fabrikör Helling, jag och murar Wittling bära fruntimren in i min lokal undan polisens näfvar. Retirera ni efter med ert folk, innan porten går igen.

Helling ansåg sjelfva himlen hafva kommit dem till hjälp och svarade krögerskan gladt: tack, Maja Ollan, för ett godt handtag! Jag och mina stackars karlar skola snart komma efter.

Frumtimren blefvo visserligen öfverraskade af denna enlevering, men då de hörde Helling känna till befrier-skan, lugnades de och voro ej missnöjda med att komma undan polisens förföljelser. Helling ropade nu åt sina arbetare att retirera in på Gyllene Solen. Detta verk-ställdes också i god ordning, men då förföljarne sågo reträtten, skedde ett ursinnigt anfall, hvarvid Helling fick ett hårdt slag af en batong i hufvudet, så att han föll baklänges i famnen på de murare, hvilka vaktade porten. De släpade honom in i förstugan. Maja Ollan återkom, beväpnad med en klubba af masurbjörk, med hvilken hon annars plögade bulta biffstekar, men hvarmed hon nu ut-delade kraftiga slag, synnerligast åt polismännens ansig-ten, och hjälpte sålunda, tillika med muraregesällerne, Hellings arbetare att komma in i huset.

Derpå släpptes porten igen med en förfärlig hastighet och stort buller. Gyllene Solen var ifrån krog förvand-lad till fästning.

Sjunde Kapitlet.

I.

Då den ena timman efter den andra förgick af nat-ten, utan att kammarjungfrun Nanny såg sin älskade fröken hemkomma, blef hon ängslig och fruktade för möjligheten, att någon skulle fråga efter fröken. Så in-träffade äfven. Friherrinnan kunde ej bekämpa en viss oro och ville, att dottren skulle hålla henne sällskap, men Nanny förklarade, att hennes fröken redan gått till hvila och var insomnad. Friherrinnan måste då vara nöjd med sitt eget sällskap. Nanny andades lättare, då något bud ej afhördes. Natten förgick långsamt, ty att vaka och vänta förgäfves under oro, gör timmarne sekel-

långa. Den stackars flickan vandrade i korridoren, ilade ned till porten, lyssnade och spejade, men ingen fröken kom. Nanny fällde tårar och var förtviflad, då morgonen grydde, och hennes älskade fröken ännu ej kommit hem.

— Hon är kanske dödad under tumultet, — sade kammarjungfrun och darrade af förskräckelse vid en sådan tanke, — jag skulle aldrig släppt ut henne. Om hon ej kommer till frukosten, upptäckes allt och jag är förlorad. Öfversten och majoren kommo hem klockan två-tiden. Nu har pendylen slagit sex och min fröken är ännu borta. Jag har varit flera gånger i fru Vasastjernas våning och hört efter, om hon hemkommit, men alltid fått nej till svar. Jag har feber af bara oro. Hjertat bultar i bröstet och jag skulle fly långt bort, om ej min stackars fröken kunde komma hem under tiden.

Nanny satte sig i en emmastol, öfverväldigad af sorg och trötthet. Naturen tog ut sin rätt och den stackars flickan insomnade. Huru förskräckt blef hon ej, då en röst väckte henne med dessa ord: Nanny, vakna genast upp, din slarfva!

Då den yrvakna flickan slog upp sina ögon, fann hon friherrinnan von Jennings stående framför sig. Denna satte snart lif i henne. Hon rusade upp ur emmastolen och stod rak som en rekryt inför den stolta frun.

— Kan du säga mig, Nanny, — yttrade friherrinnan med sträng ton, — hvarest min dotter befinner sig, eftersom hon ej är hemma och hennes hvilobädd synes vara obegagnad?

Nanny slog ned ögonen och kände en frossa skaka sina leder. Hvad skulle hon svara? Tungan ville ej göra tjänst. Friherrinnan fattade flickan i armen och sade med ännu strängare ton: om du ej genast talar sanning, så blir du skild från din tjänst.

— Goda, nådigaste friherrinna, — utropade Nanny i stor ångest och knäppte ihop sina händer, — jag skulle gå i strömmen, om jag måste skiljas från min älskade fröken. Jag är oskyldig och skall tala om alltsammans. Fröken gick ut i går afton, sägande, att hon och fru Vasastjerna skulle besöka en sjuk väninna.

— Således talade du osanning, — inföll friherrinnan, — då jag i går afton lät fråga efter min dotter?

— Jag var befalld af fröken att så tala, — urskuldade sig kammarjungfrun, — men min oro hela denna natt kan ej beskrivas. Jag har otaliga gånger varit i porten och i fru Vasastjernas våning, för att höra och forska efter min älskade fröken. Kanske pöbeln har mördat henne i natt och jag får aldrig mera se henne.

Dessa ord beledsagades af en ström med tårar, hvilka afkylde friherrinnans vrede, ty hon yttrade: nå väl, min stackars flicka, vi skola väl återfinna flyktingen, men besynnerligt ser det ut. Misstänker du ej, Nanny, att fröken kunde hafva någon annan afsigt med sin nattvandring, än att besöka en sjuk, så sent på qvällen?

— Åhjo, nådiga friherrinna, — svarade kammarjungfrun, — kanske fröken ville se på upproret.

— Skulle en sådan galen idé kunnat uppkomma hos en fröken von Jennings, — utropade friherrinnan med hetta, — men huru förklara, att Heloise kunnat dela en sådan dårskap? Jag måste till min ledsnad inberätta förhållandet för öfversten, ty han saknar Anna vid kaffebordet.

— Kanske friherrinnan tillåter mig att få gå ut i staden och söka efter fröken — frågade kammarjungfrun.

— Gör så, Nanny, och väl vore, om du komme hem med glada nyheter.

— Jag skall spåra med hundens klokhets och ormens list — utropade kammarjungfrun, — tills jag får tag i min stackars fröken.

— Hvilken djerfhet hos min dotter att en hel natt dröja utom sitt hem och försätta sin moder i en förfärlig ängslan — mumlade friherrinnan och lemnade Nanny.

— Gud vare lof, att stormen gick öfver, — utropade kammarjungfrun, då friherrinnan lemnat rummet, — jag blef riktigt rädd, då sjelfva friherrinnan väckte mig. Nu åstad att söka min snälla fröken, som nog träffat ut för något elände under natten.

II.

Krögarmor på Gyllene Solen hade hållit sitt löfte. Våldiga krus med stenborgare och tennstop med gammalt öl syntes öfver allt på borden. Krogsalen bolmade af tobaksrök, ty gästerne försmådde ej lerpipan och Gefle-

vapnet. Murar Wittling intog ett bord med sina gesäller, och ett annat tillhörde verkmästar Nicholas jemte hans kamrater.

— Det var en lustig lek med polisbetjenterna, — utropade Wittling, — jag fick ett slag öfver ena axelbladet, men gaf ett tillbaka, så att den saken är qvitterad.

— Bäst af allt var, när porten sprang igen, — berättade en af gesällerna, — den gaf en knuff i ryggen på två näsvisa lifgardister, så att de åtminstone på en månad ej kunna sitta i sadeln.

— Men ingen utdelade så varma kyssar, som Maja Ollan med träklubban, — fortsatte en annan af gesällerna, — hon murade allt in några ögon för lifstiden.

— Skål för Maja Ollan! — ropade murarmästar Wittling, — hon är värd att vara medlem i murargillet.

Glasen tömdes till krögarmors ära och tennstoppen anlidades flitigt.

* * *

Vid smedernas bord gick det ej sämre till. Nicholas var stor älskare af både stenbergare och gammalt öl samt dessutom ej så oäfvnen i att kredensa bågaren med små tal. Han hade fått åtskilliga lättare blesyrer, men var för öfrigt vid godt lynne och skämtade öfver kamraternas olika skråmor.

— Du har fått en ordentlig skrapnos, kära Sven filare, — sade Nicholas småskrattande, — och du Petter blåsare har visst varit hos tanddoktor, ty två tänder saknas i din mun, stackars gosse.

— Desto lättare rinner en stenbergare ned — svarade Petter blåsare skämtsamt.

— Bra sagdt, — ropade Nicholas, — skål för Petter blåsare!

Skålen tömdes och salen genljöd af hurrarop.

— Kan just undra, — inföll härefter Anders grofhuggare, — om »engeln» ännu vistas inom Gyllene Solens säkra murar.

— Du sade någonting, Anders grofhuggare, — svarade Nicholas med allvarlig ton, — vi skola spörja Maja

Ollan. »Engeln» tog mig i handen, då jag kom in i krog salen. Gud signe henne!

— Men hvad skulle en så fin fröken göra ibland denna natts gästar — frågade en af smederne.

— Himmelen sände henne till att rädda vår husbonde undan döden, — upplyste Nicholas, — ty Maja Ollan berättade för mig, att ryttmästarn slog värjan ur hand på fabrikörn och tänkte sedan expediera honom till evigheten, då en kula kom kilande och for midt igenom knektens hand.

— Bravo! — ropade Vulcanisönerne.

— Men vet ni, gossar, — fortfor verkmästar Nicholas med höjd stämma, — hvem som sköt af kulan med så säker hand?

— Nej, nej, — svarade männerna af städet.

— Det var »engeln», — förkunnade Nicholas med rörd stämma och höjde sitt glas, ropande: lefve »engeln»!

Alla smederne fattade sina glas och instämde lifligt i orden: lefve »engeln»!

* *

*

I Maja Ollans fina förmak möter oss en annan syn. På en soffa hvilar vår hjelte, Gustaf Helling. Hans hufvud har svullnat af det hårda slaget. En kompress är anbragt af Maja Ollan, som är van att sköta sådana krämpor, ty på Gyllene Solen inträffa ofta bataljer, som sluta med dylika fall. Patienten har fallit i yrsel och känner ej igen de personer, som äro i rummet, fru Vasastjerna, fröken Jennings, diakonissan Ofelia Ollan och krögerskan Maja Ollan. Alla dessa qvinnor äro oroliga för den sjukes skull och deras deltagande visar sig på olika sätt. Modren låter sina tårar ohejdadt falla utför kinderna. Älskarinnans ögon hvila med kärlekens ljufva blick på den sjuke. Diakonissan ligger på knä och berder. Krögerskan lagar till en ny kompress. Helt oförmodadt talar patienten i yrsel: »folket har fläckt sin heder, då de slå in rutor och anfalla militären . . . ve öfver den, som hetsar den råa massan med falskt tal om frihet, för att tillfredsställa egen hämnd eller smutsig girighet . . . det arma folket blöder under sabelhuggen och nedtrampas

under hästhofvarna . . . en bödel nalkas mig med dragen värja . . . hatet hvilar i hans brinnande ögon . . . värjan faller ur min hand . . . döden nalkas, men kärlekens engel vakar . . . o, du ljufva flicka, fly från dessa förnedringens ställen, detta förskräckliga tumult . . . den ädla frun är äfven i fara . . . hitåt Nicholas med mina tappra arbetare och låt oss kämpa mot frihetens förtryckare . . . se, Maja Ollan har lemnat Bacchisalen och blifvit en tapper sköldmö . . . hurra! hon fattar den sköna flickan i sina jättearmar och gör Gyllene Solen till en oskuldens fristad . . . det bränner i mitt hufvud och nattens skugga faller öfver mitt förstånd».

Här tystnade patienten och sjönk maktlös ned med hufvudet. Maja Ollan fick utan hinder sköta honom. Sedan detta var gjort, nalkades krögerskan fru Vasastjerna och sade: min nådiga fru, edra tårar rinna af medlidande för den hederliga fabrikörn. Han förtjenar dem, ty han är en folkets sanna vän och skyddar alltid dess sak. Jag skall nog göra honom frisk med mina kompresser, lita derpå, men ni och fröken måste härifrån, ty den sjuke skall vara ensam och dessutom torde eder bortovaro sprida stor förskräckelse i ert hem. Jag skall låta murar Wittling med sina handfasta karlar följa eder hem, så kunnen i vara trygga, men hvart fabrikörn skall transporteras, då han återfår sansen, begriper jag ej. Här kan han vara i säkerhet på sin höjd några timmar, ty polisen skall nog genomsnoka hela Gyllene Solen, så snart upproret är kufvadt.

— Ni har rätt, — svarade fru Vasastjerna, — jag och fröken måste genast härifrån och i morgon kl. tio skall en hyrvagn stå till er disposition. Fabrikör Helling torde forslas till rådmanskan fru Beata Gustafsson, som är hans fostermoder.

— Jag känner rådmanskan, — inföll krögerskan, — det är en präktig fru och der skall fabrikörn vara i säkerhet. Jag går nu att tala vid karlarne, som skola ledsaga er.

Diakonissan låg ännu på knä och bad. Man kunde höra följande ord: »de skola sönderslås, alla dessa Belials söner, hvilka resa sig emot Guds smorda och dem, som svärdet hafva i sin hand . . . Den yttersta dagen varder

snart kommande, då alla skola förderfvas, som ej äro fattade af den inre missionens heliga anda . . . Ännu är tid att kläda sig i säck och asko, innan basunen ljuder och erkeengeln kommer med det bart brinnande svärdet . . . Ve oss alla, ty vi äro ovärdiga att få se Guds rike.

Några minuter derefter lemnade fru Vasastjerna och fröken von Jennings den välvilliga Maja Ollans hus, sedan de fattat den sjukes händer till afsked, men patienten var medvetslös och såg ej de tårar, som egnades honom af hans mor och älskarinna.

— Allt hvad Hellings folk behöfver till sitt uppehälle, — sade fru Vasastjerna vid afskedet till egarrinnan af krogen Gyllene Solen, — skall jag bekosta, och ni, Maja Ollan, skall ej blifva obelönad för den fristad, ni gifvit oss denna natt.

— Tag denna ring, — inföll fröken von Jennings, — och bär den såsom ett minne af mig. När fabrikör Helling återfår sansen, skall ni hälsa honom ifrån Anna von Jennings.

— Säg honom, — tillade fru Vasastjerna, — att vi snart skola besöka honom hos rådmanskan.

— Allt skall punktligt uträttas, — svarade krögerskan nigande, — men att bära en ring, som setat på en så fin frökens hand, anstår ej Maja Ollan, utan jag sätter den på patientens finger, så blir han nog fortare frisk, — tillade hon småleende.

— Tillåter du det, Anna, — frågade fru Vasastjerna med öm ton.

— Kan det bidra till den sjukes lindring, så är det mig kärt, — svarade Anna med en rodnad på sina kinder.

Fru Vasastjerna och fröken Jennings fattade den raska Maja Ollans hand till afsked och fördes derefter af krögerskan genom en bakgård ut på gatan, der murar Wittling med sina gesäller redan stod i ordning att följa de förnäma fruntimren till deras bostad. Gatorna hvimlade af folk på den vackra sommarmorgonen, ty man hade ryktesvis hört talas om hvad som händt denna märkvärdiga natt och ville nu med egna ögon se bataljälten.

III.

Kammarherren, ryttmästaren och grefven Carl Faxenberg hade blifvit hemförd af fanjunkar Dahl och några lifgardister. En efterskickad barberare slog upp ådern och förband den sårade handen. Efter några timmars hvila återfick grefven sansen och skickade genast efter fanjunkar Dahl. Då denne anländt, började följande samtal: välkommen, fanjunkar Dahl! ni ser, att packet icke skonat mig. Min hand fick sitta emellan för en lömsk kula. Hvad nytt?

— Gud bevare ryttmästarn, — svarade Dahl, — upploppet är i aftagande. Flera arresteringar äro skedda. Man försökte taga de bägge fruntimren, som sköto med pistoler, och äfven fabrikör Helling, som duellerade med ryttmästarn, men det lyckades ej. Gevaldigern med sina konstaplar, understödd af korporal Frid och några lifgardister, stormade ingången till krogen Gyllene Solen och hade nästan rensat trappan från slöddret, då de bägge fruntimren och Helling retirerade igenom krogporten och räddades. Hellingens folk var beväpnadt med hammare och slogos förtvifladt.

— Fördömt, att de undkommo, — ropade grefven, — men vi skola nog hitta dem. De hafva skjutit på konungens soldater och stå nu under upprorslagen. Fanjunkar Dahl skall kalla hit gevaldigern och korporal Frid samt taga reda på dem af mitt folk, som voro med i striden vid krogen Gyllene Solen. Kan fanjunkar Dahl taga på sin ed, att den man, som duellerade med mig, var fabrikör Helling.

— Med säkerhet, — svarade Dahl, — synnerligast jag känner honom förut. Jag glömde nämna, att Helling fick ett hårdt slag i hufvudet, så att han måste bäras inom krogporten.

— Så mycket bättre, — yttrade grefven, — han är då bunden vid sängen och har svårare att undkomma. Sök nu upp gevaldigern och korporaln, ty jag vill handla snabbt, fastän jag sjelf ej kan lemna sängen.

— Skall ske, herr ryttmästare.

Då fanjunkarn lemnat rummet, utropade grefven: jag lider mycket af smärta i handen, men ännu mera af harm i min själ . . . Att duellera med en vanbördig och hafva en sådan till rival . . . Men hvad är detta emot vissheten, att denna man blifvit räddad af *henne*, som jag älskar med passionens glöd . . . Hon trotsade allt för att skydda denna plebej och utan tvifvel älskar hon honom . . . Han skall nu falla för rättvisans svärd, såsom en simpel upprorsmakare, och vill hon rädda honom, så finnes blott ett enda medel, att hon blir min . . . Äfven fru Vasastjerna intresserar sig för denna äfventyrare . . . Kanske han är *henne* dyrbarare än hon vågar tillstå . . . Jag anar någonting dylikt och i sådant fall skall den rika frun blifva min bundsförvandt, äfven mot sin vilja . . .

Här afbröts grefvens monolog af betjenten, som inträdde och lemnade ett kort. En darrning genomfor grefvens kropp och hans anlete blef blekare än vanligt.

— Jag kan ej taga emot någon, — sade grefven, — läkarn har förbjudit det.

— Fruntimren åtföljas af två figurer, som hafva mycket tycke af vaktmästare eller slottskanslibetjenter, — berättade betjenten.

— Läs igen min sängkammardörr, — befalld ryttmästarn med häftig och hög tonart, — och låt ingen komma öfver tröskeln.

Betjenten vände sig om för att verkställa sin herres befallning, men på tröskeln stodo redan de två Judinorna, Sara och Rebecka Sqvallertin, jemte deras manliga ledsagare.

— Ursäkta, herr grefve, — yttrade Rebecka med stadig röst, — att jag och min syster Sara gör er en visitt i affärsväg.

— Dessutom skulle vi efterhöra er helsa, — fortsatte Sara, — ty somliga berätta, att ni är sårad, och andra att ni är död.

Grefven makade undan sparlakanet kring sängen och blef mer än öfverraskad, då han såg sig uppvaktad af denna tvetydiga qvartett. Harmen dref honom till att fälla följande uttryck: med hvilken rättighet tränger man in i min sängkammare?

— Om förlåtelse, herr kammarherre, — svarade Rebecka med en viss skärpa i tonen, — man har sina rättigheter öfver en gäldenär, som ej omsätter sina förfallna lån.

— Jag förstår er, mamsell, — inföll grefven med köld, — ni är här för att delgifva mig en lagsökning och dessa två manspersoner eller rättare lymlar äro edra lagliga handtlangare.

— Vi äro inga lymlar, — vederlade den ene af Judinnornas manliga följeslagare, — utan vi äro kungliga öfverståthållareembetets betjenter och ha på eder, högvälborne herr grefve, kammarherre och ryttmästare, Carl Faxenberg ett utmättnings- och bysättningsutslag å sextio-tusen kronor utom ränta och expenser.

Grefvens panna öfverfors af en dödsykla och han satte sig upp i sängen, med tillhjälp af den oskadade handen, yttrande: huru har detta mål kunnat blifva dom, då jag ej kan påminna mig vara delgifven någon lagsökning.

— Med förlof, — svarade nu den andre slottskanslibetjenten, — vi hade den stora glädjen att för cirka åtta dagar sedan delgifva herr grefven kallelsen och vi fingo befallning att sjelfva påskrifva delgifvandets, emedan högvälborne herr grefven stod färdig att göra en ridtur.

— Det är bra, — utropade Faxenberg och kastade en blick af glödande hat på qvartetten, — hvad behagas mera?

— Läs upp utslaget, — befallde Rebecka. Sedan detta var gjordt, yttrade den ene af herrarne: kan herr grefven betala?

— Nej!

— Smärtan att nödgas utsäga detta ord var så stark, att förbandet å den sårade handen sprang upp, blottande ett stort sår. Betjenten Jean hastade fram till sängen och förband sin husbonde. Judinnorna hade bemärkt grefvens sinnesrörelse och äfven sett det djupa såret å handen, men deras medlidande väcktes ej häraf, utan de ifrade på utslagets verkställande.

Kammarherre Faxenberg syntes förlorad och slottskanslibetjenterne gjorde sig redo att börja utmätningen, då helt oförmodadt doktor Jansen inträdde.

— Ah, — utropade patienten, — ni skall rädda mig, herr doktor! Dessa qvinnor, Judinnorna Sqvallertin, äro ockrerskor till yrket. De hafva en revers på mig med full rätt till utmätning och det hyggliga arbetet skulle just nu börja. Mina sinnen äro förvirrade och min kropp är full af feber.

— Lugna er, herr grefve, — sade doktor Jansen, — jag skall gifva slottskanslibetjenterna ett betyg öfver ert närvarande sjukdomstillstånd, så att de utan ansvar kunna inhibera utmätningen.

— Hvad vill detta säga, herr doktor, — utropade härvid Rebecka med ilsken ton och utsträckt hand, — skall en ärlig borgenär ej få verkställa lagens befallningar?

— Den, som kan kalla två hedervärda Judinnor för ockrerskor, — fortsatte Sara, — han är minsann ej förvirrad. Slottskanslibetjenter, gören er skyldighet! Börja i chiffonieren! Nyckeln sitter i låset.

Tanken på rof bevingade Saras både mod och ben. Hon skyndade till chiffoniern och ämnade sjelf börja det ruskiga arbetet, då de bägge slottskanslibetjenterna hejdade henne, sägande: duger ej, mamsell. Vi måste verkställa arbetet och ej *ni*. Nu skall först läkareattesten afbidas.

Den var också redan färdig, upplästes af doktorn och lydde sålunda: »då grefve Carl Faxenberg f. n. lider af ett svårt sår i handen, som förorsakar feber och yrsel, får ingen utom sköterskan nalkas hans person, hvilket intygas på aflagd embetsed», etc. etc.

— Under sådana förhållanden, — yttrade den ene af slottskanslibetjenterna, — hafva vi för närvarande här ingenting att beställa.

Han tog attesten och aflägsnade sig med kamraten. Judinnorna voro askgråa i sina anleten. Rofvet halkade undan deras händer. Grefven kunde nu helt oförskämdt behaga att dö, rymma eller göra cession. De voro så förbluffade af att se sig beröfvade skyddet af utmätningslagen, att de ej visste hvad de skulle säga. Tungan var bunden af vrede och grämelse. Doktorn anade till deras obehagliga känslor och yttrade därför: när grefven blir så återställd, att han kan befatta sig med affärer, skall jag hafva nöjet derom underrätta mamsellerna.

— O, du sköna och herrliga Judéen, — utropade Rebecka och slog ihop händerna med sådan styrka, att man inbillade sig höra ett arbetande klappräd, — sådana äro de Christna mot oss, stackars Judar och Judinnor. De narra till sig våra pengar mot ruttna reverser och när vi villja ha' betaldt, då köra de ut oss såsom hundar.

— Men vi skola nog återkomma, — inföll Sara och knöt bägge händerna, — ni skall ej få lemna ert hus, grefve Faxenberg, ty i denna dag begära vi portförbud på er hos öfverståhållarembetet och sedan skola vi . . .

— Kasta ut dessa furier, Jean, — ropade grefven.

Snart var denna befallning verkställd. Mamsellerna hade med glans gjort sitt inträde i den arma grefvens bostad, men deras utgång var bedröflig. Jean hade ej misskund, utan körde dem med våld på porten, då de ej godvilligt ville retirera. Alla pigor, som funnos i huset, hastade fram att bevittna denna kostliga batalj mellan två sladdrande, uppretade, Judinnor och en något hårdhänt betjent.

IV.

Öfverste Vasastjerna satt vid frukostbordet tillsammans med sin vän, majoren Klaes Klefvenberg. Jonas passade upp. Herrarne samtalande om nattens händelser.

— Jag undrar, hur striden aflopp till sistone för Faxenberg, — sade öfversten, — det är ingen lätt sak att skingra en uppretad folkhop.

— Nå, än den hurtiga fabrikör Helling, — inföll majoren, — han hade ej det bästa arbetet uti att söka hejda olagligheter; men hvem kunde den mannen vara, som duellerade med Faxenberg?

— Är du säker på, att det var Faxenberg, — frågade öfversten.

— Jag har god syn och kände igen hans uniform, — svarade majoren, — men hans motståndare kunde jag ej se för massan, som trängde sig kring duellanterne.

— Det är ruskigt att se ett gatuupplopp, — menade öfversten, — när massans passioner äro uppretade, utan att de veta, hvarför de strida. Besynnerligt, att ej frun-

timren komma till frukosten. Jonas, gå och hör efter, om friherrinnan och fröken äro i ordning att dricka kaffe.

Jonas gick att uträtta befallningen och mötte friherrinnan i tamburen.

Öfversten frågar efter fru friherrinnan, — sade Jonas, — och saknar äfven fröken Anna vid kaffebordet.

— Jag kunde nog tro det, — svarade friherrinnan, som syntes orolig, — du behöfver ej uppsöka fröken, ty hon är opasslig.

Friherrinnan fattade i låset till salsdörren, obeslutsam med sig sjelf, om hon skulle förtälja dotterns nattliga promenad med Heloise eller låta dem sjelfva tala. Hon var af Nanny underrättad om deras hemkomst. Fru Vasastjerna hade gått in i sin våning och fröken Anna till sagt sin kammarjungfru att rapportera henne sjuk i hufvudet, hvarför hon ej kunde komma ned till frukosten.

Vid friherrinnans inträde i salen utropade öfversten: ändtligen kommer en af mina älsklingar och förljufvar frukosten med sin närvaro. Välkommen, min kära Elisabeth!

Öfversten steg upp och kysste dottern på pannan.

— God morgon, min vördade far, — sade friherrinnan och klappade den gamla mannen på axeln, — god morgon, onkel Klaes, — fortsatte hon, nickande åt majoren.

Denne smålog och svarade: tack för helsningen, Elisabeth, men hvart ha rosorna på kinden tagit vägen?

— Min sömn har i natt varit störd af stoj från gatan, — upplyste friherrinnan, — och jag lider af hufvudvärk, likasom Anna. Hon kommer ej ned förrän till middagen.

Friherrinnan tog plats vid bordet.

— Vi få väl vara nöjda till middagen, Klaes, — sade öfversten, — och låta flickungen vara i fred. Kan du tänka, Elisabeth, att jag och Klaes ha varit ute tills klockan två i natt och åsett upploppet.

— Ja, vid Pultavas nederlag! — tillade majoren, — vi ha stått på post primo å Gustaf Adolfs torg, sekundo i Storkyrkobrinken och tertio i en liten trång gränd vid Vesterlånggatan.

— Hvilken oförsigtighet, — utropade friherrinnan, — hvad lockande kan ligga i att höra pöbelns skrän och skramlet af sönderslagna fönsterrutor?

— Minsann jag vet, hvarför jag gick ut, om ej därför, att major Klefvenberg lockade mig.

— Just så med mig, Klaes Klefvenberg. Jag tyckte, att öfverste Adam Vasastjerna ville ha sällskap.

De gamla krigsbussarne småmyste åt hvarandra och sågo sedan på friherrinnan, alldeles som om de väntat att få en liten pikant tillrättavisning, men hon teg och drack kaffe. Öfversten tog ånyo till ordet: vi sågo den gamla hedersmannen, kommandanten Dævel, förgäfves uppmana folket att skingra sig. Äfven ryttmästar Faxenberg var till finnandes. Han kände visst igen min röst, när jag sade till Klaes: »Faxenberg har stigit ur sadeln. Någon-ting ovanligt har inträffat».

— Hvilken skandal, — utropade friherrinnan, — då baron Faxenberg fann öfverste Vasastjerna midt i natten i en ruskig gränd bland upprorisk pöbel. Tänk, om pappa af misstag blifvit arresterad — tillade hon och förde koppen till munnen.

— Jo, jo, min kära Elisabeth, — svarade öfversten skrattande, — det kunde verkligen ha händt.

— Emellertid, — berättade nu å sin sida majoren, — hade vi nöjet att se fabrikör Helling och hans folk dunka på polis och lifgardister med sina väldiga hammare.

— *Konstnären* Helling, — inföll friherrinnan satiriskt och föraktligt, — har således sjunkit ned till en usel folk-uppviglare?

— Tvärtom, — vederlade majoren, — han uppmanade folket att ej förgå sig mot lagen.

— Hvarefter han befallde sina arbetare att nyttja hammarne mot rättvisans tjenare, — utropade friherrinnan med häftighet, — denna man slutar sin bana på en fästning, alldeles som hans själsfrände, kungahataren Crusenstolpe.

— Åh, katten, kära Elisabeth, — sade öfversten, — så farligt är det ej, fastän han råkat att en gång vara med i ett upplopp. Helling drogs in i hvirfveln och hade troligen aldrig kommit i någon strid, om ej en polisgevaldiger hotat att arresterera honom. Han försvarade sig således helt enkelt.

— Men nu komma vi till sjelfva glanspunkten i det nattliga dramat, — yttrade majoren med liflighet, —

den bestod i en duell emellan Faxenberg och en okänd riddare.

Friherrinnans hand darrade märkbart, då hon ställde ned koppen på bordet. Hon inföll hastigt: en duell, säger onkel, midt i natten emellan en ryttmästare vid lifgardet till häst och en okänd riddare ur hopen. Hvad hör jag! Den ena skandalen blir värre än den andra.

— Duellen var hårdnackad, — fortfor majoren, — men till sist slog Faxenberg värjan ur sin motståndares hand och ämnade helt enkelt expediera honom till evighet, då en kula kom och sårade grefven, så att han måste släppa sin egen värja och . . .

— Onkel, — afbröt friherrinnan med svett droppar i pannan, — dröj med fortsättningen af dramat, i fall det slutar illa, ty min hufvudvärk är i tilltagande.

— Som du vill, min goda Elisabeth, — sade den gamla militären, — för öfrigt vet jag ej hvilken skada grefve Faxenberg lidit.

— Låtom oss hoppas, att tumultet är i aftagande, — yttrade öfversten.

— Jag skyndar att göra en visit hos grefve Faxenberg, — sade friherrinnan och steg upp från kaffebordet, — han är i sanning värd både tröst och medlidande.

— Framför vårt deltagande till grefven — yttrade både öfversten och majoren.

V.

Hvem var glad, om ej den trogna Nanny, då äntligen hennes älskade fröken hemkom. Hon fällde tårar, hon kysste sin frökens händer och betraktade henne med blickar, fulla af hängifvenhet, ömhet och trohet. Anna von Jennings klappade sin tillgifna kammarjungfru och tackade henne för den kärleksfulla ömhet, hon visade. Derefter gjorde fröken toilett, ty hennes kläder voro illa medfarna, och lade sig på en hvilsoffa. Några frågor gjorde ej Nanny öfver det nattliga äfventyret, men då hon, vid utbärandet af frökens kläder, fann en pistol och denna ännu luktande krutrök, var det ej långt ifrån att kammarjungfrun svimmat eller rusat in till sin matmoder, för att

få sin nyfikenhet tillfredsställd, men hon hejdade sig, ty fröken sof och behöfde hvila. Nanny satte sig bredvid soffan och betraktade sin unga fröken med synbar glädje, vid tanken på den oro, hennes försvinnande orsakat henne. Hon var så införlifvad i sina tankar, den goda kammarjungfrun, att hon ej märkt, det öfversten och majoren kommit in i rummet. Nanny steg upp, helt förvånad öfver de gamla herrarnes besök. Öfversten gaf ett tecken åt kammarjungfrun att hålla sig tyst. De bägge herrarne togo plats i hvar sin fåtölj, i afsigt att afbida deras älsklings uppvaknande. De visste ej, att hon slumrade, utan hade ämnat besöka henne, för att efterhöra hennes helso-tillstånd, ty när hon var borta från deras umgänge, var det någonting, eller rättare *allt*, som fattades, ty hon var ju solen, som värmd, glädjen, som uppfriskade, skämtet, som kryddade samtalet, och kärleken, som pulserade i hvarje blick, i hvarje leende och i hvarje ord.

Skön som dagen hvilade den unga flickan i sin oskuld, bevakad af tvänne gamla militärer, de der höllo henne lika kär, som den fromma katoliken betraktar jungfru Maria. En tår rann ned på morfadrens kind. Det var tacksamhet, hans hjerta kände emot himlen, då han egde en sådan arfvinge i lifvet. Helt hastigt började Anna att tala i sömnen sålunda: se, faster Heloise, hur de sabla ner det arma folket, som är värnlöst . . . Se sqvadronen, som rycker fram, och anföres af ett lik med flammande ögon, fulla af hat och hämnd . . . Han skulle ju blifva min brudgum . . . O, fasa! . . . Han stiger af hästen och åtföljes af en skara bödlar, hvilka söka rof . . . Faster Heloise! vi måste spanna hanen på våra vapen, ty nu duellerar han med Gustaf Helling, mitt hjertas vän, den fader- och moderlöse ynglingen, som fostrats på ett barnhus, men har himlen i sitt öga och ärligheten på sin panna . . . Hör, hur värjorna klinga, det susar för mina öron, det svindlar för mina ögon . . . O, himmel! Ett svärd höjes lömskt bakom Hellings rygg, han ser ej faran, han är förlorad . . . Låt en kula flyga till hans räddning, så att lönnmördarn blir straffad . . . Bravo, tappra Heloise, du sigtar lika väl som morfar eller gudfar . . . Tänk, om de visste, att deras rosenknopp stode i en upprorsmassa, utsatt för stenar, sablar och batonger . . . Men se, duellen börjar ånyo . . . Faxen-

berg anfaller vildt . . . Var på din vakt, Gustaf, ty du strider med hämndens, hatets, svartsjukans och raseriets demon . . . O, min Gud! Nu föll värjan ur Gustafs hand . . . Det klappar icke mer, mitt hjerta . . . Hans fiende är oädel, då han kastar sig öfver en obeväpnad man . . . O, Gud! Svärdet är lyftadt till dödshugg, men kärleken har stark arm . . . Se, faster Heloise, ättlingen af en gammal krigarstam sänder befrielsens häröld . . . Ah! jag andas åter, ty kulan fällde likmannen och min älskling lefver.

Anna talade ej mera. De båda vännerna sågo på hvarandra med blickar, fulla af förvåning och oro. De visste nu, med hvem Faxenberg duellerat och hvilken som räddat Helling undan döden, så vida flickans ord i drömmen voro en verklighet. Öfversten och majoren ämnade lemna rummet, då Anna oförmodadt vaknade och såg de kära gäster, som voro hos henne. Hastigt reste hon sig upp och ilade till morfadren, der hon knäföll och fattade hans bägge händer i sina, sägande med upprörd stämma: du här, älskade morfar, och du, gode gudfar, hos er älskling, såsom I bruken kalla mig. Mitt hjerta slår af oro, innan jag får omtala för er, hvad jag genomgått denna natt.

— Vi veta, — sade morfadren med mild stämma, ömt blickande på sin dotterdotter, — att du i drömmen sett en strid mellan dödens man och en jordens son.

— Nej, morfar, — rättade Anna med ifver, — jag har ej drömt. Det var verklighet, ty sabelhuggen hördes tydligen.

— Vi veta vidare, — inföll majoren, — att ett bakhåll gestaltade sig i din uppskrämda fantasi och att en kula fällde lönnmördarn till marken.

— Nej, goda gudfar, — sade Anna lifligt, — det var ett verkligt försåt. Likmannen hade fått en bundsförvandt, men den tappra Heloise Vasastjerna sköt ned honom.

— Vi veta äfven, — fortfor morfadren, — att mannen af folket blef besegrad af en konungens officer, men att denne sednare öfverväldigades af hatet och nära nog hade mördat sin motståndare, ehuru denne var obeväpnad, då ånyo en kula afsändes till den obeväpnades räddning.

— Ja, det är sanning, — utropade Anna med hänförelse, — jag, Anna von Jennings, en stackars flicka med

svag arm, blef verktyget i Guds hand att frälsa från döden det, som oskyldigt var.

— Underbara öde! — sade öfversten, — att du, Anna, och Heloise skulle denna natt våga er ut ibland faror, för att skydda och rädda olyckliga medmänniskor.

— Du blir då ej ond på den stackars flickan, som utan lof flydde ur sin älskade morfars hus — frågade Anna, höjande upp till den gamle en blick, så skön och ödmjuk, som en engels inför allfadren i himmelen.

— Ack, barn, — svarade morfadren, — ondskan bor ej i min själ och hvilken kan hindra människan att gå, dit Gud kallar?

— Vid minnet af hjälten, XII:te Carl — bedyrade majoren, — om jag vetat, att Heloise Vasastjerna och Anna von Jennings så hjeltemodigt häfdat fädrens ära med modig handling, skulle jag fällt tårar af stolthet, likasom nu.

— Tack, du goda gudfar, — ropade Anna och tryckte hans hand, — du har själf lärt mig att sköta dödens vapen, och när jag skall begagna det, säger mig arvet ifrån döda förfäder.

— Hon tager oss med storm, — yttrade öfversten med rörelse.

— Hon är vår älskling i lifvet och till dödens tröskel, — tillade majoren.

— Ack, hvad edra ord värma mitt hjerta, — sade Anna, — jag får mod att bikta mig för eder helt och hållet; edra hjertan komma mitt till mötes med en ljuflig frid.

— Tala, mitt barn, — uppmuntrade morfadren, — men glöm ej, att Gud, som hör oss, älskar blott sanningen.

— Låt upp ditt hjerta, flicka, och frukta intet, — bedyrade majoren, — du har en god vän i Klaes Klefvenberg, och i nöden pröfvas vännen, i striden svärdet.

— Nåväl! — började Anna, med en skär rodnad på kinden, — jag har ej af lättsinne eller barnslig yra besökt upprorsställena denna natt, utan en högre känsla har bevingat mina steg. Jag *älskar* . . . Hon tystnade vid det sistnämnda ordet och betraktade oskuldsfullt de bägge vännerna, likasom hon fruktat att tala mer, innan deras läppar bifallit.

— Kärleken, mitt barn, — inföll öfversten, som väl förstod blygsamhetens strid i den kyska qvinnans bröst, —

är himmelens största under och dyrbaraste skatt, så länge den är ren såsom himlahvalfvet.

— Eller den tappra Romarns blanka sköld, — tillade majoren.

— Ånyo fröjdar sig mitt hjerta, — utropade Anna med ett ljuft småleende på de friska läpparne, — ty jag får tala om det nya lif, som knoppas i min själ. Morfar och du, gudfar, förtörnens ej, om jag säger, att jag älskar en man af *folket*, utan anor, utan börd, utan yttre glans, men med hjertat fullt af mod, heder och ära.

— Modet är bevis på kraftfull vilja och hedern är mannens andra jag, — upplyste öfversten.

— Äran är själens bröd, — tillade majoren.

— Edra ord ingifva mig mod att tillägga ännu något, — sade den hulda flickan med ödmjuk och bevekande ton, — om I viljen se eder rosenknopp ständigt frisk och glad, om I viljen smekas af mina händer och fröjdas af mina tacksamma blickar, så låt den enkla, finska, flickan få stödjas i lifvet af den, hon älskar, ty annars falla rosorna från kinden och glädjen ur hjertat.

— Vid mina förfäders skuggor, barn, — sade morfadren, — jag lofvar dig, att din kärlek skall få delas af den make, som du sjelf väljer, om heder, ära och godt rykte äro hans egendom, han må för öfrigt vara utan namn, utan börd och utan förgängelsens skatter.

— Vid min gamla ära, flicka, — utropade majoren, — jag lofvar att lotsa dig genom bränningarne, som hota att förgöra din kärleks farkost.

— Tack, af allt mitt hjerta, — sade Anna och kysste de gamles händer, — lemnen mig nu, ty mitt hjerta är öfverfullt.

— Gläd dig, vår rosenknopp, — utbrast öfversten och kysste dottren på pannan, — jag skall söka besegra din mor, sedan jag först meddelat henne, hvad som passerat denna märkvärdiga natt.

— Och när Adam Vasastjerna tröttnar att strida med den stolta, men ädla, Elisabeth von Jennings, skall Klaes Klefvenberg fortsätta, — tillade majoren småleende, — ja! vore hon också starkare än Sveaborg, skall hon dock besegras, ty jag skjuter bresch på hennes *moderliga* hjerta.

Åttonde Kapitlet.

I.

Några dagar hade förflutit, sedan Gustaf Helling blef sårad och införd till Maja Ollan på krogen Gyllene Solen. Den redbara krögerskan hade redan föranstaltat om fabrikörens transporterande till fru Beata Gustafsson. Gustaf Helling hade återfått medvetandet, innan han lemnade Gyllene Solen och af Maja Ollan fått upplysning om utgången af striden. Han var glad öfver de begge fruntimrens räddning och att de åter voro uti sina hem. Med hans arbetare var ej så väl bestådt. Nicholas hade ej vågat öppna verkstaden, emedan man fruktade för kallelse till poliskammaren. Gesällerne höllo sig undan hos bekanta och träffades om aftnarne på Gyllene Solen, der de fingo skydd af Maja Ollan. Fabrikören hade gifvit tillkänna genom Nicholas, att verkstaden skulle öppnas, då han sjelf kunde lemna rummet och återfått krafter. Maja Ollan hade redan två gånger varit uppkallad till poliskammaren och undergått förhör. Hon försvarade sig tappert och påstod, att man ej kunde känna till en sammanrassad hop, som ville rusa in på Gyllene Solen. Derför hade hon skyddat sitt hus med det vapen, hon i hast fått tag uti, och räddat två fruntimmer, som höllo på att sönderslitas af pöbeln. Maja Ollan talade ej det ringaste om poliskonstaplar eller lifgardister, utan trakterade dem dagligen med »stenborgare», så att de slutligen funno henne alldeles oskyldig, och sjelfva gevaldigerns konstaplar voro *stumma*, då de skulle aflägga vittnesmål på krögerskans deltagande i upploppet. Maja Ollan var således oantastad och Gyllene Solen i högt rykte, emedan den egde en sådan tapper värdinna. Man hade å polisens sida gjort mycket, för att få reda på namnen å de bägge qvinnor, som skjutit med pistoler, och på stället, der fabrikör Hellings arbetare dolde sig, men efterspaningarne voro fruktlösa och blefvo mattare, allt efter som Maja Ollan spenderade på Bacchi safter och »glömde» att taga betaldt.

Murar Wittling och hans gesäller hade lemnat Stockholm, väl försedda med penningar af fru Vasastjerna, så att det återstod af deltagarne i striden utanför Gyllene Solen blott en enda menniska, som kunde anträffas med kallelse, att stå till ansvar för deltagande i upplopp, och denne var: *Gustaf Helling, Metallarbetare*. Dock visste man ej ännu, hvarest han bodde, ty Maja Ollan hade uppgifvit, att han genast efter inkomsten i hennes bostad blifvit bortburen af sina arbetare. Det var således för närvarande ingenting att göra för polisen vis à vis Helling och hans arbetare, förrän de kunde anträffas.

II.

Rådmanskan Beata Gustafsson och hennes trotjänarinna, Lovisa, hade väl skött deras guldgosse, Gustaf Helling. Han var redan så återställd, att han kunde sitta i en soffa. Rådmanskan var utgången i staden och Lovisa satt inne hos patienten, då en ringning på tamburdörren hördes. Lovisa gick ut för att öppna. Efter en stunds förlopp inträdde fru Vasastjerna, blek, men skön såsom alltid.

— Ändtligen kommer ni, min fru, — sade Helling med glad min.

— Jag är då välkommen — frågade Heloise med synbar glädje, ty hon såg det på Hellings anlete.

— Ja, mycket välkommen, ty mina öden synas liksom gå in i edra, och en oförklarlig känsla, utan namn, drager mig till er, — sade Helling.

På fru Vasastjernas ständigt bleka kinder syntes en svag rodnad, framkallad af glädje från hjertat. Hon svarade: sympati i åsigter alstrar högaktning och en gemensam delad fara skapar vänskap. Den underbara natten utanför Gyllene Solen, då döden lurade på sitt rof, knöts ett varmt förbund troligen för hela lifvet mellan Gustaf Helling, Heloise Vasastjerna och Anna von Jennings.

— Vågar jag fråga, — yttrade Helling, — hur fröken von Jennings befinner sig?

— Det vågar ni visst, eftersom hon med mig sänder er en hjertlig hälsning.

Vid dessa ord fästade den unga mannen sina ögon på Heloise, för att utröna, huru han finge betrakta denna hälsning. Han syntes belåten och sade: en hälsning från fröken Anna von Jennings är mig oändligt dyrbar. Hon har, likasom ni, min fru, räddat mitt lif och jag kan ej gifva annan belöning än tacksamheten. Hvilken heroism af eder begge, att trotsa farorna af ett upplopp och hafva mod att begagna vapen, då rättvisans tjenare voro så nära och kunnat göra sin pligt, medelst ett arresterande! Om detta inträffat, hade jag förlorat förståndet, eller följt er i fängelset, i fall jag ej kunnat rädda er.

— Jag tror på dessa ord, — svarade fru Vasastjerna ömt, — och tackar Gud, att vi alla tre blefvo räddade. Men det återstår nu att sopa igen spåren efter denna natt och detta är ej så lätt, som jag trodde. Då ni blifvit frisk, skall man ställa er inför rätta och anklaga er för deltagande i upplopp och våld mot polisen.

— Hvad betyder det, — inföll Helling i glad ton, — jag försvarar mig nog, då min sak är ren.

— Nog känner jag till ert hjerta, — sade Heloise, — och vet, att ni älskar och aktar lagen, samt ej vill sära ens en mask på marken, långt mindre deltaga i något uppror, men ni har blifvit intrasslad i förhållanden, så graverande, att *skenet* är emot er, och dessutom har ni i grefve Faxenberg en dödsfiende.

— Om *skenet* till en början döljer sanningen, så kommer densamma nog fram i sinom tid, — vederlade Helling.

— Lita ej derpå, min vän, — yttrade Heloise, — mången hederlig karl har dukat under för *skenet* af ett felsteg. Skaldens ord äro sanna: »många år få gälda, hvad stunden brutit».

— Jag har för öfrigt intet ondt gjort, — invände Helling, — ty hade man ej anfallit mig och mina arbetare, så hade vi ej satt oss till motvärn. Man eger väl rättighet att försvara sig?

— Massan missförstod er, då ni uppmanade till foglighet och aktning för lagen. Den ansåg denna uppmaning för *låtsad* och belönade er med hurrarop. Dessutom bruka ej smeder i vårt land gå beväpnade med hammare på gatorna. Än mindre naturligt är, att fabrikör Gustaf Hel-

lings *alla* arbetare synas med honom nattetid i en gränd, der polisen afstyrrer folkupplopp.

— Skulle jag låta arresteras mig, kanhända — frågade metallarbetaren med häftig ton.

— Det hade varit bättre, ty då hade ni hvarken kommit i strid med polisgevaldigern eller ryttmästaren och sålunda haft lättare att försvara er inför myndigheten. Nu åter anses ni för en slags anförare för upploppet och skall nog blifva efterspanad samt hårdt straffad.

— Nå, väl! — utropade Helling med bestämdhet, — har jag varit oförsigtig, får jag ansvara därför.

— Upprorsmakare straffas med fängelse, — sade Heloise, — och att anfälla kungens soldater och polisens handtlångare skall än mera skärpa straffet.

— Hvad frågar jag efter några års fängelse, — utbrast Helling med hetta, — opinionen skall trösta mig och pressen rentvå mig.

— Om ni sjelf anser er kunna gå in i ett fängelse och lida, så torde finnas andra menniskor, som ej skola uthärda att veta detta, emedan de älska er, — sade fru Vasastjerna med rörelse, — jag hör till deras antal, likaså min unga släktinge, Anna von Jennings. Vi hafva trotsat en natts faror, för att stå er bi. Vi hafva nyttjat vapen mot lagens väktare, eller, kanske rättare, ordningens upprätthållare. Vi hafva utgjutit blod för att rädda er och skola sväfva i stor fara, om vi upptäckas.

— Derfor skolen I fly, — utbrast Helling med häftighet, — innan min process börjar, ty att se er för min skull lida det minsta, skulle jag aldrig uthärda.

— Hvad skulle flykten tjena *modren*, om hon lemnade *sonen* kvar i fängelset?

Dessa ord mera hviskade än uttalade Heloise, och blottade sålunda för den unga mannen, hvad som legat tungt på samvetet så många år. Hellings kinder fingo färg, hans ögon lyste af glädje och han utsträckte sina händer emot Heloise, sägande: o! hvad hör jag? Min moder står framför mig och har räddat mitt lif. Nu förstår jag de varma känslor, jag kände i mitt hjerta, då du nalkades, hulda varelse. Tillåt mig att få kyssa dina händer af vördnad, likasom jag skall hela lifvet tillhöra dig med min sonliga kärlek!

— Kom till mitt hjerta, min son, och förlåt mig, att jag ej förr yppat, hvad du nu vet, — svarade Heloise och omfamnade honom.

Det var en högtidlig stund för barnhusgossen, då han återfick sin mor och för den förnäma damen, då hon fann sig hafva en älskad son, som försonade, hvad hennes hjerta lidit. Heloise Vasastjerna kunde ej hindra sina tårar att rinna, då hon betraktade Gustaf, men de voro ej sorgens, utan glädjens tårar. Hennes sköna blick, förklarad af moderskärleken, hvilade på sonen, medan hon talade: nu förstår du, Gustaf, hvarför jag under upprorets natt vakade öfver dig och räddade dig genom Guds hand; men en annan hade dig också kär, ty hon vakade också och sigtade väl på din rival. Mitt guld och mina egendomar, som en gång blifva dina, kunna ej skänka dig den glädje, som vissheten, att du är älskad af Anna von Jennings. Gifver jag dig ej nu det käraste, du kan önska på denna jorden och är jag ej lycklig, att i den stund, jag återfår min son, kunna begåfva honom med lifvets skönaste skatt: *hjertats genkärlek?* O, jag tackar Gud för denna stora nåd!

— Är det sanning, min älskade moder, — utropade Gustaf med djup sinnesrörelse, — du fyller ånyo mitt hjerta med de ljufvaste förhoppningar? Nyss var jag utan både moder och älskarinna, nu har jag bägge och för mig hafva de vågat sina lif.

Hans glädje var utesäglig. Hans hjerta var öfverfullt. Han belönade sin moder med de varmaste blickar ur sina sköna ögon och på hans mun hvilade ett fridfullt småleende.

— Vill du nu gå i fängelse, min Gustaf, — frågade modren, — då du är så älskad af två qvinnor, att de ej skola kunna vara dig förutan, likasom du dem?

— Du har rätt, moder, jag skulle dö af sorg, om jag beröfvades de känslor, som du i denna stund uppväckt i min själ. Men huru kunna fly, då hedern lemnas i sticket, eller rädda sig undan ett farligt sken, — utbrast Helling, — nyss var jag så glad och nu är redan sorgen framme.

— Jag skall icke söka öfvertala dig till någon flykt, — sade Heloise, — utan låter ditt samvete och dina

nyss vaknade känslor råda dig, men stannar du och skall lida straff, då stannar äfven *jag*, din moder och trotsar faran, ty i din närhet måste både jag och Anna vara, emedan vi gifvit dig våra hjertan.

Hon yttrade dessa ord med så rörande stämman, att sonen fattade hennes hand och kysste den, sägande: välsignelse öfver dig, ädla moder, jag vet ännu ej hvad jag gör, men Gud skall vägleda mig i sanningen. Mina tankar stå nu hos dig och hos henne, den goda flickan, som älskar mig. För henne snart hit, att jag får tacka henne för mitt lifs räddning. O, när jag tänker att *hon* räddat mig och älskar mig, synes fångelset förskräckligt!

— Njut nu af dina nya känslor, min son, och låt mig planera för din räddning, ty moderskärleken vill behålla, hvad hon vunnit. Farväl, min Gustaf, om några dagar ser du mig åter.

Då modren var borta, visste Gustaf knappast, om det var sanning, att Heloise var hans moder och att hans blygsamma kärlek delades af den sköna finska flickan.

III.

Friherrinnan Elisabeth von Jennings stod just i begrepp att begifva sig till grefve Faxenberg, då diakonissan, mamsell Offi Ollan, lät anmäla sig och blef insläppt.

— Friherrinnan tycks ämnat sig bort, — sade diakonissan och gjorde en djup nigning, — jag har en vigtig hemlighet att meddela och skall ej uppehålla med onödigt tal.

— Nåväl, då tager jag af mig hatt och kappa, — svarade friherrinnan, — och ber er göra framställningen kort, ty mitt lynne är i dag ej det bästa.

— Tålmod är livets krydda, min nådiga friherrinna, och hjälper oss att bära både sorg och vedermöda.

— Har ni kommit hit för att *predika*, — inföll friherrinnan något häftigt, — då har ni valt ett dåligt tillfälle.

— Senapskornet är det minsta af alla frön, — svarade diakonissan, — men framalstrar dock det största träd. Jag ser, att ni blir orolig och skall derföre tala i

verldsliga ting, fastän detta är en bedröfvelse för min själ. Friherrinnan känner ej till krogen Gyllene Solen, som ligger . . .

— Mamsell Ollan, — afbröt den häftiga frun, — hvad har jag att göra med krogen Gyllene Solen?

— Äh, jo, friherrinnan måste låta mig tala till punkt, ty annars kan det ej blifva någonting helt af berättelsen. Krogen Gyllene Solen äges af min syster, Maja Ollan, en ännu förtappad varelse, som säljer bränvin i stället för att kläda sig i säck och asko, men jag skall omvända henne. I natt har ett häftigt tumult egt rum utanför krogen Gyllene Solen. Polis och lifgardister ryckte fram och de sednare måste sitta af, emedan hästarne ej kunde komma under hvalfvet i gränden. Anföraren för lifgardisterne var ryttmästaren, kammarherren och grefven, *Carl Faxenberg*.

— Hvad säger ni, mamsell — inföll friherrinnan med nyfikenhet, — har grefve Faxenberg i natt måst i en ruskig gränd kämpa med pöbeln?

— Ja just så, han måste skynda till hjälp åt polisgevaldigern T. och hans män, — fortfor diakonissan, — och striden blef blodig. Grefve Faxenberg rusade med fälld klinga emot en ung ståtlig man, som nyss förut ryckt ifrån gevaldigern hans värja. En strid uppstod. Jag och min syster Maja åsågo den från vår våning en trappa upp. Bägge de stridande voro envisa och skickliga fäktare, såvidt vi kunde förstå. Midt under striden smög sig en lifgardist bakom grefvens motståndare för att gifva honom ett sabelhugg, men samtidigt kom en kula, som sårade lifgardisten i armen och räddade den civila mannen.

— Pöbeln hade således skjutit med vapen, — frågade grefvinnan med oro, — er berättelse är högst märkvärdig. Fortsätt!

— Den som sköt af kulan tillhörde ej pöbeln, — upplyste diakonissan och gick vidare i berättelsen, — efter en stunds fortsatt strid slog grefven värjan ur sin motståndares hand och ämnade utan pardon sticka ned honom, då åter en räddande kula kom och genomborrade grefvens hand och fällde honom till marken.

— O himmel, han är då mördad af packet, — utropade friherrinnan med harm och vrede, — känner ni till namnet på honom, som fäktade med grefve Faxenberg? Hans dom blir nog schavotten!

— Grefvens motståndare var ingen annan än metallarbetaren Gustaf Helling, som friherrinnan haft till gäst i sitt hus.

— Ah, hvilken skandal, att en enda afton hafva haft till gäst denna usling, denna skrodör, denna upprorsmakare; men vi skola nog få honom inom lås och bom. Känner jag Faxenberg, så släpper han ej denna farliga man ur sigte.

— Deri har ni fullkomligt rätt, min nådiga friherrinna, Helling vore redan arresterad, om han ej blifvit sårad, så att han ännu ej kan lemna sitt rum.

— Desto bättre! Han skall ej undkomma, såvida vittnen finnas till den gemena tvekampen.

— Sådana fattas ej, — sade diakonissan, — jag och min syster krögerskan Maja Ollan hade goda ögon hela natten.

— Förträffligt, min snälla mamsell Ollan, — inföll friherrinnan med liflighet, — ni skall demaskera denna demagogiska bedragare och man skall veta belöna er furstligt. Kanske, att ni äfven känner till, hvarifrån de der fribytarkulorna kommo, den stackars grefven till förfång?

— Allt, hvad min diakonissanstalt kan förtjena genom min verksamhet, är mig till stor ära och jag kan vittna i sinom tid, men Maja skall hafva sina betänkligheter att aflägga ed, ty då skulle hon förråda en person, som varit hennes räddarinna ur den största fattigdom.

— Tala tydligare, mamsell, jag förstår er ej.

— Jo, det är så, att Maja en gång fick plikta en stor summa penningar för säljandet af underhaltigt brännvin och förlorade dessutom hela sitt lager. Jag var då ett barn, som hade födan af min syster. Hon blef ruinerad men hjälptes på fötter af en barmhertig fru, som bar namnet Heloise Vasastjerna.

— Min slägtinge, — utropade förvånad friherrinnan, — men hvad hör detta till vittnesmålet?

— Jo, min nådiga friherrinna, den som afsköt första kulan och räddade den stackars Helling från ett bakhåll, var just enkefru Heloise Vasastjerna.

— Ni yrar, — ropade friherrinnan von Jennings med häftighet, — Heloise Vasastjerna deltagar ej i pöbelupplopp och skjuter ej med kulor på hans majestät konungens soldater.

— Ej nog dermed, nådigaste fru, — fortfor diakonissan med kall ton, — den andra kulan, som sträckte grefve Faxenberg till marken, kom ifrån fröken Anna von Jennings, er egen dotter.

Liksom stucken af en orm, reste sig friherrinnan och fattade diakonissan i armen, sägande med vred stämma: menniska, ni är galen och kommer hit för att skymfa mitt hus med låga beskyllningar!

— Vreden är ej förnuftets vän, — svarade Ofelia med värdighet, — jag är en ringa tjenarinna åt den inre missionen, min fru, och lögnen får ej befäcka mitt samvete.

— Mina sinnen göra uppror, jag är ej mer mig själf mäktig, — ropade friherrinnan, — en främling kommer och berättar, att min dotter skjutit på den, som skulle leda henne till altaret . . . det är en fantastisk idé, som förvirrat er hjerna, mamsell . . . ni har bedragit er . . . min dotter är oskyldig.

Diakonissan svarade ej, utan lät friherrinnans smärta taga ut sin rätt. Det var också en svår stund för mödren att höra sin dotter beskyllas för deltagande i ett folkupplopp, för skjutande på sin blifvande make, ädlingen, hofmannen och officeren. Dessutom syntes nu all förhoppning på dottrens giftermål med Faxenberg gäckad, ty man ingår ej äktenskap med en mörderska och man erbjuder ej en grefvekrona åt en äfventyrerska, som deltagar i ett pöbelupplopp, äfven om hon eger en million i hemgift. Dylika tankar korsade sig i friherrinnans hjerna, och hon visste ej hvad hon skulle företaga sig, då diakonissan ånyo tog till ordet: sedan grefve Faxenberg blifvit bortburen af lifgardister, sökte polisgevaldigern att arrestera Helling, hans arbetare och de två fruntimren, som nyttjat skjutvapen. En häftig strid uppstod på trappan till Gyllene Solen. Helling och hans män kämpade

tappert och stodo såsom en sköldmur kring de bägge fruntimren, men polisstyrkan ökades med lifgardister och öfvermakten skulle ovilkorligen segra. Då berättade jag för min syster Maja, att hennes välgörarinna, fru Heloise Vasastjerna, stod på trappan och var nära att arresteras jemte den unga fröken von Jennings. Inom några ögonblick hade hon med tillhjälp af några murare inburit de bägge fruntimren i sitt hus och få minuter derefter räddades äfven Helling och hans arbetare inom Gyllene Solens starka port. Nu är berättelsen slutad och ni inser, min nådiga friherrinna, att det blir svårt att vittna, ty skall man tala i det ena, så måste man äfven tala i det andra.

— Mina öron tro knappast hvad de hört, — utropade friherrinnan, — min dotter räddad undan en stor fara af en krögerska och nära att arresteras! Jag har således er syster, mamsell Ollan, att tacka för min dotters räddning. Sänd hit henne, att jag får gifva henne en summa penningar.

— Nej, hon har nog af guld och silfver förut, — svarade diakonissan, — hvad hon gjort är en gärd af tacksamhet och således redan betaldt. Ännu en nyhet har jag att berätta. Grefve Faxenberg är bättre i sin hand och umgås blott med hämndplaner mot fabrikör Helling. Dessutom är han illa deran i ekonomisk väg, ty han är skyldig ett par judiska mamseller, som låna ut pengar mot hög ränta, cirka femtio eller sextio tusen riksdaler och kan ej infria sina reverser.

— Hvilka äro dessa fruntimmer — frågade friherrinnan öfverraskad.

— Procenterskor, hvilka taga ruinerade adelsmän under armarna, medan desse fria till rika arftagerskor. Blifver ej bröllop af, sätta de offren på gäldstugan; vinner den rika bruden, får hon betala skulderna.

— Skulle grefve Faxenberg ligga i så dåliga menniskors händer — utropade friherrinnan med oro.

— Ja, han är ruinerad, — upplyste diakonissan med likgiltig ton, — och redan lagsökt. Man ämnade panta i hans hus men doktorn räddade grefven genom ett läkarbetyg. Judinnorna rasade såsom tigrinnor men kördes på porten af grefvens betjent. I sitt raseri ha' de tagit

ut portförbud på Faxenberg. Han kan således ej lemna sin boning.

— O min Gud, den arme Faxenberg, — yttrade friherrinnan medlidsamt, — hvad han måste lida af så många olyckor! Jag måste hasta till hans hjälp och visa, att jag är hans vän.

Friherrinnan reste sig ur soffan, tog mamsell Ofelia i hand och sade: jag hoppas, att blott ni och er syster äro invigda i min dotters och Heloises nattliga äfventyr samt att denna sorgliga tilldragelse ej sprides längre.

— Den inre missionen lär sina diakonissor både att tala och tåga. Min syster Maja förråder aldrig sin välgörarinna.

— Haf då tack för ert och er systems deltagande, mamsell Ollan — sade friherrinnan.

— Farväl nådigaste fru, — svarade diakonissan och lemnade rummet med en böjning på hufvudet.

Då dörren var tillsluten, hade friherrinnan knappast krafter att gå öfver golfvet. Hon måste sätta sig och utropade med klagande stämma: min dotter har vanärat mitt namn och skymfat honom, som ville blifva hennes make. Hvilken satanisk makt har förfört mitt enda barns rena hjerta? Hvarför är Heloise delaktig i dylika brott? Jag måste hafva klarhet i dessa hemska gåtor, ty mitt förstånd kan ej reda dem.

Nionde Kapitlet.

I.

Genom diakonissan Ofelia Ollan var fru Vasastjerna underrättad om den svåra ekonomiska ställning, i hvilken grefve Faxenberg befann sig. Hon beslöt att begagna sig af densamma till sin sons fördel. »En åsna, lastad med guld, går lätt öfver murarna till en belägrad stad» säger ordspråket. Om grefven räddades ur sin penningenöd, borde han af tacksamhet göra en uppoffring i sitt hämnd-

begär. Heloise hade för öfversten afgifvit en trogen berättelse om sitt deltagande i det nattliga äfventyret och yppat sin släktskap med metallarbetaren Gustaf Helling. Den ädle öfversten deltog i hennes glädje och kunde ej annat än gilla hennes ömhet för sonen. Dessutom var det ej ovälkommet för öfversten att höra, det Helling stod i släktskap med honom sjelf, då hans dotterdotters lycka var så nära förknippad med denna mans. Helling's frändskap med familjen Vasastjerna och hans blifvande kolossala förmögenhet borde väl i någon mån tala hos Annas moder, ehuru väl många andra hinder reste sig emot en förening mellan barnhusbarnet och den välborna jungfrun. Friherrinnan hade ytterligare genom sin far fått del af Annas och Heloises äfventyr och erhållit öfverstens uttryckliga befallning att ej röra i denna sak, hvarför hon teg och familjen umgicks som vanligt, ehuru en viss beklämning låg öfver sinnena, desto kännbarare, som den måste undertryckas. De bägge militärerna hade besökt både grefve Faxenberg och fabrikör Helling, för att undersöka terrängen och kunna uppgöra en plan till försvar, då stormen började. Hos grefven lågade hämndkänslan och hatet. Han ansåg Helling såsom sitt onda öde och förstöraren af alla hans lefnadsplaner. Derföre grubblade han på alla möjliga medel att få rivalen så brännmärkt af lagen, att dennes tankar på vinnandet af Anna von Jennings hand försvunno såsom såpbubblor, ty en fästningsfånge kunde ej öfverste Vasastjerna vilja hafva till man åt sin dotterdotter. En sådan liberalitet skulle lägga friherrinnan von Jennings i grafven.

Grefven hade väl forskansat sig, dels genom att äga den öfverträdde lagen på sin sida och dels genom mängden af vittnen, som kunde styrka, att Helling med sina arbetare anfallit soldater och polismän under brinnande uppror. Hvad behöfdes mera för att få en ringa metallarbetare öfverbevisad och dömd till fästning på några år. Att hafva till motståndare en konungens officer, en kammarherre och grefve, syntes desto farligare, som denna officer blifvit hindrad i utöfvandet af sin pligt — kufvandet af ett uppror.

Dertill kommo polisgevaldighern T., fanjunkaren Dahl och korporal Frid, i förening med en hop af lifgardister

och polisbetjenter, hvilka alla med en mun skulle vittna, att Gustaf Helling med sina arbetare varit ifriga deltagare i upproret.

Grefve Faxenberg var således säker på rivalens störtande och kallelse att inställa sig inför poliskammaren var redan delgifven fabrikör Helling. Grefven hade kännedom om rivalens bostad, hvilken noga bevakades af polisen, ty den goda gevaldigern kunde ej smälta förargelsen att hafva afväpnats af en metallarbetare och därför låg det äfven honom om hjertat att få Helling fast.

Opinionen uttalade sig olika om Helling och Faxenberg. Adeln och militären höllö grefve Faxenberg för en martyr, som genom himlens underbara skydd kommit undan ett ohyggligt folkupplopps alla eventualiteter. Borgerskapet, handverkarekåren och det lägre folket sågo i Hellings person en sann vän af friheten och en tapper försvarare mot allt förtryck.

Man gaf honom därför namnet: *ädlingen af folket*; man började trängas kring huset, der enkefru rådmanskan Beata Gustafsson bodde; man ville se den modiga metallarbetarn, som kämpat mot en omensklig officer, den der velat slagta sina medmenniskor; man längtade att få hviska mod i örat på »folkets man», som skulle stå till ansvar för uppror och kanske *ensam* få lida för alla; ja, man hviskade till och med, att ett nytt upplopp skulle kunna uppstå bland Stockholms arbetare, om ett hårstrå rördes på deras gunstlings hufvud.

Grefve Faxenberg var, trots opinionens hotande moln, fullkomligt trygg i det afseendet, att Helling, drifven af stolthet, skulle infinna sig inför polisskranket och ögonblickligen blifva arresterad.

Så till vida var allt godt. Hans hat hade härutinnan visserligen sin näring, men svartsjukan kunde ej deraf lisa, ty Anna von Jennings vore ej dermed vunnit, om grefven kunde få hennes tillbedjare vanärad. En älskande qvinna går ej i brudstol med den, som mördat hennes första kärlek. Detta insåg nog Faxenberg, men det fanns ännu ett medel, hvarigenom den stolta flickan kunde böjas. Man ställde äfven henne inför rättvisans tribunal och anklagade henne för mordförsök, hvilket torde medföra tukthus.

Fröken von Jennings skulle helt visst underkasta sig till och med ett förnedrande straff, hellre än att köpa sig fri genom ett förbannelsens giftermål; men öfversten, friherrinnan och hela skaran af deras vänner skulle nog skygga tillbaka för Annas öde, hvilket till stor del komme att likna en Magdalena Rudenschölds. Den arma flickan blefve helt visst bestormad med böner och tårar, tills hon slutligen öfvertalades.

* * *

*

Ungefär sålunda korsade sig planerna i grefvens hjerna. Han ville med dåliga medel komma till det stora målet: ägandet af en ädel maka och en stor förmögenhet. I den yrsel, hvori passionerna höllo honom, hade adelheten, grannlagenheten och aktningen för hans egen kärlek till den unga flickan alldeles försvunnit. Han ville segra, med hjälp från mörkrets makter, men glömde, att oskuld, ära och sanning skyddas af sjelfva himlen.

II.

Det finnes mycken sorg i lifvet men också stunder af oförgätlig fröjd.

En sådan stund var i dag beskärd hjelten och hjeltinnan i denna roman. Anna von Jennings hade under sin älsklings sjukdom besökt den ärbara rådmanskan och gjort sig underrättad om hans helsotillstånd.

Den gamla frun behöfde ej någon bikt af den unga flickan, ty hon såg på hennes glödande blickar och rodande kinder, att Amor besekrat hjertat. Ej under då, om gumman prisade sin älskling inför henne och om Annas kinder purprades af glädje, ty den som älskar, vill gerna höra sin älskling berömmas.

Solen hade sjunkit på fästet och eftermiddagens svalka var ljuflig, då Anna inträdde i rådmanskans bostad. Gamla Lovisa neg och sade sig villja väcka kära frun, som sof middag, men Anna afböjde det och beslöt att göra ett besök hos den, som vunnit hennes hjerta.

Då detta meddelades Lovisa, utropade hon glad: en sådan snäll fröken, som vill trösta vår fabrikör! Han är orolig, kantänka, ty om tre dagar skall han upp i polisen.

Fröken von Jennings nickade åt Lovisa och gick till fabrikörns kammardörr, som ej var fullt tillsluten.

Helling stod vid ett fönster med ryggen vänd åt dörren. Han var försjunken i betraktandet af en liten juvelring, som Maja Ollan förärat honom såsom en tröstande talisman under sjukdomen. För öfrigt var vår hjelte nu återställd till sin helsa, men plågades af längtan efter *henne*, som var hans lif, hans glädje, hans ljus och hans fröjd. Ofrivilligt utropade han med smärtfull ton: o, kärlek, du sargar mitt hjerta med namnlösa kval . . . Min mor sade mig, att jag var älskad och att mitt hjertas herskarinna skulle snart komma . . . Icke kan väl den ringa metallarbetarn våga nalkas den förnäma ättlingen . . . Jag är ju dock sjelf adelsman, ehuru ej af äkta börd, ty så berättade min mor, Heloise Vasastjerna, denna nobla och goda fru . . . Du är då ej mera ett hittebarn, Gustaf Helling, utan ädelt blod rinner i dina ådror . . . Hvilken fröjd, att åtminstone inför Gud vara frände med denna flicka, som jag tillber af hela min själ!

Annas hjerta klappade våldsamt, då hon hörde, huru älskad hon var och att Heloise var mor till Helling. Hon stod således inför en frände och detta fröjdade henne högeligen. Dagtingande med blygsamheten i sitt oskuldsfulla hjerta och med kärleken, glödande af himmelsk eld, segrade slutligen den sednare och med rodnande kinder hördes jungfrun säga: Gustaf!

Gnistan af elektrisk låga är ej starkare än ljudet af kärlekens röst. Helling spratt till af den ljufvaste öfverraskning. Hans hjerta klappade våldsamt af namnlös sällhet, ty då han vände sig om, stod framför honom den skönaste af Evas döttrar, hans själs ideal, den kyska brud, som, tillitsfullt och manad af hjertats slag, sökte sin utkorade vän.

De ville tilltala hvarandra, dessa två, som himlen närmat, men deras hjertan voro öfverfulla. De kunde ej i detta ögonblick få fram ett ord, utan Helling slöt den

blyga flickan i sin famn. I denna stund firade den rena och oskuldsfulla kärleken sin sabbat, väl ej bevittnad af menskligt öga men af *Honom*, som styr våra öden.

Du säger, o, människa, att jorden aldrig bär någon glädje utan är tårarnes hemvist, men fråga den första kärleken, om den någonsin erfarit en högre glädje än i det ögonblick, då den, med renhet fostrad i ett mennisko-bröst, vinner genklang i ett annat. Det, som är fritt från jordisk anda, tillhör himlen och kan därför sprida oförgätlig fröjd omkring sig!

Detta erforo de bägge älskande och först efter en stund kunde Gustaf säga: jag skådar således icke en drömbild, utan du är verkligen här hos mig, älskade Anna. Hvad jag längtat, med hvilken oro jag väntat och hvilka tvifvel jag närt, om det skulle blifva morgon eller natt i min kärleks verld. Men du kom, min Anna, du kom . . .

— Hvarför skall en fri qvinna behöfva vänta på sin brudgum — svarade den hulda flickan småleende, — när tvänne hjertan fattats af kärlekens låga, så bjuder ju den Evige, som tändt denna låga, att de nalkas hvarandra. Jag älskar dig, Gustaf, troget och varmt, ty jag vet, att du är det värd. Hvad frågar jag efter rang och namn? De äro verk af menniskor men den rena kärleken är ett verk af Gud.

— Derför skall du också finna, min älskade Anna, att Gustaf Helling har ett hjerta med djupa känslor. Detta hjerta är nu ditt, så länge jag andas, och allt hvad skönt och stort, min själ kan fatta, tillhör dig.

— Jag tror på den lycka, du lofvar, — svarade Anna med glädjens rodnad på sina kinder, — men moln skola skocka sig på vår kärleks himmel, om vi ej i tid söka skydd. Du berättade nyss, att du funnit en moder i min älskade faster Heloise. Hvad hennes ömhet skulle lida, om hon förlorade dig i samma stund hon funnit dig. Besinna, att om tre dagar skall du stå inför rättvisans tribunal. Din rival har öfvertaget. Du är den svagare. Om du arresteras och kastas i ett fängelse bland tjufvar och missdådare samt derpå dömes till fästning, så dö din mor och din brud af sorg.

— Tala ej så, mitt hjertas herrskarinna! Dina ord gå med smärta igenom min själ. Att veta dig och en huld moder täras sönder af sorg, vore större tortyr än straffet och förnedringen.

— Dessutom skulle min vördade morfar och min älskade onkel, major Klefvenberg, ej dröja länge på jorden, — sade Anna vemodsfyllt, — om jag ginge bort, ty du skall veta, Gustaf, att jag är den fée, som håller lifslågan vid makt hos de båda gamla krigarne, hvilka hedra mig med namnet »rosenknoppen», och vi kunna ej undvara hvarandras kärlek och deltagande.

— Så rik på känsla du är, min hulda Anna — utbrast Helling med hänförelse, — jag har eröfrat den bästa skatt, som Finland eger. Hvem skulle vilja förvandla den renaste glädje i den bittraste sorg? Dessutom kan ingen besegra öfvermakten.

— Ah! Jag segrar således, — utropade Anna med strålande anlete, — vi skola skyndsamt fly från Stockholm och resa till Finland, till morfars sköna gårdar, der ditt nya hem af mig skall smyckas med trogen kärlek.

Gustaf Helling var besegrad af den sköna flickans ord. Han var färdig att gifva sitt löfte om flykt undan rättvisans arm, ty hvem kan motstå den första bönen af en huld älskarinna? De unga tu hade dock ej bemärkt, att i rummet inkommit en tredje person, som nu yttrade: den krigare, som kastar svärdet ifrån sig under striden, blir vanärad och den medborgare, som är *anklagad* men flyr af *feghet*, han har förlorat aktningen för sig sjelf och blir föraktad af samtid och efterverld.

Förskräckta hade de älskande blifvit, då de funno sig öfverraskade, men ännu mera oroades de af dessa skarpa ord ifrån rådmanskan, ty det var hon, som talat. Gustaf och Anna stodo försagda inför gummans allvarliga blick och visste ej, hvad de skulle säga. Rådmanskan fortfor: jag ser till min glädje, att kärleken tändt sin låga i edra hjertan. I ären två goda menniskor, som skola blifva lyckliga, ty hos er har den ömsesidiga böjelsen fått fäste, men den skulle snart rubbas, om ej heder och ära följde den åt. Äktenskapet har sina fordringar. Mannen vill hafva en ärbar hustru och hustrun fordrar,

att medborgerlig aktning pryder honom. Tror du, min fosterson, att man kan i främmande land finna glädje och samvetsfrid, då man ej kan återvända till sitt eget? Skulle Anna von Jennings slägt upptaga ibland sig en man, som glömt *ärans* bud, berusad af nyvaknad kärlek? I kraft och mannamod fostrades du upp, Gustaf Helling, och därför skall du hedra mina omsorger och ej såra dem. Man väntar på den stund, då du skall framträda i det allmänna, ty du är numera »folkets» man, ja, man har hedrat dig med det sköna namnet: »ädlingen af folket»: och i samma stund vill du fly. Vid blotta tanken på en sådan vanära färgas mina gamla kinder med harmens rodnad och snart skulle du få sorgebudet, att Beata Gustafsson gått till sista hemmet, tidigare än naturen velat. Varen dock ej ledsna, barn, på gumman, som talar allvarets ord, utan kommen till mitt hjerta, att jag får dela er glädje, fastän jag nödgats förorsaka er sorg.

Änjo en stund af sällhet för dessa tre människor! Fostermodren lade sina händer välsignande på de ungas hufvuden. De hade af vördnad och tillgifvenhet för den ärbara frun böjt sina knän.

— Gustaf Helling och Anna von Jennings, — sade rådmanskan med rörelse, — I ären förut genom blodets band beslägtade och nu genom kärlekens. Varen värdiga hvarandra så väl i glädje som sorg! Jag välsignar er af allt mitt hjerta!

Sålunda räddades Gustaf Helling undan faran att svigta i förtroendet till sig sjelf. Han längtade nu att få försvara sig inför sine åklagare.

III.

Dagen före Hellings inställelse i poliskammaren var inne. Grefve Faxenberg kunde väl ej förhindras af öfverståhållareembetets portförbud att infinna sig i poliskammarn, men vissheten att kunna bysättas i samma ögonblick läkarebetyget förlorade sin kraft, var mer än smärt-sam. Hans ställning i lifvet tog ganska stor skada af dessa sorgliga ekonomiska förhållanden och vid under-rättelsen om Judinnornas stränga lagfart, började grefvens

öfriga fordringsegare att röra på sig. De vänner, han anlätat för att söka erhålla penninglån eller borgen, vände honom ryggen, såsom vanligtvis sker, då krediten är förstörd. Grefvens ställning var således ej afundsvärd. Hans inre förtärdes af lidelser och han väntade med otålighet på den dag, då rivalen skulle krossas af lagen och den allmänna opinionen. Genom sjukdomen och den ständiga oron öfver de dåliga affärerna hade grefvens anlete gulnat och magrat. De svarta ögonen föllo djupt in i sina hålor och liknade lysmaskar.

Betjenten Jean anmälde friherrinnan von Jennings.

— Verkligen! — mumlade grefven för sig sjelf, men högt sade han: bed friherrinnan stiga in i förmaket. Jag kommer genast.

Faxenberg var visserligen gladt öfverraskad af friherrinnans ankomst, men han rodnade inom sig sjelf af blygsel vid tanken på att familjen Vasastjerna möjligen kunnat få reda på hans obehagliga ekonomiska belägenhet. Tanken på att vinna den rika arftagerskan hade ej öfvergifvit Faxenberg, trots alla de hinder, som lagt sig i vägen. Högmodet och egenkärleken hviskade honom i örat, att han småningom skulle segra, blott den plebejiska rivalen blefve brännmärkt och den ekonomiska ruinen kunde undvikas för tillfället. Kammarherrn inträdde i förmaket med vanlig ledig hållning och bad friherrinnan vara välkommen. Hon tog plats i en fåtölj och Faxenberg i en annan.

— Det har passerat så underliga händelser, sedan ni var i vårt hem, herr grefve, att jag trodde mig skola göra er en glädje genom denna visit. Ni har varit sjuk och ser ännu lidande ut.

— Ja, min friherrinna, jag har varit utsatt för pöbelns hämndkänsla, då jag på befallning skulle skingra en upprorsmassa. Jag är oändligt förbunden för friherrinnans besök, ty i olyckan pröfvar man bäst sina vänner.

— Ah! herr grefve, — utropade fru von Jennings, — man har berättat mig en förfärlig saga, att min dotter varit med i upploppet jemte Heloise Vasastjerna och att dessa fruntimmer begagnat mordvapen.

— Detta är ingen saga, fru friherrinna, utan rena sanningen. Fru Heloise Vasastjerna har med en kula sårat en af mina lifgardister och fröken Anna von Jennings har behagat skjuta mig i handen, af hvad orsak vet jag ej, men anar den. Er dotter, fru friherrinna, har en älskare ur hopen och denna älskare råkade komma ut för min värja. Han hade nog bitit i gräset, om ej den vänliga kulan träffat min hand.

— Edra ord, herr grefve, skära sig smärtsam väg i mitt hjerta. Min dotter, en välboren fröken af gammal adel, skulle förälskat sig i en plebej, som räknar sina anor från gatan? Omöjligt, min vän, ni yrar och jag fordrar bevis.

— Vittnen saknas ej, som kunna taga på sin ed, att edra släktingar på ett »kraftfullt» sätt deltagit i upploppet. De hade redan varit arresterade, om ej jag skyddat dem, — sade grefven med allvarlig ton.

— O, mon dieu! — utropade friherrinnan med oro, — det fattas blott, att vårt namn skulle blifva skymfadt.

— Derfor, friherrinna von Jennings, — sade grefven med liflighet, — måste en plan fattas och genomföras. Hör mig, då jag framlägger en sådan!

Friherrinnan torkade sig i pannan med näsduken. Oro hade frampressat svett droppar. Hon böjde på hufvudet till tecken, att hon ville afhöra grefven.

— Den eländige, som innästlat sig i er dotters hjerta, — yttrade han, — är ingen annan än den der skräflarn Helling. I morgon skall han ställas inför polisens skrankor och arresteras för uppror, så sannt jag heter Carl Faxenberg och lefver till morgondagen. Processen med upprorsmakare är snabb och säker. Långholmen för några år eller ankarsmedjan i Karlskrona hoppas jag skall blifva hans dom.

— Man kan ej nog straffa den, som höjt upprorsfanan mot sin konung och sitt fosterland, — inföll friherrinnan i uppretad ton, — ja, skulle denne vanbörding vågat att skymfa min dotter med sin kärleksförklaring, så önskade jag, att han aldrig mera finge se dagens ljus, utan fick ångra sin förmätenhet i ett lifstidsfängelse.

— Då fröken Anna von Jennings ser sin riddare vanärad, — tog grefven åter till ordet, — hoppas jag, att hennes kärlek skall svalna och dö bort, ty fästningsfångar äro ej presentabla friare.

Friherrinnan erfor en rysning vid underrättelsen, att hennes dotter kunnat älska en man, som snart skulle kastas i fängelse bland bofvar och tjufvar. Hon kände sitt hjerta uppfyllas af hat mot denna Helling och af medlidande för grefven, som måst lida så mycket för en simpel handtverkares skull.

— Hvad ämnar ni göra, — frågade friherrinnan med oro, — då upprorsmakarn är fälld.

— Jo, — svarade grefven med högtidlig stämning, — jag ämnar för andra gången hos öfverste Vasastjerna an hålla om hans dotterdotters hand.

— Ni är då ej förtörnad på min dotter, fastän hon skjutit på er?

— Ingalunda, min nådiga fru, ty jag är militär och van vid kulor, — svarade Faxenberg, småleende, — dessutom älskar jag er dotter och passionen stillas ej af motstånd.

— Men om min far, — invände fru von Jennings, — skulle neka er sin dotterdotter, hvad gör ni då, herr grefve?

Friherrinnan spände sina ögon på grefvens anlete och såg, hur en ännu starkare blekhet, än den vanliga, for öfver detsamma och hur elden i hans förfärliga ögon flammade upp.

— Anser sig fröken Anna von Jennings ej böra försona sitt brott, som nära nog kunnat blifva ett *mord*, genom en förmälning med mig, så må hon och hennes slägtinge, fru Heloise Vasastjerna, följa deras riddare i fängelse.

— Ni skulle kunna hämnas på två qvinnor — utbrast friherrinnan med hetta och slog ihop händerna, — svartsjukan och hatet äro ej egenskaper, värdiga en adelsman.

— En dräng ur hopen får dock skada adelsmannen med lönnmördarekulor, de der kunnat göra mig till krympling för hela lifvet, — utropade grefven med het sig ton, — jag skulle kanske smälta alla dessa oförrätter

och till på köpet kyssa riset! Nej, min fru, en officer och adelsman får ej, såsom en borgare, med några fagra ord låta sin ära upprättas, utan han måste stå eller stupa, då det gäller hedern. Alltså: jag erbjuder familjerna Vasastjerna och von Jennings fred, om fröken Anna vill blifva min maka, men i annat fall krig på lif och död.

— Ni är grym, herr grefve, och glömmer, att hvarken jag eller min gamle far hafva sårat er.

— Ni borde väl vara den första, som sökte försoning emellan mig och er dotter, — sade grefven, — och ej förebrå mig, att jag begär upprättelse.

— Jag skall nog lägga min röst i vågskålen till er fördel, herr grefve, men ni får lof att afbida tiden och ej förstöra er plan med vansinniga företag.

— Hvari visar det sig då, att jag är vansinnig — frågade Faxenberg.

— Man vinner svårligen en brud genom hotelse att anklaga henne för brott, i fall hon säger nej på frieriet. Vidare lär väl ingen giftoman gerna lemna sin pupill i händerna på en så farlig friare. Min far är mycket god, men också stolt. Han skulle aldrig gifva sitt barnbarn åt den man, som med en hotelse tilltrodde sig kunna taga henne.

— Möjligt, att man ej gillar mina principer, — ytttrade grefve Faxenberg, — men nu äro de fattade och skola genomdrifvas.

Friherrinnan skulle jußt ånyo göra en invändning, då Jean steg in och lemnade sin husbonde ett visitkort.

Grefven höll kortet för ögonen och blef askgrå i ansigtet. Hans ögon flammade och hela hans kropp skakades af sinnesrörelse. Hvad kunde stå skrifvet på detta lilla kort, som så oroad en tapper krigare, den der ej fruktade för kulor eller sablar, men väl för några tecken på en bit plån? På kortet stod med guldbokstäfver hans fordringsegarinnors, de judiska mamsellernas namn. Om en jordbäfning skakat huset, hade Faxenberg ej så darat, som för dessa furier, hvilka hade lagens handtlangare med sig och makt att innesluta sitt offer i bysättningshäktet, den ryktbara gäldstugan, n:r 74 på Hornsgatan. Underbara öde! Då grefven nyss var så säker att efter

några dagar få sin rival inom lås och bom, hotas han nu sjelf af samma öde.

Friherrinnan såg med bestörtning den förskräckliga skakning, kortet åstadkommit och frågade derföre med deltagande: någon hjertslitande sorg har träffat er, herr grefve. Kan jag lindra den med mitt deltagande?

— Ja, det är verkligen en sorg af omätlig beskaffenhet, — svarade Faxenberg med darrande stämma, — men då den hör till affärsverlden, hoppas jag kunna reparera olyckan.

Ett buller hördes ifrån salen. Jean ropade med halfhög stämma: mamsellerna måste vänta, tills herr grefven kommer ut.

— Man väntar ej med bysättningsutslag i handen, — svarade mamsell Rebecka med en ton så hög, att den trängde genom dörren till förmaket. Grefven spratt till, synbart orolig, reste sig ur fåtöljen och sade till friherrinnan: ursäkta, att jag lemnar er på några minuter och hör efter hvad som passerar i min sal.

Han skulle just lemna rummet, då dörren öppnades och Judinnorna inträdde, troget åtföljda af två slottskanslibetjenter. Grefven rödnade af harm, ilska och blygsel, då hans ruin nu ovilkorligen skulle blottas inför sjelfva den blifvande svärmodren. Friherrinnan såg visitkortet ligga på divansbordet. Med en blick erfor hon dess innehåll och hela »affären» var nu klar att fatta. Ryttmästaren och kammarherren, grefve Carl Faxenberg hotades med förlusten af sin frihet. Dessa mörkhyade qvinnor, med anletsdrag, tillhörande den omiskänneliga pregeln af judiska racen, voro hans obevekliga borgenärer. Deras drabanter med pappersrullar i handen voro visserligen friherrinnan obekante storheter, men på deras råa anleten och djerfva fasoner kunde man lätt skönja, att dessa herrar ej voro »gentlemen».

— Vi genera troligen herr grefven, — började mamsell Sara, — eftersom ni har förnämt främmande, men *vår* visit skall blifva kort. Slottskanslibetjenter, gören er tjänst!

En af desse upprullade en bundt papper och ämnade uppläsa ett utslag, då grefven med någorlunda god fattning i ton och åtbörder kunde yttra till friherrinnan:

dessa fruntimmer drifva lånetransactioner och jag råkar för tillfället vara deras gäldenär, emedan min sjukdom hindrat mig att sköta mina affärer. Tillåter friherrinnan von Jennings, att jag i morgon aflägger visit, ty denna triviala affär kan ej intressera någon annan än mig.

Friherrinnan insåg det obehagliga i grefvens ställning, att inför henne behöfva blotta sin fattigdom, hvarföre hon ämnade lemna rummet, då helt oförmodadt mamsell Rebecka utropade: det torde vara mer än lyckligt för grefve Faxenberg, om fru friherrinnan stannar qvar, ty derigenom kan hon, såsom grefvens blifvande släkting, få *klart* begrepp om hans *affärsställning*.

Dessa djerfva och ironiska ord dref förtrytelsens rodnad fram på friherrinnans kinder och med stolthet svarade hon: med hvilken rättighet inblandar ni, mamsell, min person i grefve Faxenbergs affärer?

— Förlåt, nådiga fru friherrinna, — inföll i sin tur Sara med spetsig ton, — att vi hålla oss till ett allmänt rykte, som vill veta, att grefve Faxenberg skall äkta den rika fröken Anna von Jennings, som har en million i hemgift, och på den grund har vår stackars firma, som består af endast oss två, fattiga fruntimmer, lånat grefve Carl Faxenberg sextiotusen riksdaler, utom räntor och expenser.

Judinnorna frossade i sin hämnd. De hade förra gången blifvit kastade utför trapporna och måst släppa sitt rof, men denna gång var grefven i deras våld. Om de också blott kunde försäkra sig om hans person, utan hopp om likvid, så var det redan en stor fröjd och härtill kom nu äfven nöjet att få inför sjelfva den förmodade »svärmodren» demaskera den ruinerade friaren.

Grefven kände sitt inre rasa men kunde ej nedtysta dessa helvetiska tungor. Friherrinnan vändades, då hon hörde sin dotters namn nämnas af tvänne ockrerskor såsom en handelsvara, ett slagtoffer, till betäckande af en roués skulder. Hon kastade sig tillbaka i emmastolen och beslöt att se utgången af detta sorgliga skådespel. Mannen med det upprullade dokumentet gaf tillkänna dess innehåll. Utslaget lydde å utmätning till ett belopp af sextiotusen riksdaler jemte ränta och expenser, samt vidare å bysättning, i händelse af bristande tillgång. Då papperet var

uppläst, ställde slottskanslibetjenten dessa ord till gäldenären: herr grefve och ryttmästare, Carl Faxenberg! Utslaget måste verkställas, i fall penningetillgång saknas.

En hemsk tystnad inträdde i rummet. Allas blickar fästades på grefven, som hört nära nog sin dödsdom uppläsas. Kallsvett fuktade hans panna, hans kropp darrade af svaghet och den förfärligaste oro var tecknad på hans lidande anlete, då han med svårighet kunde svara: jag förstår ej nu att betala denna summa.

— Således äro vi bedragna — utropade på en gång Judinnorna med häftighet, — de Christne taga först våra penningar till låns och sedan ruinera de oss.

— Jag anhåller om en månads anstånd — bad grefven med bevekande ton.

— Nej! — skreko Judinnorna, ursinniga, — ej en timmas anstånd. Här skall ske utmätning på *allt* och sedan får ni åka upp till gäldstugan, herr grefve, ryttmästare och kammarherre.

— Nå, väl! — utropade Faxenberg med häftighet, — gören ert värsta, men fortfaren I, Judinnor, med fräckt språk, så skolen I ännu en gång köras på porten. Öfverståthållareembetets betjenter äro förnade att verkställa utslaget, men ej att tillåta er begå oförskämtheter. Börjen utmätningen!

Faxenberg såg ingen möjlighet att dölja ruinen och skandalen för friherrinnan. Han öfvervann sin blygsel genom Judinnornas fräcka uppträdande och beslöt sig för att med resignation undergå sitt öde.

Den fatala utmätningen skulle således gå i fullbordan, då helt oförmodadt friherrinnan uppträdde med följande yttrande: skulle detta utslags verkställande kunna inhiberas, i fall borgen anskaffades?

— Naturligtvis, — svarade slottskanslibetjenterna.

— Hvem skulle vilja förlora sextiotusen riksdaler — utropade mamsell Sara med hånfull ton, — det vore en dåre.

— Den borgen får ej vara dålig, som skall antagas för så stor summa, — tillade Rebecka, — kanske fru friherrinnan behagade säga namnet på borgensmannen.

— Jag, Elisabeth von Jennings, enda barnet till öfverste Vasastjerna, erbjuder mig att gå i borgen för detta

utslags betalande inom en månads förlöpp. Antages mitt namn?

Genom dessa friherrinnans ord blefvo Judinnorna i hast lika ödmjuka, som de förut varit fräcka och värdiga representanter af ockreriet.

— O, du Mose Gud! — utropade Sara och slog ihop sina händer, — en sådan ädel qvinna fanns ej i hela gamla testamentet, med undantag af en Judith och en Herodias.

— En handling har ej varit gjord i sinom tid, så herrlig i hela Judéen! — tillade Rebecka med krokodiltårar i ögonen, — vare denna Christna qvinna välsignad af Isaks och Jakobs Gud, därför att hon gifver sitt guld till räddning åt . . .

— Håll upp, mamsell, med edra omdömen och välsignelser, — afbröt friherrinnan med otålighet, — vi behöfva dem ej utan vilja hafva ett slut på denna obehagliga affär. Tag hit papperet!

Detsamma framlemnades och friherrinnan tecknade sin proprie borgen för sextiotusen riksdaler utom ränta och expenser att betalas inom trettio dagar. Grefve Faxenberg var räddad. Judinnorna drogo sin väg under oupphörliga utgjutelser af tacksamhet och slafvisk ödmjukhet. Deras lumpna själar visade sig i all sin nakenhet och för att ändtligen få dem ur salen, förärades de af Jean med ett par väldiga knuffar, dem de ej frågade efter, ty deras hjertan voro öfverfulla af glädje vid vissheten att hafva under många år genom ockreri förtjenat stora summor på en ruinerad adelsman.

Då slutligen friherrinnan och grefven voro allena i förmaket, nalkades den sednare sin räddarinna, fattade hennes hand, yttrande: fru friherrinna Elisabeth von Jennings, jag är er gäldenär för hela lifvet. Ni ser, att Carl Faxenberg är fattig, men jag skall dock söka befria er från obehaget att inlösa denna ädelmodiga borgen. Tillåt mig göra en fråga. Anser ni den förolämpning, som fröken Anna, er dotter, tillfogat mig, skola qvittas med den handling af storsinnet, ni nyss bevisat mig?

— Herr grefve, — svarade friherrinnan, — affärer af så olika beskaffenhet som min dotters och min, vis à vis er person, kunna ej qvittas. Att jag räddade er ur

en svår förlägenhet kom sig deraf, att vi bägge höra till den sanna adeln, hos hvilken krämäreandan är bannlyst. Ni skulle säkert gjort detsamma för mig. Tro ej, att Elisabeth von Jennings anser en mans hela värde ligga i penningen. Det viktigaste är att vara en »gentleman» i allt. Hon lade tonvigt på sista ordet, reste sig ur fåtöljen och tog afsked af grefven med en vänlig nick.

Då Faxenberg blifvit ensam, mumlade han för sig sjelf: hvilken förödmjukelse att räddas af henne! O, jag fege, som ej jagade en kula genom mitt hufvud!

IV.

I våra dagar hafva i allmänhet tjenstemannakårens medlemmar fått tillräckligt bröd att lefva af, men i forna tider var kronans kaka ej stor. Detta erfor polisgevaldigern Lars T., som i många år tjenat kongliga poliskammarn, ty hans kredit och debet ville aldrig gå ihop. Lönen bestod af några hundra kronor och för öfrigt fick man lita på sportler och andra tillfälliga inkomster. Gevaldigern T. bodde på Maria Högbergsgata i ett litet vackert trähus. Om vi stiga in, så finna vi en koloni af småttingar, helt visst sju. En stadigt byggd kvinna med beslutsamt utseende lappar på barnkläder. Detta fruntimmer är fru T. med förnamnet Fredrika. Hon är en ordentlig husmoder och söker hushålla väl, men de sju småttingarne äro hennes värsta fiender. De ropa ständigt på smörgåsar, fastän smöret är dyrt och fru T. har ej hjerta att neka. Nöden är väl ej gäst hos gevaldigerns, men fattigdomen vill vara det.

En vagn stannar utanför huset. En dyrbart klädd dam stiger ur vagnen och går in genom porten. Hela barnskaran rusar till fönstret för att tillfredsställa sin nyfikenhet. Dörren till salen går upp och den förnäma damen visar sig. Besöket gäller således gevaldigerns.

— Har jag nöjet se fru T. — frågade den besökande med mild stämma.

— Ja, min fru, — svarade fru T., nigande, — ursäkta, att här är skräpigt, men de många barnen äro så ostyriga. Var god och stig in i förmaket.

— Tack, min fru. Jag ser, att herrskapet är välsignadt med många barn.

— Åhja, Gudi vare lof!

De bägge fruntimren stego in i förmaket, ett litet städadt rum, som sällan fick beträdas af de små. Den obekanta presenterade sig sålunda: mitt namn är Heloise Vasastjerna, enka och resande från Finland.

— Ah! hvilken ära för mig att få besök af en af Stockholms största välgörarinnor. I förra veckan fingo vi femtio riksdaler genom mamsell Ofelia Ollan, diakonissan, som berättade, att fru Vasastjerna bedt henne lemna denna hjälp till någon bättre, men fattig familj.

— Det fågnar mig, att min hjälp kom till nytta. Mitt besök till er gäller en besynnerlig affär eller rättare ett polismål, som i morgon skall föredragas.

— Hennes nåd menar Crusenstolpska upprorsmålet. Ja, fabrikör Helling skall i morgon fram. Han har förgripit sig på min man och som det var med vapen i hand, torde den unga mannens öde blifva sorgligt.

— Hvad säger herr gevaldiger T. om saken — sporde Heloise.

— Åhjo! nu är han lugnare, ty diakonissan har sagt honom, att han misstagit sig om Helling's karakter. Denne lär ej vara någon upprorsmakare, utan kommit med i hvirfveln af upproret och fått bära hundhufvudet för det samma.

— Deri instämmer jag till alla delar, — sade fru Vasastjerna, — jag känner Helling. Han är en man med upphöjda tänkesätt och vill ej skada någon meniska.

— Nåja, nog gifver väl min man med sig, — menade hans hustru, — men grefve Faxenberg hetsar honom dagligen till att hämnas skymfen att hafva blifvit afväpnad i sina underordnades åsyn.

— Det berättas med trovärdighet, — inföll Heloise, — att polismästarn ej vill hafva Helling åtalad, i anseende till hans stora popularitet. Man fruktar ett nytt upplopp, om Helling skulle arresteras, och i sådant fall skulle pöbeln nog söka upp dem, som varit orsaken till Helling's fall.

— Hennes nåd har alldeles rätt, — medgaf fru T., — min stackars man skulle då sätta till lifvet och jag blifva enka med sju barn.

— En sådan stor olycka måste förekommas, — tröstade fru Vasastjerna, — hvarför skall fabrikör Helling och herr gevaldigern stå såsom fiender till hvarandra, för ett uselt upplopp af pöbeln och för ränker, som smidas af en tyrannisk adelsman? Vet ni, hvarför Faxenberg ville under upproret rent af mörda Helling? Jag anser er, min fru, för en ärbar människa, en god moder och en tillgifven hustru och därför vill jag delgifva er en hemlighet. Faxenberg har friat till min släkting, fröken Anna von Jennings, som är enda arfvingen till en million riksdaler, men han har fått korgen, ty flickan älskar just Helling. Grefve Faxenberg ville således genom en duell blifva qvitt sin rival, men Helling räddade sig. Nu återstår blott att få honom arresterad, skymfad och dömd till fängelse, hvartill er man nyttjas såsom verktyg. Gevaldiger T. skall taga på sin ed, att Helling af argt uppsåt med mordvapen anfallit konungens soldater och polismän. Mera behöfves ej. Han blir skyldig för högförräderi och dömes till fängelse. Grefven segrar således genom er mans vittnesmål, i hvilket alla hans konstaplar naturligtvis instämma. Den unga flickan tynar bort af sorg, likasom hennes gamla morfar, en af Finlands redbaraste män.

— Gud välsigne er hitkomst, nådiga fru, — utlät sig fru T. med rörelse, — ty nu skall detta elände förekommas. Vi äro visserligen fattiga människor men hederligt kända. Min man hatar alla intriger och vill aldrig skada. Han skall nu af mig, likasom förut af diakonissan, få klarhet i saken och ej behöfva vara verktyg för en skamlös handling af den nedriga grefven.

— Detta sårade äfven min rättskänsla, — sade fru Vasastjerna, — hvarför jag beslöt att uppsöka er och yppa sanningen, på det att ni måtte kunna varna er man.

— Af allt mitt hjerta, — svarade fru T., — tackar jag för denna handling. Hädanefter skall min man blifva en vän och ej en fiende till fabrikör Helling.

— Ni är en god hustru och ett aktningsvärdt fruntimmer, — förklarade Heloise, — då ni sålunda är rädd om er mans heder och straffar en ränksmidare genom att

skydda en oskyldig. Jag är ifrån denna stund er vän och skall på allt sätt bevisa det.

— Hennes nåd är alltför god, som så talar, — sade fru T., smickrad, — för öfrigt bör man alltid handla efter sitt samvete.

— Denna åsigt är äfven min, — förklarade fru Vasastjerna, — och såsom bevis på min aktning för er och er man, föreslår jag att få uppfostra två af edra döttrar. Jag har goda skolor på mina gods i Finland.

— Hvilken storsinnad godhet af hennes nåd att vilja taga i sitt skydd två af våra barn, — utropade fru T. med synbar öfverraskning, — denna underrättelse skall högeligen glädja min man.

— Vi anse då saken afgjord, — sade fru Vasastjerna, uppstigande ur soffan, — jag hitsänder om fjorton dagar ett fruntimmer, som afhemtar små flickorna. Under tiden gör ni deras garderob i ordning, naturligtvis på min bekostnad. Jag skall i morgon hitsända min sömmerska.

— Hennes nåd kommer mina ögon att falla tårar af glädje och tacksamhet, — svarade fru T. — måtte himlen vedergälla så mycken godhet.

— Farväl för i dag, fru T., — yttrade Heloise och fattade hennes hand, — innan jag reser till Finland, skall jag ånyo besöka er och taga mina små skyddslingar i betraktande.

Fru Vasastjerna lemnade derpå den anspråkslösa fru Fredrika T. och ansåg sig på sådant sätt kunna gagna sonen utan att nedsätta sig sjelf.

Det blef en stor uppståndelse inom gevaldigerns familj, då husmodren berättade den stora lycka, som händt. Att få två döttrar väl uppfostrade är ingen småsak för en fattig familj. Gevaldigern sjelf var mer än belåten öfver denna lycka och ännu mera deröfver, att man räddat honom från att blifva medlet till en dålig handlings framgång. Sina egna små förolämpningar af Helling glömde han lätt, då han blef öfvertygad om, att denne var en sann patriot och ingen folkuppviglare.

Tionde Kapitlet.

I.

En talrik folkmassa hade samlat sig utanför kungliga poliskammarens hus denna dag, ty Helling ska målet skulle före klockan elfva. Oupphörligen tillströmmade folk, så att all passage stängdes. Polisbetjenter uppmanade massan att skingra sig, men det hjälpte ej. Den hvarken kunde eller ville lyda. I rummet utanför egentliga sessionssalen stodo människorna packade som sillar. Man kunde här af draga den slutsatsen, att Helling ej saknade vänner. På slaget elfva föredrogs målet. Namnen: ryttmästar Carl Faxenberg och fabrikör Gustaf Helling uppropades. De inträdde och med dem så många åhörare, som salen rymde. Polismästaren började sålunda:

— Fabrikör Helling är anklagad af ryttmästaren, grefve Faxenberg, att hafva varit deltagare i sednaste upplopp i Stockholm och derunder med dragen värja försvarat sig, då gevaldigern T. skolat, understödd af ryttmästar Faxenberg, arresterade Helling. Hvad svarar fabrikör Helling härpå?

En djup tystnad inträdde i salen. Man betraktade än Faxenberg än Helling. Deras personer företedde olika utseende. Faxenberg var iklädd uniform såsom ryttmästare vid lifgardet till häst och åtskilliga ordnar prydde hans bröst. Hållningen var rak och stolt. Anletet syntes härjadt af lidelser, ögonen glänste af feberartad eld och sammanpressadt hat. Helling var svartklädd och företedde bilden af en man, som var fri från all lidelse och beredd att försvara sig och sin sak. Polismästaren hade naturligtvis uppläst anklagelseskriften, hvilken var lång och skarp som udden på Faxenbergs egen klinga. Helling svarade med hög och klar stämma: »den allmänna oron i staden hade lockat ut mig, såsom mången annan, synnerligast jag ej kunde få mitt folk att vara hemma. Jag gillar ingalunda Crusenstolpes skrifter och förfaranden, än mindre hans visade förakt för statens högste

man, konungen, men sjelf utgången ur folkets leder och älskande detsamma af innersta hjerta, sökte jag denna hemska natt att med varningens ord hindra folkyran i dess vanliga utbrott: fönsterinslagningar och våld mot myndighet. Jag förnekar således den del af anklagelsen, som säger, att jag med elakt uppsåt deltagit i ett uppror eller varit dess anförare.»

Helling talade med så stark stämma, att hans ord hördes ut på gatan, synnerligast ett och annat fönster i sessionssalen var uppslaget, i anseende till den starka hettan derinne. Ett väldigt lefverop belönade honom. Det liknade en åska i styrka och gaf tillkänna, hvad tänkesätt folket hyste för den anklagade. Polismästarn vände sig till Faxenberg och yttrade: hvad säger ryttmästar Faxenberg om detta nekande?

— Då en privat person i en upprorisk folkmassa befinnes beväpnad, — svarade Faxenberg, — använder vapen mot ordningens upprätthållare, låter sina egna arbetare deltaga i samma upplopp med hammare samt mottager, såsom belöning, hurrarop af massan, kan väl ingen förneka, att dylika handlingar äro klara bevis på upprorsanda. Dessutom är det ej blott jag, som blifvit anfallen i min konungs tjenst, utan lika mycket gevaldigern T., hvilken just var den, som anhöll om min hjälp för att kunna kufva upproret och arresteras sjelfva anförarn, Helling. Jag anhåller därför, att gevaldigern T., fanjunkar Dahl och korporal Frid måtte höras såsom vittnen i målet.

Polismästarn inkallade gevaldigern och sporde honom sålunda: gevaldiger T. var tjenstgörande den natten, då tumultet uppstod utanför krogen Gyllene Solen. Hur lyder er rapport?

— Ungefär vid midnatt, — började denne med hög röst, i tydlig afsigt att blifva hörd äfven utom salen, — hade en stor folkmassa skockat sig framför krogen Gyllene Solen, och dess egarinna Maja Ollan, som ej kunde få porten stängd och fruktade för pöbelns våldsamma inträngande, bad mig skydda hennes bostad, hvarför jag omringade trappan med en kedja af polisbetjenter. Helt oförmodadt framryckte en afsuten afdelning af lifgardet till häst med dragna sablar, anford af ryttmästar Faxen-

berg. Massan upphäufde då ett förfärligt tjut och skrek: *ned med lifgardisterne!* Samtidigt hörde jag fabrikör Helling ropa: »*folket får ej förgripa sig på myndigheterna eller enskild persons egendom genom stenkastrning. Det är att missbruka friheten. Folket skall straffa sådane uslingar!*» Dessa ord besvarades af massan med: »*ned med förrädarne! Lefve Crusenstolpe, lefve Helling, folkets män!*» Härefter såg jag ryttmästar Faxenberg med dragen värja anfälla fabrikör Helling, som helt visst blifvit ihjälstucken, om han ej sjelf varit beväpnad. En strid uppstod nu mellan dessa herrar och slutade med grefvens besegrande. Lifgardisterna anföllo ursinnigt Helling och hans folk, hvarför jag ropade till de sednare att fly in i huset till Gyllene Solen. Detta lyckades och krogens port stängdes med svårighet.

Äfven nu hördes starka bravorop från gatan.

Gevaldigerns fru hade hållit sitt ord och omvändt sin man till en älskande medmänniska, i stället för en hård åtalare. Qvinnan har alltid makten härtill i sin hand, hon må vara rik eller fattig!

Man kan föreställa sig den harm och det raseri, som bestormade Faxenbergs inre, då han fann gevaldigern bestucken och således i honom förlorat sin bästa bundsförvandt. Med hetta utropade han: hur hade Helling fått vapen midt i natten? Kan gevaldigern förneka, att det var hans egen värja, som Helling slagit ur handen på honom och med hvilken han försvarade sig mot mig?

— Det eger sin riktighet, — medgaf gevaldigern, — att det var min värja, ty fabrikörn kom ofrivilligt att slå den ur min hand, emedan han trodde mig vilja arresteras och på den grunden tog han väl upp värjan, då han såg sig hotas af en anfallande militär.

Grefve Faxenberg blef ännu mera häpen, då han hörde gevaldigern totalt hafva bortglömt, att han *skymfats* af Helling genom värjans slående ur handen. Han ansåg det ej löna mödan att framställa flera frågor, utan anhöll att få vittnet Dahl, fanjunkare vid lifgardet till häst, hördt.

Dahl påropades och inträdde. Polismästarn yttrade: Heter ni Dahl och är fanjunkare vid lifgardet till häst?

— Ja, herr polismästare.

— Stig fram och aflägg eden såsom vittne!

Eden afgafs och Dahl berättade ungefär detsamma som polisgevaldigern. Han tillspordes af polismästarn, om han sett Faxenberg anfalla Helling eller tvärtom.

Härpå svarade Dahl: »jag hade fullt göra att med mina femton man hålla ingången till Nygatan öppen, i fall ryttmästarn och hans folk ville och behöfde retirera för öfvermakten. Jag kan därför ej taga på min ed, hurvida ryttmästar Faxenberg anföll eller ej, men när striden slutades och jag såg min ryttmästare falla, ryckte jag fram med min trupp och tog hand om min afsvimmade förman. Derefter lemnade jag och mitt folk platsen.»

Nu hördes korporal Frid, som äfven gick i gevaldigerns fotspår i afseende på hans uppfattning af tumultet och Helling's uppträdande deri. Äfven han tillfrågades, om han sett ryttmästar Faxenberg rusa mot fabrikör Helling och sålunda *tvungit* den sednare till sjelfförsvär, så vida han ej velat dödas.

Härpå svarade Frid med klar stämma: »jag tager på min ed, att ryttmästar Faxenberg med dragen värja anföll fabrikör Helling, som här står och att Helling, om han ej kunnat fäkta, ovillkorligt fallit».

Dessa ord åstadkommo tjut på gatan. Man ropade: ned med tyrannerne! Lefve friheten!

Efter Dahl och Frid afhöordes flere lifgardister och polisbetjenter. Alla togo på sin ed, att Helling uppmanat folket till *lydnad för myndigheterna* och att han blifvit lifsfarligt anfallen af ryttmästarn och sålunda varit nödsakad att försvara sig. Ingen kunde påminna sig, att gevaldigern begärt handräckning af ryttmästarn för att arrestera Helling och hans folk.

Maja Ollan hade låtit många krus »stenborgare» gå laget kring, innan hon fått de törstiga lifgardisterna och polisbetjenterna att se saken från det håll, som erfordrades. Gyllene Solens sal var ständigt full med gäster denna tid. Det talades blott om tumultet. Maja Ollan sade en mening för hvarje krus, som framsattes och slutligen hade hon omarbetat hela tankegången hos dryckeskämparne. Krediten på Gyllene Solen var obegränsad för både vänner och väns vänner.

Sålunda sjönko under förhöret Faxenbergs aktier ned till nollpunkten och han kunde ej tala af raseri. Hans

egna karlar hade vågat att vittna falskt eller åtminstone förlorat minnet af hvad som passerat. Han hade ej ens makt att döma dem till prygel.

Polismästarn vände sig nu till Helling med frågan: önskar fabrikörn att få några vittnen hörda?

— Ja, blott två, diakonissan, mamsell Ofelia Ollan samt hennes syster, krögerskan Maja Ollan.

— Kalla in mamsell Ofelia Ollan — befalle polismästarn.

Diakonissan inträdde, klädd i svart. En diakonissa väcker alltid uppmärksamhet, hur mycket mer då i ett vittnesmål.

— Hvad vet mamsell Ofelia Ollan om detta uppror och tumultet utanför krogen Gyllene Solen — sporde polismästarn.

— Jag såg konungens soldater göra sin skyldighet mot en upprorisk pöbel.

— Bemärkte ni en strid mellan ryttmästar Faxenberg och fabrikör Helling?

— Ja, jag såg fabrikör Helling's arbetare slåss med hammare rundt omkring deras husbonde, som häftigt anfölls af polisbetjenter och lifgardister. Smederne tycktes vinna striden, då plötsligt ryttmästar Faxenberg banade sig väg med dragen värja och anföll Helling, som lyckligtvis hade vapen i sin hand, ty annars hade han snart blifvit dödad. Afsigten med detta anfall synes hafva varit *hämndbegär* och ej *pligtbegär*, ty man arresterar ej på sådant sätt. Då Helling under striden förlorade värjan och således var alldeles obeväpnad, hade lätt hans arrestering kunnat ske, synnerligast ryttmästarn hade god tillgång på eget folk nära sig, hvilka overksamma åskådade striden. Men detta skedde ej, utan ryttmästar Faxenberg ämnade troligen uti sitt galna raseri döda sin motståndare. Försynen vakade dock öfver den värnlöse och han räddades af en tillfällighet. Fabrikör Helling uppmanade flera gånger sitt folk att ej nyttja sina hammare, men förgäfves. Slutligen retirerade fabrikörn med sina illa tilltygade arbetare in i porten till syndenästatet Gyllene Solen, som borde brännas till marken för sin helvetiska dryck, bränvinet, och fabrikörn fick ett hårdt slag, som sträckte honom till marken. Mera har

jag ej sett eller hört och anhåller att få lemna denna sal, der syndens handlingar dag från dag blottas.

Diakonissan kastade en blick af förakt omkring sig, hopknäppte händerna och höjde blicken uppåt under några ögonblick. Derefter, då polismästarn medgaf afträde, släppte hon en voile af tyll för ansigtet och lemnade sessionssalen med stolt hållning.

Hennes vittnesmål åstadkom en stor jäsning. Man började tala högt i vredesmod mot 'grefven. Rapportörer saknades ej till folket utanför. Oväsendet tilltog. Polismästarn befallte, att fönstren skulle stängas, och till åhörarne i salen yttrade han: om ej tystnad iakttages, så utvisas alla, som ej höra till målet och detsamma avslutas inom stängda dörrar. Kalla in krögerskan Maja Ollan!

Den väldiga amazonen inträdde, ytterst väl klädd och med ett småleende på sina läppar. Maja syntes gå till en fest och ej till ett polisförhör. Hon visste sig hafva vunnit spelet mot ryttmästarn och sålunda lyckats att fullgöra sin systers befallningar.

— Berätta hvad ni vet, — sade polismästarn, — om tumultet utanför krogen Gyllene Solen.

Maja Ollan, som först aflade ed med dånande stämma, började sedan sålunda: jag har aldrig i mitt lif sett ett sådant väsen som denna afton och natt. Gyllene Solen, som utan skryt är hufvudstadens bästa näringsställe, aldrig klickar med skatten, aldrig numera späder bränvin och alltid stänger på slaget tio . . .

— Till saken, — afbröt polismästarn, — vi vilja höra om tumultet men ej om Gyllene Solens förträffligheter.

— Om förlåtelse, nådig polismästare, — återtog Maja och gjorde en siratlig bugning för Rätten, — ett stackars fruntimmer kan ej så lätt tala inför Rättens lärda herrar, men jag skall nog återfå tråden. Stockholms befolkning af den sämre klassen roade sig en smula och lekte krig med de snälla polisbetjenterne, som bara fingo örfilar, men med tålmod vände andra örat till och läto sina battonger dingla maktlösa vid sidan. Men det var just ej någon riktig »klämm» i grälet, förr än lifgardisterne kommo ned i gränden. Då blef det luft, må tro. Massan ropade: »ned med lifgardisterne!» och fabrikör

Helling ropade: »ingen får anfälla myndigheterna!» I spetsen för lifgardisterne gick en officer med många ordnar. Han sades heta Faxenberg. Liksom en tjur rusade han genom folkmassan och kom så fram till fabrikör Helling. Jag satt i fönstret hos min syster, den fromma diakonissan, och skrek riktigt till af förskräckelse, då jag såg den blanka värjan riktad mot fabrikörns bröst. Hade han ej haft en värja sjelf i handen, så hade nog hans sista stund varit kommen.

— Såg ni slutet på striden — frågade polismästarn.

— Ja, visst. Det är ej så ofta man får se någonting så roligt, som att tvänne rivaler vilja döda hvarandra och . . .

— Till saken, vittne — afbröt polismästarn.

— Jaså, jag kom på sned igen. Vi skulle tala om slutet af striden. Jo, jag minns nu, hur rysligt det var, ty jag kunde ej sofva på flera nätter. Ryttmästarn slog värjan ur fabrikörns hand och tänkte rakt af sticka ihjäl honom, då någonting kom från höjden och slog värjan ur officerns hand. Diakonissan, min syster, sade, att detta var en afgrundens stund.

— Talade polisgevaldiger T. och ni med hvarandra på natten — frågade polismästarn.

— Ja! Jag bad om skydd, ty min kroglokal hotades med plundring och herr gevaldiger T. tillstodde mig att lemna fristad åt Helling och hans arbetare, ty annars hade de nog blifvit ihjälslagna.

— Ni får afträda.

— Tackar aldrig ödmjukast — sade Maja och gjorde en stor gest med handen, — jag står i den djupaste förbindelse för kungliga poliskammarns godhet att hafva räddat Gyllene Solen och dess ödmjuka ägarinna undan plundring och kanske döden.

På en vink af polismästarn tystnade Maja och gick ur salen med högburet hufvud, ty hon visste, att denna åhöraremassa beundrade henne redan förut och skulle nu än mera göra det.

— Har allmänne åklagaren några påståenden — frågade polismästarn.

— Nej! — blef svaret.

— Parter och åhörare afträda — sade härefter polismästarn.

Faxenberg var så slagen, att han till och med glömde begära edgång af polisgevaldigern. Kanske han äfven ansåg bataljen ohjelpigt förlorad och längtade ur detta pino- rum, synnerligast som förhöret räckt till klockan fem på eftermiddagen.

Efter några minuter öppnades ånyo dörrarne till sessions- salen. Utslaget lydde sålunda: »domstolen för polisärenden har, vid undersökning af de anklagelser, rörande deltagande i uppror, som blifvit väckta af ryttmästaren, grefve Carl Faxenberg, mot fabrikören Gustaf Helling, funnit, så väl af kändens som svarandens vittnes berättelser, som ock af tjänstgörande gevaldigern T:s rapport, angående tumult och strid utanför krogen Gyllene Solen, att fabrikören Gustaf Helling visserligen varit synlig med vapen i hand, men att detta vapen räddat hans lif, ity att ryttmästaren Carl Faxenberg med uppsåt velat skada honom; vidare, att Helling uppmanat så väl den upproriska folkhopen som ock sina egna arbetare att ej anfälla myndigheterna; samt slutligen, att Faxenberg syntts sinnad att vilja fortfarande anfälla Helling, ehuru denne var afväpnad. Med hänsyn härtill finner domstolen för polisärenden skäligt förklara, att intet afseende kan fästas vid ryttmästaren, grefve Carl Faxenbergs ansvarspåståenden, utan frikännes fabrikören Gustaf Helling. Målet remitteras för öfrigt till rådhus- rätten, för vidare handläggning. Sessionen för dagen är slutad.»

Folkmassan strömmade ur den heta salen, längtande efter luft och efter glädjen att få meddela för vänner den lyckliga utgången af Hellingiska målet. *Frikänd!* ropades öfverallt och derefter genljöd luften af ropen: *lefve Helling!* Ned med grefven!

Då polismästarn hörde dessa rop, gick han fram till Faxenberg och sade: dessa rop båda ej godt. Det torde vara rådligast, att grefven bakvägen söker komma ur detta hus.

Faxenberg blott stirrade på den talande. Han hörde ej hvad man sade honom. Allenast kring en punkt sam- lade sig alla hans tankar och denna punkt kunde kallas: *nederlag*. Han var besegrad, skymfad, förrådd, gäckad och

vanärad inför en domstol, der han tänkt, att alla dessa förödmjukelser skulle drabba hans motståndare. Han smög sig ut genom en bakport, liksom en tjuf eller en lönnmördare, och hörde opinionens röst bakom sig i ropen: ned med grefven!

I ett litet rum innanför den stora sessionssalen hade öfverste Vasastjerna, major Klefvenberg, friherrinnan von Jennings, fru Vasastjerna, fröken von Jennings och fru Gustafsson afhört polisförhöret. Man kan föreställa sig den glädje alla dessa erforo, måhända med undantag af friherrinnan, då de hörde Helling frikännas. De längtade att få se honom och deltaga i hans glädje, men Helling hade burits af massan ut på gatan och man hade nära nog kramat ihjäl honom, om ej gevaldiger T. med tillhjälp af några handfasta konstaplar fått in honom i en hyrvagn. Luften skallade af lefverop, bland hvilka bemärktes det betydelsefulla: »*ädlingen af folket!*»

— En präktig pojke! — sade öfverste Vasastjerna.

— En äkta Carolin! — tillade majoren.

— Ett godt barnhusbarn! — fortsatte rådmanskan.

— Min son! — hviskade Heloise till Anna.

— Min älskling! — svarade denna med strålande anlete.

När folkmassan äntligen spridt sig, kunde friherrinnans vagn köra fram. Hon sade intet, men tänkte inom sig själf: Faxenberg är ingen sann adelsman.

II.

Några dagar hafva förflutit, sedan Hellingiska målet var före i poliskammaren. Pressen hade naturligtvis upptagit saken. Helling prisades för sin fosterlandskärlek, sitt mod, sin frimodighet och sina sanna liberala åsigter, så vidt skilda från en Crusenstolpes grumliga och egoistiska. Helling duell med grefven föreföll såsom en saga ur »tusen och en natt». Det täcka könet ville häruti ovilkorligen spåra en kärleksintrig, synnerligast som Maja Ollan i sitt vittnesmål ordat om *rivaler*, och der sådana finnas, kan ej en älskarinna saknas. Diakonissan torde äfven här och der hafva varit något talträngd, ty i en Stockholmstidning,

der litteratör Zveckberg skötte krönikan, ordades det »om en skön, adlig jungfru, med en million i hemgift, den der upptändt en häftig kärlek hos de bägge duellanterne, Faxenberg och Helling. Den sköna arftagerskan hade föredragit den ofrälse mannen och häraf uppstod hat, hämndlystnad och svartsjuka hos grefven. Tillfället att döda rivalen under tumultet var gynnsamt, men misslyckades genom en kula, som i behaglig tid sårade grefven. Hvem som afskjutit kulan, visste man ej, men antog, att den rika arftagerskan för guld nog funnit den, som skyddat hennes älskare.» Magister Strömbäck, som fyllde spalter i en annan tidning, ansåg »grefve Faxenbergs hela uppträdande såsom en skymf mot det stånd, han tillhörde. En nödvändighet vore, efter ett sådant nederlag, att grefven begärde afsked från sina befattningar vid hofvet och regimentet.» — Allt nog, Faxenberg hade komprometterat sig så djupt, att han ej mera kunde höja sig. Han hade dessutom ingen försvarare och låg sjuk i sitt hem, förtärd af vilda yrselanfall.

Då Judinnorna, som noga hörde efter allt, rörande Faxenberg, fingo visshet om, att grefvens helsotillstånd var betänkligt, beslöto de att genom den välvilliga diakonissan Ollan höra sig för hos friherrinnan, om hon kanske redan hade de sextio tusen i ordning i guld, silfver eller sedlar. Ockrerskorna resonerade sålunda sinsemellan: »friherrinnan von Jennings är bosatt i Finland, kan hastigt resa hem, ifall hennes far ej vill punga ut med summan . . . Friherrinnan är finska, d. v. s. rysk undersåte och dertill en förnäm dam . . . Det är svårt för två stackars Judinnor att i Finland eller Ryssland på laglig väg få ut en så stor summa . . . Man kunde falla i snaror, blifva anklagad för förräderi och få sluta sina dagar i Siberien.»

*

*

*

Den fromma diakonissan Ofelia Ollan, som bort hafva blott »himlen» till syftemål, fann tvärtom en ganska stor förnöjelse i alla de »jordiska» uppdrag, man gaf henne. Med jesuitisk talang hade hon satt sig i beröring med gevaldiger T., fanjunkar Dahl och korporal Frid samt vunnit dem till Hellings fördel. Nu återstod att operera hos familjen Vasastjerna eller von Jennings eller kanske hos

bäggedera på en gång, men dessförinnan ville den sluga damen göra sig underrättad om grefve Faxenbergs nuvarande tillstånd och planer, ty ju rikare hon vore på »intressanta» meddelanden, ju större utsigt förefunnos till belöning. Det röda guldet var Ofelia Ollans verkliga gud, skenheligheten hennes synliga för världen. Hon sökte på alla möjliga sätt att blifva rik och gjorde sig till läzerska, emedan på den vägen funnos ymniga källor till vinnandet af mammon. Denna qvinna hade ett ypperligt hufvud och stor människokänedom, men saknade hjerta och hederskänsla. Hon skulle kunnat stå vid guillotinen en hel dag, om hon fått en dukat för hvarje hufvud som fallit, ja, till och med agerat bödel, ifall denne tröttnat. Ett så väl maskeradt fromleri omgaf hennes person i allt, att världen fullkomligt bedrogs. Ingen kunde tro, att denna diakonissa begagnade sin gudsdyrkan till födkrok och sålunda skändade religionen. Sådana eländiga varelser finnas tyvärr äfven i våra dagar, de der skylta med sin fromhet, men inom sig dyrka andra gudar, än den ende och sanne.

III.

Hvad är värre, än att föraktas af medmänniskor och förakta sig sjelf? Den fattige går rak, så länge ej brott eller laster betunga hans samvete, men den rike skyggar med sina blickar, ifall den ärliga vägen blifvit frånträdd. Grefve Faxenberg hade på dårskapens väg förstört sin förmögenhet och på intrigens velat återvinna densamma samt derföre ej ryggat till och med för ett mord. Ja, än vidare, han hade hotat att anklaga för brott den, som skulle blifva hans brud, troende sig med sådana lömska vapen kunna segra.

* * *

Då mamsell Ofelia ringde på klocksträngen till grefve Faxenbergs tambur, öppnades genast dörren af Jean, som frågade: hvilken sökes?

— Grefve Faxenberg.

— Han dog i går, — upplyste Jean.

— Jaså, — sade diakonissan, — då tillåter ni mig kanske att se hans lik?

— Nej, jag har befallning af hans anhöriga, att ej släppa in någon.

— Af hvad sjukdom dog grefven — frågade Ofelia.

— Af blodslag i hjernan.

— Var hans sista stund hänvänd åt Gud — sporde diakonissan och lyftade sina ögon åt höjden.

— Det kan ni fråga honom, — svarade Jean och läste till dörren midt för diakonissans näsa.

— Nu till öfverste Vasastjerna, — mumlade den uttröttliga mamsellen, — jag tycker om dessa nervskakande händelser.

* * *

*

De bägge vapenbröderne rökte »Gefle vapen» ur sina kära sjöskumspipor och resonnerade om dagens händelser, då man anmälde: diakonissan, mamsell Ofelia Ollan.

— Nu kommer Stockholms gångpost, — sade majoren, — hon borde fria till gubben Mallén, som bär posten.

— Låt henne komma in, — yttrade öfversten, småleende åt majorens skämt.

Ofelia Ollan irträdde med en salvelsefull helsning på läpparne och bad om förlåtelse, att hon störde herrarne, men viktiga nyheter förestodo, hvilka utan tvifvel skulle intressera.

— Låt höra dem, — sade öfversten, sedan han inbjudit diakonissan att taga plats i soffan.

— Kammarherren hos Hans Majestät Konungen, ryttmästaren vid lifgardet till häst, grefven och riddaren herr Carl Faxenberg afled i går af blodslag.

— Hvilken oförmodad tilldragelse! död så ung — utropade öfversten med deltagande.

— Hjernan hade fått nog af alla de spänningar, passionerna åsamkat, — tillade majoren.

— Himlen vare hans själ nådig — yttrade diakonissan, — hans anhöriga hafva redan tagit hand om hans bo. Det säges, att skulderna äro betydliga och tillgångarne ringa.

— Fadrens affärer voro dåliga, — upplyste öfversten, — och äppet faller ej långt ifrån trädet.

— Den nu afidne Faxenberg, — berättade Ofelia Ollan, — lär vara insyld med procentare. En firma, som representeras af två Judinnor med ett besynnerligt, mycket bekant namn, eger hos grefven en revers å sextiotusen riksdaler utom räntor.

— Sköna damer, som lefva af ocker på ruinerade officerare — utbrast majoren med förtrytelse, — de skulle stoppas till förladdning i Finspongs goda kanoner.

— Konstaplarne skulle nog hafva svårt att få dessa förladdningar instufvade, — sade öfversten skrattande.

— Sådant gudlöst tal att önska sina medmänniskor till förladdning, — förebrådde diakonissan, — den christna kärleken befaller annat.

— Med judiska ockrerskor hafva de Christne intet att göra — försäkrade majoren.

Diakonissan ansåg sig ej behöfva vidare orda i denna fråga, utan fortfor med sina nyheter: »denna revers, å sextiotusen riksdaler, som blifvit lagförd vid öfverståhållareembetets kansli och skulle tillämpas en dag i all sin stränghet, medelst utmätning och bysättning, blef dock prolongerad å en månad medelst borgen af en medlidsam Christen, som räddade grefven, just då han skulle föras ur sina rum till gäldstugan.»

— Hade han verkligen en sådan vän — sade öfversten, — då var han ej den olyckligaste på jorden.

— Stackars karl, som gått i borgen, han får också gå i sorgen, — menade majoren.

— Det var ingen karl, mina herrar, utan ett fruntimmer — upplyste diakonissan.

— För tusan, — utbrast öfversten, — gå nu kjortlar i borgen och antagas de för sextiotusen riksdaler?

— Kunde man få veta namnet på denna raska qvinna, som sätter sin person och sin förmögenhet i sticket för att rädda en ruinerad adelsman, — sporde Klefvenberg med en viss nyfikenhet.

— Då jag kommit hit för att uppfylla min mission, så måste den bittra sanningen fram. Den som räddat grefve Faxenberg från skammen att bysättas, är friherrinnan *Elisabeth von Jennings*.

Diakonissan såg med inre glädje, hvilken förfärlig verkan denna underrättelse åstadkom. Om en bomb slagit ned midt framför de gamla militärerne, hade de ej blifvit så förskräckte.

— Hvilken helvetisk saga berättar ni, mamsell, — utbrast öfversten, — skulle *min* dotter hafva tecknat borgen på en sådan summa åt en nära nog främling, som är ruinerad af procentarräntor?

— Vacker idrott af en officer att begagna sig af ett fruntimmers godhjärtighet, — sade majoren, — det måste ligga någonting under denna affär. Vi skola höra oss för. Jag har en plan, som jag skall meddela dig, Adam, så snart vår goda mamsell uträttat sin »mission» till fullo.

— Jag skall ej genera herrarne vidare, — yttrade diakonissan stött, — jag hade blott i uppdrag att höra efter, om de judiska mamsellerna få vända sig till herr öfversten på reversens förfallodag.

— Jag har inge sextiotusen riksdaler att utgifva för vansinniga borgensförbindelser — förklarade öfversten med häftighet.

— Vi skola taga reda på saken, hur denna borgen tillgått, — inföll majoren, — och sedan skola vi låta höra af oss. Skulle ni nu vilja visa oss den artigheten att ej begifva er härifrån till friherrinnan von Jennings, så blifva vi tacksamme.

— Min mening var blott att i tid underrätta om faran, — sade Ofelia, — och jag trodde mig derigenom göra herr öfversten en tjänst.

— Visserligen, mamsell, och ni skall ej blifva obelönt — försäkrade denne.

Diakonissan tackade och tog afsked. Då dörren var tillstängd efter henne, utropade majoren: denna pulverhexa har verkligen gjort oss en stor tjänst med sin fördömda nyhet om borgensförbindelsen. Du vet, Adam, att man i krigstider ibland behöfver någonting »extra», som gifver öfvertag, då allt synes stilla. En by brinner, eller några ammunitionsvagnar plundras under vapenhvilan, vips har man anledning att falla öfver fienden. Elisabeth har konspirerat med Faxenberg om hans grefliga krona åt dottren. Naturligtvis skulle den blifvande svärsonens ruin döljas och det kunde ej ske på annat sätt än med borgen. Man

trodde Helling förlorad och hoppades, att du skulle acceptera grefven såsom Elisabeths måg, hvarefter sextiotusen riksdaler mer eller mindre ej kunde genera den rike öfverste Vasastjerna.

— Du torde ej hafva så orätt i dina kombinationer, — medgaf öfversten, — men sårande är det i sanning för mitt namn, att min dotter skyldrar såsom borgen på en procentarlapp af den beryktade grefve Faxenberg.

— Visserligen, men vi hafva nu också Elisabeth i våra händer, — tröstade Klefvenberg, — du nekar att betala, så vida hon ej gillar vår rosenknopps förening med Helling. Vid Döbelns minne! Jag skall sköta denna sak, om du ej vill vara synlig. Elisabeth är litet fåfång af sig och skall lättare gifva med sig, bara man låter henne vara den, som kommer fram med idén om ett giftermål mellan Anna och Gustaf Vasastjerna, nej, Helling, skulle jag säga.

— Jag gillar din plan, Klaes, och må du skrämman upp Elisabeth för min vrede öfver hennes lättsinne. Jag skall emellertid skrifva till Finland och reqvirera hit penningar.

— Godt, bror Adam, jag skyndar genast till Elisabeth och börjar anfallet.

— Du kan säga henne, — tillade öfversten, — att om åtta dagar lemna vi Stockholm och resa till Paris. Denna underrättelse skall oroa henne, ty hon kan ej lemna Sverge på hederligt vis, med en skuld af sextiotusen riksdaler.

— Kanhända hon kunde uppnegociera summan hos Heloise, — invände majoren, — det vore ett fult streck för oss. Hon lär hafva betydliga skulder på det hållet.

— Jag kan ej förstå, hvarpå Elisabeth använder så stora summor, — utropade öfversten, — då hon har allt, som behöfves, af mig. Du kan ju inviga Heloise i vår plan och förbjuda henne att försträcka Elisabeth mera penningar.

— Vid Sverges gamla minnen! — utropade majoren muntert, — vi belägra från alla håll. Pardon gifves blott på ett vilkor, att rosenknoppen lemnas ut såsom gisslan.

— Till batalj då, Klaes! — uppmanade öfversten med ungdomlig liflighet, — innan kjortelgardet hinner göra allians, ty då förlora vi striden. Låt oss först röka en

pipa och taga ett parti bräde och sedan drager du i fält, gamle vän.

— Jag skall bjuda Elisabeth spetsen mot alla hennes invändningar, försäkrade denne, — och innan solen går ned, skall Gustaf Vasastjerna, nej, Helling, hafva tillgång till fästningen.

— Ja, Klaes, du har rätt, han borde heta Vasastjerna, den stackars gossen, — sade öfversten, — ty hans far hette Gustaf Vasastjerna och var min brorson.

Elfte Kapitlet.

I.

Hos rådmanskan fru Beata Gustafsson satt Heloise och rådgjorde, huru man skulle kunna på ett klokt sätt besegra Elisabeths motvilja, rörande ett giftermål mellan Anna von Jennings och fabrikör Gustaf Helling.

— En synnerlig ödets skickelse, — sade rådmanskan, — att denne obehaglige Faxenberg lade sig att dö. Deringenom kan ej upprorsmålet upptagas vid rådhusrätten, utan detsamma är sålunda utageradt. Helling kunde nu lugnt slå upp sin verkstad, men han har beslutat resa utrikes ett år och se sig om. Vid återkomsten öppnar han ånyo fabriken. De få arbetare, han eger qvar, ämnar han sända till England under tiden af sin egen bortovaro, på det de må lära sig af utländningen, hvad de ej kunna inhemta i Sverige.

— Desto större skäl, att Gustaf söker vinna Elisabeth för sitt giftermål, innan han afreser, — förklarade Heloise, — jag har ej klart för mig, hur jag skall kunna bistå honom i denna sak. En ny tillfällighet har inträffat genom den obehagliga affär, hvori Elisabeth råkat ut för Faxenbergs skull. Jag kunde visserligen begagna mig deraf för min plans realiserande, ty Elisabeth har redan förfrågat sig, om hon kunde få låna denna stora summa, hvarpå jag gaf det svaret, att jag ej hade så mycket penningar lyftbara.

— Du kan ju således ställa upp såsom vilkor, — menade rådmanskan, — att friherrinnan gifver sin dotter åt din son, så vida hon vill undvika chikanen att blotta sig inför öfversten.

— Onkel Klefvenberg har meddelat mig en plan från hans och öfverstens sida, — upplyste Heloise, — majoren skall underrätta Elisabeth, att Judinnorna ämna vända sig till öfversten för att få ut sin rätt, vidare att Helling är min son och att enda räddningsplankan för Elisabeth ligger uti medgifvandets af giftermål mellan Gustaf och Anna.

— Förträffligt! — utropade rådmanskan, — jag gillar till alla delar dessa mått och steg mot den stolta friherrinnan.

— Men, — invände Heloise, — min grannlagenhet känner sig nästan sårad af att liksom pressa Elisabeth genom hennes iråkade penningebekymmer.

— Barnsligheter, min kära Heloise. När det gäller så viktiga saker, som din sons lycka, måste alla betänkligheter vika. Dessutom skall underrättelsen om Gustafs börd och ditt beslut att göra honom till din universalarfvinge nog tynga i vågskålen. Friherrinnan har väl nu fått sina ögon öppnade, då hon lärt känna Faxenbergs oädla motiver, och hennes eget barns lycka skall väl äfven tala för saken.

— Visserligen, — medgaf fru Vasastjerna, — men stoltheten är hos Elisabeth så stor, att hon hellre förödmjukar sig hos fadren, än gifver dottren åt en man, med anor från barnhuset.

— Nå väl, då återstår för öfversten ingen annan utväg, — profeterade rådmanskan, — än att lemna dottren åt sitt öde och tro mig, att derhän går det.

— Stackars Elisabeth, som så på alla håll ansättes — sade Heloise.

— Enda medlet att böja en högmodig ande, är motgången, — försäkrade rådmanskan, — och bara du står på dig, Heloise, då Elisabeth kommer för att låna penningar, så vinner du henne på din sida. Vi kunna låta den listiga diakonissan sporra Judinnorna till ett besök hos friherrinnan, så forceras saken ännu bättre.

— Jag vill följa ditt råd, Beata, och skall ej gifva efter för Elisabeth, förrän hon gifvit sitt samtycke till

Gustafs förening med Anna. Jag har ej sett min son på några dagar. Han är väl frisk och rask?

— Kry, som ett vinterny. Han afsände i går sina arbetare till England och rustar sig sjelf för sin utländska resa, — berättade fru Gustafsson, — bäst vore det, om frieriet vore afgjordt, innan han reser.

— Ack, hvad mitt hjerta skall känna sig lyckligt den stund, då min son får till brud Anna von Jennings — sade Heloise.

— Den stunden är snart inne, — försäkrade rådman-
skan, — ty major Klefvenberg är rätta mannen att be-
segtra Elisabeth von Jennings och för öfrigt göra omstän-
digheterna nu som alltid sitt till.

II.

Friherrinnan Elisabeth von Jennings var ej nöjd med sig sjelf. Hon måste erkänna, att hennes ridderliga artig-
het mot den afidne Faxenberg varit förhastad och komme
att förorsaka henne stora olägenheter. Den vanliga käll-
ådran i bekymrets stunder syntes vara tillsluten, då Heloise
ej genast gaf sitt samtycke. Hvar skulle friherrinnan taga
en sådan summa? Judinnorna hade af diakonissan blifvit
uppmanade att låta höra af sig hos den förnäma gäldenä-
ren. Deras ton började blifva pockande och de före-
gafvo såsom skäl för sin visit innan förfallodagen, att ryk-
tet ville veta, det friherrinnan von Jennings med sin fader
ämnade med första lemna Sverge. Man kan lätt föreställa
sig, att alla dessa omständigheter tryckte på friherrinnans
annars glada lynne. Hon grubblade hit och dit på möj-
ligheter att kunna finna någon ny lånekanal, då majoren
oförmodadt inträdde och fryntligt sade: »här kommer
din gamla onkel och helsar på dig en stund, min goda
Elisabeth, ty Adam är ute i staden med rosenknoppen
och jag alldeles ensam.»

— Onkel är hjertligen välkommen, — försäkrade
Elisabeth, — synnerligast som mitt lynne i dag är mise-
rabelt.

— Ja, du ser blek ut, — yttrade majoren och slog
sig ned i en emmastol, — det härleder sig antingen af

kroppens eller själens opasslighet. När man är ledsen, brukar man blifva glad igen, om man lättar sitt hjerta för en vän. Gamla onkel Klefvenberg vill gerna höra på, ifall du vill tala.

Elisabeth fick hastigt den ingifvelsen att inviga den hederliga onkeln i sina svåra bekymmer. Hon kunde derigenom afväpna den storm, som skulle utbryta från öfversten, då procenteriaffären kom i dagen.

— Onkel är en typ af medeltidens riddare, — började friherrinnan, beledsagande de smickrande orden med ett behagligt småleende, — och därför kan en dam af qualité begära ett råd af onkel.

— För tusan, det kan du visst. Klaes Klefvenberg, som hade dig på sina knän, då du var en liten elfva, skall på heder och ära stå dig bi med sabel eller pistol, bajonett eller dolk, ty i alla dessa vapens handterande är jag hemmastad och kan äfven rikta en ärlig kanon, om det kniper.

— Onkel tror förmodligen, — inföll Elisabeth muntert, — att det gäller en duell, men så är ej förhållandet. Det är fråga om att reparera en dumhet som tillkommit af, hvad skall jag kalla det, jo, af chevaleriskt sinnelag.

— Jag förstår dig, min goda Elisabeth, — sade majoren, — du har råkat ut för någonting, som du har svårt att omtala, emedan du blifvit bedragen, trots den chevaleriska andan i din handling. Gissar jag rätt?

— Fullkomligt och derföre vill jag anförtro mina bekymmer åt onkel.

— Tala, mitt barn. Jag skall höra, bedöma och sedan råda. Först laddar man, sedan sigtar man och sist ropar man: gif fyr.

Elisabeth berättade nu hela affären med Judinnorna och hennes ridderliga men obetänksamma hjälpsamhet mot Faxenberg. Vidare beskref hon sina förhoppningar att en gång få Anna till grefvinna Faxenberg samt derpå sitt misstag i afseende på dennes karaktär. Till slut yttrade hon: onkel har nu hört allt och jag längtar efter svar, tröst och goda råd.

— Du skall få såväl det ena som det andra, — svarade den gamle militären, — ty du är i stort behof deraf. Men först vill jag underrätta dig om, Elisabeth, att din

affär med Judinnorna är mig förut bekant och att jag just för den sakens skull i dag kommit till dig. Huru ämnar du få ihop denna summa? Att vända sig till Adam Vasastjerna, din far, tjänar till intet. Han hatar ordet borgen och ännu mera ocker. Han skulle taga sig illa deran, om man meddelade honom denna ruskiga affär, synnerligast då Faxenberg lidit skeppsbrott i den allmänna opinionen. Att dessutom betala ut sextiotusen riksdaler för en dylik blaserad adelsman kunde ingalunda vara angenämt. Adam Vasastjerna har fattat tycke för den hurtige fabrikör Helling. I detta tycke instämmer äfven jag, ty Helling är en hederlig karl.

— Om denna fabrikör ej funnits, hade Faxenberg ej lidit sitt obehagliga nederlag i polisen, — invände friherrinnan med skärpt ton, — jag kan ej finna, att han skurit några lagrar på Faxenbergs fall, så vida han ej, oförskämdt nog, inbillar sig vara bemärkt af Anna von Jennings.

— Du slog hufvudet på spiken, min goda Elisabeth, vår lilla rosenknopp har för mig och Adam, hennes morfar, i drömmen uppenbarat, att hon älskar och skall älska Gustaf Helling.

— I drömmen kan man inbilla sig allt, — menade friherrinnan, — men verkligheten är någonting helt annat.

— Deri har du rätt och därför stadfästade Anna vaken, hvad hon slumrande bekänt.

— Således har denna riddare af städet tjusat min dotter, — inföll friherrinnan hånfullt, — och snart ämnar han väl fria?

— Detta gjorde han för några dagar sedan, — upplyste majoren, — och Adam Vasastjerna gaf sitt samtycke. För öfrigt ombads friaren att sjelf hos dig andraga sitt ärende.

— Han kan bespara sig den visiten, ty Elisabeth von Jennings hatar oförskämda äfventyrare och skall aldrig gifva sitt samtycke till en dylik skandal.

— Den som åtnjuter allmänt förtroende och är en *närande* medlem i samhället, — invände majoren, — kan ej anses för en oförskämd äfventyrare. Denne unga man är mig kär som en son och älskar din dotter på ett aktningssjudande sätt, ithy han förkunnat, att han aldrig skulle kunna gifva sig med en flicka, hvars moder vore *mot* partiet.

— Nåväl, — förklarade friherrinnan allvarligt, — då blir han också aldrig gift med min dotter, ty friare med anor från ett allmänt barmhertighetshus anstå ej en dam af gammal adel och furstlig förmögenhet.

— Du är stolt, Elisabeth, — utropade Klefvenberg missnöjd, — men glömm, att kärleken frågar föga efter vapensköldar. Din Anna är lik dig, ej i stolthet, men i fast vilja. Hon skall ej så lätt afstå från sin kärlek, och, vill morfar, då sker det likafullt.

— Han kan ej så djupt skymfa mig och sig sjelf, — sade Elisabeth, — att han tillåter denne plebej inträda i vår familj och fortplanta vår ätt. Min far är adelsman och bör ej glömma hvad detta ord innebär.

— Adelsman är också Helling, — utropade majoren med liflighet och fästade en allvarlig blick på friherrinnan.

— Namnet Helling, — sade Elisabeth med medlid-samt hån, — är ej introduceradt på svenska riddarhuset.

— Men det kan ske, mitt barn, — upplyste onkeln, — ty mången har legat i vagga på barnhuset och sedan blifvit förklarad ega både börd och arf.

— Helling är således en sådan lycklig telning, — frågade friherrinnan, — att man vill tvätta honom ren från skammen af en neslig börd.

— Gäcka ej olyckan, — sade majoren högtidligt, — utan vörda försynen, som allt omhägnar och allt försonar. Gustaf Helling, den redbare arbetaren i ärlig metall, är son af afidne Gustaf Vasastjerna och ännu lefvande Heloise Vasastjerna.

— Major Klaes von Klefvenberg, — utropade friherrinnan med förvånad ton, — ni kommer med en stor nyhet. Denne metallarbetare skulle vara den afidne Gustaf Vasastjernas son. Heloise har således burit denna hemlighet inom sig och ej ansett oss böra få del af densamma.

— Ja! en svår strid har hon utkämpat med sig sjelf, innan hon yppade hemligheten för sonen, som redan med den innerligaste kärlek återgäldar hennes ömhet, — berättade majoren.

— Naturligtvis är min far underrättad om detta förhållande, — anmärkte friherrinnan, — och Helling har i honom haft en god förespråkare.

— Kan du undra på, att din far skulle med glädje höra omtalas, att en Vasastjerna fanns i lifvet och dertill så utrustad som denne Helling? Såväl i yttre som i inre afseenden är han en gentleman. Genom hans faders död öfvergingo många egendomar till Adam. Nu kan namnet Vasastjerna ånyo lefva upp genom en förening mellan Gustaf och Anna.

— Allt tyckes vara uppgjort utan mitt hörande, — yttrade friherrinnan med ironi i tonen, — min egen dotter har tjusats genom denna underbara händelse, att ett barnhusbarn helt hastigt blir adelsman, ty Heloise skall väl adoptera honom?

— Du misstager dig på din dotter, Elisabeth. Hon hade redan innan upptäckten gifvit Helling sitt hjerta.

— Heloise torde nu få arfvinge till sin stora förmögenhet — sporde friherrinnan vidare.

— Ja, Gustaf ärfver alltsammans, — meddelade Klefvenberg, — han reser oförtöfvadt utrikes på ett år, liksom Adam och jag om åtta dagar begifva oss hem till Finland eller också till Paris.

— Hvilken öfverraskning, — utropade friherrinnan, — man reser öfver allt och jag får väl följa med, kan jag tro.

— Det beror på dina borgenärer, ett par »finfina» judiska mamseller, — upplyste majoren.

Friherrinnan blef orolig och sade: min far kan väl ej undandraga sig att inlösa mitt namn, i fall han ej vill se sin dotters ära kränkt?

— Tvfilar på hans beredvillighet att skaffa en så stor summa penningar för intet. Han låter dig hellre bysättas eller göra cession, än han infriar borgen för en död roué, som velat mörda en oskyldig och hederlig människa, hans egen namne.

Friherrinnans oro tilltog. Hon yttrade: hvad skall jag, svaga, då företaga mig?

— Du skall skynda till din fars och din dotters öppnade armar och säga dem, att du gläder dig öfver hvad som skett och att du bifaller en förening mellan Gustaf och Anna.

— Ty annars, — invände friherrinnan, — blir jag bysatt, komprometterad inför den högre societeten och utskrattad af den lägre, som afgudar denne Helling.

— Min goda Elisabeth, — fortfor Klefvenberg lugnt, utan att låtsa sig höra friherrinnans hånfulla anmärkning, — du skall gå till Heloise och lyckönska henne till egandet af en son, som skall blifva en framtidsman, en prydnad för sitt namn.

— Och till tack för alla dessa uppoffringar skall Heloise taga fram sextiotusen riksdaler, — utropade Elisabeth, — och köpa mitt bifall till en förening mellan hennes son och min dotter.

— Mitt råd, — sade den gamle militären med högtidlig ton, — är, att du böjer dig i tid, innan förhållandena i sin tur böja dig. Om du väl emottager *Gustaf Vasastjerna* och gifver efter blott för din dotters kärlek, så har din stolthet ingenting lidit, utan tvärtom besestrar du med denna eftergifvenhet både din far och din väninna Heloise. Du kan ju låta göra upp borgensaffären genom mig, Klaes Klefvenberg, en gammal krigsbuss, som älskar er alla och därför vill se er lyckliga. Derigenom behöfver du ej anlita din fader eller Heloise, utan dessa blifva i stället dina borgenärer för hela lifvet. Jag är ju äfven rik och kan gifva dessa sextiotusen riksdaler till bröllopsgåfva åt rosenknoppen. Du kan ej missunna tvenne gamla vapenbröder att få njuta under sina återstående dagar af samma glädje som förut, den att se *din* dotter blomstra af huslig lycka vid sidan af en hederlig make.

Friherrinnan blef rörd af majorens ädla uppoffring och fina grannlagenhet i räddandet af hennes ära. Det var att träffa henne på rätta stället och frammana ett godt resultat. Elisabeth fattade den gamle mannens hand och sade med rörelse: onkel, ni är, som jag förut yttrat, en hedersman, värd att af mitt hela kön högaktas, ty ni vet att uppfatta och skona hvad som hos oss, svaga qvinnor, är ömtåligast, vår medfödda stolthet. Jag skall mottaga denne man, som *ännu* bär namnet Helling och höra, hur han *sjelf* uppfattar min och sin ställning i denna sak. Bed honom komma snart, så kanhända äfven jag får glädja mig åt den tanken att framkalla förnöjsamhet på allas edra anleten.

— Victorial! — ropade majoren och tryckte Elisabeths hand med värme, — du är min gamle vapenbroders ståt-

liga dotter. Ära och välsignelse öfver ditt hufvud! Så handlar den gamla, gedigna, adeln. Den erkänner storheten af allt, som är värdigt att kallas stort.

III.

Vår hjelte hade kommit till den dag, då han skulle hos den stolta friherrinnan von Jennings begära hennes dotters hand. Hos öfverste Adam Vasastjerna hade Helling blifvit väl emottagen, ty den gamle militären visste ju, att Helling vunnit dotterdotterns hjerta och dessutom var han ju en gren af stamträdet Vasastjerna, utrustad med bildning, skönhet och anseende, samt arfvinge till sin mors kolossala förmögenhet.

Huru skulle nu den förnäma frun upptaga hans frieri? Han kunde blott erbjuda, hvad han egde, nämligen en redbar karaktär och ett varmt hjerta, men af börd, rang och verldslig glans hade han intet. Anna deremot var af gammal adel, rik och talangfull. Det syntes därför, som vågskålarne skulle väga olika för brudgum och brud. Skulle nu friherrinnan von Jennings fatta balanserstången med kärleksfull hand och jemna vigten eller skulle hon med förakt ännu mera förkrossa den djerfve friaren?

Hade Helling vetat, att major Klefvenberg plöjt väg åt honom medelst inlösandet af ett farligt papper, att man sökt förgylla den mörka punkten af hans börd med förhoppning om ärfvandet af ett adligt namn och att den anspråkslöse metallarbetarn skulle förvandlas till en rik man, hade han aldrig nalkats friherrinnans person för att begära hennes dotters hand, ty han skulle i sådant fall ansett andra menniskor hafva med den gyllene mammon skaffat honom en hustru.

Denna tanke hade nog varit förnedrande för hans stolta själ, men lyckligtvis ägde han ej kännedom om alla dessa vänskapstjenster, utan han inbillade sig, att han måste strida en hård kamp med denna stolta dam, som nära nog föraktade det ofrälse ståndet. Helling hade fattat det beslutet att afstå från Anna, ifall hennes mor skulle anse partiet omöjligt. Det blefve visserligen bittert att afstå

ifrån sin första kärlek, men hellre detta än att vinna en brud genom modrens medlidande och öfvertalande.

— Är denna friherrinna en dålig typ af adel genom stolthet, högmod och egenkärlek, — tänkte Helling, — då är jag en typ af folket, som också har sina anor, de der heta ödmjukhet, tålmod och människokärlek.

Så till sinnes trädde metallarbetarn in i friherrinnans salong och lät anmäla sig.

Helling fick dröja några minuter, innan han insläpptes. Tankarne hade härvid fritt spelrum. Ofrivilligt tyckte han sig höra en varnande röst, som talade sålunda: »du är ju bara en simpel arbetare, som lefver af dina händers verk och nu vill tränga dig in i den höga bördens salar och hafva till maka en förnäm flicka med stor rikedom. Gå tillbaka, arbetare, och håll dig vid stället, så blir du nöjdare med dig sjelf. Du är ej van vid siden, sammet, guld och juveler, utan du älskar din blus, din härd och ditt tarfliga hem.»

Det kan vara osäkert, hvad verkan denna tankegång kunnat medföra, om ej betjenten öppnat dörren och yttrat: fru friherrinnan von Jennings väntar fabrikör Helling uti sitt kabinet.

Tärningen var nu kastad och Rubicon måste öfvergås!

Helling passerade ännu ett rum, innan han stod inför den förnåma damen. Kabinettet var elegant möbleradt och i en emmastol satt Elisabeth von Jennings. Hennes toilett var dyrbar. Man kunde se, att hon väntat ett ovanligt besök, ty hon var klädd i svart silkessammet och prydd med dyrbara smycken, ej olik en furstlig person, som gifver audiens.

Vid Hellings inträde böjde hon något på hufvudet och gaf honom tecken med handen att taga plats, men hon yttrade ej ett »välkommen» till friaren. Det låg någonting tryckande i den förnämhet, som ovilkorligen låg utbredd öfver friherrinnans väsende och Helling kände sig orolig, ty han visste ej, huru han skulle börja samtalet.

Friherrinnan bemärkte hans förlägenhet och inledde sjelf konversationen sålunda: det berättas, att greve Faxenberg i går begrafdes och att ni, herr fabrikör, duellerat med honom. Hvilket omdöme har ni om den affidne?

Denna fråga kom så oförmodadt fram, att Helling blef förlägen, men han yttrade dock: om de döda bör man ej tala annat än godt. Grefve Faxenberg har dessutom redan stått inför Guds domstol och det är Gud, som allena har domen i sin hand öfver människornas handlingar.

— Ni har rätt, unge man, — sade friherrinnan med allvarlig ton, — Faxenberg är död och må himlen förbarma sig öfver honom. Han älskade min dotter, — tilllade hon, — och passionen dref honom till duellen med er. Säg mig, fabrikör Helling, om ni var medveten om, att Anna von Jennings den upproriska natten deltog i tumultet för er skull?

— Om jag anat, att den hulda fröken ens varit ute ibland alla den nattens många faror, — svarade Gustaf, — så skulle jag ej gifvit mig någon ro, förrän hon ånyo varit inom sin moders dörr. Min förskräckelse, då jag såg henne deltaga med vapen i hand i ett folkupplopp, kan jag icke beskrifva.

— Det var också någonting förfärligt för mig att höra, — genmälde friherrinnan, — men hvad gör icke qvinnan, då hon älskar?

Dessa ord väckte Helling till besinning, hvarför han satt i detta kabinett hos en förnäm dam, som hade en dotter. Han bemannade sig därför och yttrade med mild ton: ack, friherrinna, himlen har nedlagt i qvinnans hjerta så ömma och veka känslor, att hon mer än mannen är mäktig af kärlekens heliga gåfva. Hennes skönaste lifsuppgift är därför att älska och blifva älskad tillbaka.

— Deri har ni rätt, — inföll friherrinnan, — qvinnan uppoffrar allt för sin kärlek. Säg mig, herr fabrikör, hvarpå kärleken stöder sig och huru den skall pröfvas, så att den arma qvinnan ej bedrages.

— Allt, som skall ega bestånd, måste härleda sig från himmelskt ursprung, ty annars har det ingen varaktighet. Kärleken skall tändas i ett människobröst under himlens ledning och ej af egoistisk bevekelsegrund. Deraf, fru friherrinna, kommer det, att kärleken bryter sig sin egen väg och låter sig svårligen hindras af menckliga stötstenar. Den får kanske understundom slockna af brist på näring, men man kan ej döda den med våld.

Himlens ljus släckes ej af jordens barn. Det, som är födt af Gud, hörer honom till. Så var förhållandet med mig, en stackars telning från barnhuset. Min fostermor, fru Beata Gustafsson, enka efter en aktad rådman, tog mig till sitt hem, vårdade sig öfver min uppfostran, så att jag blef mäktig att fatta dygdens och hederns sköna läror samt att följa dem. Min själ är eldig och lefver blott för det sannas och det rättas framgång på jorden. Jag älskar högt den frihet, som är bunden af lagen och därför att jag sjelf är utan börd och ej hör till något stånd, anser jag alla människor värda att högaktas och skyddas i sina rättigheter, så länge de uppföra sig värdigt mot samhället och hvarandra. När er dotter började besöka min verkstad, smög sig beundran in i min själ, ty den förnäma fröken såg ej den simpla arbetarn öfver axeln, utan berömde hans arbeten. Af beundran föddes andra känslor och slutligen visste jag ej, att kärleken upptändes i mitt hjerta. Jag vaknade till besinning deraf genom min goda fostermor, som sade: »du älskar, min fosterson, en skön ros, som sitter högt upp på spetsen af en bergstopp. Den, som är ihärdigast, skall taga rosen». — Jag vågade aldrig hoppas, att min kärlek skulle besvaras och jag hade aldrig yppat den för er dotter, om hon ej sjelf genom sin bekännelse uppmuntrat mig att säga, hvad som var min högsta glädje på jorden.

— Om jag ej skulle gilla denna förbindelse, herr fabrikör, så bör detta ej afskräcka er, ty öfverste Vasa-stjerna, min fader, är Annas giftoman och det är nog, då ni vunnit hans och Annas samtycke. Jag kan ej förebrå en människa att vara född utan namn, utan släktförbindelser, ehuru barnet lider deraf sjelft. Hvarje stånd älskar sina privilegier. Mitt stånd är adeln, rikt på ära och vandt att aktas högt för stora bedrifter, nedlagda på fäderneslandets altare. Borgerskapet, presterskapet och allmogen hålla på samma svaghet som adeln. Man vill gerna att barnen ingå äktenskap med jemlikar och ej med främlingar, eller hur jag skall uttrycka mig.

— Än mindre skulle en sådan varelse som jag kunna mottagas i en adlig familj, — inföll Helling med en ton, blandad af nedslagenhet och bitterhet.

— Här talas om *saken* i allmänhet och ej om *personen*, — yttrade friherrinnan, — det händer ju att undantag finnas och att principer ändras. Friare finnas, som trotsa sig till brudar och ej fråga efter, om de sära dem, som älska hvad deras börd tillhör.

— Hvem skulle vilja ega en brud, som ej följdes i brudstolen af modrens välsignelse — utropade Helling med värme, — ett sådant äktenskap byggdes på sanden och hade ingen verklig grund. Dessutom, fru friherrinna, kan jag försäkra, att jag ej vill försöka att öfvertala er till ändring i kära principer. Jag kan nog qväfva kärlekens låga, om jag också ej kan döda densamma. Gustaf Helling är blott en simpel arbetare i den hårda metallen. Men just denna metall har gifvit min själ styrka att lida, liksom arbetet skall hjälpa mig att med tålmod strida mot ett bittert öde. Värre torde det blifva med er dotter, om hon och jag i dag skola skiljas för hela lifvet. Qvinnan skapades af Gud vekare än mannen och därför skulle han blifva stödet. Tag nu bort stödet och rankan faller till jorden. I sitt fall drager hon med sig den gamle morfadren, som numera ej kan lefva utan barnbarnet vid sin sida.

Helling talade af hela sitt hjerta och rörelsen i hans inre, vid tanken på att förlora bruden, gjorde rösten så vek, att friherrinnan kände en viss värme uppstiga i sitt inre, då hon hörde den unga arbetarn okonstladt och tillgifvet beskrifva följderna af hennes nekande. Hon yttrade därför: »min faders glädje och min dotters lycka är min angelägnaste omsorg på jorden och ni har ganska riktigt vidrört den svagaste punkten i min själ.»

— Fall ej på den tanken, — sade Helling hastigt, — att jag söker beveka er, fru friherrinna, att göra uppoffringar af medlidande för mig och af pietet för fader och dotter. När jag beder om er dotters hand, så gör jag det, emedan jag älskar henne och har vunnit hennes hjerta, emedan hennes giftoman anser sig gilla partiet, emedan jag är en hederlig menniska, väl med ett ringa, men dock aktadt namn, och slutligen, emedan jag kan anständigt föda en hustru och således ej kan beskyllas för egoistiska beräkningar. Men nekar ni, fru friherrinna, att gifva mig er dotter, så försäkrar jag vid min heder,

att jag i denna dag lemnar Sverige, aldrig återser er dotter och lika väl ej fattar det minsta agg till er. Ni var mig ju ingenting skyldig och därför hade jag ingenting att fordra. Mätte blott sorgen ej förtära den arma flickan, som olyckligtvis gaf mig sin kärlek och ni vet nog, fru friherrinna, att äfven jag i dessa dagar fått en mor, hvars hjerta klappar med samma slag som mitt. Äfven hon skulle vissna tidigt bort, om sonens smärta ej kunde botas.

Kärleken, som brann i den redlige mannens hjerta, gjorde hans ord varma och tillitsfulla. Rodnaden hade sprungit upp på Gustafs kinder. Hans ögon lyste af sanningens heliga eld. Han reste sig upp, i tydlig afsigt att gå, ty han hade sagt allt, som heder och samvete bjödo, och han väntade ej vidare på ett medgifvande från friherrinnans sida. Sorgen smög sig redan med kylig anda genom hans hjerta och han ämnade böja sitt hufvud till afsked, då friherrinnan, efter att noga hafva afhört hans tal och bemärkt sinnesrörelsen på hans anlete, hastigt reste sig upp, yttrande med högtidlig ton: Gustaf Helling, sanningen och hedern bana sig alltid väg till människohjertat, det må klappa under tiggarns nötta tröja eller under konungens purpur. Ni är en *ädling* i tänkesätt och i sådana händer lägger jag förtröstansfullt ned min dotters lycka. Se här min hand till underpant, att friherrinnan Elisabeth von Jennings af fri vilja gifver sin dotter till en man af *folket*. Ni kallar mig numera tante likasom jag i mitt hjerta gifver er ett rum.

Gustaf Hellings anlete öfverfors af glädjens skimmer. Han fattade friherrinnans hand, den han kysste, sägande med rörelse: eder dotter skall blifva lycklig. Ni har, min vördade och älskade tante, kommit mig att i dag beundra det stånd, ni tillhör. Jag hade aldrig tänkt bära namnet Vasastjerna, utan mitt eget, som var godt nog åt mig, men nu skall äfven jag göra en uppoffring för er skull, så att er dotter skall vigas med fabrikanten *Gustaf Vasastjerna*.

— Hjertligt tack, Gustaf Vasastjerna! — utropade friherrinnan med strålande ögon, — du har redan förstätt mig. Skynda nu i förväg till de våra och visa ditt glada anlete. Jag skall snart komma efter.

Hon tryckte en kyss på den lycklige friarens panna och han böjde sitt hufvud af vördnad för den ädla damen.

IV.

Anna von Jennings satt vid toaletten och lät kläda sig i håret af sin trogna Nanny. Ett moln låg på Annas panna. Hjertat klappade af oro, ty hon visste, att hennes älskling denna förmiddag skulle göra visit hos hennes mor, för att begära hennes hand. Nanny, som äfven hade reda på friarebesöket, genom matmodrens förtroende, såg ledsnad och oro afspegla sig på frökens anlete och yttrade därför: låt ej sorgen, den gemena besten, komma och narra fram tårar ur min frökens sköna ögon, utan fatta mod. Solen skiner i dag så herrlig och fåglarne qvittra sin bästa sång. Friherrinnan ger nog med sig, ty hvem kan stå emot den vackre fabrikörn, då han talar och ser på en med sina sköna ögon. O, himmel, sådana blickar den mannen eger!

Anna log åt kammarjungfruns beröm öfver hennes friare och Nanny fortfor: se så der, charmant, nu kom leendet fram på de små läpparne. Jag tycker hvad fabrikörn skall tjusas af sådana småleenden. Han har nu en svår batalj med den stolta friherrinnan, men sedan kommer glädjetrumman fram. Denna krans i håret klär ypperligt. Vill fröken hafva grönt, blått eller rött siden i dag?

— Kanske svart vore bäst, — sade Anna vemodigt, — ty sorgen torde i dag blifva en ny gäst i mitt hjerta.

— I dag är er förlofningsdag, — profeterade Nanny med glad ton, — och på den taga vi fram en skär sidenklädning. Min älskade fröken skall i dag vara vacker och det skära är en retande färg. Jag vet, att friherrinnan i dag bär svart sammetsklädning och fru Heloise grå sidensars. Det är således fråga om stor fest, ty gamle majoren är klädd i Björneborgaruniform och sjelfva öfversten i vapenrock med ordnar. Skulle då ej »rosenknoppen» öfverträffa dem alla? Jo, minsann! Fabrikören är naturligtvis svartklädd med hvit halsduk. Han

ser ut som en markis af Frankrike, eller en lord af England, eller en grand af Spanien. Nu är den skära sidenklädningen på. En mantilj af genombrutna spetsar höjer halsens hvithet och tröttar icke axlarne i denna gemena värme. Fröken är skön som en morgonsky. Fabrikör Helling blir galen af förtjusning.

— Tyst, kära Nanny, med ditt smicker. Det är syndigt att tala om ett förgängligt yttre. Menniskans enda och bästa prydnad är ett godt hjerta.

— Visserligen, — medgaf Nanny, — men det skadar ej att vara litet väl skapad, synnerligast då man ämnar gifta sig.

Fröken Anna smålog åt sin kammarjungfrus ömdöme i giftermålsväg, fattade sin näsduk och begaf sig till stora salen, yttrande: »om några timmar får du se antingen den högsta lycka eller också den djupaste sorg tecknad på mitt anlete. Mitt hjerta slår våldsamt. Kan- ske det anar den kommande dödsposten».

— Tanken på den fröjdfulla stund, då fröken får höra sin fru mors bifall till förlofningen, kommer hjertat att oroas, — tröstade den glada Nanny, — fatta nu mod, min sköna fröken, och må alla gudar i det gamla Valhalla stå er bi!

— Tack, lilla Nanny! Du är min goda genius och må dina ord gå i fullbordan.

— Öfversten har befallt att champagne skall hållas i ordning, — berättade den skålmska flickan, — och två vaser äro fyllda med fransysk konfekt. Man dricker ej champagne med en friare, som körs på dörren.

— Du är ju riktigt poetisk i dag, Nanny. Tack för dina glada underrättelser. Nu måste jag gå.

Hon nickade åt Nanny och gick att höra sin dom af modrens läppar. Skönare kunde ingen qvinna finnas än Anna von Jennings i denna stund.

V.

Heloise Vasastjerna hade af major Klefvenberg blifvit underrättad om Elisabeths medgörlighet så till vida, att hon bestämt sig för att höra friaren sjelf. Det berodde nu på, om Gustaf skulle kunna böja sig för den

stolta qvinnan och finna behag inför hennes ögon. Heloise förstod mer än väl, att Elisabeth ville se och höra mannen af folket, om han egde något manér, vittnande om den börd, som i Elisabeths ögon gällde så mycket. Heloise hade tillsammans med Klefvenberg inlöst Elisabeths borgensförbindelse och skickat henne densamma i brefform. Denna vänskapstjenst torde nog gjort sitt till hos den stolta frun, liksom underrättelsen, att Helling kunde få bära hennes faders sköna namn och blifva arfvinge till en stor förmögenhet, verkade kanske aldrig.

Ungefär sålunda dissekerade Heloise sin släktings inre och hoppades på en god utgång af saken. Ovanligt dyrbart klädd i grått sidensars med präktiga smycken var Heloise ännu vacker. Då hon lemnade sina rum, för att begifva sig upp till öfverstens, sade hon för sig sjelf med hopknäppta händer: »i dag skall jag offentligen bekänna, att jag har en son. Samvetet befaller och hjertat manar. Må du blifva lycklig, min Gustaf, då din moder så djupt uppoffrar sig».

En tår ville stjåla sig fram ur Heloises ögon, men den undertrycktes, ty dagen var ju glädjens och ej sorgens. Svepande den svarta slöjan kring hufvudet lemnade hon sin våning.

VI.

De gamla vapenbröderne hade verkligen iklädt sig sina uniformer och sina ordnar. Det betydde, att de ansågo denna dag vara betydelsefull, då »rosenknoppens» öde skulle afgöras. De mätte salens golf med jemna steg och bytte tankar med hvarandra. Öfversten yttrade: »jag skulle bra gerna velat afhöra samtalet mellan min dotter och Helling. Båda äro stolta och rädda om sina rättigheter».

— Den ena liknar stålet, den andra flintan, — inföll majoren.

— Min dotter, — återtog öfversten, — är uppfostrad i aristokratiska åsigtter och Helling i demokratiska.

— Elisabeth är en sann typ af adeln och Helling af folket.

— Hvad ödet kan jemna, få vi nu se, — fortfor öfversten, — ty utan denna fatala procenteriaffär hade vi aldrig böjt Elisabeth.

— Kanhända hade det varit omöjligt att kunna storma fördomshöjden, — medgaf majoren, — men vid underrättelsens om plebejens adlande, ljusnade friherrinnans blick. Qvinnorna äro sig lika öfver hela jorden. De älska rangen, spegeln och sig sjelfva. Elisabeth fick en hård knäpp i Faxenbergs nederlag och Helling hade tur äfven deri.

— Hvad sade dessa afskyvärda Judinnor, då du inlöste förbindelsen — frågade öfversten, — det var hederligt af Heloise att stå oss bi med sin börs, då jag ännu ej fått remiss från Finland.

— De snikna mamsellerna höjde mig till skyarne, — svarade majoren, — och de darrade af glädje, då de räknade syndastyfrarne.

Heloise yttrade blott: »få se, om Elisabeth, å sin sida, visar återtjenst. Hennes afslag på min sons anbud skulle krossa mig.»

— Det tror jag nog, — sade öfversten, — vi hafva alla vårt öde liggande i Elisabeths hand.

— Låter du partiet fullbordas utan din dotters medgifvande — sporde Klefvenberg.

— Nej! Det kan ej ske, ty Hellings hederskänsla skulle aldrig på sådana vilkor mottaga en brud, — svarade öfversten, — det rinner nog Vasastjernas blod äfven i denne mans ådror.

— Han är ganska lik sin fader äfven i yttre afseende — menade majoren.

— Åhja, men Heloises sköna drag saknas ej, — tilllade öfversten.

Salsdörren öppnades och de gamla vapenbröderne stannade af beundran, ty deras »rosenknopp», ilade dem till mötes med blicken full af kärlek och med oskuldens småleende på sina friska läppar.

— Se! — utropade hon muntert, — mina finska färger och tapperhetsbevisen. Morfar och gudfar, ni vänta på någonting storartadt, eftersom uniformen är framme. Äfven mig har lilla Nanny prydt med kransar och blom-

mor. Hon sade, den token, att denna dag är lika stor som *Döbelns* dag.

— Bomber och granater, — utropade majoren, — Nanny är en god flicka och har talat sanning. *Döbeln* räddade vårt älskade Finland och Gustaf Helling söker nu att rädda allas vår glädje.

— Ja, må han lyckas, den raske gossen — utropade öfversten, — så blir denna dag en af de skönaste i ditt lif, mitt älskade barnbarn, ty du får en hederlig man till skydd för hela lifvet.

— Morfar och gudfar, — hördes den hulda flickan säga med rodnande kinder, — segren är redan vunnin. Jag känner det på mitt hjertas lugna slag. Vore bataljen förlorad, då hade alla mina pulsar jagat hvarandra. Friskt mod derföre, tappre krigsmän, ty om en stund kommer segerhjelten.

De gamla kämparne betraktade med kärleksfulla blickar den sköna flickan, som så djupt förtröstade på styrkan af sin kärlek. Deras hjertan uppvärmdes vid åsynen af älsklingen och de ämnade besvara hennes uppmuntrande ord, då *Heloise* inträdde. Öfversten gick emot henne, fattade hennes hand och sade: »*Heloise*, välkommen, du ser oss samlade för att emottaga min dotter och din son. Haf tack för din godhet att arrangera den der obehagliga penningeaffären. *Elisabeth* står hos dig i stor tacksamhetsskuld och jag hoppas, att hon nu återgäldar densamma.»

— Låt oss ej förblanda penningar med hjertats angelägenheter, — svarade *Heloise*, — jag kan ej med guld begära att få köpa, hvad som nu fordras. Allt hvilat i denna stund på himlens nåd med mig.

— Och på min tappre riddares mod, — tillade *Anna*, som skyndade fram till *Heloise* och kysste henne, — han vet, att våra hjertan vänta honom och han strider derföre med en *Vasastjernas* mod.

— Bravo, flicka, — utropade majoren, — du ger oss alla hopp. Jag var nyss litet orolig, men nu må det trummas till sorg eller glädje, gamle *Klaes Klefvenberg* står rustad till bägge.

— Så tänker äfven jag, — sade *Heloise*, — vi måste vara nöjda med vår lott, äfven om den är svår att bära.

I samma ögonblick trädde Gustaf Hellings manliga gestalt in i salen. Med hindens snabbhet ilade den trogna flickan honom till mötes. Hon fattade hans händer och betraktade honom med en blick, frågande, djup och omätlig, ty hennes läppar kunde ej få fram ett ljud. Men knappast hade hon sett den fridfulla glädje, som lik ett solsken låg utbredd öfver hans anlete, förrän hon gaf till ett rop af hänförelse och sjönk till sin älsklings hjerta. Gustaf omslöt sin ljufva skatt och kunde blott säga: jag har segrat.

De trogna vapenbröderne och den hulda modren kunde ej hindra glädjens tårar att falla på sina kinder. De nalkades den sköna gruppen af tvänne lyckliga varelser, som i denna stund förenades med hvarandra för hela lifvet. Gustafs trogna ögon hvilade än på modren och än på de gamla stridsmännen. Han såg deras tårar och han gaf dem ett småleende, hvilket tolkade det djup af glädje, som nu uppfyllde hans själ. Om några ögonblick slog Anna upp sina ögon och det öfverfulla hjertat längtade att få uttrycka sig med ord. Hon sade med darrande stämma: »om du ej hade kommit med blicken full af segerfröjd, min Gustaf, så hade du nu haft din brud död i din famn. Jag kände det, ty mitt hjerta hade upphört att slå.»

— Gud är vår starkhet, äfven i den djupa sorg, — svarade Helling med högtidlig ton, — välsignelse öfver hvarje seger, som vinnes med ära och samvetslugn.

— Din ödmjukhet går mig till hjertat — utropade Anna med hänförelse, — du får ej längre glömma, att en moder och tvenne riddare vilja trycka dina händer.

Gustaf omfamnade sin mor och kysste henne. Denna stund var den skönaste i Heloises lefnad.

Himlens frid genomströmmade hennes hjerta och försoningens ande byggde der sitt tempel. Derpå fingo de gamle kämparne trycka Gustafs hand och med varma ord önska honom lycka till vunnna seger. Alla voro så upptagna af sina känslor, att de ej sågo Elisabeth, som nalkats den kära gruppen och med mild stämma utropade: finnes ingen plats för mig i denna lyckliga krets?

Ett utrop af den innerligaste glädje besvarade frågan och öfversten kunde af rörelse med möda säga: kom

till mitt hjerta, du, min herrliga dotter, jag välsignar dig ur djupet af min själ!

Elisabeth såg glädjens tårar i sin faders ögon och hon kände sitt hjerta fröjdas. Hon hörde onkel Klefvenberg med jublande stämma prisa hennes namn. Hon kände sitt inre uppfyllas af den djupaste sällhet, då dottren föll till hennes fötter af tacksamhet och Heloise belönade henne med en blick, som kom ur djupet af hjertat och sade mer än alla ord. Gustaf åsåg denna sköna täflan att belöna och han smålog af glädje vid tanken på den seger, han vunnit. Äntligen fick friherrinnan tillfälle att yttra sig sålunda: »mitt hjerta är vekare, än jag trodde och er kärlek är mig ljuf att skåda. Ja, Elisabeth von Jennings erkänner sig hafva i dag blifvit besegrad af ädelheten i tänkesätt hos den man, som begärt hennes dotters hand. Gustaf Helling, jag antager dig till min måg, om du erhållit min faders samtycke.»

— Med innerligaste hjerta samtycker jag, — sade öfversten och fattade Gustaf i den ena handen samt Anna i den andra.

— Då är förlofning ingången mellan Gustaf Helling och Anna von Jennings — förklarade friherrinnan med stadig röst.

— Jag välsignar detta förbund — utropade öfversten och lade sina händer på de ungas hufvud.

— Jag adopterar denne Gustaf Helling till min son och tillåter honom bära namnet *Gustaf Vasastjerna* samt utnämner honom till min arfvinge — förklarade Heloise med högtidlig ton.

— Champagne! — ropade majoren, — jag blir första marskalken på deras bröllop.

VII.

Några dagar efter förlofningen syntes åtskilliga vagnar stanna utanför det hus, öfverste Vasastjerna bebodde. Det gällde att taga afsked, ty resan till Paris skulle företagas och ångbåten Svithiod afgick klockan tre eftermiddagen. Kappsäckar och koffertar af alla sorter forslades ned till Skeppsbron. Villervalla rädde naturligtvis öfver

allt, ty tiden ilade framåt och klockan tre lade ångaren ut från land. Nanny packade af hjertans lust in sina och fröken Annas garderober. Den hurtiga kammarjungfrun var idel glädje och utropade för sig sjelf: till Paris fara vi! Jag får då se denna märkvärdiga stad och nu är min goda fröken glad som en fogel hvarje dag, ty hon har fått *sin* fästman, men när kommer *min*? Jo! I Paris, tappra Nanny!

Fru Heloise Vasastjerna, major Klefvenberg, friherrinnan von Jennings med dotter och hennes fästman voro alla samlade hos öfversten. En kär gäst inträdde, nämligen rådmanskan Gustafsson, klädd i gammalmodig kostym med uppstruket hår, rak i ryggen och siratlig som vanligt. Då hon af Helling presenterades för friherrinnan, yttrade denna: det är en heder för oss alla att få se ett så aktningsvärdt fruntimmer i vårt hem innan afresan.

— Det var ett behag för mitt inre, att få aflägga visit hos så framstående personer, som öfverste Vasastjerna och hans aimabla dotter, fru friherrinnan Elisabeth von Jennings, — svarade den gamla frun med värdighet, — och dessutom ville jag ännu en gång se min fosterson och hans brud. Vi gamla skola snart gå ur verlden, men de unga stanna kvar.

Gustaf och Anna satte sig på hvar sin sida om den gamla frun. Rådmanskan betraktade dem med sina milda ögon, yttrande: »i den lycka, min fosterson, du skall bereda denna hulda flicka, ligger min återstående glädje i lifvet. Nu bär det af till främmande länder och kanske vi se ej hvarandra mera här på jorden. Derföre, Gustaf, beder jag dig att följa samma rigtning i lifvet, som jag gifvit dig, fastän du inträder i bördens och rikedomens gemak. Detta af mången tanklöst föraktade barnhus, der din vagga stod, skall du ej glömma, ty der lärde du dig att vara ödmjuk och fattig. Jag har af aktning för denna din fristad testamenterat tio tusen kronor till Stockholms barnhus, under förhoppning, att ännu mången telning der får skydd mot stormen. Min hulda Anna von Jennings,

du skall göra min fosterson lycklig, ty du är ren i ditt hjerta och har en fast karakter. Låt mig med en kyss på din oskuldsfulla panna få taga afsked.»

Hon kysste Anna och Gustaf, steg derpå upp, småleende och sägande: farväl, hr öfverste, fru friherrinna och hr major. — Derpå omfamnade hon Heloise, som brast i gråt, då hon skulle skiljas vid sin bästa väninna på jorden. Rådmanskan höll med våld inne sina tårar och yttrade: »du var en trogen väninna, min goda Heloise, och derföre skall det blifva tomt efter dig, tills vi råkas i ett bättre land. Gud vare lof, att du har din son hos dig. Farväl, Heloise! Vi råkas ej mer i detta lifvet. Jag känner det i mitt hjerta.»

— Haf tack, oändligt tack, min bästa vän på jorden, — stammade Heloise med djup rörelse, — för all din kärlek mot mig och Gustaf. Din bild kan aldrig ryckas ur mitt hjerta.

Då rådmanskans vagn rullade bort, yttrade major Klefvenberg: »Gustaf, du har haft en fostermor, ej olik de gamla romerska mödrar, som historien gjort odödliga.»

Friherrinnan tillade: »man skulle trott det vara en af adelns gamla fruar, som talat och handlat härinne. Det var storsinnt allt hvad hon sade.»

— Jag känner bäst hennes ädla hjerta och redbara karaktär — sade Helling.

Betjenten anmälde: diakonissan, mamsell Ofelia Ollan.

— Den gamla mamsellen är också ute på språng, — utropade majoren.

Ofelia inträdde och gjorde en djup bugning, yttrande: »drifven af mitt hjertas röst, ville jag ännu en gång se detta förnäma herrskap och tacka dem för deras frikostighet emot mig.»

— Mamsell Ollan är alltid välkommen — sade friherrinnan.

— Hur står det till med mamsells syster, Maja, — sporde majoren.

— Åhjo! Hon skall nu sluta med sin förderfliga krogrörelse, — sade Ofelia, — ty jag ämnar förvandla krogen Gyllene Solen till en »bönesal» och låta Maja resa till England till den ärlige verkmästar Nicholas, som friat till henne.

— Då önskar jag vara med på bröllopet — utropade Gustaf med munterhet.

— Hvarför följde ej er syster med hit, — frågade öfversten, — det är en rask menniska.

— Visserligen är Maja stark till kroppen, — medgaf diakonissan, — men hennes själ hvilar ännu i mörkret, emellertid sitter hon i tamburn och väntar. Hon sade sig ännu en gång villja se den sköna fröken, som så modigt skjöt med revolvern och gaf henne en ring.

— Godt hjerta på qvinna, — utropade öfversten, — Jonas, hemta in mamselln i tamburn.

Maja inträdde med sin vanliga glada blick, i stor toilett med guldkedja kring halsen och bastanta ringar i öronen. Hon neg och vågade sig ej från dörren, men Anna gick till henne och ledde fram henne, sägande: »fastän jag ej kan bära Maja Ollan, likasom hon burit mig under en stor fara, så kan jag dock föreställa Maja för min morfar och min mor.» — Detta skedde och Maja blef röd i ansigtet.

— Jag och min dotter tacka er för den raskhet, ni visade under den upproriska natten, — sade öfversten, — och vi skola ej glömma er. Ni är en qvinna med godt hjerta och det hedrar er.

— Tillåt mig få gifva er denna brosch, — tillade friherrinnan och tog en dylik ur sin egen klänning och satte den i Majas.

— Denna ring, — fortfor Gustaf, dragande en sådan af sitt lillfinger, — gaf en gång Anna von Jennings åt Maja Ollan, hvilken förärade den åt mig. Nu återlemnar jag densamma med tack för lånet.

Maja mottog ringen och blef ännu rödare på kinderna.

— Låt mig sätta denna guldpil i Maja Ollans hårkorg såsom en sinnebild af den raska beslutsamhet, hvarmed hon räddade mig, — yttrade Anna och tog en guldpil ur sitt hår samt satte den i Majas. Vårdinnan på Gyllene Solen kände, hur det stockades i bröstet af känslor. Hon kunde ej tala, men Ofelia tackade å hennes vägnar sålunda: »måtte himlen vedergälla eder alla för den godhet, I bevisat min syster och mig. Varen lyckliga, fabrikör Helling och fröken von Jennings! Jag hörde nyss af Nanny hvad som händt.»

— Tack för deltagandet — sade Gustaf och Anna.

Derefter aflägsnade sig systrarna, hvarvid Maja fattade mod och sade: jag har i tamburn en blomsterbukett. Vill fröken mottaga den af mig, en ringa krögerska?

— Mycket gerna — svarade Anna och bad Maja hemta blommorna.

VIII.

Ändtligen stodo vagnarna färdiga att fara ned till Svithiod. Ångarn släppte redan ut stora rökhvirflar. Skoflarne voro i gång. Passagerare gingo fram och åter med sina reseffekter. På akterdäck bemärktes tvenne högresta, gamla män med militärmössor, tvenne eleganta fruar, en vacker flicka i amazonhatt, en ståtlig ung man vid hennes sida och en näpen kammarjungfru. Vi känna dessa personer. De gamla männen äro tvenne vapenbröder från Finland, de der offrat sitt blod för dess ära och frihet; de bägge fruarna äro tvenne mödrar, hvilka dagligen få glädja sig åt sina barns lycka; den unga flickan är en »rosenknopp», som lefver i den första kärlekens sköna vår; den unga mannen är en »metallarbetare», född i ringhet, men en framtidsman, som skall veta att kämpa för folkets sanna väl, och den lilla kammarjungfrun är ju Nanny, en ärlig bild af trohet. — Svithiod börjar att hala in sina landgångar, men likafullt springer Gustaf Helling ännu en gång i land och omfamnar sin fostermoder, som lärt honom gå på sanningens och hederns väg.

— Glöm ej, Gustaf Helling, att du är ett barn af *folket*, — utropade fru Gustafsson med klar stämma, sittande i vagnen, — och uppoffra för dess väl *alla* dina krafter.

Rådmanskans ord hördes af de vänner, som voro nere vid kajen för att taga afsked af Helling. En kraftfull stämma hördes ropa: lefve Gustaf Helling, *ädlingen af folket!*

Ett trefaldigt hurrarop följde på dessa ord.

Det var folket, som hyllade *sin* man och denna hyllning var desto mera värd, som den kom från hjertat.

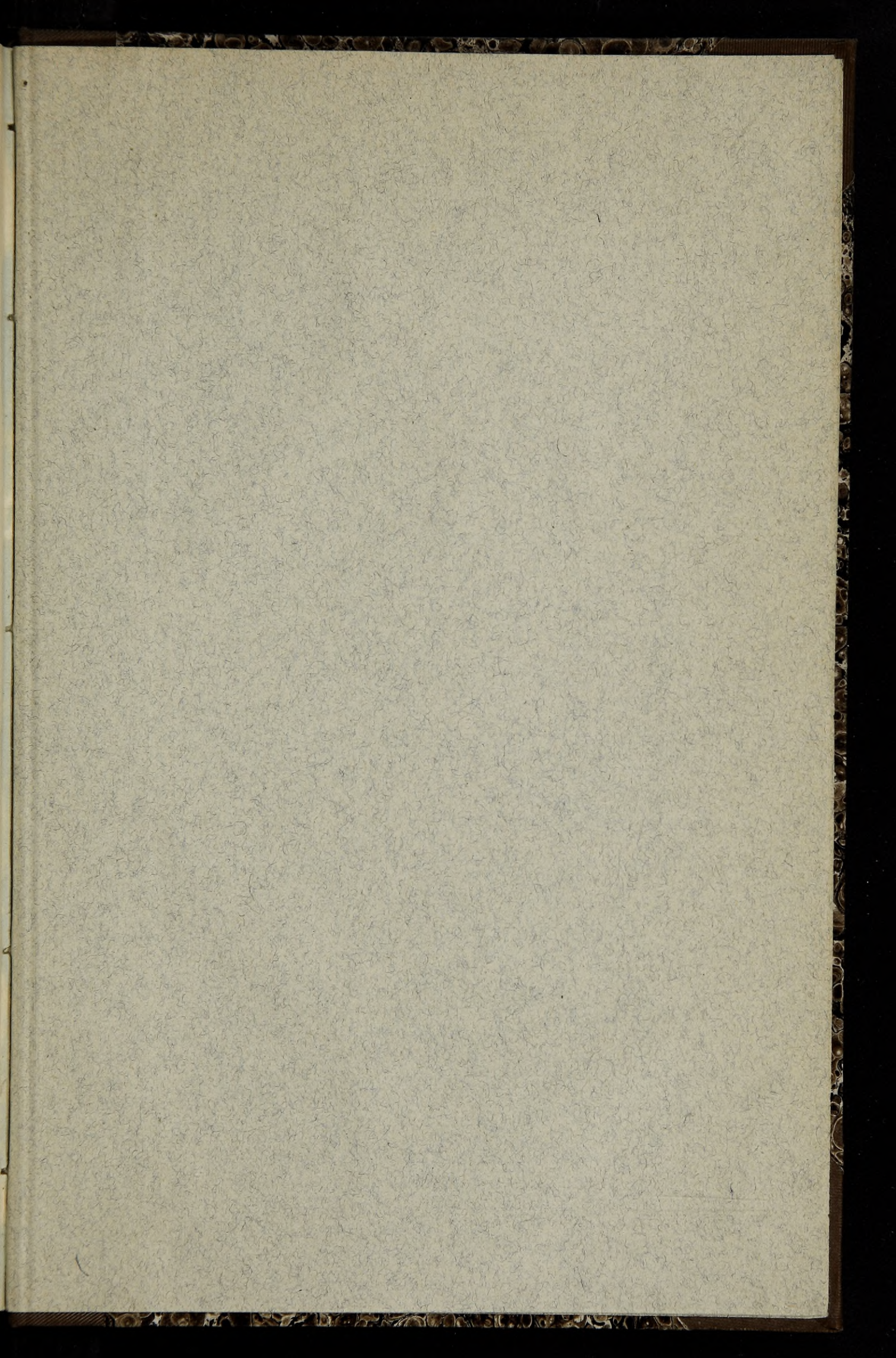
De visste nog, att deras vän skulle återkomma och ställa sig såsom en trogen kämpe i deras led, då han fått fira bröllop med sin hulda brud.

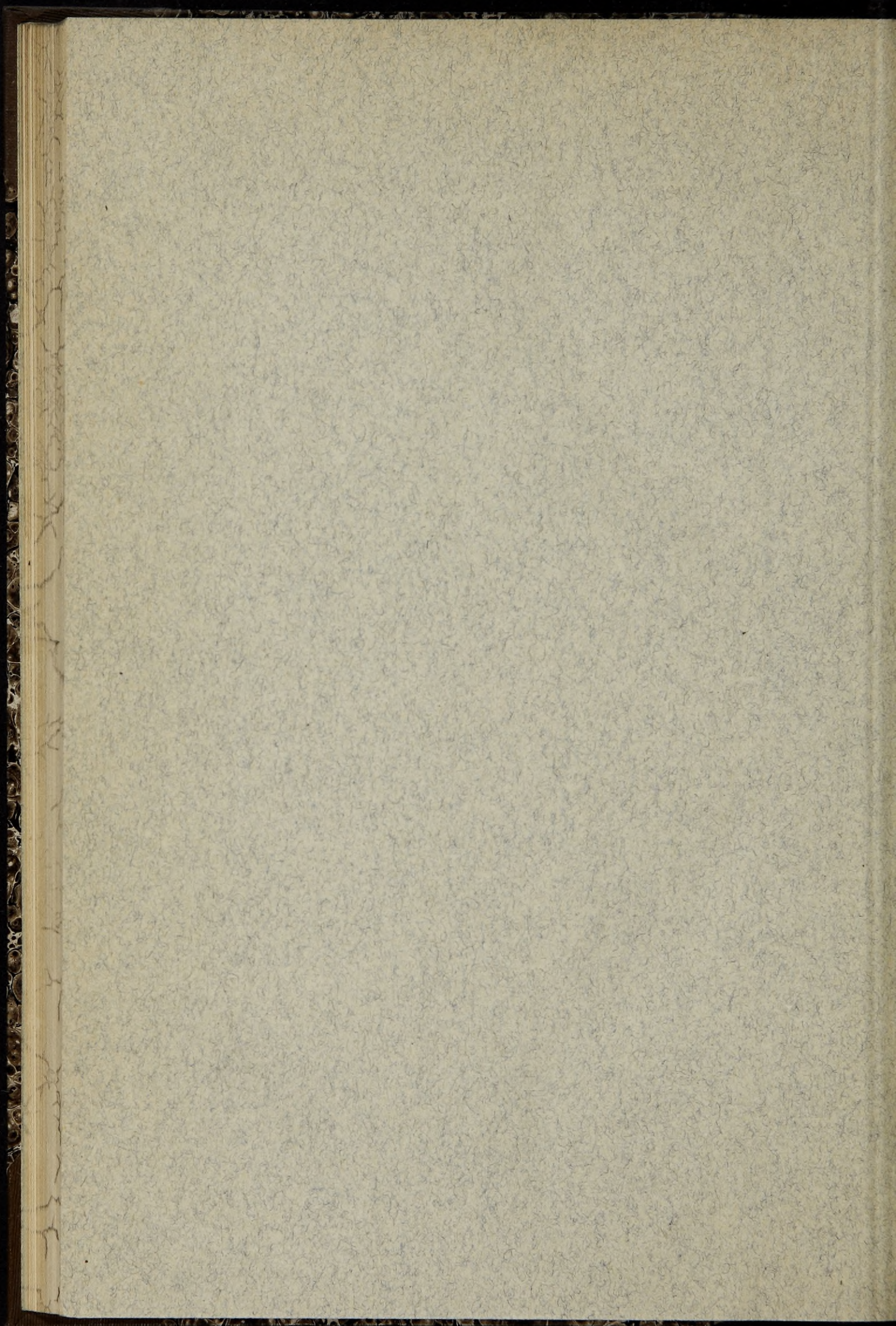
Svithiod gled sakta ut med fören, så att akterstäfven ännu en stund dröjde vid kajen.

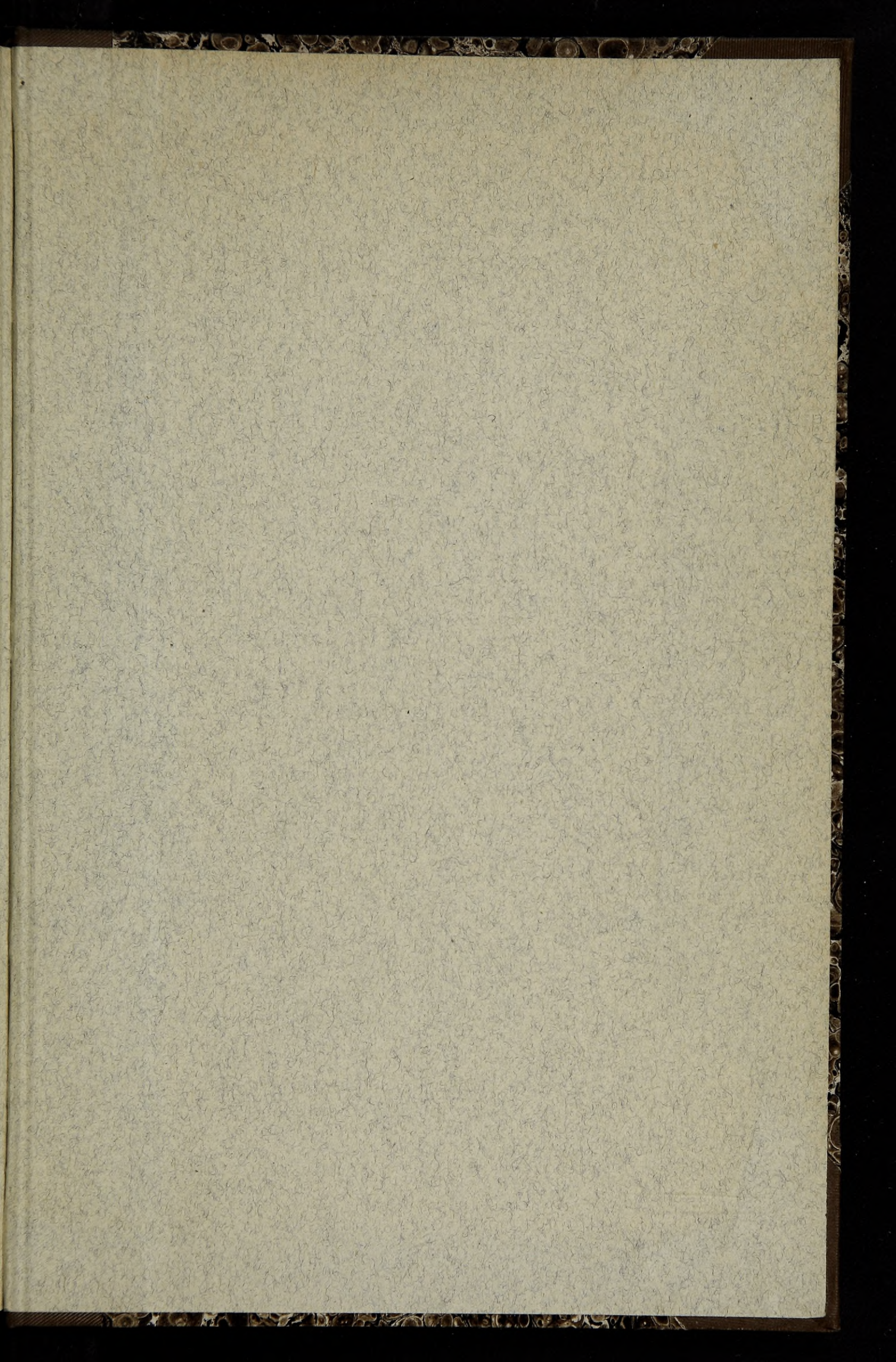
— Lefve Sverige! — utropade major Klefvenberg med stentorsstämma och de gamla vapenbröderne blottade sina vördnadsvärda hufvuden.

— Lefve Finland! — svarades från stranden och Runebergs »Vårt Land» klingade till afsked. Svithiod har ej tid att dröja längre. Ännu några hviftningar med näsdukar och man ser ej mer hvarandra, men man hoppas på återseendets glada stund.

SLUT.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400951229